

άλαva

...ΟΤΙΣ Αμερικές των κινημάτων

ΜΕ ΤΗ ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΑΠΟ ΕΚΕΙ

Συνέντευξη με τον Όσκαρ Ολιβέρα

ΓΕΩΓΡΑΦΙΕΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΝ

Βραζιλία: χωρίς στέγη • Χιλή: οι= Μαπούτσε σε απεργία πείνας • ...και στη Χιλή φοιτητές και μαθητές στους δρόμους! • Βραζιλία: εισβολή ακτημόνων στη Βουλή • Μεξικό: 4^ο Εθνικό Ιθαγενικό Κογκρέσο • με αφορμή την αντισύνοδο της Βιέννης

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΤΟΠΙΑ

Εκουαδόρ: μαχητικές κινητοποιήσεις των ιθαγενών κατά της TLC • Κολομβία, εκλογές: μαγική εικόνα • συνέντευξη με τη Ρακέλ Γκουτιέρες Αγκιλάρ: κοινωνικά κινήματα και προοδευτικές κυβερνήσεις • Αργεντινή: 30.000 λόγοι για να επιστρέφουμε και να αγωνιζόμαστε • Περού: «μαγειρεύει» τις εκπλήξεις του

ΕΝΑΣ ΚΟΣΜΟΣ ΑΝΑΠΟΔΑ

η εκπαίδευση στο «Κίνημα των Χωρίς Γη» • ΗΠΑ: Πρωτομαγιά 2006, ημέρα χωρίς μετανάστες • περιβάλλον • χωρίς γη εκατομμύρια Βολιβιάνων

ΟΣΑ ΔΕΝ ΠΑΙΡΝΕΙ Ο ΑΝΕΜΟΣ

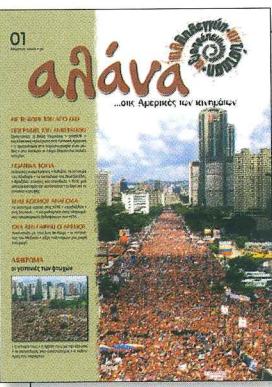
θέατρο του δρόμου • ο θρύλος της Γιορόνα

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

η «άλλη καμπάνια»

- η ιστορία της
- η προετοιμασία
- οι συμμετέχοντες
- η πορεία της

τεύχος Ι, Μάρτιος 2006

Φωτογραφία εξωφύλλου:
Ζηταπόστικο σχέδιο

Διορθώσεις και επιμέλεια κειμένων:
Νίκος Κοκκάλας, Ηλίας Τζουράς,
Κώστας Παπαθωμόπουλος

Λογότυπο:
Ιωάννα Βίτσου,
Παναγιώτης Βαβός-Τουμπάνης

Καλλιτεχνική επιμέλεια:
Εύη Κύτσου, Άλεκος Λύτρας,
Μυρτώ Μπολώτα, Ηλίας Τζουράς

ΜΕ ΤΗ ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΑΠΟ ΕΚΕΙ 2

Συνέντευξη με τον Όσκαρ Ολιβέρα

ΓΕΩΓΡΑΦΙΕΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΝ

Βραζιλία. Χωρίς στέγη - αξιοπρεπή κατοικία για όλους	6
Χιλή. Οι Μαπούτσες σε απεργία πείνας	8
... και στη Χιλή φοιτητές και μαθητές στους δρόμους!	10
Βραζιλία: εισβολή ακτημόνων στη Βουλή	11
Μεξικό: 4 ^ο Εθνικό Ιθαγενικό Κογκρέσο	11
Βενεζουέλα: επιστρέφουμε απ' όλους τους δρόμους	12
η αυλή των θαυμάτων	15

ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΤΟΠΙΑ

μικρές ειδήσεις	16
Εκουαδόρ: κινητοποιήσεις των ιθαγενών κατά της TLC	18
Κολομβία Εκλογές: μαγική εικόνα	20
κοινωνικά κινήματα και προοδευτικές κυβερνήσεις	21
συνέντευξη με τη Ρακέλ Γκουτιέρες Αγκιλάρ	
Αργεντινή: 30.000 λόγοι για να επιστρέφουμε, να αγωνιζόμαστε....	24
Περού: «μαγειρεύει» τις εκπλήξεις του	27
με αφορμή την αντισύνοδο της Βιέννης	28

ΕΝΑΣ ΚΟΣΜΟΣ ΑΝΑΠΟΔΑ

Βραζιλία: η εκπαίδευση στο «Κίνημα των Χωρίς Γη».....	29
ΗΠΑ: Πρωτομαγιά 2006.....	32
περιβάλλον	33
χωρίς γη εκατομμύρια Βολιβιάνων	34

ΟΣΑ ΔΕΝ ΠΑΙΡΝΕΙ Ο ΑΝΕΜΟΣ

θέατρο του δρόμου	35
ο θρύλος της Γιορόνα	39

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

Η «ΑΛΛΗ ΚΑΜΠΑΝΙΑ»	41-64
-------------------------	-------

ΤΡΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ

αλάνα

Το περιοδικό αυτό
αποτελεί το προϊόν
μιας συλλογικότητας
που ερευνά και συζητά
τις εξελίξεις στις Αμερικές.

Σε αυτή την «αλάνα» συναντήθηκαν οι:

Έκτορ Αλβαρέγιος, Μικάλης Αντοσάκης, Ιωάννα Βίτσου, Κωνσταντίνα Γαβαλά, Στέλιος Γαβριηλίδης, Βάσια Εξάρχου, Κρίτων Ηλιόπουλος, Iced Flame, Κώστας Κατσούδας, Νίκος Καρακώστας, Κλαούντια Κορόλ, Νίκος Κοκκάλας, Αντζερού Κωσταρή, Εύη Κώτσου, Σέρχιο Ροδρίγες Λασκάνο, Ελένη Μαλλιαρού, Ευγενία Μιχαλοπούλου, Γκλόρια Μουνιός Ραμίρες, Λευτέρης Μπέκος, Μυρτώ Μπολώτα, Λουίς Ερνάντες Ναβάρρο, Ελπίδα Νίκου, Ματούλα Παπαδημητρίου, Κώστας Παπαθωμόπουλος, Κρίστη Πετροπούλου, Βαγγέλης Πισσίας, Δάμητρα Σούλιου, Σταύρος Σταυρίδης, Αχιλλέας Σταύρου, Χρήστος Στεφάνου, Ηλίας Τζουράς, Μαριώ Χαϊδοπούλου-Βρυχέα, Τασούλα Χεπάκη, Χρίστος Χρυσανθακόπουλος

Στέκι Μεταναστών
Τσαμαδού 13, Εξάρχεια
τηλ.: 210-33.04.679
e-mail: e.alana@gmail.com

ΣΗΜΕΙΑ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ

ΑΘΗΝΑ: Κεντρική διάθεση: ΣΤΕΚΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ 210-38.13.928, «ΑΜΟΝΙ» (Πλ. Μερκούρη, Α. Πετράλωνα), «ΒΑΒΕΛ» (Λόντου Ι & Ζ. Πηγής), «ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ» (Θεμιστοκλέους 37), «ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ», (Μπενάκη 53), «ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ», (Βαλετσίου 53), «ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ» (Γραβιάς 1), «ΠΟΛΙΤΕΙΑ» (Ασκληπιού 22), «SOLARIS» (Μπότσαρη 6), «ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΟ» (Ρ. Φερραρίου 25, Ηλιούπολη), ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ για το ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟ και ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΟ ΕΜΠΟΡΙΟ «Ο Σπόρος» (Σπ. Τρικούπη 21), «ΛΕΣΧΗ» (Δερβενίων 50 και Μπενάκη), «NOSOTROS Ελεύθερος Κοινωνικός Χώροφ» (Θεμιστοκλέους 66), Αριστερό Σχήμα Νίκαιας (Ηλιούπολεως 36) και στα περίπτερα της πλατείας Εξαρχείων και Κάνιγγος.

ΑΓΡΙΝΙΟ: «ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ» (Καζαντζή 12), καφέ «ΑΛΒΕΔΟΝ» (Πλ. Παναγιοπούλου) • **ΒΕΡΟΙΑ - ΚΟΖΑΝΗ:** βιβλιοπωλείο «ΣΥΝ-ειδηση» & Κρίστη Πετροπούλου, τηλ. 23310-25875 • **ΠΙΑΝΝΕΝΑ:** καφέ «Μεθυσμένο Πορτραΐτο» (Καποδιστρίου 20) • **ΗΡΑΚΛΕΙΟ:** «ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ» (Αναλήψεως 19, 2810-34106), Αριστερής Παπαδάκης, τηλ. 2810-242451 • **ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ:** ΣΤΕΚΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ (Φιλίππου 51), • **ΝΑΥΠΛΙΟ:** βιβλιοπωλεί «ΑΡΤΙΟΝ» • **ΠΑΤΡΑ:** ουζερί «ΧΑΣΟΜΕΡΙ» (απέναντι από το Κάστρο), Γιάννης Αδαλόπουλος 2610-273547 • **ΡΕΘΥΜΝΟ:** ΣΤΕΚΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ • **ΣΠΑΡΤΗ:** «ΙΔΙΟΜΟΡΦΗ» (Δωριέων 45, 27310-82203) • **ΤΡΙΠΟΛΗ:** Κατερίνα Ρέβελα, 6972-155463 • **ΧΑΝΙΑ:** ΣΤΕΚΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ (Χατζημιχάλη Νταλιάνη 67), βιβλιοπωλεία: «ΣΧΗΜΑ» (Δημοκρατίας 38), «ΠΟΛΥΓΕΔΡΟ» (Μπονιαλή 26) • **ΧΙΟΣ:** καφέ «Άλκιουντ»

Συνδρομή: 16 ευρώ για 4 τεύχη

Αρ. Λογαριασμού: Αγροτική Τράπεζα, 003 οι 01128745

Επιτρέπεται και προωθείται η αναδημοσίευση τμημάτων ή ολόκληρων κειμένων. Αν το θυμοθέτετε αναφέρετε την πηγή.

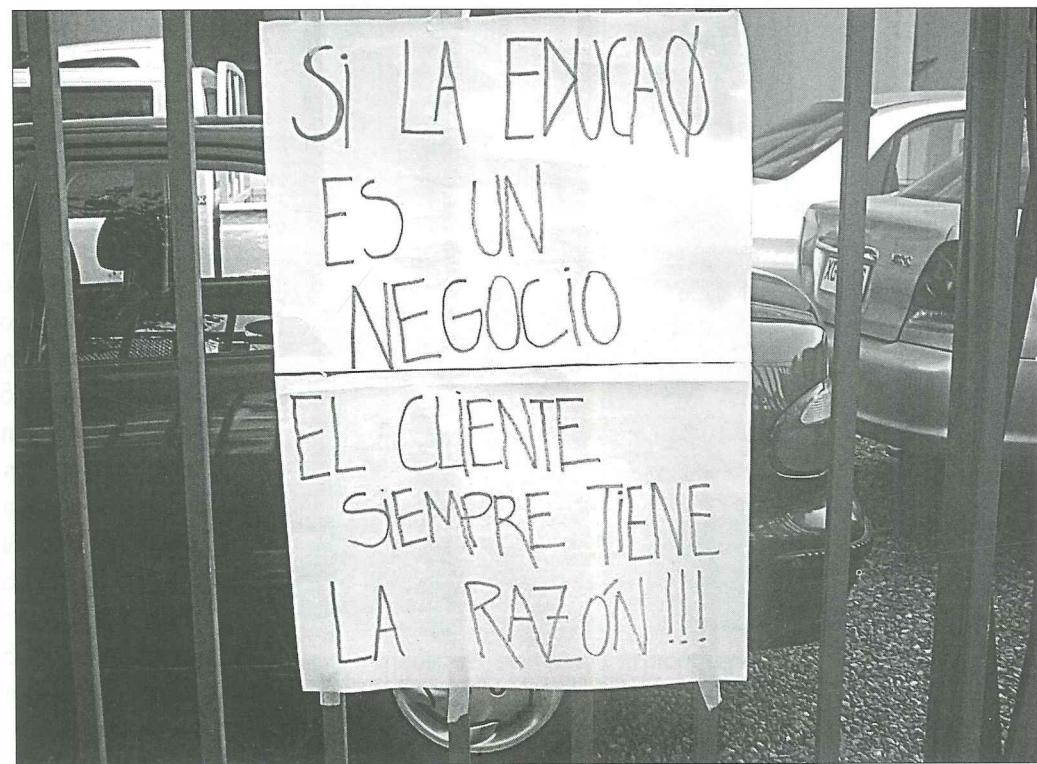
Το νήμα που συνδέει τον κόσμο μας είναι όσο ποτέ άλλοτε κοινό με πολύ πιο ξεκάθαρες τις διαχωριστικές γραμμές ανάμεσα σε μια χούφτα ανθρώπων, μια μικρούτσικη ομάδα, σε σχέση με τον παγκόσμιο πληθυσμό, που επιθυμούν κι άλλα λεφτά, κι άλλη εξουσία, κι άλλη δύναμη, κι άλλα, κι άλλα, κι άλλα... κι από την άλλη αυτοί που υφίστανται την απλοστία, τη χωρίς όρια αρπαγή και τη βία. Άλλα που αντιστέκονται, που λένε «φτάνει πια!», που ψάχνουν να βρουν δρόμους άλλους, διαφορετικούς, δοκιμάζουν και δοκιμάζονται.

Στο δεύτερο τεύχος της «αλάνας» προκρίναμε να παρουσιάσουμε όσο μπορούμε αναλυτικότερα την «Άλλη Καμπάνια» που ξεκίνησε με πρωτοβουλία των ζαπατίστας. Την προκρίναμε ως μια πρωτοβουλία σύνθεσης διαφορετικών υποκειμένων, μορφών αντίστασης και πεδίων παρέμβασης, που γίνεται μ' αυτόν τον ιδιαίτερο ζαπατίστικο τρόπο που τόσες αλλαγές έφερε στη σκέψη και την πρακτική μας.

Οι δύο νεκροί στο Σαν Σαλβαδόρ Ατένκο, οι φομολογούμενοι πέντε νεκροί στην Οαχάκα, οι εκατοντάδες συλληφθέντες, εξαφανισμένοι και τραυματισμένοι δείχνουν ότι η πορεία θα είναι δύσκολη. Οι «άλλοι», αυτοί που στέκονται απέναντι, έδειξαν ταχύτατα το ωμό και βίαιο πρόσωπό τους αλλά και την πρόθεσή τους για άμεση καταστολή της όποιας προσπάθειας αντίστασης.

Από την άλλη η νικηφόρα εξέλιξη των μαθητικών και φοιτητικών κινητοποιήσεων στη Χιλή έρχεται να συμπληρώσει την ευφορία από τη μαζικότατη και πολύ επιτυχημένη φοιτητική κινητοποίηση στη χώρα μας αλλά και να καταδείξει την κοινότητα των προβλημάτων. Την πλήρη, δηλαδή, εμπορευματοποίηση των δημόσιων αγαθών απ' αυτόν τον παγκόσμιο εσμό των νεοφιλελεύθερων που όλα θέλει να τα πουλήσει, όλα να τα μετατρέψει σε χρήμα.

Με βάση τα παραπάνω, εμείς της «αλάνας» θέλουμε να βλέπουμε αυτά τα κινήματα, αυτούς τους αγώνες και αυτές τις αγωνίες όχι μόνο ως αλληλέγγοι αλλά ως σύντροφοι σ' έναν αγώνα που γίνεται από τα κάτω και από τα αριστερά!

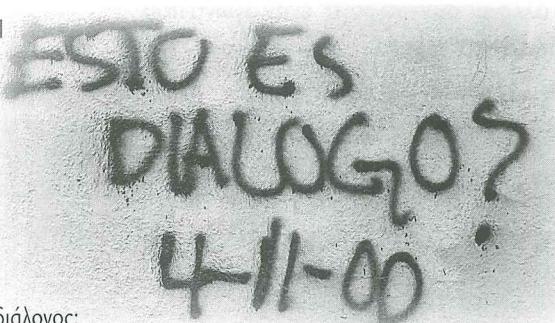
πανό σε κατειλημμένο λύκειο της Χιλής:

«αν η παιδεία είναι εμπόριο, τότε ο πελάτης έχει πάντα δίκιο!!!»

Η ΕΣΤΗ ΦΩΛΙΝΗ ΤΩΝ ΑΠΟ ΕΚΕΙ

**Ο Όσκαρ Ολιβέρα,
προσκαλεσμένος
του Δικτύου για τα Πολιτικά
και Κοινωνικά Δικαιώματα,
και η «αλάνα» είχαν μια πολύ^ε
ενδιαφέρουσα συνομιλία,
τις πρώτες μέρες του Απρίλη
στην Αθήνα.
Ο Όσκαρ Ολιβέρα
είναι μέλος του Συντονιστικού
για την Υπεράσπιση
του Νερού και της Ζωής,
το οποίο πρωτοστάτησε στον αγώνα
ενάντια στην ιδιωτικοποίηση του νερού
στην Κοτσαμπάμπα της Βολιβίας το 2000,
απ' όπου και οι φωτογραφίες.**

Αυτό είναι διάλογος;

Δίκτυο όλης της πείρου για το νερό: www.laredvida.org/
Για το νερό στη Βολιβία: <http://www.aguabolivia.org/>
Συντονιστικό για το φυσικό αέριο: www.rebelion.info
Εναλλακτικά μέσα πληροφόρησης για τη Βολιβία:
<http://www.bolpress.com/>,
<http://bolivia.indymedia.org/>, <http://www.economiciasbolivia.com/>

**Ας ξεκινήσουμε με το γενικό πανόραμα
των τελευταίων χρόνων στη Βολιβία...**

Το 1985, μετά τις στρατιωτικές δικτατορίες, στη Βολιβία ανέλαβε μια λαϊκή αριστερή κυβέρνηση (στην οποία συμμετείχαν το Κομουνιστικό Κόμμα, το MIR και άλλα κομμάτια της Αριστεράς) που, στην πραγματικότητα, ήταν καταστροφική. Κληρονόμησε ολόκληρο τον διεφθαρμένο χειρισμό των στρατιωτικών και διήρκεσε μόλις τρία χρόνια. Κατά τη διάρκεια αυτής της κυβέρνησης, ο πληθωρισμός έφτασε, ίσως, στα υψηλότερα επίπεδα στην Ιστορία. Μπροστά σε αυτή την οικονομική καταστροφή, ανέλαβε μια δεξιά κυβέρνηση που, όπως θα έλεγαν και οι ίδιοι, ξεκίνησε μια διαδικασία αλλαγής της οικονομικής και πολιτικής δομής. Όπως και σε άλλες χώρες, πάρθηκαν, εκτός των άλλων, τρία βασικά μέτρα: πρώτον, στο όνομα αυτού που αποκάλεσαν «επανατοποθέτηση», απολύθηκαν χιλιάδες εργαζόμενοι στα ορυχεία και τα εργοστάσια. Έτσι, αποδιάρθρωσαν την εργατική αντίσταση. Έπειτα, παραδόθηκαν όλες οι κρατικές επιχειρήσεις σε χέρια ιδιωτών, στο όνομα αυτού που ονόμασαν «κεφαλαιοποίηση». Έτσι παραδόθηκαν η αεροπορική εταιρεία, οι σιδηρόδρομοι, οι τηλεπικοινωνίες, τα πετρέλαια, με το επιχείρημα ότι κάθε επιχείρηση είχε ανάγκη κεφαλαίων. Υποτίθεται ότι οι ιδιώτες θα έπρεπε να επενδύσουν στη Βολιβία την ίδια ποσότητα χρημάτων που είχε κοστολογηθεί η κρατική εταιρεία. Στην πραγματικότητα ήταν ιδιωτικοποίησης, χωρίς όμως να εξασφαλίσει το βολιβιάνικο κράτος ούτε ένα δολάριο. Παραδόθηκε σε πολυεθνικές εταιρείες η κληρονομιά των Βολιβιάνων, δηλαδή όλες οι κρατικές επιχειρήσεις και οι φυσικοί πόροι.

Και το τρίτο μέτρο αφορούσε στην αλλαγή στις μορφές παραγωγής, δηλαδή κατακερματίστηκε η παραγωγική διαδικασία στα εργοστάσια και τα ορυχεία, έτσι ώστε να χαλιναγωγηθεί η εργατική δύναμη από το κεφάλαιο. Όλα τα μεγάλα εργοστάσια, όπως σε πολλά μέρη του κόσμου, εξαφανίστηκαν και μετατράπηκαν σε μικρές μονάδες όπου οι διαδικασίες είναι εντελώς αποκομμένες. Και, ταυτόχρονα, άλλαξαν πολλοί νόμοι, επιβλήθηκαν άλλοι από την Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ώστε να εξασφαλιστεί αυτό που ονομάζουν «η νομική εγγύηση για τις επενδύτριες επιχειρήσεις». Δηλαδή, έθεσαν μια σειρά ασφαλιστικών δικλείδων, που σήμερα, ουσιαστικά, κάνουν αδύνατη την εθνικοποίηση των επιχειρήσεων.

Ταυτόχρονα, αντικαταστάθηκε η μορφή της αντιπροσώπευσης των πολιτών. Προηγουμένως, το συνδικάτο ήταν η πιο ισχυρή μορφή αντιπροσώπευσης. Όποιος δεν ανήκε σε συνδικάτο, στην πραγματικότητα δεν ήταν πολίτης. Υπήρχαν συνδικάτα για τα πάντα: συνδικάτα μεταλλωρύχων, αλλά και συνδικάτα τυφλών. Ολόκληρη η κοινωνία ήταν οργανωμένη σε συνδικάτα. Σχηματίστηκαν τα πολιτικά κόμματα που ανέλαβαν πλέον την εκπροσώπηση των πολιτών απέναντι στο κράτος.

Από το 1985 και έπειτα, εγκαθίσταται το ισχυρό νεοφιλελεύθερο οικονομικό και πολιτικό μοντέλο. Και ουσιαστικά ιδιωτικοποιήθηκαν τα πάντα... τα πάντα. Ολόκληρη η οικονομία παραδόθηκε σε χέρια ιδιωτών, κυρίως σε πολυεθνικές. Η ίδια η εθνική αστική τάξη δεν είχε, ουσιαστικά, καμιά δυνατότητα συμμετοχής σε αυτή τη διαδικασία ιδιωτικοποίησεων, αφού οι όροι ήταν προκαθορισμένοι έτσι ώστε μόνο οι πολυεθνικές μπορούσαν να πάρουν τις κρατικές επιχειρήσεις και τους φυσικούς πόρους της Βολιβίας. Αυτή η διαδικασία άλλαξε πραγματικά τη ζωή των κατοίκων. Οι δείκτες της φτώχειας αυξήθηκαν πολύ, ακόμα και σήμερα υπάρχει μετανάστευση, κάθε μέρα φεύγει κόσμος από τη

χώρα, στην πλειοψηφία τους νέοι που πηγαίνουν στην Αργεντινή και τα τελευταία πέντε χρόνια κυρίως στην Ευρώπη.

Πώς ξεκίνησαν οι κινητοποιήσεις ενάντια στην ιδιωτικοποίηση του νερού;

Καθώς δεν είχε απομείνει τίποτε άλλο για να ιδιωτικοποιηθεί, ξεκίνησε στην Κοτσαμπάμπα η διαδικασία ιδιωτικοποίησης του νερού. Η Κοτσαμπάμπα είναι η τρίτη μεγαλύτερη πόλη της Βολιβίας, όπου υπάρχει έλλειψη νερού. Υπάρχει πολύ νερό στα βουνά, όμως η μεταφορά του στην πόλη κοστίζει πολύ και η Παγκόσμια Τράπεζα όρισε ότι μια λύση στο πρόβλημα ήταν η ιδιωτικοποίηση του νερού, χωρίς όμως κρατική επιδότηση. Δηλαδή, η ιδιωτικοποίηση θα βάραινε τις τοσέπες του κόσμου. Έτσι, αυξήθηκαν τα τιμολόγια για τους χρήστες μέχρι 300%, η κάθε οικογένεια θα έπρεπε να διαθέτει το ένα πέμπτο των εσόδων της μόνο για το νερό. Κανείς εντός της περιοχής που παραχωρήθηκε στην πολυεθνική Bechtel δεν μπορούσε να προμηθεύει νερό, η εταιρεία ιδιοποιήθηκε τις πηγές του νερού που χρησιμοποιούσαν οι ιθαγενικές και αγροτικές κοινότητες επί αιώνες: λίμνες, ποτάμια, πηγάδια... Δόθηκαν όλα τα πλεονεκτήματα στην εταιρεία που, στην πραγματικότητα, δεν ήρθε για να επενδύσει, αλλά για να πάρει τα λεφτά του κόσμου. Η ιδιωτικοποίηση του νερού έφτασε σε τέτοιο ακραίο σημείο, ώστε στο νόμο, με πολύ συγκαλυμμένο τρόπο, αναφερόταν ότι απαγορευόταν η συλλογή του βρόχινου νερού.

Τότε ξεκίνησαν οι κινητοποιήσεις. Ο κόσμος δεν αποδέχτηκε την ιδιωτικοποίηση και στη διάρκεια πέντε μηνών ο αγώνας κλιμακώθηκε με καταλήψεις πόλεων και αποκλεισμούς δρόμων. Στις 4 Απριλίου του 2000 αποφασίστηκε ο αποκλεισμός όλης της περιοχής μέχρι να φύγει η πολυεθνική. Μεταξύ 4 και 11 Απριλίου, ο λαός κατέλαβε την πόλη, αποκλείστηκαν οι δρόμοι, κινητοποιήθηκαν 500.000 άνθρωποι, που νίκησαν στον δρόμο τον στρατό και την αστυνομία. Στην πραγματικότητα, για οκτώ μέρες εξαφανίστηκε οποιαδήποτε κρατική υπόσταση: άφαντοι οι κυβερνήτες, άφαντοι οι δήμαρχοι, δεν υπήρχαν τα πολιτικά κόμματα, δεν υπήρχαν οι συνδικαλιστές πηγέτες, δεν υπήρχε κανείς. Ήταν ο λαός στο σύνολό του, που σε μαζικές συνελεύσεις έπαιρνε τις αποφάσεις. Η λαϊκή κυριαρχία έγινε πραγματικότητα. Και η κυβέρνηση δεν είχε άλλη επιλογή από το να σπάσει το συμβόλαιο με την πολυεθνική και να τροποποιήσει τον νόμο. Το Κογκρέσο συνεδρίασε έκτακτα και τροποποιήθηκε ο νόμος μέσα σε 24 ώρες, ενώ υπό φυσιολογικές συνθήκες η τροποποίηση ενός νόμου κρατάει χρόνια. Όμως, η κοινωνική πίεση ήταν τόσο μεγάλη που αναγκάστηκε να το πράξει. Ο κόσμος όμως δεν συμφώνησε ούτε με τις τροποποιήσεις και συνέταξε δικό του νόμο. Αυτό ήταν πολύ σημαντικό γεγονός, μια πολύ σημαντική εμπειρία, γιατί όχι μόνο είπαμε «όχι», αλλά είπαμε επίσης «θέλουμε να γίνει έτσι», ώστε κανείς άλλος να μην μπορεί να μας ιδιωτικοποιήσει.

Εκείνες τις μέρες πετύχαμε μια νίκη όχι μόνο ενάντια στο οικονομικό μοντέλο, αλλά και μια πολιτική νίκη. Ο κόσμος ανέκτησε την ικανότητά του για οργάνωση και κινητοποίηση, μετά από δεκαπέντε χρόνια πολύ σκληρής εφαρμογής του μοντέλου. Κοινωνικοποιήθηκε η φωνή και ο λόγος, που χρησιμοποιούσαν μονοπωλιακά τα πολιτικά κόμματα, οι κυβερνήτες, οι επιχειρηματίες, και κοινωνικοποιήθηκε η δύναμη του αποφασίζειν, που βρισκόταν στα χέρια λίγων.

Ακολούθησε μια σειρά λαϊκών νικών ενάντια στην πολιτική ποινικοποίησης των φύλλων της κόκας, ενάντια στην πολιτική του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου που προσπαθούσε να επιβάλει

φόρο στους μισθούς, ενάντια στην πώληση του φυσικού αερίου στις Ηνωμένες Πολιτείες. Στις δύο τελευταίες κινητοποιήσεις, το 2003, είχαμε περισσότερους από 100 νεκρούς και περισσότερους από 500 τραυματίες.

Εκτός από την υπεράσπιση του νερού ως δημόσιο αγαθό, τι σημαίνει το νερό για τις πολυεθνικές;

Θεωρούν ότι το νερό είναι ένα εμπόρευμα, σε αντίθεση με την αντίληψη που έχουν οι ιθαγενικές κοινότητες και τα λαϊκά στρώματα, ιδιαίτερα στη Βολιβία, ότι το νερό είναι κληρονομία της ανθρωπότητας, είναι ένα δημόσιο αγαθό και δεν μπορεί να είναι ιδιοκτησία κανενάς. Το νερό ανήκει σε όλους και ταυτόχρονα σε κανέναν. Η ιδιωτικοποίηση του νερού δεν ήταν μόνο επίθεση στην οικονομία του κόσμου, αλλά ήταν και μια παραφωνία στην αντίληψη των κοινοτήτων για το νερό. Κανείς... κανείς δεν μπορεί να σφετεριστεί το νερό. Το νερό δεν μπορεί να έχει τιμή πώλησης.

Αυτό που βλέπουμε στη Νότια Αμερική, μετά από όσα συνέβησαν στην Κοτσαμπάμπα, είναι μια οργανωτική διαδικασία γύρω από το θέμα του νερού σε όλες τις χώρες. Ενάντια στην ιδιωτικοποίηση, ενάντια στη μόλυνση του νερού που οφείλεται σε ορυχεία και πετρελαϊκές εγκαταστάσεις, ενάντια στην κατασκευή τεράστιων φραγμάτων που θα εκτοπίσουν τις ιθαγενικές κοινότητες από τη γη τους, όπως συμβαίνει στην Παταγονία με τους Μαπούτσε, ενάντια στην πολιτική της παροχής νερού από τις πολυεθνικές.

Ταυτόχρονα, όμως, με τις ιδιωτικοποίησεις και άλλων δημόσιων αγαθών, όπως το φυσικό αέριο, το πετρέλαιο, η βιοποικιλότητα στη Λατινική Αμερική, βλέπουμε να στρατιωτικοποιούνται στρατηγικές περιοχές, περιοχές-κλειδιά όπου υπάρχουν δημόσια αγαθά, όπως στα σύνορα Αργεντινής-Βραζιλίας-Παραγουάνης όπου υπάρχει πολύ νερό ή σε πολύ σημαντικές πετρελαϊκές ζώνες που ανακαλύφτηκαν στη Βολιβία. Ορθώνονται στρατιωτικές βάσεις πολύ κοντά στα σύνορα Βολιβίας-Παραγουάνης. Το ίδιο συμβαίνει στην Κολομβία και το Εκουαδόρ, πολύ σημαντικές πετρελαϊκές ζώνες.

Τι σημαίνει για τον λαό της Βολιβίας η οργάνωσή του έξω από πολιτικά κόμματα και θεσμούς; Πώς οργανώνεται ο κόσμος;

Πιστεύω ότι ο κόσμος δεν έχει κουραστεί μόνο από ένα πολιτικό και οικονομικό μοντέλο που προέρχεται από τα πάνω, ένα αυταρχικό μοντέλο που τον αποκλείει. Το θέμα του νερού σίγουρα μας ενώνει. Όμως, πιστεύω ότι εκείνο που περισσότερο μας ένωσε στη Βολιβία, ακόμα περισσότερο και από το θέμα του νερού, είναι να στάση των κυβερνητών. Αυτή η περιφρόνηση απέναντι στον κόσμο, η απαξίωση των αιτημάτων του, η υποτίμηση του.

Στα μπλόκα των δρόμων έβλεπες πολύ κόσμο. Όμως, η κυβέρνηση έλεγε ότι το κίνημα για το νερό το αποτελούσαν πέντε βάν-

δαλοί και το χρηματοδοτούσαν οι έμποροι ναρκωτικών. Θυμάμαι κάποιες θρησκευόμενες γυναίκες που κουβαλούσαν φαΐ και νερό σε εκείνους που έκλειναν τον δρόμο. Και όταν η κυβέρνηση μίλησε για τους πέντε βάνδαλους, την επόμενη μέρα είδα αυτές τις γυναίκες εκεί να βάζουν πέτρες στον δρόμο. Και τότε ρώτησα μία από αυτές: «Άδερφή, γιατί συμμετέχετε στον αποκλεισμό του δρόμου;» Και μου απάντησε: «Γιατί θέλω να δείξω στην κυβέρνηση ότι βρίσκομαι εδώ, για να υπερασπίσω το νερό μου. Και δεν είμαι ούτε βάνδαλος ούτε ληστής ούτε παίρνω λεφτά από τους εμπόρους ναρκωτικών. Γι' αυτό βρίσκομαι εδώ». Η υποτίμηση των κινητοποιήσεων, αυτή η στάση των κυβερνώντων, πιστεύω ότι είναι η αιτία που ένωσε τον κόσμο. Άλλο ένα ξεκάθαρο παράδειγμα είχαμε το 2003 με τον πρόεδρο Σάντσες ντε Λοσάδα. Ο κόσμος φώναζε: «Να φύγει! Να φύγει!» Και όταν ένας δημοσιογράφος τον ρώτησε τι θα κάνει, εκείνος απάντησε: «Δεν θα φύγω, επειδή η σύζυγός μου θέλει να συνεχίσει να είναι η πρώτη κυρία της χώρας». Υπήρχαν νεκροί, υπήρχαν τραυματίες και ο τύπος... απαξίωνε την πραγματικότητα. Αυτή η περιφρόνηση της ανθρώπινης ζωής εξόργισε τον κόσμο. Το ίδιο συνέβη και με τις ιεραρχικά και κάθετα δομημένες οργανώσεις, τα συνδικάτα για παράδειγμα. Τα συνδικάτα υποτίμησαν τα αιτήματα των ιθαγενών και των αγροτών, τα θεωρούσαν δευτερεύοντα. Τα παλιά συνδικάτα εμμένουν στην ιδέα του παλαιού κόσμου της εργασίας, που πλέον δεν υπάρχει. Κάποιοι ονειρεύονται την επιστροφή σ' αυτόν τον παλαιό κόσμο της εργασίας, για παράδειγμα να υπάρχουν πολλές χιλιάδες εργάτες σε ένα εργοστάσιο, σε ένα ορυχείο, όπως συνέβαινε παλιότερα στη Βολιβία. Όμως έχουν γίνει τέτοιες αλλαγές στην παραγωγή ώστε αυτή τη στιγμή υπάρχει μια εργατική τάξη κατακερματισμένη, θα μπορούσαμε να πούμε καινούργια, χωρίς δικαιώματα, που έχει βασικά γυναικείο πρόσωπο, επισφαλής, προσωρινή. Αυτές οι μορφές οργάνωσης, όπως στην περίπτωση του νερού στη Βολιβία, πιστεύω ότι αναδύονται από τον καινούργιο κόσμο της εργασίας. Οι άνθρωποι δημιουργούν τις δικές τους οργανωτικές μορφές χωρίς ιεραρχικές δομές, αλλά όλοι είναι ίσοι, τις αποφάσεις τις παίρνουν όλοι μαζί, αυτή που διοικεί είναι η κοινότητα και όχι ο πρόεδρος του κόμματος ή ο πηγέτης του συνδικάτου. Πιστεύω ότι ο νεοφιλελευθερισμός έχει ομογενοποιήσει τον κόσμο, τον έχει θέσει στις ίδιες οικονομικές συνθήκες. Όταν ο κόσμος καταλάμβανε τους δρόμους στην Κοτσαμπάμπα, οι δρόμοι μετατράπηκαν σε χώρους γνωριμίας και στοχασμού. Και ο κόσμος κατάλαβε ότι όλοι βρίσκονταν στην ίδια κατάσταση: αβεβαιότητα, κακές υπηρεσίες, ανασφάλεια, αγωνία, τα παιδιά τους στο εξωτερικό, τα αδέρφια τους μακριά... Τότε όλοι ένιωσαν ότι ήταν ίσοι. Και ως ίσοι προς ίσους κινητοποιήθηκαν, με οριζόντιες δομές, με διαφάνεια, χωρίς ντιρεκτίβες, με εκπροσώπους που ελέγχονται διαρκώς από τη βάση.

Μια πολύ σημαντική παράμετρος ήταν η σύνδεση της υπαίθρου με την πόλη. Πιστεύω ότι αυτό ήταν το κλειδί των νικών μας. Όμως, πάνω απ' όλα, η πρόταση. Αν ένα κοινωνικό κίνημα δεν διαθέτει μια πρόταση που να έχει δημιουργηθεί με συλλογικό τρόπο απ' όλους, για το νερό, για την εκπαίδευση, για τους εργατικούς νόμους, αν δεν υπάρχει αυτή η διαδικασία ανάκτησης της ιστορικής μνήμης, των ηθικών αξιών του παρελθόντος, του πολιτισμού μας, των παραδόσεών μας, πιστεύω ότι πολύ δύσκολα θα έρθει η νίκη. Αν ο κόσμος δεν γνωρίζει γιατί παλεύει και ότι αυτός ο αγώνας έχει έναν στόχο αποδεκτό απ' όλους, πιστεύω ότι ένα κοινωνικό κίνημα δεν θα μπορέσει να πετύχει.

Η αυτοοργάνωση συνεισφέρει στην καθημερινή ζωή; Εκπληρώνει βασικές ανάγκες; Δημιουργούνται εναλλακτικές δομές από τα κάτω;

Πιστεύω ότι ένα από τα πράγματα που έχει θίξει ο νεοφιλελευθερισμός είναι η καθημερινότητα. Όταν ιδιωτικοποιείται μια πετρελαϊκή ή μια αεροπορική επιχείρηση, ο κόσμος δεν θίγεται άμεσα. Όμως, όταν θίγεται η καθημερινότητα, ο κόσμος κινητοποιείται. Το γεγονός ότι οι ιθαγενικές και αγροτικές κοινότητες θίγονται από την παρουσία μεταλλείων και πετρελαϊκών επιχειρήσεων που μολύνουν τη γη και το νερό τους, που τους εκτοπίζουν από τα παραδοσιακά τους εδάφη, προκαλεί διαδικασίες αυτοοργάνωσης και ανυπακοίς. Όμως, η μεγαλύτερη πρόκληση είναι να μπορέσει να δημιουργήσεις καινούργιες εναλλακτικές δομές μέσα στο νομικό πλαίσιο, που πολλές φορές θέτει τους κυβερνώντες και τους λαούς σε πολύπλοκες καταστάσεις, όπως συμβαίνει στη Βραζιλία, στην Αργεντινή, στην Ουρουγουάν και τώρα στη Βολιβία. Δηλαδή, το μοντέλο έχει αφήσει ένα νομικό οικοδόμημα που δεν επιτρέπει να ανατραπεί μέσα στα δημοκρατικά πλαίσια αυτή η δομή κυριαρχίας και λεπλασίας των δημόσιων αγαθών. Για παράδειγμα, στην Κοτσαμπάμπα όταν ανακτήθηκε η εταιρεία του νερού θελήσαμε να λειτουργήσουμε την επιχείρηση με τρόπο ώστε ο κόσμος να μπορεί να συμμετέχει στα σχέδια της επιχείρησης, στα προγράμματα, στην παροχή των υπηρεσιών. Θέσαμε κάποια θεμελιώδη σημεία: τη διαφάνεια, τη συμμετοχή, τον κοινωνικό έλεγχο, την αποδοτικότητα, την κοινωνική δικαιοσύνη. Όμως, το νομικό πλαίσιο δεν επιτρέπει τη δημιουργία αυτοδιαχειρίζομενων επιχειρήσεων. Στα τέλη του 2000, μετά τον πόλεμο του νερού, είδαμε ότι πρακτικά ήταν αδύνατο να οικοδομήσουμε μια εναλλακτική πρόταση και συμφωνήσαμε ότι θα έπρεπε να αλλάξουμε τα πάντα. Κάναμε σύνθημά μας τη Συντακτική Συνέλευση. Δηλαδή, να αλλάξουμε τα πάντα από τα κάτω για να επιτρέψουμε τη δημιουργία νέων χώρων συμμετοχής του κόσμου, χώρων αυτοδιαχείρισης. Και βρισκόμαστε σ' αυτή τη διαδικασία. Έχουν περάσει έξι χρόνια και η επιχείρηση δεν μπορεί να εδραιωθεί ακόμα ως επιχείρηση υπό κοινωνικό έλεγχο. Υπάρχουν πολλές παγίδες που μας εμποδίζουν.

Πάντως, στη Βολιβία θα έλεγα ότι υπάρχουν χιλιάδες παραδείγματα αυτοοργάνωσης του κόσμου, κυρίως στις βασικές υπηρεσίες όπως το νερό και το ηλεκτρικό ρεύμα. Υπάρχουν επίσης μερικά κατειλημμένα εργοστάσια. Πιστεύω ότι υπάρχουν μικρές εμπειρίες αυτοδιαχείρισης και ότι στο μέλλον θα αποτελέσουν τα επόμενα βήματα απέναντι στο κράτος, που δεν λειτουργεί, που δεν θα επιτρέψει την πλήρη συμμετοχή όλων στη Συντακτική Συνέλευση ώστε να δημιουργήσουμε μια νέα χώρα. Έχουμε παλέψει μαζί με τον Έβο

Μοράλες ενάντια στον νόμο και ενάντια στο κράτος, όμως τώρα που αυτός είναι μέρος του κράτους, της κυβέρνησης, τα πράγματα είναι διαφορετικά. Με ανησυχία πολύ η σάσι μιας μερίδας αδερφών και συντρόφων με τους οποίους έχουμε αγωνιστεί μαζί και που τώρα ανακόπτουν την προοπτική αυτοοργάνωσης βλέποντας τα πράγματα από μια αυστηρά νομική οπτική.

Τι εκτίμηση υπάρχει για την εξωτερική πολιτική που ακολουθεί ο Έβο Μοράλες;

Μας ανησυχεί αρκετά. Η άποψή μου είναι ότι η σχέση μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Βολιβίας είναι μια σχέση υποτέλειας. Ο Έβο Μοράλες, χωρίς να ρωτήσει τον λαό, δίλωσε ότι θα προσκαλέσει τον Μπους στη Βολιβία. Πρώτον, εμάς δεν μας ρώτησε και, δεύτερον, εμείς δεν θα καλοδεκτούμε τον Μπους. Αυτού του είδους τα μηνύματα προς τη βορειοαμερικανική κυβέρνηση μας προβληματίζουν πολύ. Ο Έβο λέει ότι όχι μόνο θα εγγυηθεί την ξένη ιδιωτική δραστηριότητα, αλλά ότι θα την ενθαρρύνει. Υπάρχει μια πολιτική για ενσωμάτωση των κοινωνικών κινημάτων και των κυριότερων πηγέτων τους ώστε να μην υπάρχει αντιπολίτευση, να μην γίνεται κριτική από τη βάση. Δεν θέλουμε οι κινηματικές διαδικασίες να τελειώσουν σε κυβερνήσεις όπως του Λούλα, του Κίρσνερ ή του Ταμπαρέ, που δεν κάνουν καν μεταρρυθμίσεις. Απλώς εφαρμόζουν το νεοφιλελεύθερο οικονομικό μοντέλο σε μικρές δόσεις, όχι μονομιάς όπως γινόταν πριν, όμως συνεχίζει η πολιτική της εκμετάλλευσης των δημόσιων αγαθών, της επιβολής οικονομικών μέτρων κ.λπ. Η εξωτερική πολιτική θα έπρεπε να είναι πιο αξιοπρεπής, χωρίς αντιγραφή άλλων μοντέλων. Από τα κάτω πρέπει να απαιτούμε μια πολιτική πολύ πιο ξεκάθαρη. Νομίζω ότι θα έπρεπε να πρωθηθούν οι σχέσεις με τα κοινωνικά κινήματα. Ο Έβο Μοράλες δεν είναι κάποιος που ήρθε από τα πάνω και γι' αυτό δεν μπορεί να συμπεριφέρεται σαν κυβερνήτης που ήρθε από πάνω.

Τι πιστεύεις για όσα συμβαίνουν σήμερα στη Βενεζουέλα;

Υπάρχουν δύο διαδικασίες σήμερα στη Βενεζουέλα: η μία έρχεται από πάνω, από το κράτος, και θέλει να παρακινήσει τη συμμετοχή του κόσμου στη λύση των προβλημάτων του. Όμως, με προβληματίζει το γεγονός ότι προέρχεται από τα πάνω.

Από την άλλη, υπάρχει ένα ισχυρό κίνημα αυτοοργάνωσης του κόσμου. Αυτό που εμένα με ενδιαφέρει είναι να οργανώνεται ο κόσμος για οποιοδήποτε ενδεχόμενο. Ίσως σκοτώσουν τον Τσάβες, ίσως υπάρχει βορειοαμερικανική επέμβαση. Πιστεύω ότι υπάρχει μια πολύ ενδιαφέρουσα οργανωτική διαδικασία που πηγαίνει ακό-

μα παραπέρα από την προοπτική του Τσάβες.

Με προβληματίζει η λατρεία προς το πρόσωπο του Τσάβες, που θα μπορούσε να αφαιρέσει πρωτοβουλίες από τον λαό. Κάνει μεγάλο κακό στα κοινωνικά κινήματα η ύπαρξη ενός «Θεού» που ορίζει επαναστατικές διαδικασίες. Επίσης, παρά τον σκληρό του λόγο, ίσως να μην έχει αλλάξει πολύ η καθημερινή ζωή του κόσμου. Δεν έχουν σπάσει οι καπιταλιστικές δομές της εκμετάλλευσης του πετρελαίου. Συνεχίζεται η μόλυνση των νερών των ποταμών. Όμως, ο κόσμος της βάσης συμμετέχει με πολύ αξιοπρεπή τρόπο. Είναι πολύ ενθουσιασμένος με όσα συμβαίνουν και συνεχίζει παρά τις πολλές δυσκολίες. Βλέπουμε με μεγάλη συμπάθεια αυτά που γίνονται στη Βενεζουέλα.

Και οι Ζαπατίστας;

Ο Ζαπατισμός είναι ένα κίνημα που εμπνέει πολύ, αξιοπρεπές, παρόμοιο με τα κινήματα του Εκουαδόρ και της Βολιβίας, όπου το θεμελιώδες είναι να διοικεί η κοινότητα, η οριζόντια δομή, ο σεβασμός, η διαφάνεια, η ισότητα όλων, η ανάκτηση, θα έλεγα, των πιο βαθιών αξιών των κοινοτήτων, των ανθρώπινων όντων. Πιστεύω ότι έχει εμπνεύσει πολλούς, αν και ορισμένοι χρησιμοποιούν τον λόγο τους για τους δικούς τους σκοπούς. Όπως, για παράδειγμα, ο Έβο Μοράλες που χρησιμοποίησε τη ρήση των Ζαπατίστας «Θα διοικώ υπακούοντας». Ακούστηκε, όμως, σαν να έλεγε: «Θα διοικώ υπακούοντας... εμένα».

Πιστεύω ότι οι Ζαπατίστας αποτελούν για μας πολύ σημαντικό σημείο αναφοράς. Είναι αδέρφια μας. Αν και ο Μάρκος εξακολουθεί να είναι ένας αρχηγός.

Ας κλείσουμε με δυο λόγια ακόμα για τη Βολιβία.

Η Βολιβία βρίσκεται σε μια πορεία που τη χάραξε ο λαός. Ο κόσμος δεν θα κάνει πίσω, θα προχωρήσει μπροστά ενάντια στην επίθεση των πολυεθνικών και του ιμπεριαλισμού. Η θέληση του κόσμου είναι πολύ ισχυρή και δεν είμαστε διατεθειμένοι να εξαπατηθούμε από κανέναν, ούτε από τη σημερινή κυβέρνηση.

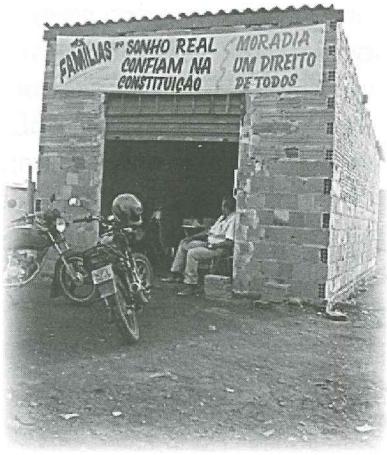
Αυτή τη στιγμή υπάρχουν τρεις δυνάμεις στη Βολιβία: η Δεξιά, με τα πολιτικά της κόμματα και την ολιγαρχία της Σάντα Κρους, με διασυνδέσεις με τις πολυεθνικές πετρελαϊκές εταιρείες και τη βορειοαμερικανική πρεσβεία. Βρίσκεται στο περιθώριο, όμως δεν έχει πτηθεί, μάλλον έχει αποδιοργανωθεί το MAS, που βρίσκεται στην κυβέρνηση, χωρίς οργανωτική δομή, που αποτελείται από διαφορετικούς τομείς, από επιχειρηματίες μέχρι πολύ φτωχά λαϊκά στρώματα. Ακόμα δεν ξέρουμε τι θα κάνει, αν και ήδη ξέρουμε περίπου προς τα πού πάει, όμως θα πρέπει να περιμένουμε και από την άλλη, μια κοινωνική δύναμη που αποτελείται από τον λαό, που κινητοποιήθηκε, έδωσε νεκρούς και τραυματίες, και που θα συνεχίσει να αγωνίζεται. Ο κύριος εχθρός είναι η Δεξιά. Τα αδέρφια μας, οι σύντροφοί μας είναι τα μέλη του MAS και θα πρέπει να δουλέψουμε μαζί σ' αυτό τον αγώνα.

Τι περιμένετε από συντρόφους κινημάτων άλλων χωρών που στέκονται αλληλέγγυοι;

Θα έλεγα, να έχετε ανοικτά τα μάτια, τα αυτιά και την καρδιά σας και να εγκαταστήσουμε μια σχέση πολύ πιο άμεση και με διάρκεια. Κυρίως για ανταλλαγή πληροφόρησης για τι συμβαίνει εδώ, τι συμβαίνει εκεί. Νομίζω ότι η επικοινωνία είναι πολύ σημαντική.

- 06 Βραζιλία: οι «Χωρίς Στέγη»
- 08 Χιλή: οι Μαπούτσες σε απεργία πείνας
- 09 Χιλή νέα κατάληψη γης
- 10 Χιλή στους δρόμους για την παιδεία
- 11 Βραζιλία: εισβολή ακτημόνων στη Βουλή
- 11 Μεξικό: 4° Εθνικό Ιθαγενικό Κογκρέσο
- 12 Βενεζουέλα: επιστρέφουμε απ' όλους τους δρόμους η αυλή των θαυμάτων
- 15

To πρόβλημα στέγης στη Βραζιλία είναι οξύτατο και σύμφωνα με τον Ολίβιο Ντούρτα, πρών δήμαρχο του Πόρτο Αλέγκρε, υπάρχει έλλειψη 6 εκατομ. κατοικιών ενώ 12 εκατομ. χρειάζονται επισκευές ώστε να γίνουν κατοικήσιμες. Για να καλυφθούν οι στεγαστικές ανάγκες του πληθυσμού εκτιμάται ότι απαιτούνται κονδύλια της τάξης των 4 δισ. δολαρίων επισίως επί 15 χρόνια. Μπροστά στην απροθυμία των κυβερνήσεων να επιλύσουν το πρόβλημα ο κόσμος αυτοοργανώνεται και προχωρά σε καταλήψεις κτιρίων. Η «αλάνα» συνάντησε τον Λουίζ Γκονζάγκα ντα Σίλβα, γνωστότερο ως Ζεζέ, από τις πιγετικές μορφές του κινήματος, ο οποίος έχει διατελέσει εθνικός συντονιστής της Κεντρικής Επιτροπής Λαϊκών Κινημάτων και υπήρξε από τα ιδρυτικά μέλη του Κόμματος των Εργαζομένων (PT).

ΥΕΩΗ ΥΡΑΦΙΕΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΣΤΟΛΕΩΝ

ΟΙ ΚΟΣΜΟΙ ΤΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΩΝ

Τα κείμενα της ενότητας επιμελήθηκαν οι: Στέλιος Γαβριηλίδης, Κρίτων Ηλιόπουλος, Ματούλα Παπαδημητρίου, Χρίστος Χρυσανθακόπουλος

Χωρίς στέγη αξιοπρεπής κατοικία για όλους

συνέντευξη με τον Λουίς Γκονζάγκα ντα Σίλβα ή Ζεζέ

Είσαι φυγόδικος και ζεις στην παρανομία. Ποιος είναι ο λόγος;

Τα τελευταία χρόνια, τα λαϊκά και κοινωνικά κινήματα της Βραζιλίας αντιμετωπίζονται ως εγκληματικές οργανώσεις από τις κυβερνήσεις πολιτειών που είναι στενά συνδεδεμένες με την ολιγαρχία αυτής της χώρας. Επειδή σε κάθε πολιτεία η αστυνομία και το δικαστικό σύστημα έχουν πλήρη «ανεξαρτησία», πολλοί αγωνιστές βρίσκονται στις φυλακές ή διώκονται.

Το 2004 μπήκα φυλακή για τη δράση μου. Βγήκα ύστερα από 56 μέρες με τη νομική διαδικασία που λέγεται Habeas-corpus και από τότε δεν μ' έχουν αφήσει σε ησυχία. Με καταδιώκουν συνεχώς και ζήτησα άσυλο σε άλλη χώρα, έξω από τη Βραζιλία. Τώρα με κατηγορούν για... δολοφονία, που δεν διέπραξα. Οι δικηγόροι του κινήματος έκαναν μεγάλη προσπάθεια να με απαλλάξουν και να μπορέσω να δουλέψω ελεύθερα, αλλά δεν τους δίνουν καν τα περιθώρια που προβλέπει ο νόμος. Με τα ίδια τεκνάσματα καταδίκασαν τον σύντροφο του MST (Κίνημα των Χωρίς Γη), Ζοζέ Ράινια Ζούνιορ πάλι τώρα, όπως και πριν από μερικά χρόνια. Άλλα και πολλοί άλλοι σύντροφοι καταδιώκονται από την υποκριτική δημοκρατία. Θέλουμε τη χειραφέτηση του προλεταριάτου σ' όλον τον κόσμο, θέλουμε τα δικαιώματά μας. Και απαιτούμε να σταματήσουν οι διώξεις όλων των αγωνιστών.

Μίλησέ μας λίγο για τη ζωή σου. Πώς έφτασες στο Σάο Πάουλο και στο κίνημα των Χωρίς Στέγη;

Γεννήθηκα σε μια πόλη της Παραίμπα, στα βορειανατολικά της Βραζιλίας, σε μια περιοχή βασανισμένη από την ξηρασία και τη φτώχεια. Στα εφτά μου χρόνια άρχισα να δουλεύω στα χωράφια με τους γονείς μου. Από εκεί ξεκινάει η επανάστασή μου: βλέπεις ανθρώπους να μοχθούν έναν ολόκληρο χρόνο και στο τέλος να μένουν χρεωμένοι σε κάποιον που ποτέ δεν δούλεψε στη ζωή του.

Σήμερα είμαι 56 ετών. Η πολιτική μου δράση ξεκίνησε την περίοδο της δικτατορίας. Αποφάσισα να σπουδάσω και ως φοιτητής η δράση μου κατευθύνοταν στη σύνδεση της πόλης με την ύπαιθρο. Το 1969 με συνέλαβε η στρατιωτική αστυνομία στην πόλη μου και με παρέδωσε στο στρατό. Ήταν 4 Γενάρη του 1969. Με άφοσαν τον Μάρτιο του ίδιου χρόνου και με ξανάπιασαν πάλι στις 12 Δεκέμβρη, αυτή τη φορά η ομοσπονδιακή αστυνομία. Τότε έμεινα πολύ καιρό στη φυλακή. Ούτε που θυμάμαι πόσο καιρό έμεινα. Όταν βγήκα δεν είχα πια το κουράγιο να συνεχίσω τις σπουδές μου. Ήμουν συνέχεια κυνηγούμενός.

Για να μη συλληφθώ ξανά, έφτασα στο Σάο Πάουλο, όπου γνώρισα ανθρώπους που με βοήθησαν στην πολιτική μου ωρίμανση. Στο Σάο Πάουλο δούλεψα αρχικά στις οικοδομές, ύστερα σε τυπογραφεία, ύστερα τζαμάς και εργάτης βυρσοδεψίας. Για μια μεγάλη περίοδο ήμουν στην πηγεσία του συνδικάτου του δέρματος. Ωσπου, απογοπευμένος από το συνδικαλιστικό κίνημα, πήγα να δουλέψω και να ζήσω σ' ένα κορτίσο (εξαθλιωμένη κοινοβιακή κατοικία σε εγκαταλειμμένο κτίριο), στην οδό Τ. Εκεί άρχισα να παρατηρώ αυτό το είδος κατοικίας και άρχισα μια πολιτική δουλειά με άξονα το ζητούμενο της αξιοπρεπούς κατοικίας για όλους. Κατά τη γνώμη μου, οι πιο αδικημένοι της Λατινικής Αμερικής είναι οι άστεγοι. Τότε κατάλαβα τι συνέβαινε σ' αυτό τον χώρο των πιο εξαθλιωμένων αυτής της χώρας. Για μένα ήταν σαν να πεινούσα και μου έδωσε κάποιος ένα πιάτο φαγητού.

Και η πολιτική σου διαδρομή;

Η πολιτική μου διαδρομή ήταν σε εργατικές οργανώσεις και στη συνδικαλιστική αντιπολίτευση. Επίσης, συμμετείχα σε παράνομες πολιτικές οργανώσεις όπως η OSI (Ο Trabalho = «Η Δουλειά» που σήμερα είναι συνιστώσα του Κόμματος Εργαζομένων, του PT), την CLTB (Συντονιστικό Κέντρο των Βραζιλιάνων Τροτσικιστών) και τη D.S. (Σοσιαλιστική Δημοκρατία, επίσης τροτσικιστή). Μέσα από τη CLTB συμμετείχα στην ίδρυση του PT. Την ίδια περίοδο ιδρύσαμε την CUT (Ενιαίο Εργατικό Κέντρο), που κατά τη γνώμη μου είναι από τις πιο πολύτιμες οργανώσεις του λαϊκού κινήματος. Σήμερα συμμετέχω στην εκτελεστική επιτροπή του Συντονιστικού των Κοινωνικών Κινημάτων της Βραζιλίας (CMP).

Πότε άρχισε να αναπτύσσεται το κίνημα για τη στέγη;

Τη δεκαετία του '80 έγιναν πολλές καταλήψεις γης, καθώς και δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων, που ήταν μια εναλλακτική λύση για τους άστεγους. Είχαμε πολλές συγκρούσεις με τις δυνάμεις καταστολής. Και πολλές φυλακίσεις. Ήταν μια περίοδος πολύ έντονης πάλης, που έκανε τις κυβερνήσεις να ασχοληθούν με το ζήτημα, όπως και τα ΜΜΕ, που ποτέ δεν είχαν μιλήσει για τον αγώνα των άστεγων. Δεν ήταν εύκολος αγώνας. Ο φτωχός στην χώρα μας δεν θεωρείται πολίτης, είναι περιθώριο που διευκολύνει την ανάπτυξη του οργανωμένου εγκλήματος. Τα κινήματα των πιο εξαθλιωμένων εργατών αντιμετωπίζουν την πιο έντονη απόρριψη, όχι μόνο από τις κυβερνήσεις, αλλά και από την κοινωνία των πολιτών, της οποίας δεν θεωρούνται μέλη. Οι άνθρωποι αυτοί δεν θεωρούνταν κοινωνική ομάδα. Όσοι ζουν στα κορτίσο είναι εγκληματίες. Κι όμως, το ενδιαφέρον είναι ότι αυτός ο χώρος συνέβαλε στη συζήτηση και την πάλη για αστική μεταρρύθμιση και ανάγκασε την κοινωνία να ασχοληθεί με το πρόβλημα της δομής της πόλης. Ως σήμερα το θέμα θίγεται ελάχιστα, πέρα από την ελιτίστικη ματιά των αρχιτεκτόνων.

Η πάλη των άστεγων αναπτύχθηκε σε όλη τη χώρα, σε κάθε πόλη. Παντού ζουν άνθρωποι στον δρόμο και σε παράγκες.

Ποια είναι σήμερα η οργάνωση του κινήματος για τη στέγη στη Βραζιλία;

Στη Βραζιλία υπάρχουν 5 οργανώσεις σε εθνικό επίπεδο: η Ένωση για τη Λαϊκή Στέγη (UNMP), το Κίνημα Πάλης για τη Στέγη (MNLP), η Εθνική Συνομοσπονδία για την Κατοικία (CONAM), το Κίνημα Πάλης στις Γειτονιές (MLB) και το Συντονιστικό των Κοινωνικών Κινημάτων όλης της Βραζιλίας (CMP). Οι οργανώσεις αυτές επιδιώκουν και επιτυχάνουν, τελικά, τη συνεργασία σε θέματα αστικής μεταρρύθμισης και στέγασης διατηρώντας η κάθε μία τις ιδιαιτερότητές της. Κάθε κατάληψη είναι πολιτική δράση και στόχος είναι να πιέσουν την κυβέρνηση, τοπική, πολιτειακή ή ομοσπονδιακή.

Οι οργανώσεις των άστεγων δρουν ανεξάρτητα, δηλαδή η κάθε μια μόνη της. Οι κυβερνήσεις εκμεταλλεύονται την πολυδιάσπαση. Με την κυβέρνηση Λούλα καταφέραμε μια πιο στενή συνεργασία στη δράση. Εκεί οφείλονται και τα ψίχουλα

που κέρδισαν οι εργάτες γης και οι άστεγοι. Οι σχέσεις των κινημάτων δεν είναι πάντα οι καλύτερες, ούτε μεταξύ τους ούτε, βέβαια, με την ομοσπονδιακή κυβέρνηση. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης Λούλα, τα κινήματα σε εθνικό επίπεδο απέκτησαν μεγαλύτερο κύρος και αυτό οφείλεται σε ορισμένες κατακτήσεις που είχαν. Το Κίνημα για την Κατοικία στο Κέντρο (MMC) προσπαθεί περισσότερο να πιέσει την ομοσπονδιακή κυβέρνηση.

Πες μας και τη γνώμη σου για τη σημερινή κυβέρνηση.

Η κυβέρνηση, παρόλο που εκλέχτηκε με τις ψήφους των πιο εξαθλιωμένων, δείνει περισσότερο ενδιαφέρον στην πληρωμή του εξωτερικού χρέους παρά στην κοινωνική πολιτική. Αν επένδυε στην κοινωνική πολιτική δεν θα είκαμε τόσο βία, γιατί ξέρουμε ότι αυτή προέρχεται από τη φτώχεια και τις ανάγκες, από την έλλειψη τροφής, στέγης, υγείας και υγιεινής, μόρφωσης, δουλειάς, αξιοπρεπούς μισθού, παιδικών σταθμών.

Είναι σαφές ότι η κυβέρνηση δεν προκειται να λύσει προβλήματα 500 χρόνων, αλλά θα μπορούσε να είχε κάνει περισσότερα πράγματα. Έστω για την πολιτική και ιδεολογική διαπαιδαγώγηση του λαού, ώστε να μπ θλέπει ο κόσμος τις μικρές κατακτήσεις ως δώρο των κυβερνώντων, αλλά ως δικαίωμα κάθε πολίτη.

Παρόλα αυτά, έχουν γίνει βήματα απ' αυτή την κυβέρνηση. Όμως χρειάζεται κινητοποίηση και οργάνωση για να πιεστεί. Σε τελική ανάλυση, χρειάζεται επανάσταση. Σήμερα μιλούν περισσότερο για δημοκρατία παρά για επανάσταση. Άλλα για ποια δημοκρατία μιλάμε; Εφόσον η αστική δημοκρατία δημιουργήθηκε για να προστατεύει αυτούς που ήδη είναι προστατευμένοι, τους ισχυρούς.

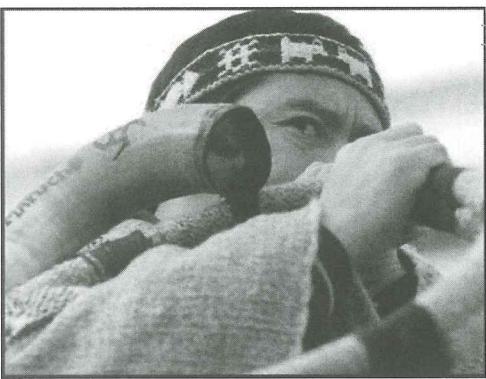
Τη συνέντευξη πήρε για την «αλάνα»
ο Κρίτων Ηλιόπουλος

Οι φωτογραφίες που συνοδεύουν το κείμενο είναι από την κατάληψη Σόνιο Ρεάλ (Sonho Real) και αποτυπώνουν σκηνές της καθημερινής ζωής των καταληψών και του αγώνα τους ενάντια στην αστυνομία που επιχειρεί να τους εκδιώξει.

Χιλή:

οι Μαπούτσε σε απεργία πείνας

ΜΑΠΟΥΤΣΕ: Ιθαγενικός λαός στον νότο της Χιλής, ο οποίος έχει αναγνωριστεί από τον Ιθαγενικό Νόμο του 1993 ως προκολομβιανός. Για τον λαό αυτό η γη αποτελεί θεμελιώδη αξία της ύπαρξης και του πολιτισμού του. Οι Μαπούτσε αγωνίζονται εδώ και χρόνια ενάντια στην είσοδο των πολυεθνικών στα εδάφη τους, την επακόλουθη ιδιωτικοποίηση της γης και των φυσικών πόρων και την καταστροφή του περιβάλλοντος. Για τους αγώνες αυτούς πολλοί Μαπούτσε βρίσκονται αυτή τη στιγμή στη φυλακή και είναι έντονες οι πιέσεις για την αναγνώρισή τους ως πολιτικών κρατουμένων. Παράλληλα, οι Μαπούτσε αγωνίζονται να διασώσουν τον πολιτισμό και τη γλώσσα τους δημιουργώντας αυτόνομες δομές (βλ. και «αλάνα», τ. I, σ. 2).

Τέσσερις αγωνιστές Μαπούτσε ξεκίνησαν στις 17 Μαρτίου απεργία πείνας στη φυλακή Τεμούκο. Μεταφέρθηκαν σε νοσοκομείο όπου υποβλήθηκαν σε αναγκαστική σίτιση, όταν όμως επέστρεψαν στη φυλακή ξανάρχισαν απεργία πείνας (20 Μαΐου) με αποτέλεσμα να διατρέχει πλέον κίνδυνο η ίδια τους η ζωή. Οι τέσσερις αγωνιστές έχουν καταδικαστεί με τον αντιτρομοκρατικό νόμο του δικτάτορα Πινοτσέτ σε 10 χρόνια φυλάκισης και 827.000 δολάρια πρόστιμο. Βρίσκονται στη φυλακή από το 2002 επειδή κρίθηκαν ένοχοι για πυρκαγιά σε 100 εκτάρια δασικής έκτασης το 2001. Οι ίδιοι ισχυρίστηκαν ότι το δάσος είχε παράνομα παραχωρηθεί από τον Πινοτσέτ σε εταιρείες ξυλείας και χάρτου ενώ πρόκειται για προγονικές εκτάσεις του λαού τους.

Η απεργία πείνας συνιστά διαμαρτυρία για την άδικη καταδικαστική απόφασης αλλά και απαίτηση εφαρμογής της δέσμευσης του υπουργού Εσωτερικών ότι κανένας Μαπούτσε δεν θα δικάζεται βάσει του αντιτρομοκρατικού νόμου.

Ψυχορραγεί η Αμερική μας ή το δικό μας ψυχορράγημα
της Κλαούντια Κορόλ

Τέσσερις αγωνιστές Μαπούτσε, ο Χουάν Μαριλέο, ο Χουάν Κάρλος Ουενιλάο, ο Φλορένσιο Μαριλέο και η Πατρίσια Ντονόσκο, αγωνιούν μετά από 60 μέρες απεργίας πείνας σε φυλακή του Τεμούκο. Αρνούνται να εκτίσουν τη δεκαετή ποινή φυλάκισης, που τους έχει επιβληθεί με τον αντιτρομοκρατικό νόμο του Πινοτσέτ, τον οποίο αποδέχεται η σοσιαλιστική χιλιανή δημοκρατία.

Η πρόεδρος της Χιλής Μιτσέλ Μπατσελέ... δεν προτίθεται να κάνει τίποτε; Θα συνεχίσει να σπέρνει τον θάνατο στη γη που έχει αρπαχτεί από τους ιθαγενείς λαούς; Θα συνεχίσει να λειτουργεί ως σωσίβιο στις πολυεθνικές του χαριτού και στις ιδιωτικές δασικές εταιρείες που έχουν αγοράσει τη μισή Χιλή;

Αυτοί που ψήφισαν την Μπατσελέ, πιστεύοντας ότι η υποψήφια του Σοσιαλιστικού Κόμματος θα συγκρούονταν με τον συνεχιζόμενο συντροπισμό και θα έδινε μια νέα ευκαιρία στα ανθρώπινα δικαιώματα για όλους και όλες... δεν έχουν τίποτε να προτείνουν τώρα;

Οι υπουργοί και βουλευτές της Γερουσίας, που διαπραγματεύθηκαν με τους απεργούς πείνας τη λήξη της απεργίας, υποσχόμενοι γρήγορη ανάκληση του αντιτρομοκρατικού νόμου, υπόσχεση που, ακόμη μια φορά, δεν τηρήθηκε... τι υπόσχονται τώρα;

Τα λαϊκά κινήματα της Λατινικής Αμερικής, τι κάνουμε για να εμποδίσουμε την κατανάλωση του εγκλήματος; Όταν δεν χρησιμεύουν τα λόγια, οι διακριτής, οι υπογραφές, οι επιστολές... δεν είναι καιρός για νέες πράξεις;

Οι διανοούμενοι που αναγνωρίζουν τον αποικισμό της πεπίρου μας και το τίμημά του σε αίμα και σκλαβιά... δεν μπορούν να υψώσουν μια πιο δυνατή φωνή στους χώρους που δεν ακούγεται η φωνή των από κάτω, για να απαιτήσουν από την κυβέρνηση της Χιλής να μην επιτρέψει την επιστροφή της καπιταλιστικής βαρβαρότητας κατά των ιθαγενών πολιτισμών;

Οι στρατευμένες φεμινίστριες, που πανηγύρισαν για την πρώτη γυναίκα πρόεδρο της Χιλής... αποδέχονται να έχει γυναικείο πρόσωπο ο ποινικοποίηση του λαού των Μαπούτσε και της προγονικής του αντίστασης;

Οι αυτοαποκαλούμενες προοδευτικές κυβερνήσεις στην περιοχή που παρόλα αυτά δεν δίστασαν να εισβάλλουν στην Αϊτή για ανθρωπιστικούς λόγους... δεν τους περνάει απ' το μυαλό ότι υπάρχουν αρκετοί ανθρωπιστικοί λόγοι ώστε να επέμβουν στη Χιλή; Δεν αναφέρομαι σε μια επέμβαση τύπου Αϊτής, αλλά στη σαφή απαίτηση οι κυβερνήσεις της Λατινικής Αμερικής να σώσουν τους λαούς μας, απέναντι στην επίθεση που καθοδηγείται από τις πολυεθνικές και τους εκπροσώπους τους στο κράτος.

Αλλά αν λείπει η αλληλεγγύη ή αν τα ετοιμοθάνατα σώματα δεν αντιστέκονται...

Ποιο θα είναι το εύρος της πληγής στην ήπειρό μας; Ποιους νέους αντιτρομοκρατικούς νόμους θα δημιουργήσουν οι ισχυροί για να συγκρατήσουν την οργή και την αγανάκτηση, τον σκεπτικισμό και τον θυμό των πτητημένων;

Ποιος θα έρθει να μας πείσει τώρα για τους καλούς τρόπους, για την ήπια διεκδίκηση, για την εξημερωμένη μας διαμαρτυρία, απέναντι σε ένα καθεστώς που δεν έχει μάτια να μας δει, δεν έχει αυτιά να μας ακούσει, δεν έχει ντροπή την ώρα που συνεχίζει τη λεπλασία;

Μουράλ σε κατειλημένο λύκειο στη Χιλή.
 «Ο αγώνας για την αξιοπρέπεια και τη δικαιοσύνη δεν είναι τρομοκρατία, είναι δικαίωμα! Λευτερία σε όλους τους πολιτικούς κρατούμενος Μαπούτσε».

Τι θα συμβεί λοιπόν, όταν ο λόγος της εξουσίας έχει κάσει την αξιοπρέπεια του και όταν οι νόμοι δεν εξυπηρετούν για να υποτάξουν τον πόθο για τη λευτεριά;

Και τι θα κάνουμε όταν αντιληφθούμε ότι τα ετοιμοθάνατα σώματα, σήμερα στη Χιλή, είναι το ιστορικό σταυροδρόμι ενός λαού που πεθαίνει, αν είναι αναγκαίο, για να μην πεθάνει, αντιμέτωπος με μια καταπιεστική κουλτούρα που δολοφονεί, αν χρειάζεται για να επιβιώσει.

Τέσσερις Μαπούτσε ψυχορραγούν στο Τεμούκο. Τα σώματά τους είναι φυλακισμένα, αδύναμα από την απεργία πείνας, από την αδιαφορία της εξουσίας. Το παράλογο μετατρέπεται σε φωνή της εξουσίας.

Στο βάθος της ιστορίας, χωρίς αμφιβολία, ο Λαουτάρο θυμάται τις πέτρες, τα ποτάμια, τη γη, μαριτσιουέου, που είναι ένας τρόπος να πεις: για κάθε λόνκο που πεθαίνει, δέκα ανασταίνονται, ή επίσης δέκα φορές θα νικήσουμε.

26 Μάη 2006,
μετάφραση: Μιχάλης Ανιτσάκης

ο δολοφόνος του Βίκτορ Χάρα

Διάβασα αυτή την καταπληκτική είδοση και θέλω να τη μοιραστώ με όλο τον κόσμο.

Στη Χιλή εντόπισαν μετά από 32 χρόνια τον δολοφόνο του τραγουδιστή Βίκτορ Χάρα, στο Στάδιο του Σαντιάγο. Πολλοί μάρτυρες είχαν δει τον τότε υπολογαχό Έντγουιν Ντίμτερ Μπιάνκι να κόβει τα χέρια του τραγουδιστή και να τον πυροβολεί. Λένε ότι του έριξαν 44 σφαίρες. Ο επονομαζόμενος «πρίγκιπας» ήταν από τους πιο στυγούς φονιάδες του Πινοτάτετ, είχε δολοφονήσει μόνος του πολλούς πολιτικούς κρατούμενους. Σήμερα, ατιμώρητος, είναι «έντιμος» δημόσιος υπάλληλος σε υπουργείο.

Ωστούν ένα πρώι, έξω από το γραφείο του ακούστηκαν τύμπανα και συνθήματα. Η FUNA (οργάνωση αποκάλυψης ατιμώρητων βασανιστών) τον είχε εντοπίσει. Τον έλουσε κρύος ιδρώτας. Αποκαλύφθηκε.

Λεπτομέρειες στη σελίδα: http://www.funachile.cl/index.php?option=com_content&task=view&id=156&Itemid=37

K.H.

νέα κατάληψη στο Πενιανολέν, Χιλή

Το Σάββατο 22 Απριλίου στις 9.30 το πρωί μία μεγάλη ομάδα από 400 οικογένειες, που ανήκουν στην οργάνωση «Κίνημα των Συνδεδεμένων στον Αγώνα» του Πενιανολέν, κατέλαβαν μια ακατοίκητη περιοχή που βρίσκεται στην περιοχή της ιστορικής πομπλασιόν Εσπεράνσα Αντίνα. Η κυβέρνηση είχε σκοπό να δημιουργήσει πάρκο στην καταληφθείσα περιοχή και για τον λόγο αυτό, από τις 9 το πρωί η περιοχή ήταν περικυκλωμένη από αστυνομικές δυνάμεις που παρακολουθούσαν την εξέλιξη της κατάληψης.

Στις 2.00 το μεσημέρι οι αστυνομικές δυνάμεις άρχισαν τις επιθέσεις με απωθήσεις και νερό που εκτοξεύοταν από τις αύρες της Χιλής, τα γνωστά «γκουανάκο». Οι καταληψίες και οι συμπαραστάτες τους απάντησαν με συνθήματα και πετροπόλεμο και ακολούθησε ρίψη δακρυγόνων και συλλήψεις. Το βράδυ τα πράγματα είχαν πρεμήσει και η νέα κατάληψη στο Σαντιάγο ήταν πλέον γεγονός.

Παραθέτουμε απόσπασμα από την πρώτη διακήρυξη της επιτροπής της κατάληψης που εκδόθηκε το απόγευμα της ίδιας μέρας:

« [...] Έχουμε αποφασίσει την κατάληψη ακατοίκητων περιοχών, αναζητώντας τις πρακτικές εκείνες που θα μας επιτρέψουν να στηρίξουμε το δικαίωμα κάθε Χιλιάνου, φτωχού ή όχι, το οποίο θα έπρεπε να είναι ήδη ικανοποιημένο. Γνωρίζουμε ότι ο αγώνας των καταληψεων στο Πενιανολέν έχει αρχίσει πριν πολλά χρόνια. Γνωρίζουμε ότι, ως αγωνιστές πομπλαδόρες, είμαστε οι συνεχιστές της ιστορίας για το όνειρο μιας τίμιας ζωής στη γη που γεννηθήκαμε και θα ζήσουμε...». Τις επόμενες μέρες άρχισε η σχεδίαση και το κτίσιμο του οικισμού της κατάληψης.

Παράλληλα, όμως, με εντολή κυβερνητικών στελεχών, ισχυρές αστυνομικές δυνάμεις κατεδάφισαν, αρκετές φορές, μέρος από τα οικοδομήματα των καταληψιών. Φυσικά συχνές ήταν οι διαδηλώσεις και οι συγκρούσεις.

Από τις 25 του Μάη στον χώρο της κατάληψης έχει αρχίσει απεργία πείνας από μέλη της επιτροπής αγώνα και κατοίκους του οικισμού ως ένδειξη διαμαρτυρίας στις κυβερνητικές και αστυνομικές παρενοχλήσεις.

Μιχάλης Ανιτσάκης

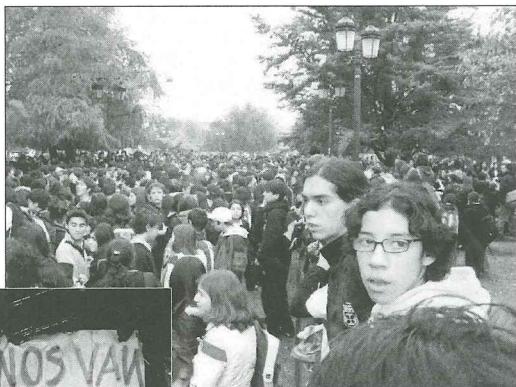

... και στη Χιλή φοιτητές και μαθητές στους δρόμους!

Εκαντόνταδες χιλιάδες φοιτητές βρίσκονται καθημερινά, επί ένα μήνα, στους δρόμους όλης της χώρας. Είναι οι μεγαλύτερες μαθητικές και φοιτητικές κινητοποιήσεις των τελευταίων δεκαετιών στη Χιλή και οι πρώτες μαζικές διαδηλώσεις ενάντια στη Μισέλ Μπατσελέτ, πρόεδρο της χώρας εδώ και μόλις τρεις μήνες.

Τα αιτήματα είναι πολλά: δωρεάν εγγραφή στις εισαγωγικές εξετάσεις για το πανεπιστήμιο (που κοστίζει 40 δολάρια), δωρεάν συγκοινωνίες για τη μεταφορά όσων μαθητών δεν μπορούν να πληρώσουν το αντίτιμο, προσλήψεις καθηγητών, αύξηση των δαπανών για την παιδεία (που αντιπροσωπεύουν το 4,6% του ΑΕΠ τη στιγμή που φέτος θα υπάρξει πλεόνασμα ιο δις δολαρίων λόγω της διεθνούς αύξησης της τιμής του χαλκού - η Χιλή είναι η πρώτη σε παραγωγή χαλκού χώρα παγκοσμίως), ποιοτική αναβάθμιση της διδακτικής ύλης, βελτίωση της υποδομής των σχολείων. Με δυο λόγια: μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος, που σημαίνει, καταρχήν, κατάργηση του νόμου που πέρασε ο Πινοτσέτ μια μέρα πριν φύγει από την εξουσία και που δημιούργησε μεγάλες ανισότητες μεταξύ των δημόσιων σχολείων, ενώ ξεκείλωσε το χάσμα μεταξύ της δημόσιας και της ιδιωτικής εκπαίδευσης.

Η κινητοποίηση των μαθητών γυμνασίου ξεκίνησε στα τέλη Απριλίου. Με

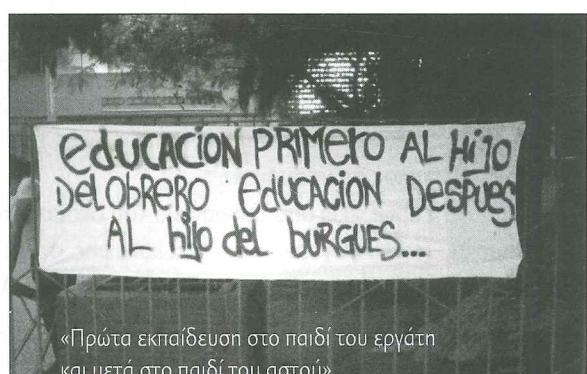
«Θα μας δώσουν
εκπαίδευση
ή όχι»

αυτούς ενώθηκαν γρήγορα φοιτητές και καθηγητές, κηρύχθηκαν γενικές απεργίες, αποχές και καταλήψεις. Στις 21 Μαΐου, 2.000 μαθητές διαδήλωσαν στο Σαντιάγκο. Μετά από τρεις μέρες οι διαδηλωτές ήταν 20.000 και η κυβέρνηση δήλωνε ότι θα κάνει διάλογο με όσους δεν είναι σε απεργία. Κάπως έτσι φτάσαμε στην πορεία της 3ης Μαΐου: περισσότεροι από 600.000 διαδηλωτές, 725 οι συλλήψεις, δεκάδες οι τραυματίες. Χαρακτηριστικό είναι ότι τα δακρυγόνα που έπεσαν ήταν τόσο δυνατά που διακόπικε η συνάντηση των εκπροσώπων της κυβέρνησης και των φοιτητών στην Εθνική Βιβλιοθήκη, λόγω των καπνών που εισέρευσαν στην αίθουσα όπου διεξάγονταν οι συνομιλίες, ενώ αποπέμφθηκε και ο επικεφαλής των ειδικών δυνάμεων μετά την κατακραυγή για την «ακραία συμπεριφορά» και βιαιότητα των αστυνομικών κατά των μαθητών.

Και ενώ η Μπατσελέτ έκανε τη δύσκολη πριν μερικές μέρες, στις 2 Ιουνίου ανακοίνωσε ότι θα ικανοποιήσει πολλά από τα αιτήματα και ότι σύντομα θα καταθέσει νομοσχέδιο για μεταρρύθμιση του Συντάγματος υπέρ μιας ποιοτικής παιδείας. Παρόλα αυτά, στις 5 Ιουνίου, σχεδόν ένα εκατομμύριο άνθρωποι διαδήλωσαν για άλλη μια φορά σε ολόκληρη τη χώρα, συγκρούστηκαν ξανά με την αστυνομία, λούστηκαν με νερά και δακρυγόνα, γιατί έκριναν ανεπαρκή τα μέτρα που εξήγγειλε η Μπατσελέτ και απαιτούν δομικές αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα.

M.P.

Πηγές: <http://santiago.indymedia.org/>

«Πρώτα εκπαίδευση στο παιδί του εργάτη
και μετά στο παιδί του αστού»

Βραζιλία: εισβολή ακτημόνων στη Βουλή

Το εντυπωσιακό στη Βραζιλία δεν είναι η αποτελεσματικότητα και η μαχητικότητα του κινήματος αλλά η αποτελεσματικότητα και η ισχύς της αντίδρασης, που σαρώνει τα πάντα και τα αντιστρέφει προς όφελός της.

Στη Βραζιλία υπάρχουν 73 οργανώσεις εργατών γης, που αριθμούν περίπου 100.000 οικογένειες ως μέλη. Προσπαθούν να επιβιώσουν μ' ένα κομμάτι γης αντί να καταφύγουν κάτω από τις γέφυρες των πόλεων. Το MLST είναι μια μικρή οργάνωση που κινείται σε τρεις πολιτείες της Βραζιλίας, στα βορειοανατολικά. Γενικώς δεν είναι «βίαιοι». Ο πνέτης τους είναι ιδρυτικό στέλεχος του PT και μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής. Στις 6 Ιουνίου συγκεντρώθηκαν στο κοινοβούλιο, όπως είχαν προαναγγείλει. Ο πρόεδρος της Βουλής, ο «κομουνιστής» Άλντο Ραμπέλο, του PcdB, είχε μιλήσει παλιότερα με τον πρέσβη των ακτημόνων και τον είχε διαβεβαιώσει ότι η Βουλή «έχει τις πόρτες ανοιχτές» στους διαδηλωτές.

Όμως οι σεκιουριτάδες δεν τους άφηναν να μπουν, άναψαν τα αίματα και μπούκαραν μέσα στη Βουλή. Οργίσαν οι δεξιοί. Οι «βάνδαλοι» μέσα στο ιερό τέμενος. Ζητούσαν να έρθει ο στρατός, τανκς, αεροπλάνα, να τους εκτελέσουν όλους μονομιάς κ.λπ. Ο «κομουνιστής» πρόεδρος διέταξε να συλληφθούν ΟΛΟΙ. «Κρίμα καπετάνιο!». Και τους συνέλαβαν όλους, περίπου 500 άτομα, με κατηγορίες για απόπειρα ανθρωποκτονίας κ.λπ. Τα αιτήματά τους ήταν σχετικά με την αγροτική μεταρρύθμιση, ενάντια στις καταπάτσεις γης από τις μεγάλες εταιρείες «αγρομπίζνες» κ.λπ.

Κάτι παρόμοιο έγινε και στο εργοστάσιο κυτταρίνης Αρακρούς, όπου οι γυναίκες έκοψαν συμβολικά ένα δέντρο και τώρα δικάζεται όλο το MST για βανδαλισμούς, καταστροφές περιουσίας και άλλα τρομακτικά. Φυσικά, η «αριστερά» της Βραζιλίας δεν έχει καμία δύναμη να απαντήσει, είναι στη γωνία. Δεν μπορεί να εκφράσει ούτε χιλιοστό από την αγανάκτηση και την καταπίεση που υποφέρουν εκατομμύρια άνθρωποι. Αν γινόταν οπουδήποτε άλλού, δεκάδες οργανώσεις μέσα κι έξω από τη χώρα θα πίεζαν για την απελευθέρωση των εργατών γης.

K.H.

Πηγή: <http://www.midiaindependente.org/pt/blue/2006/06/355166.shtml>

Μεξικό: 4º Εθνικό Ιθαγενικό Κογκρέσο «Σήμερα είναι το Ατένκο, αύριο ποιος από μας;»

«Μέχρι το 2001 οι ιθαγενείς του Μεξικού δώσαμε μακρύ αγώνα για τη συνταγματική αναγνώριση των δικαιωμάτων μας, αλλά η κρατική εξουσία πρόδωσε τις υποσχέσεις της και ο πόλεμος κατάκτησης, εκτοπισμού και εξολόθρευσης, που εδώ και 53 χρόνια έχουν κηρύξει οι «από πάνω» ενάντια στους ιθαγενείς λαούς, κλιμακώνεται... Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι νόμοι και οι κρατικές πολιτικές οδηγούν στην καταστροφή και ιδιωτικοποίηση της γης μας, οι λαοί μας αποφάσισαν να σταματήσουν να ζητούν τη νομική αναγνώριση των δικαιωμάτων τους και να ασκήσουν τα δικαιώματα και την αυτονομία τους στην πράξη. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η 6η Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα προσκαλεί όλους τους «από κάτω» σε μια μεγάλη αντικαπιταλιστική και αριστερή δύναμη για να σταματήσουν τον καπιταλιστικό πόλεμο που αφανίζει, συγκαλούμε εκτάκτως τις αρχές και τους άμεσους αντιπροσώπους των ιθαγενών λαών, εθνών, φυλών, γειτονιών, κοινοτήτων και οργανώσεων στην πραγματοποίηση του 4ου Εθνικού Ιθαγενικού Κογκρέσου», έλεγε η σχετική ανακοίνωση. Ένα μήνα αργότερα περισσότεροι από 800 συμμετέχοντες, αντιπρόσωποι 30 αυτόχθονων λαών από 25 πολιτείες της χώρας, συναντήθηκαν ξανά, πέντε χρόνια μετά, στις 5 και 6 Μάη 2006 στην ιθαγενική κοινότητα Σαν Πέδρο Ατλαπούλκο, στην Πολιτεία του Μεξικού.

Απεσταλμένοι των λαών Νάουα, Σαποτέκα, Τσιναντέκο, Τενέκ, Τοτονάκο, Τρίκε, Σόκε, Ποπολούκα, Κικάπου κ.λπ., έκαναν απολογισμό του αγώνα τους από το 2001 μέχρι σήμερα, αξιολόγηση του «καπιταλιστικού και νεοφιλελεύθερου πολέμου ενάντια στους ιθαγενείς λαούς και σε ολόκληρο το έθνος», και συζήτησαν για την αναγνώριση της ιδιοκτησίας της γης στους λαούς που τη δουλεύουν, την εκμετάλλευση του νερού, την πολιτισμική διάκριση, τον σεβασμό στις παραδόσεις. Ονομάτισαν επίσης τα δολοφονημένα μέλη τους στο πλαίσιο της ολοένα και αγριότερης κρατικής καταστολής.

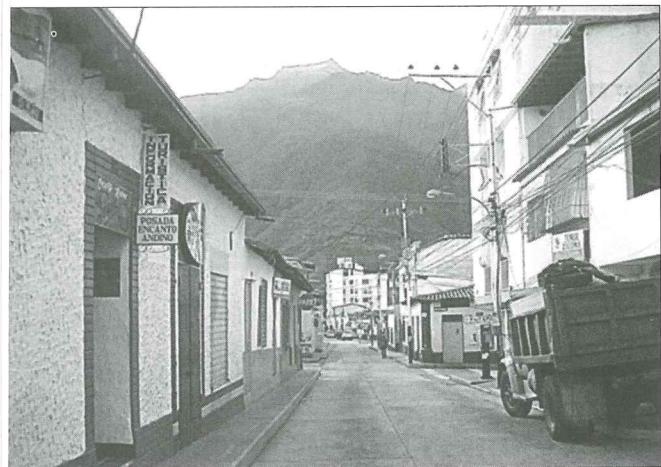
«Διαίρεσαν τις κοινότητές μας, μάς χτύπησαν, αλλά είμαστε εδώ, συνεχίζουμε. Συναντηθήκαμε και ενώσαμε τα λόγια και τις ιστορίες μας για να φωνάζουμε στην εξουσία, στις εταιρείες, στους πολιτικούς, ότι δεν θα μας νικήσουν. Αποδοκιμάζουμε με όλη μας την ενέργεια και αγανάκτηση την καταστολή, τη δολοφονία και τη φυλάκιση των κοινοτήτων και των λαών μας με μοναδικό και ποταπό στόχο να πάρουν τους πόρους μας, να μας εκτοπίσουν και να μας μετατρέψουν σε μισθωμένους εργάτες, μακριά από τις κοινότητές μας, για να γίνουμε φαντάσματα χωρίς μέλλον στις πόλεις. Δυναμώνουμε τις συνελεύσεις μας, τις αγροτικές και παραδοσιακές αρχές μας, η εκπαίδευσή μας γίνεται ολοένα και πιο αυτόνομη», αναφέρεται στην τελική διακήρυξη. Και ακόμη: «Επικυρώνουμε την 6η Διακήρυξη και διεκδικούμε την «Άλλη Καμπάνια» ως χώρο συνάρθρωσης των ιθαγενικών αγώνων με άλλα τμήματα που αντιστέκονται στο νεοφιλελεύθερο μοντέλο. Καλούμε όλους τους καταπιεσμένους να φτιάξουμε ένα πλατύ αντικαπιταλιστικό μέτωπο...».

Ιδιαίτερο βάρος δόθηκε στα γεγονότα του Σαν Σαλβαδόρ Ατένκο (βλ. σελ.63-64). Οι γυναίκες του λαού Μασάουα πρότειναν να παραδοθούν 50 από αυτές ώστε να απελευθερωθούν ιο φυλακισμένες γυναίκες του Ατένκο. Μετά τη λήξη του συνεδρίου, αντιπροσωπεία 300 ιθαγενών διαδήλωσε σε ένδειξη αλληλεγγύης όλη τη νύχτα έξω από τη φυλακή του Ατένκο.

Ματούλα Παπαδημητρίου

Πηγές: <http://www.narconews.com/Issue41/articulo1788.html>, www.jornada.unam.mx/7/5/2006 και www.enlacezapatista.ezln.org.mx/la-otra-campana/282/

«ΕΠΙΣΤΡÉΦΟΥΜΕ απ' όλους τους δρόμους»

Με αφορμή το Κοινωνικό Φόρουμ, τον Φλεβάρη στο Καράκας, ένα «αιρετικό» κάλεσμα από ορισμένες κοινωνικές οργανώσεις της Βενεζουέλας επιδίωξε να τραβήξει την προσοχή των διεθνών παραπρητών καλώντας σε διαδήλωση με το σύνθημα: «Μεγάλη πορεία για όλους τους αγώνες μας!». Στο κάλεσμα οι οργανωτές σημείωναν: «Μόνο ο δρόμος μάς δίνει φωνή, πρόσωπο και όνομα. Όχι πια πατρίδα χωρίς εμάς. Λαϊκή εξουσία, αυτονομία και αξιοπρέπεια». Οι ομοιότητες με τη ζαπατίστικη συνθηματολογία εμφανείς. Αυτό όμως δεν σημαίνει αναγνώριση του ζαπατίστικου κινήματος ως ιδεολογικό κέντρο ενός ευρύτερου φάσματος αγωνιζόμενων κοινωνικών δυνάμεων που πρωταγωνιστούν σήμερα στο λατινοαμερικανικό πολιτικό σκηνικό. Το κάλεσμα υπέγραψαν η Εθνική Ένωση Ελεύθερων και Εναλλακτικών Κοινοτικών Μέσων, το Αγροτικό Εθνικό Μέτωπο Εσεκιέλ Σαμόρα, ιθαγενικές κοινότητες, συλλογικότητες από τις φτωχογειτονίες των πόλεων, εργαζόμενοι ανακτημένων επιχειρήσεων, κοινότητες εργατών μικρών ορυχείων, οικολογικά κινήματα, κοινότητες του δρόμου, το Κίνημα 13 Απρίλη. Δηλαδή, οι πιο ριζοσπαστικές οργανωμένες δυνάμεις που δρουν σήμερα μέσα στο μπολιβαριανό ή φιλοτσαβικό στρατόπεδο. Συλλογικότητες που αποδέχονται τον πρωταγωνιστικό ρόλο του Τσάβες αλλά δεν διστάζουν να ασκούν κριτική σε ορισμένες επιλογές του και να έχουν άποψη για τη μορφή και το περιεκόμενο που θα πάρει ο «σοσιαλισμός του 21^{ου} αιώνα», οραματικός στόχος της μπολιβαριανής επανάστασης. Πολέμιοι των κρουσμάτων διαφθοράς και αυταρχισμού που σημειώνονται από πρόσωπα και ομάδες που στοιχίζονται πίσω από τον Τσάβες, έχουν αρχίσει να διαμορφώνουν ένα ορατό μπλοκ δυνάμεων, μια «επανάσταση μέσα στην επανάσταση» Είναι η δύναμη και η ελπίδα για να αποκτήσουν τα πιο φτωχά και περιθωριοποιημένα στρώματα πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαμόρφωση μιας νέας κοινωνίας. Στην κοινή τους διακήρυξη κατέληγαν χαρακτηριστικά: «Επιστρέφουμε απ' όλους τους δρόμους». Μια συνθηματοποιημένη απειλή και ελπίδα που εκπέμπουν αυτά τα κοινωνικά στρώματα, κύρια δύναμη στήριξης του τσαβικού καθεστώτος.

Οι τρεις οπτικές της μπολιβαριανής επανάστασης

Μετά την ανατροπή της δικτατορίας Χιμένες, το 1958, αναπτύσσονται αντάρτικα κινήματα, τα οποία δραστηριοποιούνται μέχρι και τις αρχές του '70, οπότε, στρατιωτικά πτητημένα και πολιτικά αποδυναμωμένα, ρίχνουν «λευκή πετσέτα». Η ένοπλη αντιπαράθεση δεν άφησε περιθώρια να αναπτυχθούν νόμιμες μαζικές οργανώσεις. Με την επικράτηση των αστικών δυνάμεων οι μαζικοί φορείς που εμφανίστηκαν, κυρίως εργατικά συνδικάτα, ήταν προσκείμενοι στο σοσιαλδημοκρατικό κόμμα Δημοκρατική Δράση,

το οποίο θα διατηρήσει πρωταγωνιστικό ρόλο μέχρι και τη δεκαετία του '90. Όταν η Δημοκρατική Δράση και ολόκληρο το πολιτικό σύστημα κατέρρευσε, εξαιτίας της διαφθοράς και της καταπίεσης, συμπαρέσυραν στην ανυποληφία και τους μαζικούς φορείς που ήταν συνδεμένοι μαζί τους. Η γραφειοκρατία, μάλιστα, της Γενικής Εργατικής Συνομοσπονδίας πρωταγωνίστησε στις κινητοποιήσεις κατά του Τσάβες, ιδιαίτερα το 2002-2003 για το ποιος θα ελέγχει την παραγωγή και την εμπορία του πετρελαίου.

Όταν ο Τσάβες εκλέγεται πρόεδρος, το 1998, διαθέτει μεν την υποστήριξη της πλειοψηφίας του εκλογικού σώματος, που στα φτωχά κοινωνικά στρώματα πάρει συντριπτικές διαστάσεις, ωστόσο μπορεί να βασίζεται μόνο σε μικρές οργανωμένες πολιτικές, κοινωνικές και στρατιωτικές δυνάμεις.

Η αποτυχία του στρατιωτικού πραξικοπήματος της δεξιάς, τον Απρίλη του 2002, ισχυροποίησε τη θέση του Τσάβες και του έδωσε τη δυνατότητα να περιορίσει τα ερείσματα της αντιπολίτευσης μέσα στις ένοπλες δυνάμεις και τον κρατικό μηχανισμό. Ωστόσο, σημαντικό κομμάτι αυτών των μηχανισμών παραμένει εχθρικά διακείμενο απέναντι στη «μπολιβαριανή επανάσταση», ενώ ένα άλλο κομμάτι αυτή τη στιγμή απλά συντάσσεται με αυτόν που έχει το πάνω χέρι.

Γνωρίζοντας πολύ καλά ο Τσάβες τον συσχετισμό δυνάμεων στους μηχανισμούς εξουσίας, επιχείρησε να τους παρακάμψει καταφεύγοντας στις περίφημες **misiones (αποστολές)**. Οι «αποστολές» ήταν καμπάνιες που εξήγγειλε ο πρόεδρος και είχαν συγκεκριμένο στόχο. Έτσι, η «Αποστολή Ρόμπινσον» αφορούσε στην προσπάθεια να εξαλειφθεί ο αναλφαβητισμός, η «Αποστολή Μέσα στη Γειτονιά» έδωσε βάρος στην υγειονομική περίθαλψη στις φτωχογειτονίες, η «Αποστολή Μπτέρες της Γειτονιάς» ενισχύει τις γυναίκες που, χωρίς οικονομική στήριξη, έχουν την ευθύνη των παιδιών τους, η «Αποστολή Σαμόρα» αφορά στην αγροτική μεταρρύθμιση, η «Αποστολή Μερκάλ» δημιούργησε τις ειδικές αγορές, στις οποίες ο κόσμος προμηθεύεται τα προϊόντα σκεδόν σε τιμές κόστους, κ.λπ. Πρόσφατα εξαγγέλθηκε η «Αποστολή Δέντρο», που προγραμματίζει το φύτεμα εκατομμυρίων δέντρων μέσα στις πόλεις και τη «Αποστολή Θαύμα», που προγραμματίζει τη μεταφορά εκατομμυρίων φτωχών ανθρώπων, οι οποίοι πάσχουν από καταρράκτη και άλλες οφθαλμολογικές παθήσεις, από χώρες της Λατινικής Αμερικής και τις ΗΠΑ στη Βενεζουέλα και την Κούβα για να εγχειριστούν δωρεάν. Αποστολή που ήδη έχει ευεργετήσει τις πρώτες 2-3 χιλιάδες ασθενών. Οι αποστολές αυτές πλαισιώνονται από ένα σύνολο ανθρώπων, δημιουργούν δικούς τους, ανεξάρτητους από το κράτος, μηχανισμούς και, στην πραγματικότητα, αποτελούν ένα «παράλληλο κράτος».

Το τελευταίο διάστημα αυξάνονται ταχύτατα οι πρωτοβουλίες

κοινωνικών συλλογικοτήτων, που δημιουργούν αυτόνομες δομές εξουσίας στις γειτονίες, την ύπαιθρο, τα εργοστάσια, τα μέσα επικοινωνίας, την τέχνη. Θα μπορούσε κανείς να πει ότι μέσα στο μπολιβαριανό στρατόπεδο δημιουργούνται τρεις παράλληλες οπικές και συσπειρώσεις. Το **επίσημο κράτος**, οι **μισιόνες** και οι **αυτόνομες δομές των από κάτω**. Άλλοτε αντιπαρατίθέμενες και άλλοτε συμπλέουσες, στο σύνολο ή επί μέρους, οι δυνάμεις αυτές εκφράζουν πάθη μία και διαφορετική αντίληψη για την κατεύθυνση που πρέπει να πάρει η επανάσταση. Οι μηχανισμοί των μισιόνες και οι αυτόνομες μορφές κοινωνικής εξουσίας έχουν σαφώς μεγαλύτερη συγγένεια και, ορισμένες φορές, όπως στην περίπτωση των Επιτροπών Αστικής Γης (βλ. «αλάνα», τ. I), υπάρχει πλήρης ταύτιση. Όσο εισχωρεί κανείς στα τεκταινόμενα στο εσωτερικό των δυνάμεων που στηρίζουν τον Τσάβες, τόσο διαμορφώνει την εντύπωση ότι το πραγματικό παιχνίδι εξουσίας όχι απλά δεν έχει λήξει στη Βενε-

ζουέλα αλλά ίσως και να μην έχει ακόμη ανοίξει. Και, βέβαια, δεν αναφερόμαστε εδώ μόνο στους κινδύνους που ελλοχεύουν από τις κινήσεις της αστικής αντιπολίτευσης και των ΗΠΑ.

ΜΙΑ ΠΕΡΙΓΗΣΗ ΣΤΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝ ΑΥΤΟΝΟΜΕΣ ΔΟΜΕΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Εθνικό Αγροτικό Μέτωπο «Εσεκιέλ Σαμόρα» (FNCEZ)

Από τη δεκαετία του '60 η Βενεζουέλα στήριξε την ανάπτυξή της στο πετρέλαιο, παραμελώντας οποιαδήποτε άλλη παραγωγική δραστηριότητα. Ο αγροτικός πληθυσμός συρρικνώθηκε στο 12%, καθώς μετακινήθηκε κατά κύματα στην περιφέρεια των μεγαλουπόλεων. Το 70% των αγροτικών προϊόντων που καταναλώνονται προέρχεται από εισαγωγές και εκατομμύρια στρέμματα γης παραμένουν ακαλλιέργητα. Το νέο Μπολιβαριανό Σύνταγμα του 2000 προκρίνει τη «διατροφική ασφάλεια», δηλ. την προσπάθεια για αγροτική αυτάρκεια της χώρας και τη δυνατότητα του συνόλου των κατοίκων να εξασφαλίζουν τη διατροφή τους. Ακόμα, αναφέρεται ρητά ότι «το καθεστώς των μεγάλων αγροτικών ιδιοκτησιών είναι αντίθετο στο κοινωνικό συμφέρον». Αρχικά, ο Τσάβες υιοθέτησε με την «αποστολή Εσεκιέλ Σαμόρα» τη διανομή κρατικής γης σε δεκάδες χιλιάδες αγροτικές οικογένειες, ενώ από το 2004 άρχισε η απαλλοτρίωση εκτάσεων που ανήκουν σε γαιοκτήμονες. Από το 2005 το

Εθνικό Αγροτικό Μέτωπο Εσεκιέλ Σαμόρα (FNCEZ) έχει εγκαινιάσει τις καταλήψεις κτημάτων και τη διαχείρισή τους από κοοπερατίβες. Σήμερα, περιλαμβάνει στους κόλπους του εκατοντάδες κοοπερατίβες, διασκορπισμένες σε ολόκληρη τη χώρα. Το Μέτωπο διατηρεί αδελφικές σχέσεις με το Κίνημα των Χωρίς Γη (MST) της Βραζιλίας, από το οποίο αντλεί εμπειρίες και βοήθεια. Τον Οκτώβρη του 2005 εγκαινιάστηκε η **Σχολή Αγροτικής Εκπαίδευσης** που είναι κοινή προσπάθεια των

δύο αδελφών κινημάτων, η πρώτη εμπειρία τέτοιου είδους στη Βενεζουέλα. Η σχολή προωθεί την αυτοδιαχείριση και τη συλλογική συγκρότηση και στο εκπαιδευτικό της πρόγραμμα περιλαμβάνονται μαθήματα όπως: δημιουργία και λειτουργία αγροτικών κοοπερατίβων, διαμόρφωση προγράμματος για την εκπαίδευση ενηλίκων, εισαγωγή στη φιλοσοφία, μαρξιστική σκέψη, ιστορία των ταξικών αγώνων στη Βενεζουέλα, ιστορία της λατινοαμερικανικής πολιτικής σκέψης, πολιτική οικονομία, οργάνωση και κινητοποίηση των μαζών, αγροοικολογία, ενδογενής ανάπτυξη κ.λπ. Για το 2006 προγραμματίζεται το άνοιγμα πέντε ανάλογων σχολών, από τις οποίες υπολογίζεται να αποφοιτήσουν φέτος 800 στελέχη που θα πλαισιώσουν τις αγροτικές κοοπερατίβες. Το Μέτωπο προωθεί την οριζόντια διασύνδεση και στις κοοπερατίβες η συνέλευση αποτελεί το κυρίαρχο όργανο, μέσα από το οποίο παίρνονται όλες οι αποφάσεις και σχεδιάζονται τα επόμενα βήματα.

Το Μέτωπο Σαμόρα αντιμετωπίζει την αντίσταση που προβάλλουν οι γαιοκτήμονες με τις πληρωμένες ένοπλες ομάδες τους, στις οποίες συμπράττουν στοιχεία από την αστυνομία και τον στρατό καθώς και παραστρατιωτικές ομάδες από την Κολομβία που έχουν διεισδύσει στη Βενεζουέλα. Περισσότερα από ίσο στελέχη του αγροτικού κινήματος έχουν δολοφονηθεί τα τελευταία χρόνια. Επιπλέον, το Μέτωπο βρίσκεται σε ανοιχτή αντιπαράθεση με την κρατική και κομματική γραφειοκρατία. Οι

ίδιοι αποσαφηνίζουν: «ο σοσιαλισμός του 21^{ου} αιώνα δεν θα μοιάζει με τον σοσιαλισμό της Ανατολικής Ευρώπης ούτε με την ευρωπαϊκή σοσιαλδημοκρατία αλλά θα είναι βαθιά λατινοαμερικανικός. Θα διεκδικεί τις προγονικές ιθαγενικές κοσμοθεωρίες, το πνεύμα εξέγερσης των αυτόχθονων και των αφρικανών σκλάβων. Θα πρέπει να ενσωματώνει τη μπολιβαριανή σκέψη και ολόκληρη την κριτική σκέψη που αναπτύχθηκε εδώ, καθώς και τη θεολογία της απελευθέρωσης, που αποδόμησε τον χριστιανικό λόγο του κατακτητή και πολλά ρεύματα ακόμη. Άλλα, πάνω απ' όλα, πρέπει να κοινωνικοποιεί. Ο σοσιαλισμός που θέλουμε κοινωνικοποιεί όλη τη δομή της εξουσίας. Όχι για να δημιουργήσουμε ένα γιγαντιαίο κράτος που να ελέγχει όλη την κοινωνική ζωή. Ακριβώς το αντίθετο. Για μας σοσιαλισμός είναι κοινωνικοποίηση, λαϊκή εξουσία, άμεση δημοκρατία, αυτοκυβέρνηση του λαού. Σ' αυτό το ρεύμα εντασσόμαστε. Κι αν πρόκειται να αντιπαρατεθούμε σε ρεύματα που έχουν άλλη οπική θα το κάνουμε». Στις 25 του Μάιο, σε μια συντονισμένη επιχείρηση στρατιωτικών και αστυνομικών δυνάμεων, συνελήφθη ολόκληρη η ηγεσία του Μέτωπου, για να απελευθερωθεί μετά από κινητοποίησης και διαβήματα των οργανώσεων που απαρτίζουν την επαναστατική τάση. Το Μέτωπο κατήγειλε ονομαστικά τον δήμαρχο της περιοχής και ορισμένους αξιωματικούς και εντάσσει τις συλλήψεις στο κλίμα της ενδομπολιβαριανής αντιπαράθεσης.

Τα «αυτοδιαχειρίζόμενα συμβούλια των πλανόδιων κοινοτήτων του Καράκας»

«Η ιδέα να δημιουργήσουμε ένα Αυτοδιαχειρίζόμενο Συμβούλιο, το οποίο να λειτουργεί συνελευσιακά και να συντονίζει το σύνολο των δραστηριοτήτων μέσα από ένα εκλεγμένο συντονιστικό και πλατιές επιτροπές, ήταν μια ιδέα εισαγόμενη σε μας. Αρχικά δεν ήταν απόλυτα κατανοπτή, αλλά γρήγορα αφομοιώσαμε αυτό που έφθασε σε μας σαν μακρινή κουβέντα. Δημιουργήσαμε αυτό το Συμβούλιο, όχι μόνο για να συγκροτήσουμε μια περιπλανώμενη και αγωνιζόμενη κοινότητα, αλλά και για να αποκτήσουμε ένα πραγματικό εργαλείο που θα βοηθήσει στη συλλογική υπέρβαση του μοναχικού, πλανόδιου μικροπληστή, που κινείται σε έναν δρόμο βίαιο, βρόμικο και χαοτικό. Πρόκειται για θεσμό δημοκρατίας του δρόμου στην υπηρεσία της αξιοπρέπειας, της εκμάθησης και της συλλογικής δημιουργίας.

»Το πρώτο εμπόδιο που έχουμε να ξεπεράσουμε είναι η ατομικότητα, στην οποία υποχρεώνει τον πλανόδιο πωλητή να πραγματικότητα του δρόμου. «Ας είμαστε ρεαλιστές, ας αγωνιζόμαστε για το αδύνατο», είπε ο Τσε και στη δική μας περίπτωση μια μικρή ομάδα κάνει το αδύνατο δυνατό. Μόλις σχηματίστηκε το Αυτόνομο Συμβούλιο αμέσως άρχισαν τα όνειρα: να φτιάξουμε παιδικούς σταθμούς και σχολεία, να συσσωρεύσουμε κοινούς πόρους που θα δώσουν την ώθηση για μια κοινωνική οικονομία του δρόμου, να δημιουργήσουμε εργαστήρια και άλλους χώρους συλλογικής παραγωγής, να χρησιμοποιήσουμε το Συμβούλιο ως συνδικάτο αντίστασης και να επιβάλλουμε τον σεβασμό εκ μέρους των αρχών, που έχουν υιοθετήσει την καταπίεση ως κώδικα της σχέσης τους με την αποκλεισμένη εργατική τάξη.

»Ξεκινήσαμε με τη συγκρότηση Συμβουλίων σε πολλές περιοχές της πόλης. Θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε το Συμβούλιο ως ομπρέλα για να κερδίσουμε την παρουσία μας στον δρόμο που πρέπει να γίνει «χώρος όλων». Στους μπάτσους δεν αρέσει αυτό γιατί χάνουν εξουσία. Στον δρόμο, το μόνο σύνορο είναι η δύναμη και οι περιορισμοί που μας βάζει ο εχθρός, τον οποίο ως τώρα δεν μπορούμε να νικήσουμε. Ξεκινάμε με αυτοδιαχειρίζομενους πόρους τα πρώτα δημιουργικά προγράμματα. Πρέπει να ανακτήσουμε τον δρόμο από αυτόν τον τυραννικό κόσμο, όπου «τα πάντα πουλιούνται», «όλα είναι εμπόρευμα», που κυριαρχεί στις πόλεις μας και στη ζωή μας. Ο δρόμος πρέπει να γίνει χώρος ανάπτυξης νέων μορφών ανταλλαγής. Φανταζόμαστε ότι αυτό θα επεκταθεί στις μεταφορές, τις υπηρεσίες μπχανοκίνητης εξυπηρέτησης, τις αγορές και σε κάθε επάγγελμα που ασκούμε στήμερα εμείς που καλύπτουμε τις δουλειές του δρόμου, «οι νομάδες». Βλέπουμε ήδη ότι μέσα στις πόλεις ένας νέος χώρος αρχίζει να γεννιέται βασισμένος στην αξιοπρέπεια, την ομορφιά και την ανακτημένη χαρά. Η νομαδική κραυγή εξαπλώνεται σύντροφοι.

»Πιστεύω ότι αυτή τη στιγμή ούτε ο πρόεδρος ούτε κανείς μας έχει ξεκάθαρο πώς θα είναι αυτός ο νέος σοσιαλισμός. Αυτό όμως που είναι καθαρό είναι ότι θα συγκροτείται πάνω σε νέες αξίες και αρχές. Όταν μιλάμε για σοσιαλισμό του 21^{ου} αιώνα δεν είναι ο Μαρξ και ο Ένγκελς αυτοί που στοχάζονται και τον περιγράφουν. Είμαστε ολόκληροι λαοί που δημιουργούμε μια νέα πολιτική και οικονομική θεωρία. Αληθινά δεν βλέπω άλλον αξιόπιστο δρόμο ούτε άλλον θεό από τον λαό, που κάθε μέρα αγωνίζεται, υποφέρει και εξεγείρεται και ελπίζει και θριαμβεύει και αγαπά».

Javier Arrue , 62 χρόνων, βουλευτής χωρίς κομματική ένταξη. Γεννήθηκε στη Χώρα των Βάσκων, εντάχθηκε στους Ιησουΐτες και μετανάστευσε στη Βενεζουέλα το 1970, όπου συνδέθηκε με τη θεολογία της απελευθέρωσης και αφιερώθηκε στον αγώνα των αγροτικών κοινοτήτων.

Ένα αντάρτικο εξοπλίζεται για να υπερασπιστεί το Σύνταγμα

Είναι, ίσως, η μοναδική περίπτωση στον κόσμο που μια ένοπλη οργάνωση κινείται σε συνθήκες παρανομίας, εκπαιδεύεται και εξοπλίζεται για να υπερασπίσει το Σύνταγμα της χώρας και τον νόμιμο πρόεδρο της. Πρόκειται για την οργάνωση **Απελευθερωτικές Μπολιβαριανές Δυνάμεις - Απελευθερωτικός Στρατός** (Fuerzas Bolivarianas de Liberación - Ejército Libertador). Στα μέσα της δεκαετίας του '80 μια μικρή ομάδα στελεχών του Κ.Κ. Βενεζουέλας επηρέαζεται από τον θετικό αντίκτυπο των αντάρτικων κινημάτων της Κεντρικής Αμερικής και προσπαθεί να διαμορφώσει μια στρατιγική εξουσίας, έξω από την επίσημη γραμμή του κόμματος. Άρχισαν να μελετούν τον Μπολίβαρ, ο οποίος εθεωρείτο ξένο σώμα για την κομμουνιστική ορθοδοξία και θεωρούν τους εαυτούς τους μπολιβαριανούς μαρξιστές. Κατέληξαν στο συμπέρασμα πως έπρεπε να συγκροτήσουν μια αυτοτελή πολιτικοστρατιωτική οργάνωση και προέβλεπαν δεκαετή μυστική δουλειά συσσώρευσης δυνάμεων πριν περάσουν στην ανοιχτή δράση. Το πραξικόπημα του Τσάβες, το 1992, τους ώθησε να εμφανιστούν δημόσια αρκετά χρόνια νωρίτερα. Για τη σημερινή κατάσταση εξηγούν: «Είμαστε πολιτικό μόρφωμα σε εξέλιξη και θεωρούμε την οργάνωσή μας κομμάτι μιας συλλογικής πρωτοπορίας. Υποστηρίζουμε το μπολιβαριανό εγχείρημα, υπό την πιγεσία του Τσάβες, αλλά με τρόπο ανεξάρτητο. Στον λόγο των πατριωτών στρατιωτικών είναι προφανής μια μεσσιανική αντίληψη, που υπάρχει και στον ίδιο τον Τσάβες, όταν ισχυρίζεται πως αυτός θα λύσει τα προβλήματα, πως αυτός εκφράζει τη θέληση του λαού. Ωστόσο, η μπολιβαριανή επανάσταση σχεδιάζει μια συμμετοχική δημοκρατία, ένα νέο κρατικό μοντέλο. Αντιλαμβανόμαστε την επανάσταση ως λαϊκή εξουσία. Ο σοσιαλισμός, με αυτή την έννοια, δημιουργείται άμεσα από τους κόλπους του μαζικού κινήματος. Η στρατιγική μας αντίληψη περιλαμβάνει επίσης την αντιπαράθεση με τον ιμπεριαλισμό και γι' αυτόν τον λόγο διατηρούμε τον στρατιωτικό μας μπχανισμό, όχι για να καταλάβουμε την εξουσία».

Το κείμενο αυτό δεν έχει την πρόθεση να αδικήσει την «κοσμογονία» που συντελείται στη Βενεζουέλα κι ακόμη περισσότερο τον ίδιο τον Τσάβες, που με την πολιτική του έχει ταράξει τα νερά σε ολόκληρη την αμερικανική ήπειρο. Όπως κάθε κινηματική και επαναστατική διαδικασία, η σημερινή πραγματικότητα στη Βενεζουέλα είναι πολύπλοκη και πολύπλευρη. Όσα παρουσιάζονται εδώ είναι αποτέλεσμα πολύμηνου ψαξίματος και περιήγησης σε μεγάλο αριθμό σελίδων που δεν είναι δυνατόν να αναφερθούν εδώ ως πηγές. Με όλο το ρίσκο που πηγάζει από την απόσταση, θελήσαμε να παρουσιαστεί εδώ η λιγότερο γνωστή πλευρά της μπολιβαριανής επανάστασης, η πλευρά αυτών που βρίσκονται πιο κοντά στη λογική και την καρδιά μας, αυτών με τους οποίους συναντιόμαστε στην κοινή μας αλάνα.

Στέλιος Γαβριηλίδης

Χτίζοντας την αυτονομία

Η Καμπάνια «Ένα Σχολείο για την Τσιάπας» ξεκίνησε κυνηγώντας ένα όνειρο που έγινε πραγματικότητα μέσα από την έμπρακτη πολιτική αλληλεγγύης στον αγώνα των εξεγερμένων της Τσιάπας και συνεχίζει...

Πώς ξεκίνησε

Η «Καμπάνια» γεννήθηκε το 2000 σε ένα έδαφος εύφορο από προηγούμενες πρωτοβουλίες αλληλεγγύης στο κίνημα των ζαπατίστας. Το έναυσμα της προσπάθειας έδωσε η διπλωματική εργασία φοιτητών της αρχιτεκτονικής του Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου Σ. Σοφιανίου πουλου και Γ. Πύλουρη, οι οποίοι συμμετέχοντας σε ομάδες αλληλεγγύης γνώρισαν από κοντά την προσπάθεια των εξεγερμένων κοινοτήτων να κτίσουν την αυτονομία τους. Στο πλαίσιο του προγράμματος για την αυτόνομη ζαπατιστική εκπαίδευση «Το Σποράκι του Ήλιου», σχεδίασαν ένα συγκρότημα 1.600 τ.μ. με αίθουσες διδασκαλίας, βιβλιοθήκη, εργαστήρια, κοιτώνες, βιοθητικούς χώρους. Με την παρουσίαση των μακετών του «Σχολείου», ξεκίνησε και η ιδέα της υλοποίησής του. Η Καμπάνια συνεργάστηκε με την ανεξάρτητη κοινωνική οργάνωση Ενλάσε Σιβίλ που συντόνιζε το πρόγραμμα εκπαίδευσης και κατάφερε τελικά να ολοκληρώσει ένα αρκετά φιλόδοξο σχέδιο χτίζοντας το **Κέντρο Επιμόρφωσης Δασκάλων «Κομπανιέρο Μανουέλ» στον Αυτόνομο Εξεγερμένο Δήμο Ρικάρντο Φλόρες Μαγόν, στα Μόντες Αζούλες της Τσιάπας.**

Τι κατάφερε

Για την οικοδόμηση του «Σχολείου» η Καμπάνια συγκέντρωσε **150.000 ευρώ** από συνεισφορές κόσμου, αποφασίζοντας να μη δεχτεί προσφορές από κρατικούς ή υπερεθνικούς οργανισμούς, ούτε χορηγίες από ιδιωτικές επιχειρήσεις με σκοπό τη διαφήμιση. Για την κατασκευή

η αυλή των θαυμάτων...

επειδότ σημαντικά εναλλακτικά εγχειρήματα δεν γίνονται μόνο στην άλλη πλευρά του ωκεανού, στην «αυλή των θαυμάτων» επιθυμούμει να παρουσάσουμε και να προβάλλουμε εκείνες τις μικρές ή μεγάλες πρωτοβουλίες που κάνουν τη διαφορά...

του «Σχολείου» η Καμπάνια οργάνωσε την αποστολή **23 ομάδων αλληλεγγύης** με πάνω από ίσο άτομα που ταξίδεψαν για τον λόγο αυτό μέχρι την Τσιάπας. Άνθρωποι από όλη την Ελλάδα, από πόλεις, γειτονιές και διάφορες συλλογικότητες, συνέβαλαν διοργανώνοντας μικρές και μεγάλες εκδηλώσεις, προβολές, εκθέσεις, συζητήσεις, συναυλίες, παζάρια. **Η σημαντικότερη, όμως, επιτυχία της Καμπάνιας** ήταν η άμεση επαφή γυναικών και αντρών από τη χώρα μας με τους άντρες, τις γυναίκες και τα παιδιά των εξεγερμένων κοινοτήτων. Γιατί όλοι αυτοί δούλεψαν μαζί, μοιράστηκαν το φαγητό, επικοινώνησαν στις γλώσσες τους, έζησαν την καθημερινότητα της ζούγκλας Λακαντόνα, έπαιξαν μπάσκετ, τραγούδησαν και χόρεψαν, προβληματίστηκαν, γνώρισε ο ένας τον κόσμο του άλλου ή την ύπαρξή του, αντάλλαξαν εμπειρίες και όνειρα για έναν άλλον κόσμο χωρίς διακρίσεις, σύνορα και διαχωρισμούς, βία και πόλεμο. Στην Κουλέμπρα (την κοινότητα όπου κτίστηκε το «Σχολείο») δημιουργήθηκε αρχά και σταθερά μια σχέση στερεή, αλλά πάνω από όλα κτίστηκαν συνειδόσεις και ελπίδες. «Γύρισα καλύτερος άνθρωπος», δηλώνει μέλος ομάδας αλληλεγγύης και δεν ήταν ο μόνος.

Το «Σχολείο» εγκαινιάστηκε τον **Αύγουστο του 2004** και τότε απονεμήθηκαν τα πρώτα διπλώματα των Λειτουργών Εκπαίδευσης υπό τη σημαία του Εθνικο-πελευθερωτικού Ζαπατιστικού Στρατού (EZLN) και τον ζαπατιστικό ύμνο.

Συνεχίζει...

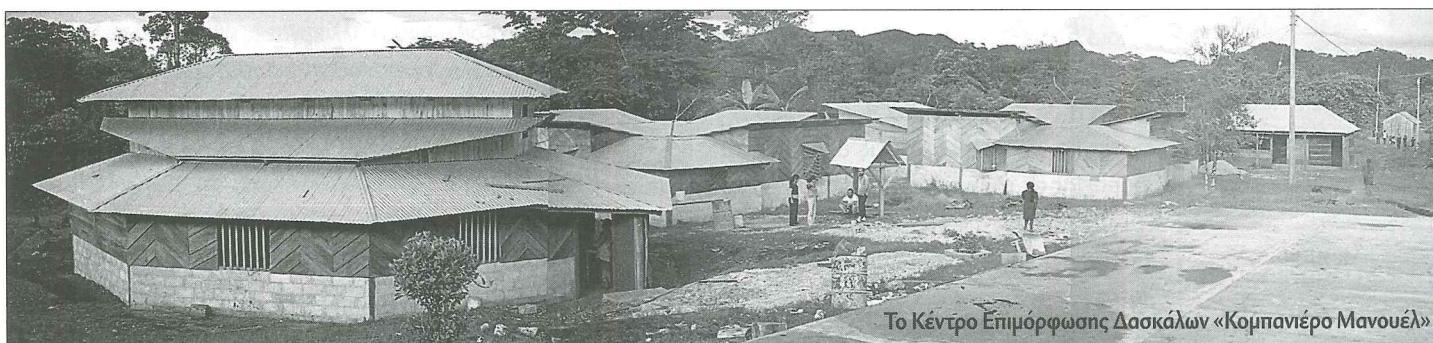
Η Καμπάνια συνεχίζει δουλεύοντας για την ολοκλήρωση των τελευταίων βοηθητικών χώρων του συγκροτήματος και ενός νέου προγράμματος που αφορά στην κατασκευή **Ιατροφαρμακευτικού Κέντρου στον Αυτόνομο Δήμο Φρανσίσκο Βίγια**. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει οικοδόμηση ιατρείου, φαρμακαποθήκης, εργαστηρίου παρασκευής παραδοσιακών φαρμάκων και αγορά ενός φορτηγού για μεταφορά φαρμάκων και ασθενών (κόστος 41.000 ευρώ). Η Καμπάνια έχει αναλάβει τη χρηματοδότηση, τον σχεδιασμό των ικτίρων και έχει ίδιη αποστείλει δύο ομάδες αλληλεγγύης για την έναρξη των εργασιών. Για το νέο πρόγραμμα συνεργάζεται με συλλογικότητες από τον χώρο της υγείας (γιατρούς, φαρμακοποιούς) οι οποίοι θα μεταβούν για ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών. **Ιωάννα Βίτσου**

Για επαφή: Στέκι Μεταναστών - Τσαμαδού 13, 106 81, Αθήνα, τηλ.: 210 6452252, 2107522248, 6944743538, email: escuelapara@yahoo.com, <http://www.escuelazapatista.gr>

Οικονομική ενίσχυση: Εθνική Τράπεζα αριθμ. λογαρ: 068/759579-43

Άλλες πρωτοβουλίες

Στην Αθήνα λειτουργεί μια ακόμη ομάδα, η **«Σπείρα Αλληλεγγύης - Σπόρος Αντίστασης»**. Η «Σπείρα» ασχολείται με τον εξοπλισμό και τη λειτουργία οδοντοτεχνικού εργαστηρίου και την εκπαίδευση οδοντοτεχνιτών σε κοινότητα στην Τσιάπας. **Για επαφή:** Αυτόνομο Στέκι, Ζ. Πηγής 95-97, 106 81, Αθήνα, τηλ.: 210 3800907

ΤΟΠÍΑ

ειδήσεις από
τις Αμερικές

15

Εκουαδόρ

18

Κολομβία
Σαλβαδόρ

20

συνέντευξη
με τη Ρακέλ
Αγκιλάρ

20

Αργεντινή

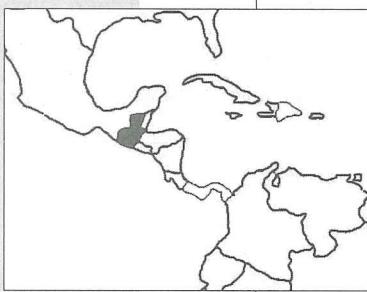
23

Περού

26

Αντισύνοδος
Βιέννη

27

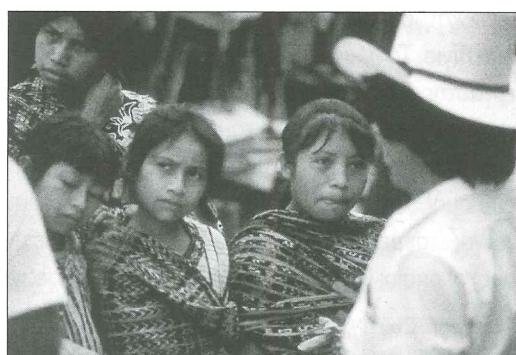

ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ ΞΕΣΗΚΩΜΟΣ

ΤΩΝ ΜΑΓΙΑΣ Από τις 20 Απριλίου η ύπαιθρος της Γουατεμάλας βρίσκεται σε αναβρασμό, καθώς σε πολλά σημεία της χώρας σημειώθηκαν πορείες, απεργίες και διαμαρτυρίες. Οι κινητοποιήσεις, στις οποίες καθοδηγητικό ρόλο έχει το «Εθνικό

Ιθαγενικό και Αγροτικό Συντονιστικό» (CONIC), έχουν την αφετηρία τους στην αγανάκτηση των κοινοτήτων των Μάγιας για τις συνθήκες ζωής και εργασίας, επεκτάθηκαν όμως και σε άλλα λαϊκά στρώματα. Ο «ξεσοκωμός του λαού και των Μάγιας» συνδυάζει διάφορες ειρηνικές μορφές μαζικής πάλης με στόχο την κοινωνική δικαιοσύνη και την αξιοπρεπή διαβίωση. Πιο συγκεκριμένα, καταδικάζεται ο θεσμικός ρατσισμός και η υπερεκμετάλλευση των εργαζομένων στον κλάδο των ορυχείων, ενώ ζητείται ο αναδασμός εκτάσεων γης, η αναβίωση της αγροτικής οικονομίας και η αρωγή στις ιθαγενικές κοινότητες. Η κυβέρνηση, η οποία έχει επανειλημμένα αθετήσει σχετικές υποσχέσεις, ενορχίστρωσε μια εκστρατεία βίας και δυσφήμισης του κινήματος: οι εξεγερμένοι, πάντως, βεβαιώνουν ότι «θα συνεχίσουμε να παλεύουμε στους δρόμους μέχρι να ξεσκωθεί ο λαός και να επιτευχθεί η δικαιοσύνη, η ειρήνη και η ησυχία για όλους και όλες».

Πηγή: www.adital.org.br/

ΚΑΝΑΔΑΣ: ΑΣΥΛΟ ΣΕ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΥΣ ΛΙΠΟΤΑΚΤΕΣ

Σε 9.000 υπολογίζονται οι στρατιώτες που λιποτάκτησαν από τις τάξεις του βορειοαμερικανικού στρατού από την έναρξη της εισβολής των ΗΠΑ στο Ιράκ. Περίπου **τετρακόσιοι** διέσχισαν τα σύνορα και κατέψυγαν στον Καναδά, όπου προσπαθούν να αναγνωριστούν ως **πολιτικοί πρόσφυγες**. Οι περισσότεροι λιποτάκτησαν όταν έμαθαν ότι οι μονάδες τους επρόκειτο να μεταφερθούν στη Μέση Ανατολή, επικαλούμενοι αντίρρηση συνείδησης, εξαιτίας των πληροφοριών που είχαν για τα εγκλήματα που διαπράττουν τα στρατεύματα κατοχής στο Ιράκ. «Το να υπογράφεις ένα συμβόλαιο δεν σημαίνει ότι αποκρύπτεις την ανθρώπινη ιθική», δήλωσε ένας απ' αυτούς. «Αν ξέρεις ότι μια διαταγή είναι άδικη», πρόσθεσε, «είναι καθήκον σου να την παρακούσεις». Η καναδική νομοθεσία απαγορεύει την απέλαση όσων κινδυνεύουν να τιμωρηθούν με τη θανατική ποινή αν επανέλθουν στις χώρες τους. Κατά τη διάρκεια του πολέμου του Βιετνάμ αρκετές δεκάδες χιλιάδες Βορειοαμερικανοί διέψυγαν στον Καναδά για να αποφύγουν τη στράτευση.

Πηγή: argenpress.info/

ΠΟΛΙΤΙΚÁ

Τα κείμενα της ενότητας επιμελήθηκαν οι: Μιχάλης Αντσάκης, Κώστας Κατσούδας,

Η ΙΝΔΙΑ ΑΓΟΡΑΖΕΙ ΤΣΑΪ ΚΟΚΑΣ ΑΠΟ ΤΗ ΒΟΛΙΒΙΑ Στις 6 Ιουνίου ανακοινώθηκε από τον υπουργό Ανάπτυξης της Βολιβίας η συμφωνία για πώληση «μεγάλων ποσοτήτων» τσαγιού κόκας στην Ινδία, η οποία θα υπογραφεί στην επικείμενη επίσκεψη του Μοράλες στη χώρα. Ο Ινδός πρεσβευτής, μετά τη συνάντησή τους, εξέφρασε ενδιαφέρον για συνεργασία και σε άλλους τομείς αλλά και στην παροχή βοήθειας σε τομείς όπως η υγεία, η εκπαίδευση κ.ά. Την προηγούμενη εβδομάδα κατακυρώθηκε σε ινδική εταιρεία η εκμετάλλευση κοιτάσματος σιδήρου, αρχικής επένδυσης 2,3 δισ. δολαρίων.

Η Βολιβία είναι η τέταρτη παραγωγός φύλλων κόκας στον κόσμο και η καλλιέργειά της αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της παράδοσής της. Ο Έβο Μοράλες σε κάθε ευκαιρία τονίζει ότι πρόκειται να υποστηρίξει τους καλλιεργητές κόκας ενώ παράλληλα θα παλέψει ενάντια στις παράνομες καλλιέργειες και το ναρκεμπόριο. Μέχρι σήμερα το τσάι κόκας ήταν προϊόν αποκλειστικά για εγχώρια χρήση, ενώ τα τελευταία χρόνια έχουν κάνει την εμφάνισή τους και άλλα προϊόντα (ποτά, σαπούνια, ανθρακούχα αναψυκτικά όπως η Coca Sek) σε μια προσπάθεια να βρεθούν εμπορικοί διέξοδοι για τους κοκαλέρος.

ΠΑΝΑΜΑΣ Στις 25 Μαρτίου 2006 στον Παναμά, 60 εκπρόσωποι 15 λαϊκών οργανώσεων συμφώνησαν να συντονίσουν τις προσπάθειές τους και να συστήσουν μια «Εναλλακτική Πολιτική Δύναμη» που θα παρουσιάσει στη χώρα μια διαφορετική πολιτική πρότασην.

Αυτή η εναλλακτική πολιτική δύναμη πρότεινε, πέρα από το να συνενώσει τους αγώνες ενάντια στα νεοφιλελεύθερα και αντιλαϊκά μέτρα που παίρνει το κράτος, να δημιουργήσει έναν πολιτικό σχηματισμό, που να εκφράζει τα συμφέροντα των εργαζομένων και των αποκλεισμένων μπρος στις επερχόμενες εκλογές του 2009.

Στην απόφαση αυτή κατέληξαν αφού ανέλυσαν τη γενικευμένη δυσαρέσκεια του λαού του Παναμά απέναντι στο τωρινό πολιτικό και κοινωνικό σύστημα, που είναι υπεύθυνο για τη φτώχεια, την ανεργία, τους χαμηλούς μισθούς, την αύξηση των τιμών στα είδη πρώτης ανάγκης και τις υπηρεσίες κοινής αφέλειας, λόγω της ιδιωτικοποίησης των κρατικών επιχειρήσεων και του δημόσιου χρέους.

Η δύναμη αυτή προσδιορίζεται ως ένα εγχείρημα «με χαρακτήρα πλατύ, λαϊκό, αντιολιγαρχικό, αντινεοφιλελεύθερο, πατριωτικό και αντιμπεριαλιστικό, που οραματίζεται την ενότητα της Λατινικής Αμερικής, όπως την ονειρεύτηκε ο Σιμόν Μπολίβαρ.

Ένα πολιτικό εγχείρημα που συγκεντρώνει και οδηγεί τις λαϊκές επιδιώξεις σε μια κοινωνία πραγματικά δημοκρατική, με κοινωνική δικαιοσύνη, με προτεραιότητα τα συμφέροντα των πιο φτωχών και των περισσότερο εκμεταλλευόμενων τάξεων».

ΔΟΜΙΝΙΚΑΝΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ: Στις βουλευτικές και τοπικές εκλογές της Δομινικανής Δημοκρατίας, που έγιναν στις 16 Μαΐου, αναμετρήθηκαν το κυβερνητικό Κόμμα της Δομινικανής Απελευθέρωσης και η Μεγάλη Εθνική Συμμαχία των αντιπολιτευόμενων Επαναστατικού Δομινικανού Κόμματος και

Χριστιανοκοινωνικού Μεταρρυθμιστικού Κόμματος. Το αποτέλεσμα ήταν ευνοϊκό για την κυβερνητική παράταξη, η οποία πλέον ελέγχει τα δύο τρίτα των επαρχιών και υπερδιπλασίασε τη βουλευτική της δύναμη. Όμως, πραγματική **νικίτρια των εκλογών** αναδείχτηκε με διαφορά η **αποχή**: περίπου το 40% των 5,3 εκατομμυρίων ψηφοφόρων προτίμησε να μην πάει στις κάλπες, γεγονός που σίγουρα δείχνει πολλά για την αξιοπιστία του εκλογικού συστήματος. Παρότι οι ξένοι παρατηρητές δήλωσαν ότι όλα κύλισαν ομαλά, σοβαρές παρατυπίες σημειώθηκαν σε εκλογικά κέντρα των βόρειων περιοχών, δίνοντας λαβή στην αντιπολίτευση να αμφισβητήσει τα αποτελέσματα. Επιπλέον, μεμονωμένα περιστατικά βίας που ξέσπασαν μετά το κλείσιμο των καλπών, γενικεύτηκαν τις επόμενες μέρες και στοίχισαν τη ζωή σε περισσότερα από δέκα άτομα.

Πηγή: clajadep.lahaine.org/, www.listin.com.do/

ΒΡΑΖΙΛΙΑ Μετά την άνοδο του Λούλα και του PT (Εργατικό Κόμμα) στην εξουσία, σημαντικός αριθμός συνδικάτων και οργανώσεων άρχισε να αποχωρεί από το μεγαλύτερο εργατικό συνδικάτο της Βραζιλίας CUT (Ενιαία Συνομοσπον-

δία Εργαζομένων), από τους κόλπους του οποίου προήλθε το PT, θεωρώντας το σύμμαχο και συνένοχο στην αντεργατική πολιτική της κυβέρνησης.

Πρόσφατα λοιπόν πραγματοποιήθηκε το ιο Εθνικό Συνέδριο Εργαζομένων με στόχο να δημιουργηθεί μια άλλη κεντρική συνδικαλιστική οργάνωση. Εκεί πάρθηκε η απόφαση να ιδρυθεί η **CONLUTAS (Εθνικό Συντονιστικό Αγώνων)**.

Στο συνέδριο αυτό πήραν μέρος 3.500 άτομα, από τα οποία 2.700 ήταν εκπρόσωποι 1.770.000 εργαζομένων αλλά και φοιτητών και κοινωνικών κινημάτων βάσης όλης της χώρας, καθώς και διεθνείς αντιπροσωπείες. Η οργάνωση, σύμφωνα με τη σχετική ανακοίνωση, αποφασίστηκε να έχει ευρύ χαρακτήρα και να ενσωματώσει κοινωνικά κινήματα, μη οργανωμένα τμήματα της κοινωνίας, εργάτες και φοιτητικές οργανώσεις. Ως προς την ηγεσία της, εγκρίθηκε η πρόταση για εθνικό συντονιστικό εκπροσώπων όλων των οργανώσεων που την αποτελούν ώστε να εκπροσωπούνται και οι μειοψηφικές οργανώσεις.

Πηγή: <http://www.argenpress.info/nota.asp?num=030256>

μαχητικές κινητοποιήσεις των Ιθαγενών κατά της TLC

Η Λατινική Αμερική αντιστέκεται στη Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου (TLC)

Κατά τη διάρκεια του Μαρτίου του 2006 το Εκουαδόρ παρέλυσε από τις δυναμικές κινητοποιήσεις των ιθαγενών κατά της υπογραφής συμφωνίας μεταξύ των ΗΠΑ και της κυβέρνησης του Εκουαδόρ για τη Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου (Tratado de Libre Comercio). Οι κινητοποιήσεις ξεκίνησαν στις 8 Μαρτίου με αποκλεισμούς δρόμων και απεργία στα διυλιστήρια πετρελαίου. Η κυβέρνηση κήρυξε τη χώρα σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, καθώς η κυκλοφορία είχε διακοπεί και ο ανεφοδιασμός της αγοράς σε είδη πρώτης ανάγκης, όπως το γάλα και τα αγροτικά προϊόντα, ήταν ανεπαρκής. Οι κινητοποιήσεις έγιναν κυρίως στην περιοχή της Σιέρρα Σεντράλ και ειδικά στις περιοχές του ηφαιστείου Τουνγκουράχουα, ενεργοποιημένο τα τελευταία χρόνια. Οι κάτοικοι αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα και την πλήρη κρατική αδιαφορία. Αναφέρουμε χαρακτηριστικά ότι από τους δρόμους της περιοχής διακινούνται καθημερινά 822.000 λίτρα γάλα και 10.000.000 χαρτοκιβώτια με λουλούδια. Το μεγαλύτερο μέρος του αγώνα το διεξάγει η ιθαγενική οργάνωση Εκουαρινάρι (Ecuañari). Τις επόμενες μέρες συνεχίστηκαν οι κινητοποιήσεις με κλείσιμο και άλλων δρόμων, κυρίως της εθνικής οδού (Παναμερικάνα), και πορεία των ιθαγενών αγροτών στην πρωτεύουσα Κίτο. Στις 14 Μαρτίου οι αγρότες έκαναν πορεία μαζί με τους φοιτητές στο Κίτο και ένας ιχρονος σπουδαστής έπεσε νεκρός από σφαίρα που του τρύπησε τον πνεύμονα. Οι διαδηλώσεις συνεχίστηκαν, οι ιθαγενείς αγρότες συγκρούονταν με στρατιωτικές δυνάμεις στα οδοφράγματα, στην αγορά δημιουργήθηκε μεγάλη έλλειψη αγαθών και οι τιμές ανέβηκαν σε απίστευτα ύψη. Στις 22 του Μάρτη η κυβέρνηση κήρυξε και πάλι κατάσταση έκτακτης ανάγκης.

Παράλληλα, στις 14 Μαρτίου αρχίζουν κινητοποιήσεις κατά της TLC στη Γουατεμάλα. Παρόμοιες κινητοποιήσεις είχαν γίνει νωρίτερα στην Κολομβία και στο Ελ Σαλβαδόρ.

Πιο νότια, στο Περού, στις 13 Μαρτίου ο τότε πρόεδρος Τολέδο υπόγραψε τη συμφωνία για την TLC με τις ΗΠΑ, η οποία όμως πρέπει να επικυρωθεί από τη Βουλή που θα προκύψει μετά τις επαναληπτικές εκλογές. Στο Περού άρχισαν οι διαμαρτυρίες με γενική απεργία στις 29 και 30 Μαρτίου, ενώ νέα γενική απεργία ακολούθησε στις 24 Μαΐου.

Στο Εκουαδόρ οι συζητήσεις για την υπογραφή συμφωνίας για την TLC έχουν αρχίσει αλλά διακόποτανται συνεχώς, αφού οι κρατικοί φορείς, υπό την πίεση των συνεχών κινητοποιήσεων, απαιτούν ορισμένες εγγυήσεις που αρνούνται οι ΗΠΑ.

Στο βάθος το ... Σχέδιο Κολομβία

Στις κινητοποιήσεις των χωρών της Λατινικής Αμερικής κατά της Ζώνης Ελεύθερου Εμπορίου τα συνθήματα που επικρατούν είναι «Όχι στην TLC», αλλά και «Όχι στο Σχέδιο Κολομβία». Το Σχέδιο Κολομβία είναι μια γνωστή υπόθεση για τη Λατινική Αμερική. Το Σχέδιο, που κατάστρωσαν τα γεράκια της Ουάσιγκτον επί προεδρίας του πατρός Μπους και υλοποίηθηκε επί προεδρίας Μπιλ Κλίντον, είναι, σε γενικές γραμμές, το παρακάτω: Οι ΗΠΑ βοηθούν την Κολομβία: στον αγώνα κατά των ναρκωτικών, στην υπεράσπιση της δημοκρατίας, στην κοινωνική ανάπτυξη και στην εγκαθίδρυση της ειρήνης, με αποτέλεσμα, η Κολομβία τα τελευταία χρόνια να έχει γίνει κέντρο υποδοχής πρακτόρων, εμπόρων όπλων, μισθοφόρων και εκπροσώπων των πολυεθνικών εταιρειών. Όσο για τους... στόχους του Σχεδίου, αυτοί επιτυχάνονται και με το... παραπάνω.

Στον αγώνα κατά των ναρκωτικών πραγματοποιήθηκαν ψεκασμοί στις περιοχές των ιθαγενών αγροτών, με αποτέλεσμα αυτοί να πουλούν τη γη τους σε ανθρώπους των καρτέλ της κοκαΐνης και να μεταναστεύουν. Η παραγωγή κοκαΐνης αυξήθηκε κατά 30%.

Επίσης, το Εκουαδόρ καταγγέλλει καταστροφές σε γεωργικές του εκτάσεις από εμφάνιση νέων άγνωστων βιολογικών ιών. Για την υπεράσπιση της δημοκρατίας οι μι-

σθιφόροι εκπαιδεύουν τους παρακρατικούς των Ενωμένων Ομάδων Αυτοάμυνας της Κολομβίας (Autodefensas Unidas de Colombia) για να επιτεθούν στα αντάρτικα κινήματα ELN και FARC. Έπίσης, έχουν αρχίσει απειλητικές αεροπορικές παραβιάσεις στον εναέριο χώρο στα σύνορα με το Εκουαδόρ.

Στον τομέα της κοινωνικής ανάπτυξης η Κολομβία μαστίζεται από την ανεργία, ενώ το 55% του πληθυσμού βρίσκεται κάτω από το επίπεδο της φτώχειας. Όσο για τους κατοίκους που αναγκάζονται να πάρουν τον δρόμο της ξενιτιάς έφτασαν τις 500.000 την τελευταία δεκαετία.

Τέλος, ο διάλογος της κυβέρνησης με την πηγεσία των FARC οδηγήθηκε σε αδιέξοδο, οι δολοφονίες από τους παραστρατιωτικούς συνεχίζονται και τα καρτέλ της κοκαΐνης ελέγχουν και τρομοκρατούν ολόκληρες επαρχίες, αναγκάζοντας τους κατοίκους τους να πουλήσουν τη γη τους και να εγκαταλείψουν τη χώρα.

Τι επιδιώκεται με την TLC και το Σχέδιο Κολομβία

Στόχος των ΗΠΑ είναι να δημιουργήσουν μια ζώνη ελεύθερου εμπορίου από τον Καναδά ώς την Ανταρκτική. Μέσα σ' αυτή τη ζώνη στρατηγικός στόχος είναι ο έλεγχος των πλούσιων κοιτασμάτων πετρελαίου της Ζώνης του Αμαζονίου, κυρίως στην Κολομβία και το Εκουαδόρ. Επίσης, οι ΗΠΑ ενδιαφέρονται για τα μεταλλεύματα της Νότιας Αμερικής σε Βολιβία, Περού και Χιλή, τον υδάτινο πλούτο του Αμαζονίου και τώρα τελευταία και τον χρυσό που υπάρχει κάτω από τους πάγους της Παταγονίας.

Ένα ακόμη μεγάλο πρόβλημα είναι η διώρυγα του Παναμά. Η διώρυγα στις μέρες μας δεν μπορεί να εξυπηρετήσει όλα τα πλοία που θέλουν να τη διασχίσουν, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται καθυστερήσεις 20 και 30 ημερών για τη διέλευσή της. Στα σχέδια των ΗΠΑ υπάρχει η δημιουργία του λεγόμενου «ξηρού καναλιού» μεταξύ των ποταμών Ατράτο και Τρουάντο στον Αμαζόνιο, που, σε συνδυασμό με σιδηροδρομικές γραμμές, θα συνδέει τον Ατλαντικό με τον Ειρηνικό Ωκεανό και θα διακινούνται τα εμπορεύματα πιο γρήγορα απ' ό,τι στο κανάλι του Παναμά.

Στο βάθος βλέπουν επέκταση και διεύρυνση της Παναμερικανικής Οδού, με ταχεία πρόσβαση σε «ενοχλητικές» χώρες, όπως η Βενεζουέλα και η Βολιβία σήμερα, ή η Νικαράγουα και το Περού αύριο. Αυτές τους χαλάνε τα μεγαλόπνοια σχέδιά τους, καθώς η μία μετά την άλλη εγκαταλείπουν τον νεοφιλελευθερισμό και διαχειρίζονται οι ίδιες τον εθνικό τους πλούτο. Αναφέρουμε ότι οι Σαντινίστας, πιθανοί νικητές των εκλογών του φθινοπώρου στη Νικαράγουα, έχουν αναγγείλει τη δημιουργία ένα νέου χερσαίου καναλιού διέλευσης από τον Ατλαντικό στον Ειρηνικό ωκεανό. Ενώ πριν τρία χρόνια οι ιθαγενείς του Αμαζονίου είχαν πετύχει καταδίκη της Σεβρόν-Τέξακο για μόλυνση του νερού και του περιβάλλοντος.

Το σίριαλ της TLC και του Σχεδίου Κολομβία έχει ακόμη πολλά επεισόδια. **Μιχάλης Αντσάκης**

Κατά τη διάρκεια των κινητοποιήσεων στο Εκουαδόρ δημιουργήθηκε και ένα τραγούδι, από το οποίο παραθέτουμε τους παρακάτω στίχους:

LEVANTAMIENTO

Por la justicia
por la caricia
por la alegría
por la utopía

Por el pan diario
pan solidario
pancito duro
pero seguro

Santa María y San José
Mandemos al diablo al TLC

Porque nos hablan
del desarrollo
luego nos dejan
culos de pollo

Por la defensa
del pensamiento
El pueblo ordena
¡Levantamiento!

Santa María y San José
Mandemos al diablo al TLC

ΕΞΕΓΕΡΣΗ

Για τη δικαιοσύνη
για το χάδι
για τη χαρά
για την ουτοπία

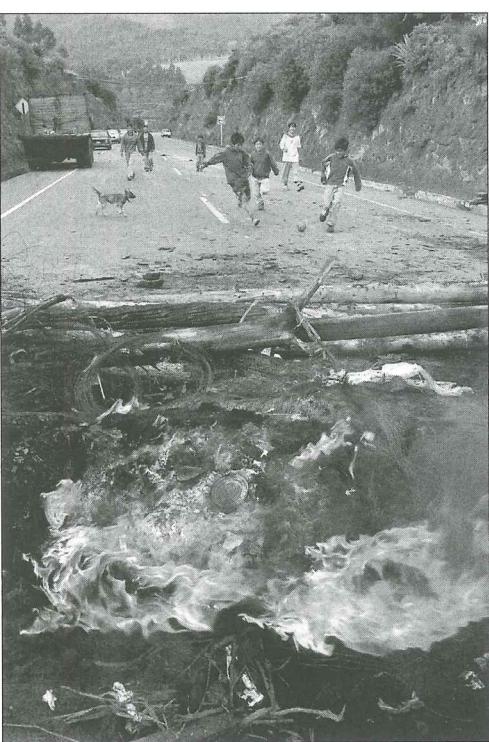
Για το καθημερινό ψωμί
το ψωμί της αλληλεγγύης
σκληρό ψωμάκι
αλλά σίγουρο

Σάντα Μαρία και Σαν Χοσέ
Να στείλουμε στον διάολο την TLC

Γιατί μας μιλούν
για ανάπτυξη
και στη συνέχεια μας αφήνουν
με γυμνό τον κώλο

Για την υπεράσπιση
της σκέψης
Ο λαός διατάζει:
Εξέγερση!

Σάντα Μαρία και Σαν Χοσέ
Να στείλουμε στον διάολο την TLC

Κολομβία ΕΚΛΟΓΕΣ: μαγική εικόνα

Φαινομενικά δεν είχαμε εκπλήξεις στις προεδρικές εκλογές της Κολομβίας που έγι-

ναν στις 28 Μαΐου. Όπως αναμενόταν, ο δεξιός πρόεδρος της χώρας, **Άλβαρο Ουρίμπε Βέλες**, εξασφάλισε άνετη επανεκλογή συγκεντρώνοντας το 62% των ψήφων. Η νίκη του Ουρίμπε εγγυάται τη συνέχιση της οργουελιανής πολιτικής «δημοκρατικής ασφάλειας», η οποία ισοδυναμεί με ολοκληρωτικό πόλεμο ενάντια στους αντάρτες των FARC, ποινικοποίηση κάθε ενεργού αντιπολίτευσης, συνέξιση των νεοφιλελεύθερων οικονομικών πειραματισμών και απόλυτη υπακοή στα βορειοαμερικανικά κελεύσματα. Οι FARC (Ένοπλες Επαναστατικές Δυνάμεις Κολομβίας), οι οποίες, σε αντίθεση με τις προηγούμενες εκλογές, δεν μποϊκοτάρισαν τη διαδικασία αλλά κάλεσαν τον λαό να καταψφίσει τον Ουρίμπε, ανακοίνωσαν ότι «η Κολομβία διάλεξε τον πόλεμο» και προειδοποίησαν για περαιτέρω σκλήρυνση της στάσης τους.

Ωστόσο, πίσω από τον «θρίαμβο» του Ουρίμπε κρύβεται μια πολύπλοκη πραγματικότητα. Το εξωφρενικό ποσοστό

της αποχής, το οποίο άγγιξε το 55% των εγγεγραμμένων εκλογέων, αποτυπώνει την αποστασιοποίηση των Κολομβιανών από την πολιτική Ουρίμπε. Ο υποψήφιος του **Εναλλακτικού Δημοκρατικού Πόλου** (συνασπισμού της «δημοκρατικής αριστεράς»), **Δρ. Κάρλος Γκαβίρια Ντιάς**, συγκέντρωσε 22% (2,6 εκατ. ψήφους). Η προεκλογική καμπάνια της Αριστεράς έγινε υπό εξαιρετικά αντίδοξες συνθήκες. Βρέθηκε στο στόχαστρο της τεχνητής πόλωσης που καλλιέργησε ο Ουρίμπε, ο οποίος κάλεσε τους πολίτες -και, εμμέσως, τις ένοπλες δυνάμεις- να διαλέξουν ανάμεσα στη «δημοκρατική ασφάλεια» και τον «μεταμφιεσμένο κομουνισμό». Είχε απέναντί της το σύνολο των MME, απόλυτα ελεγχόμενων από την κυβέρνηση, τα οποία εκτόξευσαν τόνους λάσπης ενάντια στον Γκαβίρια, ενώ εφάρμοζαν μια «έξυπνη σιωπή» σχετικά με τα υπαρκτά σκάνδαλα της δεξιάς διακυβέρνησης: βρέθηκε αντιμέτωπη με τους παραστρατιωτικούς, δηλωμένους οπαδούς του Ουρίμπε, οι οποίοι προπαγανδίζουν μια «ελεύθερη από κομουνιστές» χώρα και εξαπέλυσαν ένα μπαράζ βίας με στόχο αριστερούς ακτιβιστές: κατήγγειλε πολλές περιπτώσεις νοθείας σε περιοχές ελεγχόμενες από

τον Ουρίμπε. Παρ' όλα αυτά, ο Γκαβίρια συγκέντρωσε **το μεγαλύτερο ποσοστό που έχει λάβει ποτέ η αριστερά της Κολομβίας**. Το ιστορικό αποτέλεσμα, χάρη στο οποίο η αριστερά μπήκε σφίντα στον αιωνόβιο ανταγωνισμό συντηρητικών φιλελευθέρων και έδειξε ότι αποτελεί **εφικτή κυβερνητική επιλογή**, οφείλεται, αφενός στην ενότητα των αριστερών πολιτικών δυνάμεων και των κοινωνικών κινημάτων που, για πρώτη φορά, κατέληξαν σε κοινό υποψήφιο και, αφετέρου, στα προτάγματα της κοινωνικής δικαιοσύνης, της πολιτικής επίλυσης του εμφυλίου πολέμου, της περιφρούρησης της εθνικής κυριαρχίας κατά του ξένου ιμπεριαλισμού και της οικοδόμησης μιας πλουραλιστικής κοινωνίας. **«Η ήττα έχει μια αξιοπρέπεια που δεν αξίζει στη θορυβώδη νίκη»**, δήλωσε ο Γκαβίρια και υποσχέθηκε αισιόδοξα ότι, χάρη στην ενότητα και την οργανωτική δουλειά, η αριστερά θα αναδειχθεί σε πρώτη πολιτική δύναμη στις επόμενες εκλογές. Μένει μόνο να δούμε αν θα βγει σώα από τις μυλόπετρες της βίας και του κρατικού αυταρχισμού. **Κώστας Κατσούδας**

Πηγές: www.rebelion.org/
<http://colombia.indymedia.org/>
www.polo democratico.net/

ΕΛ Σαλβαδόρ

Στις 12 Μάρτη έγιναν βουλευτικές και δημοτικές εκλογές στο Ελ Σαλβαδόρ. Η ψήφος εμπιστοσύνης που ζήτησε ο πρόεδρος Σάκα και το συναισθηματικό βάρος από τον πρόσφατο θάνατο του Σαφίκ Αντάλ, ιστορικού ηγέτη της σαλβαδοριανής αριστεράς, συνετέλεσαν ώστε να σημειωθεί **το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής (52,56%) τα τελευταία 20 χρόνια**. Η μάχη, κυρίως για τις εντυπώσεις, μιας και βρισκόμαστε στο

μέσον περίπου της προεδρικής θητείας, δόθηκε και πάλι ανάμεσα στα δύο μεγάλα κόμματα, το **ARENA** (Εθνικιστική Δημοκρατική Συμμαχία - κόμμα που προέκυψε από τις διαβόητες παραστρατιωτικές οργανώσεις) και το **FMLN** (Εθνικοαπελευθερωτικό Μέτωπο Φαραμπούντο Μαρτί). Τα υπόλοιπα μικρότερα κόμματα του κέντρου δεν φαίνεται να μπορούν να παίξουν πρωταγωνιστικό ρόλο, διαμορφώνουν, ωστόσο, τους κοινοβουλευτικούς συσχετισμούς μιας και κανένα από τα 2 μεγάλα κόμματα δεν διαθέτει απόλυτη πλειοψηφία.

Το **ARENA** κέρδισε 34 έδρες από τις 82 του κοινοβουλίου και το **FMLN** τις 32. Σε

αντιστάθμισμα, το FMLN κέρδισε **το δίμο του Σαν Σαλβαδόρ** και τους 11 από τους 13 δήμους που βρίσκονται στην ευρύτερη περιφέρεια της πρωτεύουσας. Είναι σημαντικό για το FMLN ότι έχει παγιώσει τον πρωταγωνιστικό του ρόλο στην πολιτική ζωή της χώρας, παρά το γεγονός ότι έχουν σημειωθεί επανειλημένα συγκροτημένες αποχωρήσεις στελεχικού δυναμικού σοσιαλδημοκρατικής απόκλισης. **Σ.Γ.**

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΕΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ

συνέντευξη με τη Ρακέλ Γκουτιέρες Αγκιλάρ

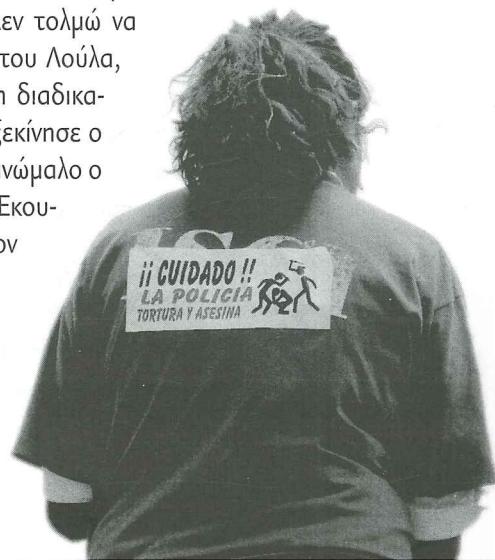
Η Μεξικάνικη Ρακέλ Γκουτιέρες Αγκιλάρ σε νεαρή πλοκία συνδέθηκε με τους εξόριστους αγωνιστές του Ελ Σαλβαδόρ και κατόπιν εντάχθηκε στο αντάρτικο κίνημα Τουπάκ Κατάρι της Βολιβίας. Συνελήφθη και παρέμεινε στη φυλακή από το 1992 ώς το 1997. Σήμερα ζει στο Μεξικό και εργάζεται με μια ομάδα γυναικών πρώπων πολιτικών κρατουμένων.

Η συνέντευξη που ακολουθεί δόθηκε στο lavaca.com και περιστράφηκε γύρω από τα κοινωνικά κινήματα και την εξουσία.

Η φιγούρα του Έβρο Μοράλες αντιπροσωπεύει για πολλούς έναν πρότυπο των κοινωνικών κινημάτων. Τα ίδια όμως τα κινήματα, τα οποία βρίσκονται σε μια περίοδο βαθιάς αβεβαιότητας μπροστά στο κάλεσμα για συμμετοχή τους στη Συντακτική Συνέλευση, δεν το αντιλαμβάνονται με τον ίδιο τρόπο. Πώς θα συνέθετες το τωρινό σκηνικό, έχοντας υπόψη το γενικό λατινοαμερικανικό πανόραμα, όπου επαναλαμβάνεται το μοντέλο ανασυγκρότησης της εξουσίας μέσω της οικειοποίησης της αιτέντας των κοινωνικών κινημάτων;

Μεταξύ του 1998 και του 2005 δημιουργήθηκαν ρωγμές σε ολόκληρη την ήπειρο, με διαφορετικές εντάσεις και μορφές, οι οποίες όμως προκάλεσαν αυτό το μεγάλο και βαθύ ρήγμα, διαφορετικό σε κάθε τόπο, που όμως έχει και ένα κοινό χαρακτηριστικό: ο νεοφιλελευθερισμός δημιούργησε σε κάθε χώρα τουλάχιστον δύο χώρες. Αυτή των σφρετερισμένων και αυτή των σφρετεριστών. Πιστεύω ότι στη Βολιβία η τομή είναι πιο βαθιά και επειδή είναι περισσότερο μακροπρόθεσμη και εξαιτίας των εθνικών χαρακτηριστικών που διαθέτει. Όταν ξεκίνησε, το 2000 και 2001, το ρήγμα ήταν κιόλας βαθύ. Σήμερα εξασθενεί αλλά και εξαπλώνεται. Τόσο εδαφικά όσο και κοινωνικά. Ίσως η στιγμή αυτή να συντονίζεται με το σύνθημα του «πικέτε και της κατσαρόλας». Είναι η στιγμή που κι άλλα τμήματα της κοινωνίας ενώνονται για να πουν: όχι πια. Τελικά, το 2005 βρεθήκαμε μπροστά σε μια γενικευμένη αναταραχή όλου του έθνους. Και όπως από το 2001 ή 2002 οι χώρες μετατρέπονταν σε ανοιχτή πληγή, διαμορφώθηκε επίσης και η θέληση να την επουλώσουν. Αυτή η θέληση σταθεροποίησης είναι αντίθετη στη θέληση των κινημάτων που προκάλεσαν τη ρωγμή, αλλά και που την ίδια στιγμή έπεισαν στην τρύπα της χωρίς να ξέρουν ακόμα πώς να βγουν. Φώναξαν «να φύγουν όλοι»· εδώ αλλά και σε άλλα μέρη φωνάξαμε παρόμοια πράγματα, για να αναρωτηθούμε κατόπιν: και τώρα τι κάνουμε; Και έτσι δημιουργήθη-

καν κατευθύνσεις, που πιθανώς είναι περισσότερο επεξεργασμένες εδώ στην Αργεντινή. Μ' αυτή την έννοια, αυτό που βλέπω είναι ότι η περίπτωση της Αργεντινής έλαχε να γίνει ένα είδος εργαστηρίου γι' αυτές τις νέες κατευθύνσεις. Εδώ βρίσκουμε τα πιο ενδιαφέροντα θεωρητικά ερωτήματα σχετικά με την οριζοντιότητα, την πιο καθαρή κριτική που έχω διαβάσει σχετικά με τους τρόπους αντιπροσώπευσης, εδώ βρίσκονται όλα όσα αφορούν στη διεκδίκηση της άμεσης δημοκρατίας. Σε άλλες περιοχές κινούμασταν πιο διαισθητικά. Ο καθένας έκανε ό,τι μπορούσε, όμως το ερώτημα δεν έχει ακόμη επιλυθεί. Νιώθω ότι είναι ο κατάλληλη στιγμή για να αναρωτηθούμε ξανά τι κάνουμε, γιατί οι αντίπαλοι είχαν σχέδιο. Και το σχέδιό τους ήταν να σφραγίσουν τη ρωγμή, να μαντάρουν το σχίσιμο. Και άρχισαν να το κάνουν. Δεν τολμώ να αναλύσω την περίπτωση του Λούλα, αλλά τολμώ να πω ότι τη διαδικασία αποκατάστασης την ξεκίνησε ο Κίρσονερ, με τρόπο πολύ ανώμαλο ο Λούσιο Γκουτιέρες στο Εκουαδόρ και, κατά κάποιον τρόπο, το κάνουν ο Έβρο Μοράλες και ο Άλβαρο Γκαρσία στη Βολιβία. Διαφορετικό, αλλά παρόμοιο.

Αυτό αντιπροσωπεύει ο Έβο;

Μέχρι πριν πέντε μήνες, ο Έβο Μοράλες γνώριζε πολύ καλά ότι δεν μπορούσε να κυβερνήσει μοναχός, αν και ήταν φανερό ότι αυτό ήθελε: γιατί μόνος του ήταν ένα τίποτα αλλά και η ίδια η δομή του MAS ήταν ένα τίποτα. Ήταν συμπαθής στα κοινωνικά κινήματα, κυρίως στην Κοτσαμπάμπα, αλλά δεν διέθετε άλλη δύναμη πέρα απ' αυτή: τη συμπάθεια ορισμένων κοινωνικών κινημάτων. Σήμερα αυτό έχει διαφοροποιηθεί. Σήμερα είναι ο πρόεδρος της χώρας και έχει όλη τη δομή του κράτους για να οικοδομήσει κάτι άλλο. Παραδέχομαι ότι ζούμε μια στιγμή ευφορίας. Τώρα κανείς δεν πρόκειται να μας σκοτώσει. Τώρα κανείς δεν πρόκειται να μας φυλακίσει. Αύριο, ίσως ναι. Άλλα τώρα δεν πρόκειται να έρθουν γιατί βρίσκονται εκεί που βρίσκονται, γιατί τώρα κερδίζουμε. Καταφέρνουμε να επαναστατικοποιήσουμε το υπάρχον πλαίσιο σε μια διαδικασία που δεν έχει τέλος.

Αυτό το τέλος που αντιπροσωπεύει το μοντέλο κατάκτησης της εξουσίας...

Πράγματι πρέπει να αρχίσουμε να αποβάλλουμε εκείνες τις βιβλικές αφηγήσεις, για να μπορέσουμε να σκεφτούμε μια ανοιχτή ιστορία, μια ιστορία χωρίς τέλος, χωρίς διεύθυνση και χωρίς αναγκαιότητα. Πρέπει δηλαδή να αποβάλλουμε τα βασικά στοιχεία της νεοτερικότητας. Ποια είναι; Μεταξύ άλλων, αυτό της γραμμικής, προοδευτικής και ανοδικής ιστορίας. Πρέπει να μάθουμε να εργάζομαστε χωρίς αυτό, να λεπτολογούμε, να μάθουμε την αβεβαιότητα. Και να μην αναρωτιόμαστε αν πρόκειται για πρόοδο ή οπισθόδρομο. Άλλα να καταλάβουμε ότι δεν χωρά αυτή η ερώτηση.

Το πρόβλημα είναι ότι το να μη θέτουμε το ζήτημα κατάκτησης της εξουσίας σήμαινε να μην θέσουμε ξανά το ζήτημα της εξουσίας...

Αυτό ήταν ένα αρχικό πρόβλημα. Μια προϋπόθεση. Δηλαδή: να γράψουμε στην πρώτη αράδα ότι «δεν μπορούμε να προβάλλουμε στρατηγικές κατάκτησης της εξουσίας για να αλλάξουμε τον κόσμο όπως αυτές της δεκαετίας του '70». Πρώτη προϋπόθεση. Συνεχίζει όμως να εκκρεμεί το θεωρητικό πρόβλημα του πώς να προσεγγίσουμε το πρόβλημα της εξουσίας. Έχοντας ως πρόσχημα ότι προς τα εκεί δεν είναι ο δρόμος, αυτό δεν αναιρεί το πρόβλημα της εξουσίας ως κοινωνική σχέσης, ως συστήματος πεποιθήσεων και ως θεσμικού και κανονιστικού συστήματος. Η εξουσία είναι ένα πρόβλημα. Και πιστεύω ότι προχωράμε προς τα εκεί.

Μήπως η αμεσοδημοκρατική οργάνωση καθήλωσε αυτή τη συζήτηση, καθώς μεταμορφώθηκε σε ένα εργαλείο δράσης, μέσω του οποίου δεν χρειάζεται να επιλυθεί το πρόβλημα της εξουσίας;

Συμβαίνει το εξής: σε αυτή τη θεωρία, που ακόμη μας μένει να γράψουμε, οφείλουμε να συμπεριλάβουμε μία παράγραφο με τίτλο «το πρόβλημα του

κράτους». Για το οποίο το μόνο που έχουμε πει μέχρι σήμερα είναι: τι άσκημο, τι άσκημο. Και έχουμε δουλέψει σε πιο πρακτικά πράγματα. Άλλα υπάρχουν άλλα προβλήματα, όπως αυτό του κράτους, όπως αυτό της άρθρωσης του τοπικού, του εθνικού και του παγκόσμιου, όπως αυτό ενός άλλου τρόπου οικονομικής ανταλλαγής. Τι κάναμε οι ακτιβιστές; Βαθήκαμε να αναλύσουμε το ρήγμα και να συνεισφέρουμε ώστε να γίνει όσο πιο βαθύ μπορούσαμε. Και νομίζω ότι τα πήγαμε καλά. Όμως δεν προχωράμε. Γιατί το κεφάλαιο, οι κυρίαρχες τάξεις ή ό, τι τέλος πάντως εκπροσωπεύουμε σήμερα η εξουσία, το είδαν κι αυτοί. Και προσπάθησαν να σκεφτούν πώς να το σφραγίσουν. Και αντιλήφθηκαν ότι δεν μπορούσαν πια να το αποκαταστήσουν με τον ίδιο τρόπο. Δοκίμασαν τότε, λοιπόν, να παίξουν το παιχνίδι της αποδοχής. Κι αυτό έγινε μέσω δημοκρατικών εκλογών, όπου αυτή τη φορά κατάφεραν να νικήσουν οι υποψήφιοί μας. Όμως, όταν μπίκαν μέσα στο θεσμικό κέλυφος προσπάθησαν να λειτουργήσουν με τον συνήθη τρόπο.

Φαίνεται ότι το παλιό κόλπο των εκλογών συνεχίζει να είναι ένα ισχυρό μέσο για την αποκατάσταση της εξουσίας, στο οποίο τα κοινωνικά κινήματα δεν ξέρουν πώς να απαντήσουν.

Οι εκλογές είναι η στιγμή της μεγαλύτερης επίδρασης του κράτους επί της κοινωνίας. Αν βρισκόμαστε σε στιγμές πάλις των εργαζόμενων απέναντι στο κράτος και το κεφάλαιο, θα λέγαμε ότι βρισκόμαστε σε πόλεμο, όπως λένε και οι Ζαπατίστας. Και μας ταιριάζει να καθοδηγούμαστε από τον Τσου Ζου. Όταν ο εχθρός προελαύνει, οπισθοχωρούμε: όταν ο εχθρός οπισθοχωρεί, προχωρούμε. Όταν ο εχθρός σαστίζει, του επιτίθομαστε: όταν ο εχθρός επιτίθεται, αμυνόμαστε. Σε τελική ανάλυση είναι ένας χορός. Κουβεντιάζοντας με τον Όσκαρ Ολιβέρα, μεσούσης της προεκλογικής εκστρατείας, του πρότεινα ότι είναι η κατάλληλη εποχή να πάει διακοπές, να χορέψει και να διαβάσει τα μυθιστορήματα που ποτέ δεν διάβασε. Αυτή τη στιγμή γιορτάζουν οι άλλοι. Δεν μας προσκάλεσαν ούτε θέλουμε να πάμε. Ας πάμε διακοπές για να ανακτήσουμε τις δυνάμεις μας.

Μια άλλη επιλογή αποτελεί η προσπάθεια των Ζαπατίστας με την «Άλλη Καμπάνια»: να δημιουργήσουν μια διαδικασία όπου θα είναι προφανές ποιοι δεν συμμετέχουν σ' αυτό το εκλογικό πανηγύρι.

Είναι ένα πολύ ριψοκίνδυνο στοίχημα. Και όπως λέμε στο Μεξικό, οι Ζαπατίστας ποντάρουν εκεί τα ρέστα τους, όπως στο πόκερ. Στην πραγματικότητα οι Ζαπατίστας έχουν επικειρύσει και τα δύο. Στις προηγούμενες εκλογές δεν είπαν τίποτα, πίγαν διακοπές. Σ' αυτές λένε ότι υπάρχει ένα πανηγύρι, εμείς θα κάνουμε άλλο. Και θα δούμε αν θα τα καταφέρουμε. Πρόκειται για έναν άλλο τρόπο για να βαθύνει κανείς το ρήγμα. Όμως, θα πρέπει να παίρνουμε υπόψη ότι στο Μεξικό θα συμβεί σύντομα ό, τι ήδη συμβαίνει στην Αργεντινή και αυτό που μοιάζει να συμβαίνει στη Βολιβία. Όχι μόνο επειδή εμφανίζεται στον ορίζοντα ένας Λόπες Ομπραδόρ, αλλά και γιατί, παρόλο που στο Μεξικό δεν έχει άλλη μάχη πέρα από

τον ζαπατισμό, τον τελευταίο καιρό υπάρχει μια αργή αλλά συνεπής αναδιάρθρωση άλλων αντιστάσεων.

Τι ρόλο παίζουν σε αυτή τη διαδικασία τα κόμματα της Αριστεράς;

Ποια κόμματα της Αριστεράς; Αφού δεν υπάρχουν! Αυτά παίζουν τα παιχνίδια τους στην κομματική αγορά, γιατί η συμμετοχή στις εκλογικές αναμετρήσεις είναι μια επιχείρηση, η οποία αποτιμάται σε συγκεκριμένους οικονομικούς πόρους που εξυπηρετούν τη διατήρηση των μποχανισμών. Στο Μεξικό, ο ζαπατισμός περιέλαβε μερικά πολύ μικρά κόμματα, με ρίζες στον τροτσισμό, τα οποία κάποια στιγμή είχαν συμμετάσχει στις εκλογές και με τα οποία συζήτησαν στη διάρκεια των συναντήσεων για την Έκτη Διακίρυξη και που τώρα τους δανείζουν τα απαραίτητα μέσα για την «Άλλη Καμπάνια», δηλαδή τα ελάχιστα μέσα ώστε να μπορέσουν να κινηθούν έξω από τις κοινότητές τους. Πιστεύω, πάντως, ότι υπάρχει κάποια πρόθεση που μόλις διαγράφεται από τους Ζαπατίστας, για τη δημιουργία ενός εργαλείου κομματικού τύπου, αλλά ακόμα κι έτσι η συμμετοχή αυτών των αριστερών κομμάτων είναι απολύτως περιθωριακή. Όσον αφορά στη Βολιβία, αυτή τη στιγμή ακούγονται αρκετά θορυβώδεις φωνές από τα τροτσιστικά κόμματα, αλλά ακούγονται επειδή δεν μιλούν τα κοινωνικά κινήματα. Όταν αρχίσουν τα κινήματα να λένε κάτι, αυτές οι φωνές θα πάψουν να ακούγονται.

Αρκεί η λέξη συνέχεια για να περιγράψει τη διαδικασία κατά την οποία κυβερνήσεις που δεν εγκαταλείπουν τις νεοφιλελεύθερες στρατηγικές οικειοποιούνται τους λόγους που προέκυψαν από τα κοινωνικά κινήματα;

Ενάμιση μήνα απ' όταν ανέλαβε ο Έβο, επισκεφθήκαμε μία κοινότητα και εκεί μας είπαν: «δεν είναι η στιγμή τώρα να κάνουμε κλειστήματα δρόμων, γιατί αυτή είναι η δική μας κυβέρνηση. Δεν μπορούμε να φερθούμε άσχημα στον Έβο, επειδή σε τελική ανάλυση ο Έβο εκπροσωπεί τον ιθαγενή, οπότε δεν μπορούμε να τον φέρουμε σε δύσκολη θέση, αλλά δεν μπορούμε και να τον αφίσουμε να κάνει ό,τι θέλει, γιατί τότε θα κάνει πράγματα εναντίον μας.» Είναι ξεκάθαρο ότι στη Βολιβία η Συντακτική Συνέλευση έγινε αντιληπτή ως η στιγμή της μεγαλύτερης ακτινοβολίας του κοινωνικού επί του κράτους. Και για να μην συμβεί αυτό, έβαλαν προσκόμματα. Μπροστά σ' αυτό, πού στέκομαι; Εγώ θα τελείωνα με μία φράση που στριφογυρνά στο μυαλό μου απ' όταν την άκουσα πριν μια βδομάδα σε μια συνέλευση στο Ελ Άλτο. Κάποια στιγμή σπικώθηκε ένας νεαρός και είπε: «Το πρόβλημα της διακυβέρνησης είναι πρόβλημα του MAS. Άλλα το πρόβλημα της εξουσίας συνεχίζει να βρίσκεται εδώ». Αυτή η διατύπωση μου φαίνεται εντελώς διαφωτιστική. Το πρόβλημά μας σήμερα είναι να συζητήσουμε για την εξουσία ως συνέχεια εκείνου που έχει γραφτεί: «δεν θέλουμε να πάρουμε αυτή την εξουσία».

Απόδοση: Κώστας Κατσούδας

μια προσωπική ματιά στη Βολιβία του σήμερα

Μετά από ιζήμερη περιπλάνηση στα οροπέδια της Βολιβίας σας γράφω μια σύντομη «ανταπόκριση», μια σύνοψη των όσων είδα και αντιλήφθηκα μέσα από μια αρκετά κατατοπιστική περιήγηση.

Με λίγα λόγια, οι Βολιβιάνοι ελπίζουν και προσδοκούν από τον Έβο Μοράλες. Οι πάντες είναι σε αναμονή και του δίνουν περιθώρια χρόνου, ακόμα και όσοι ασκούν έντονη κριτική. Τον νιώθουν δικό τους άνθρωπο, (φανταστείτε πώς θα νιώθατε αν ο πρόεδρος του σωματείου σας γινόταν πρωθυπουργός στην Ελλάδα) και καμαρώνουν. Οι πιο επιφυλακτικοί σου λένε «άσε πρώτα να δούμε τα αποτελέσματα στην τσέπη μας». Και πράγματι. Η περιβόητη «εθνικοποίηση» των φυσικών πόρων, αυτό το νόημα μπορεί να έχει. Οικονομική ανακούφιση, αναδιανομή των κερδών. Είναι έτσι όμως; Οι συνδικαλιστικές πηγεσίες λένε όχι. Δεν πρόκειται για «αληθινή» εθνικοποίηση. Ζητούν «100%» εθνικοποίηση και «εκβιομηχάνιση», να ανήκει δηλαδή και η παραγωγή στο κράτος.

Και η πανηγυρική κατάργηση του άρθρου 55, το οποίο απελευθέρωσε την αγορά εργασίας, τοάκισε τα συνδικάτα με τις ελεύθερες απολύσεις, οδήγησε πάνω από 22.000 μεταλλωρύχους στην ανεργία, γέμισε τους δρόμους με μικροπωλητές, «φορτηγάκια-λεωφορεία», ταξιτζήδες κ.λπ., Αρκεί όμως αυτό; Η ελπίδα ήταν η «κατάργηση» του νεοφιλελεύθερισμού. Μια λέξη που σημαίνει πολλά για τους Βολιβιάνους, και δεν είναι αικριβώς ένας απλός οικονομικός όρος.

Και η δημοκρατία; Η καταστολή συνεχίζεται με τους ίδιους τρόπους; Όχι, θα σου απαντήσουν. Όμως «κάνει κι αυτός πράγματα που δεν πρέπει». Και σου φέρνουν παραδείγματα τον εθνικό αερομεταφορέα, τους αγρότες που διέλυσε με τις μάνικες στην Κοτσαμπάμπα, την εκδίωξη των μικροπωλητών από το κέντρο της Λα Πας.

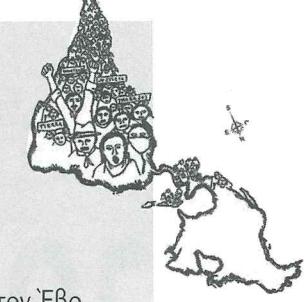
Για την πολυδιαφημισμένη Συντακτική Συνέλευση; ΟΛΟΙ από τα κοινωνικά κινήματα θα σου απαντήσουν ότι είναι μια απάτη. Κομμένη και ραμμένη στα μέτρα της ολιγαρχίας που απαίτησε και κέρδισε. Για την ψήφιση αλλαγών στο Σύνταγμα απαιτείται πλειοψηφία 2/3, καμία από τις μαζικές κοινωνικές οργανώσεις που έφεραν στην εξουσία τον Μοράλες δεν συμμετέχει ούτε οι ιθαγενικές οργανώσεις, παρά μόνο τα «παραδοσιακά» πολιτικά κόμματα.

Παρόλο που η Δεξιά είναι τσακισμένη η Δεξιά (διαλύθηκαν κόμματα κ.λπ.) αντιπολιτεύεται σκληρά και το κυριότερο όπλο της είναι ο μπαμπούλας του Τσάβες. «Ο Τσάβες κάνει ό,τι θέλει τον Έβο», τον «έχει βάλει στην κωλότσεπη», «επεμβαίνει στην εθνική κυριαρχία» κ.λπ. Αρκετοί παράγοντες της δεξιάς πλεύρισαν τον Έβο, και κάνουν ανίερες συμμαχίες για να πάρουν πόστα. Κι αυτός μάλλον ενδίδει.

Τα ίδια μπορείς να ακούσεις και από ορισμένες ιθαγενικές οργανώσεις που προπαγανδίζουν έναν «νέο» εθνικισμό, «επανίρδυση του κράτους με βάση το έθνος», όπου έθνος, κατ' αυτούς, είναι οι τέσσερις γλωσσικές πληθυσμιακές ομάδες, Αϊμάρα, Κέτσουα, Γκουαρανί, Μιγάδες.

Παρόλο που αναμονή, παρόλες τις φανφάρες στις (ενιότε δημαγωγικές) εξαγγελίες μεταρρυθμίσεων του Έβο Μοράλες, το κίνημα δεν έχει αδρανοποιηθεί. Ο κόσμος στη Βολιβία είναι πάντοτε στους δρόμους, κυριολεκτικά και μεταφορικά. Κυριολεκτικά, γιατί η Βολιβία είναι μια απέραντη υπαίθρια αγορά, όλος ο κόσμος είναι στους δρόμους μέρα και νύχτα, είτε για το μεροκάματο είτε για τη διασκέδασή του. Μεταφορικά, γιατί γίνονται συνέχεια απεργίες, διαδιλώσεις, διαμαρτυρίες. Δεν δείχνουν να περιμένουν τον «μεσσία» Έβο, παρόλο που από κανέναν δεν θ' ακούσεις κακά λόγια, μόνο πολύ προσεκτικές διατυπώσεις.

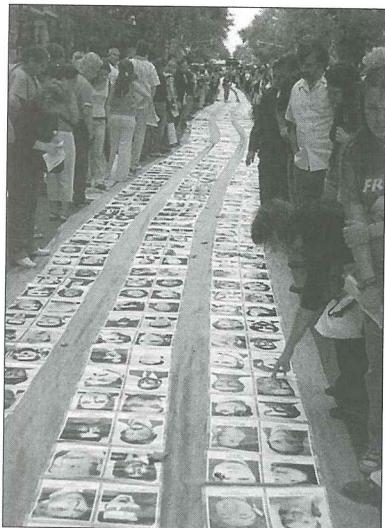
Κρίτων Ηλιόπουλος

30.000

λόγοι για να επιστρέφουμε
λόγοι για να αγωνιζόμαστε

Τριάντα χρόνια συμπληρώθηκαν φέτος από τις 24 Μαρτίου 1976 και την κήρυξη στρατιωτικής δικτατορίας στην Αργεντινή. Μιας δικτατορίας αδυσώπητης, που γέμισε τη ζωή με τρόμο και οδύνη στον θάνατο χιλιάδες ανθρώπους. Η χούντα της Αργεντινής, στα 7 χρόνια εξουσίας της πρόλαβε να «εξαφανίσει» 30.000 ανθρώπους, γυναίκες, άνδρες και μικρά παιδιά, μια ολόκληρη γενιά νέων, ως επί το πλείστον, ανθρώπων που το έγκλημά τους ήταν ότι πίστεψαν και αγωνίστηκαν για έναν κόσμο χωρίς εκμετάλλευση και φτώχεια. Τριάντα χρόνια μετά οι πληγές δεν έχουν κλείσει, το έγκλημα δεν έχει τιμωρηθεί, τα όνειρα αυτών που αγωνίστηκαν πολύ απέκουν από το να βρουν δικαίωση... Η θεσμοθέτηση φέτος της 24ης Μαρτίου ως «επίσημης επετείου» προκάλεσε πολλές και έντονες συζητήσεις όσον αφορά στη συλλογική μνήμη, την πάλη των κινημάτων ενάντια στη λήθη, τη συνέχεια των αγώνων ενάντια στην εξουσία και την εκμετάλλευση. Σε αυτούς τους προβληματισμούς αναφέρεται το κείμενο που ακολουθεί.

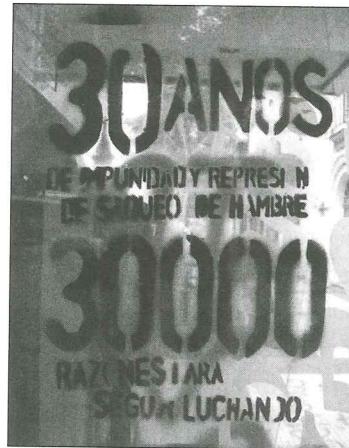
«Όλα άρχισαν στο Cipolletti (πόλη της Παταγονίας στο Río Νέγρο). Να μιλήσεις για τα Τριάντα Χρόνια, δηλαδή για τη ζωή και το θάνατο, για την... «εξαφάνιση», σε μαθητές δημοτικού και γυμνασίου, είναι δύσκολο θέμα. Άλλα οι εκπαιδευτικοί είχαν οργανώσει εργαστήρια ώστε να μπορέσουν οι μαθητές να διατυπώσουν τις ερωτήσεις τους. Στάθηκα μπροστά τους. Κι ένα πιτσιρίκι μου 'κανε την πρώτη ερώτηση:

- Όταν εσείς φύγατε στην εξορία, τι απέγινε το σκυλί σας;

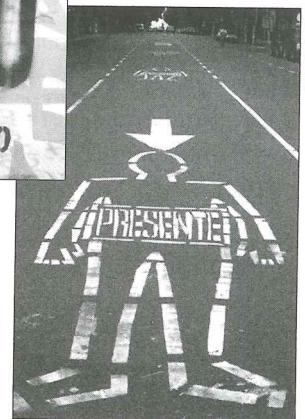
Με συγκίνηση. Ναι, ήταν μια ερώτηση γεμάτη αγωνία γι' αυτούς που δεν μπορούσαν να προστατευτούν, γι' αυτούς που έμεναν μόνοι και για πάντα στην μοναξιά». Οσβάλτο Μπάγιερ

Ο Γκαλεάνο, στις Μνήμες Φωτιάς, γράφει: «Όλοι έχουμε δυο κεφάλια και δυο μνήμες. Ένα κεφάλι από λάσπη που θα γίνει σκόνη, και ένα άλλο για πάντα άφθαρτο στις δαγκωματιές του χρόνου και του πάθους. Μια μνήμη που ο θάνατος αφανίζει, πυξίδα που στο τέλος του ταξιδιού σταματά, και μια άλλη μνήμη, συλλογική, που θα ζει όσο καιρό η ανθρώπινη περιπέτεια στον κόσμο παραμένει ζωντανή».

Γι' αυτήν... την άλλη μνήμη, που «κάνει τη φωνή να ταξιδεύει, ακόμα κι αν το στόμα δεν την ακολουθεί πια...», θα μιλήσουμε ξανά με αφορμή τα 30 χρόνια από την πρώτη μέρα της δικτατορίας του Βιντέλα. Για τη μνήμη που 30 χρόνια μετά, μέσα από συζητήσεις, κινηματογραφικές προβολές, εκθέσεις φωτογραφιών με τόπους βασανιστηρίων και αγνοουμένων, μαζικές πορείες σε όλη τη χώρα και εσκράτσε', δεν ξενά, δεν συγκωρεί και, ενίοτε, δεν συμ-

30 χρόνια
ατιμωροσίας
και καταστολής,
ατιμωροσίας
και πείνας.
30.000 λόγοι
για να συνεχίσουμε
τον αγώνα.

βιβάζεται. Γιατί μπορεί η τρομοκρατία του κράτους να παραλύει και να εξοντώνει, όταν εφαρμόζεται με ξενόφερτα σκέδια τύπου Κόνδωρ, και η αποκατάσταση της δημοκρατίας να σημαίνει πολιτική της λήθης και της ατιμωροσίας, όμως συμβαίνει κάποτε και ο πόνος να μετουσιώνεται σε θυμό, διεκδίκηση και συλλογική μνήμη.

Ας τα πάρουμε όμως με τη σειρά...

Η δικτατορία του Βιντέλα και των συνεργατών του, στρατιωτικών και πολιτικών, προσπάθησε, και σε μεγάλο βαθμό τα κατάφερε, να αποδιοργανώσει και να εξαφανίσει τις επαναστατικές οργανώσεις της εποχής, το ανυπότακτο συνδικαλιστικό κίνημα, τις μαχητικές μαθητικές οργανώσεις, τις άλλες φωνές μέσα στην εκκλησία, και στέρησε έναν λαό από μια γενιά αγωνιστών που δεν βιολεύοταν στην σιωπή.

Άλλα, αν και μιλάμε με νούμερα για τους νεκρούς, τους εξαφανισμένους, τους φυλακισμένους και τους εξόριστους, καμία στατιστική δεν μπορεί να υπολογίσει σήμερα τον αριθμό των ανθρώπων που κυρίευσε και παρέλυσε ο τρόμος.

Τι σήμαινε στην Αργεντινή πριν και κατά τη διάρκεια της δικτατορίας τρόμος;

Οι εξαγγελίες των ίδιων των στρατιωτικών δείχνουν το μέγεθος. Κάποιοι απ' αυτούς έλεγαν τότε: «Πρώτα θα σκοτώσουμε όλους τους ανατρεπτικούς, μετά όσους τους βοηθούν, ύστερα όσους τους συμπαθούν,

στη συνέχεια αυτούς που παραμένουν αδιάφοροι και, τέλος, όλους τους ντροπαλούς». Η φράση αυτή διατυπώθηκε τον Μάιο του 1977 σε ένα δείπνο αξιωματούχων από τον στρατηγό Ιβέρικο Σαιντ Ζιν, κυβερνήτη της επαρχίας του Μπουένος Άιρες.

Και ο στρατηγός Λουσιάνο Μπενχαμίν Μενέντες, αρχηγός του ζου Σώματος Στρατού στην Κόρδοβα συμπλήρωνε: «Οι αντάρτες, όπως όλοι γνωρίζουμε, δεν δρουν μόνο σε στρατιωτικό πεδίο, αλλά διεισδύουν, καταστρέφουν, διαφθείρουν διάφορους χώρους της κοινωνικής ζωής: αθλητικά κέντρα, σχολεία, εργαστήρια, οικογένεια, προσπαθώντας έτσι να κυριαρχήσουν στο έθνος. Ο αργεντίνικος λαός όχι μόνο καταλαβαίνει, αλλά και αποδέχεται τον αγώνα κατά των ανατρεπτικών στοιχείων». (Και δυστυχώς πολλοί τότε ενδιαφέρονταν περισσότερο για την πτώση των τιμών στο χρηματιστήριο και την αγορά παρά για τους ζωντανούς-νεκρούς που ρίχνονταν στα νερά του Ρίο ντε λα Πλάτα με τις περιβότες «πτήσεις θανάτου».)

Ο στρατηγός Καμπς, που υπερηφανεύοταν ότι ήδη σε περίοδο «δημοκρατίας» είχε εξαφανίσει 5.000 «ανατρεπτικούς», συνήθιζε να λέει: «Εμείς δεν σκοτώνουμε ανθρώπους. Ανατρεπτικούς σκοτώνουμε!!!»

Και μαζί με όλα τα παραπάνω η περίφημη απάντηση του Βιντέλα σε όσους έψαχναν και ρωτούσαν για αγαπημένα πρόσωπα και συντρόφους: «Δεν είναι ούτε ζωντανοί ούτε νεκροί. Εξαφανισμένοι είναι!!!» Ο κυνισμός σε όλο του το μεγαλείο.

Πού βρίσκονται σήμερα όλοι αυτοί;

Οι στρατιωτικοί παρέδωσαν την εξουσία στους πολιτικούς, αφού πρώτα ψήφισαν νόμο περί Αυτοαμνηστίας. Οι μετέπειτα εκλεγμένες κυβερνήσεις τους εξασφάλισαν την ατιμωροσία. Σήμερα βρίσκονται φυλακισμένοι σε στρατιωτικές φυλακές 205 και εκκρεμούν 1.000 ακόμα περιπτώσεις. Δικάστηκαν, φυσικά, από στρατιωτικά δικαστήρια. Όλοι οι στρατιωτικοί πάνω από 70 χρονών που βρίσκονταν αρχικά σε στρατιωτικές φυλακές (Βιντέλα, Μασέρα, Σουάρες Μασόν, Μπούσι, Μενέντες) είναι σήμερα «καταδικασμένοι» να περάσουν τα υπόλοιπα χρόνια της ζωής τους στα πολυτελή τους σπίτια!!! Δέχονται επισκέψεις, μεταφριεσμένοι κάνουν βόλτα και, ενίστε, πάνε στην εκκλησία.

Και όσοι αντιστάθηκαν;

Πώς κατάφεραν όλοι αυτοί που βίωσαν τον τρόμο, έχασαν συντρόφους και αγαπημένα πρόσωπα, που κουβάλησαν και κουβαλούν ίσως ακόμα «την ένοχή αυτού που επέζησε» να ξεπεράσουν την παραλυτική δράση του φόβου και, ενωμένοι πια με άλλες γενιές, να μην σιωπούν;

Τί είναι αυτή η συλλογική μνήμη που, παρά τις μεθοδευμένες προσπάθειες των μεταπολιτευτικών κυβερνήσεων να την σβήσουν, εξακολουθεί να αντιστέκεται, να ξεμπροστιάζει και να ξεβολεύει; Είναι μία και μοναδική; Ενιαία και αδιάρροκτη; Υπάρχει πέρα και έξω από τις κοινωνικές ομάδες; Και αν είναι έτσι, τότε πώς ερμηνεύονται οι διαφορετικές στάσεις, πολλαπλές εκδηλώσεις και πορείες, από τις οποίες κάποιοι έλειπαν και κάποιοι άλλοι έσπευσαν να δηλώσουν τις διαφωνίες τους;

Πώς διαφυλάσσονται οι αγώνες του παρελθόντος και μαζί τους οι καταπιεσμένοι, οι ονειροπόλοι και οι παθιασμένοι, όταν αυτοί που κυβερνούν στοχεύουν απροκάλυπτα στη διάλυση, την αποσύνδεση, τη ρίξη με το παρελθόν και επιβάλλουν υποχρεωτική αμνησία; Άλλα και πώς τους προστεύουμε, όταν κυβερνήσεις που έχουν ή θέλουν να δείξουν προοδευτικά χαρακτηριστικά, αντιγράφουν τα συνθήματα και τις κραυγές μας, μιλούν ως υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (αυτών που δεν ζουν πια) και προσπαθούν να εμφανίσουν το κράτος από καταπατητή τους σε φύλακα και προστάτη τους;

Τα παραπάνω ερωτήματα δεν διεκδικούν βέβαια καμιά πρωτοτυπία και αποκλειστικότητα. Αυτό όμως που τους επιτρέπει να επαναδιατυπώνονται με την ίδια πάντα αγωνία είναι ότι σε αυτό το μέρος της Λατινικής Αμερικής

έχουν, ίσως, περισσότερες πιθανότητες να βρουν απαντήσεις. Ας το προσπαθήσουμε.

Αν μιλούμε σήμερα με τέτοια ιδιαιτερότητα για την Αργεντινή και τους αγνοούμενους «που δεν τους αφήνουν να εξαφανιστούν» είναι γιατί εδώ κάποιοι ανθρώποι και συλλογικότητες **έμαθαν** να μην ξενούν.

Γιατί είχαν και έχουν παραδείγματα και αναφορές: τις Μητέρες της Πλατείας του Μάη, που από το 1977 διαδιλώνουν και αγωνίζονται, τις πολυάριθμες οργανώσεις πρώην κρατουμένων και όλες εκείνες που παλεύουν για τα ανθρώπινα δικαιώματα, την Αριστερά που απέμεινε και ξανασυγκροτήθηκε μετά την δικτατορία.

Γιατί όσοι επέζησαν ή γύρισαν από την εξορία έσπασαν τη σιωπή τους, όχι ανώδυνα ούτε αμέσως, αποκαλύπτοντας τόπους και μεθόδους βασανιστηρίων, πρόσωπα και διαδικασίες.

Γιατί μέχρι σήμερα δεν σταμάτησαν να δημοσιεύονται φωτογραφίες αγνοουμένων με συντροφικές αφιερώσεις και υποσχέσεις.

Γιατί κάποιοι μίλησαν και έγραψαν για τις ένοπλες οργανώσεις των Μοντονέρος και της επαναστατικής Αριστεράς.

Γιατί οι άνθρωποι της τέχνης μίλησαν γι' αυτό τον θάνατο που στην Αργεντινή ονομάστηκε «εξαφάνιση».

Γιατί κάποιοι δεν συμβιβάστηκαν με την ατιμωροσία και ίσως να 'vai αυτός ο λόγος που μαζί τους κτίζεται η συλλογική μνήμη.

Όλοι αυτοί βέβαια δεν εκφράστηκαν και δεν έδρασαν με τον ίδιο τρόπο. Δεν θα μπορούσε άλλωστε, γιατί η συλλογική μνήμη δεν είναι ούτε ενιαία ούτε μία και μοναδική. Συνδέεται απόλυτα με τις κοινωνικές ομάδες ενός τόπου, με τους συμβιβασμούς ή την ριζοσπα-

Κοινή φυλακή και πραγματικές ποινές για όλους τους γενοκτόνους.

μιλούν πια για κείνους τους ονειροπόλους, παθιασμένους που ήθελαν να αλλάξουν τον κόσμο. Ήταν αυτοί που δεν βλέπουν τα δικαιώματα του χθες ξεκομμένα από το σήμερα και φυσικά και όσοι θέλουσαν να δηλώσουν την υποστήριξή τους στην πολιτική του Κίρσνερ.

Εδώ είναι και το κομβικό σημείο. Γιατί ο Κίρσνερ, με μια σειρά ενεργειών, μέχρι τώρα συμβολικού κυρίως χαρακτήρα², κατάφερε να αποπροσανατολίσει και να πείσει πολλούς για τις αγαθές του προθέσεις. Ανάμεσά τους και τις Μπτέρες της Πλατείας του Μάν. Οι μάσκες όμως έπεσαν πολύ γρήγορα, όταν ο υπουργός Εσωτερικών Ανίμπαλ Φερνάντες δήλωσε την επόμενη μέρα του «εορτασμού» ότι η «κακή Αριστερά» και τα κινήματα δεν σεβάστηκαν τους νεκρούς και πολιτικοποίησαν τις εκδηλώσεις, μιλώντας για τους πολιτικούς κρατούμενους του σήμερα, για τους άνεργους, τους εξαθλιωμένους και την αποπληρωμή του εξωτερικού χρέους. Όχι μόνο δεν σεβάστηκαν, αλλά είχαν το θράσος να δηλώσουν ότι ο αγώνας συνεχίζεται.

Ε, να, και γ' αυτό χρειάζεται ο μνήμη. Για να αναγνωρίζεται ο εχθρός, η υποκρισία και ο οπορτουνισμός εδώ και παντού. Για να αποφεύγονται οι παγίδες και να μην γίνονται υποχωρήσεις.

Γιατί η 24η Μαρτίου είναι μέρα αγώνα και όχι αργία και γ' αυτό καμιά αναφορά στους 30.000 αγνοούμενους δεν αρκεί χωρίς αναφορά στις σκέψεις, τις λέξεις και τη δράση τους. Γιατί η σιωπή και η λήθη παντού και πάντα κάνουν πιο δυνατές τις εξουσίες.

T.X.

1 Εσκράτος: πολιτική δράση που συνδέεται κυρίως με τις Μπτέρες της Πλατείας Μάν και τους H.I.J.O.S. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για την οργάνωση πορείας ως τα σπίτια δικτατόρων και των συνεργατών τους, με σκοπό να ενυμερώσουν την γειτονία και να ζητήσουν την τιμωρία των ενόχων.

2 Επί κυβέρνησης Κίρσνερ: α) Καταργήθηκε το νομοθετικό διάταγμα που απαγόρευε την έκδοση και εκδίκαση εγκληματών σε ξένη χώρα. Μέχρι σήμερα όμως δεν έχει εκδοθεί κανείς. β)

Καταργήθηκαν οι νόμοι της ατιμωροσίας αλλά, καθώς ισχύει ακόμα ο νόμος περί απονομής χάρης του Μένεμ, επί της ουσίας οι στρατιωτικοί παραμένουν ασφαλείς. γ) Η ESMA, Ανώτατη Σχολή Μηχανικών Ναυτικού, μετονομάστηκε από χώρος βασανιστηρίων σε Μουσείο Μνήμης και καθιερώθηκε η 24η Μαρτίου ως εθνική αργία Μνήμης για την Αλήθεια και τη Δικαιοσύνη.

Πηγές: Εδουάρδο Γκαλεάνο, Μνήμες Φωτιάς, Εδουάρδο Γκαλεάνο, *Bocas del Tiempo* Χοσέ Πάμπλο Φείγμαν, Amenazas. Pagina 12

ΟΙ 30.000 αγνοούμενοι είναι εδώ, τώρα και για πάντα!

Τριάντα χρόνια μετά το πραξικόπημα, οι H.I.JOS* οργανώνουν εσκράτος στο διαμέρισμα που ζει ο Βιντέλα. Δεν είναι μόνοι τους. Συμμετέχουν γύρω στα 25.000 άτομα. Φωνάζουν και γράφουν συνθήματα παντού. Η πορεία περνάει μπροστά από το στρατιωτικό νοσοκομείο. Εκεί τρία παιδιά αγνοούμενων, που ανέκτησαν πρόσφατα την ταυτότητά τους χάρη στον ακούραστο αγώνα των Μπτέρων και Γιαγιάδων της Πλατείας του Μάν, απευθύνονται στον κόσμο:

«Εδώ κρατούσαν τις μπτέρες μας... Δολοφόνο!!!... Σκότωσαν την ζωή, αλλά όχι τις αξίες της!!

Η αλήθεια πονάει, αλλά είναι προτιμότερη!!»

Η πορεία κατευθύνεται στο σπίτι του Βιντέλα και από το μικρόφωνο η ίδια φωνή επαναλαμβάνει: «Allá vamos, Cabildo 639, quinto a de asesino» («Εκεί πάμε, Καβίλντο 693, πέμπτος όροφος του δολοφόνου»).

Και μετά χιλιάδες στόματα που ξεμπροστίζουν:

«Προσοχή! Προσοχή! Γείτονες! Δίπλα στο σπίτι σας ζει ένας δολοφόνος!»

«Δεν ξενούμε, δεν συγχωρούμε, δεν συμβιβαζόμαστε!!! Θα πάθετε τα ίδια με τους Ναζί! Όπου και να πάτε θα σας ψάχνουμε!»

Με ανυψωτικό μπχάνημα ξεδιπλώνεται το πανό με τις ασπρόμαυρες φωτογραφίες των αγνοούμενων και από εκεί ψηλά ρίχνουν κόκκινη μπογιά στους τοίχους:

«Είμαστε όλοι εδώ, Βιντέλα! Δες μας! Ήρθαμε να σε επισκεφτούμε!»

Ζητούν:

- Αποκατάσταση της ταυτότητας των 500 παιδιών που αναζητούνται (έχουν βρεθεί ως τώρα 82).

- Ισόβια για τους στρατιωτικούς και τους συνεργάτες τους σε κοινές φυλακές.

* H.I.J.O.S: Hijos por la Identidad y la Justicia contra el Olvido y el Silencio (Παιδιά για την Ταυτότητα και τη Δικαιοσύνη ενάντια στην Λήθη και τη Σιωπή). Η οργάνωση συμπληρώνει φέτος τα 30 χρόνια ζωής.

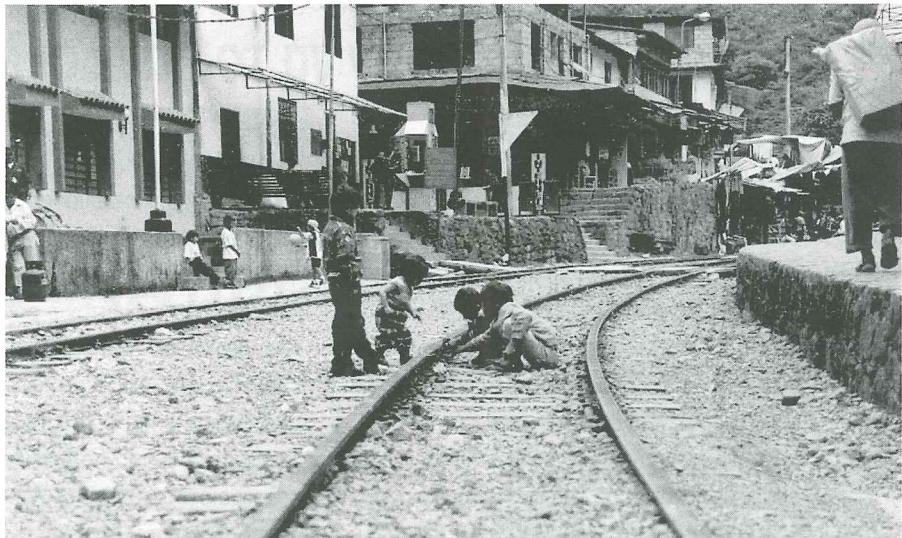
«Μαγειρεύει» τις εκπλήξεις του...

Ο'Αλαν Γκαρσία είναι τελικά ο νέος πρόεδρος του Περού. Στον δεύτερο γύρο των προεδρικών εκλογών, που έγιναν στις 4 Ιουνίου, συγκέντρωσε ποσοστό 52,5%, έναντι 47,5% του αντιπάλου του **Ογιάντα Ουμάλα**. Ο Γκαρσία είχε διατελέσει πρόεδρος της χώρας κι κατά το διάστημα 1985-1990 και η θητεία του εκείνη θεωρήθηκε από τις χειρότερες στην ιστορία του Περού, καθώς σημαδεύτηκε από άγριες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κάκιστες επιδόσεις στον οικονομικό τομέα (ο πληθωρισμός έφθανε το 7.000%) και τεράστια σκάνδαλα διαφθοράς, από τα οποία επωφελήθηκε μια κάστα κυβερνητικών και οικονομικών παραγόντων.

Το κόμμα του, η **Αμερικανική Επαναστατική Λαϊκή Συμμαχία** (APRA - Alianza Popular Revolucionaria Americana), πρωταγωνιστεί στην πολιτική ζωή της χώρας από την εποχή της εμφάνισής του, το 1924. Δημιούργημα του Άγια ντε λα Τόρρε, ενός από τους αυθεντικότερους εκπροσώπους του λαϊκιστικού ρεύματος στη Λατινική Αμερική, το κόμμα αυτό ανέπτυξε πλούσια αγωνιστική δράση πριν μετατοπιστεί προς μια σοσιαλδημοκρατική κατεύθυνση.

Κατά την προεκλογική εκστρατεία του πρώτου γύρου, ο Γκαρσία χρησιμοποίησε αριστερή φιλολαϊκή συνθηματολογία για να συσπειρώσει την παραδοσιακή βάση του APRA καθώς και δυσαρεστημένα λαϊκά στρώματα. Κατάφερε, με ποσοστό 24,4%, να κατακτήσει τη δεύτερη θέση, αφήνοντας τρίτη την **Λούρδες Φλόρες** (23,5%), ευνοούμενη του μεγάλου κεφαλαίου και των ΗΠΑ. Στον δεύτερο γύρο, ο Γκαρσία άλλαξε τακτική και προχώρησε σε συμφωνίες με τα κεντροδεξιά κόμματα, καταφέρνοντας να κερδίσει τα ανώτερα και μεσαία οικονομικά στρώματα. Εκθείασε τη συνεργασία με τις ΗΠΑ και κατάφερε να παρακάμψει τις οδυνηρές για τη χώρα συνέπειες της πρώτης του θητείας. Με την αρωγή του συνόλου των MME, ανέδειξε σε κύριο θέμα την «επέμβαση» του προέδρου Τσάβες στα εσωτερικά του Περού, κατηγορώντας ως αχυράνθρωπο του τον Ογιάντα Ουμάλα. Το δίλημμα που αναδείκτηκε ήταν «Περού ή Τσάβες» (εντυπωσιακό είναι πως το μισό της χώρας «ψηφίζει» Τσάβες...). Χωρίς υπερβολή ο σκιά του Τσάβες είναι πλέον παρούσα σε όλες τις εκλογικές αναμετρήσεις της Λατινικής Αμερικής. Συνέβη στη Βολιβία, την Κόστα Ρίκα, την Κολομβία, το Περού, συμβαίνει στο Μεξικό, θα συμβεί στη Νικαράγουα, το Εκουαδόρ...

Ο **Ογιάντα Ουμάλα**, υποψήφιος της **Ένωσης για το Περού** (Unión por el Perú), ήρθε πρώτος στον πρώτο γύρο με ποσοστό 31% και το κόμμα του εξέλεξε 43 βου-

λευτές σε σύνολο 120, συγκροτώντας τη μεγαλύτερη κοινοβουλευτική ομάδα. Στρατιωτικός καριέρας, ηγήθηκε το 2000 μιας αμφιλεγόμενης στρατιωτικής εξέγερσης κατά του προέδρου Φουχιμόρι, γεγονός που τον οδήγησε εκτός στρατεύματος αλλά του προσέδωσε μεγάλο λαϊκό έρεισμα. Απευθύνθηκε στα πιο περιθωριακά και καταπιεσμένα κοινωνικά στρώματα, δεν έκρυψε τη συμπάθειά του για τον Τσάβες και τον Μοράλες, και ανέδειξε την ανάγκη του περιορισμού της επιρροής των ΗΠΑ. Το εκλογικό του ποσοστό είναι μια ακόμα ένδειξη της ρευστότητας του πολιτικού σκηνικού, που καταγράφεται στις περισσότερες χώρες της Λατινικής Αμερικής. Οι από κάτω, απογοπτευμένοι από τις υπάρχουσες πολιτικές δυνάμεις, εμπιστεύονται ή δίνουν ευκαιρίες σε νέες πολιτικές εκφράσεις. Είναι χαρακτηριστικό πως το ποσοστό που πήρε ο Ουμάλα στις πιο φτωχές επαρχίες των Άνδεων και της ζούγκλας κυμάνθηκε γύρω στο 60% στον πρώτο γύρο και 80% στον δεύτερο.

Η κοινωνική δυσαρέσκεια, που εκδηλώθηκε με μεγάλες κινητοποιήσεις τα τελευταία χρόνια, κατευθύνθηκε στον πρώτο γύρο, είτε στην υποστήριξη του Ουμάλα είτε στα **2.350.000 λευκά και άκυρα ψηφοδέλτια**. Μεγάλες κοινωνικές οργανώσεις, όπως η Ομοσπονδία των Κοκαλέρος καθώς και ορισμένες αριστερές οργανώσεις, καλούσαν προς αυτή την επιλογή. Τις τελευταίες μέρες, και μπροστά στο ενδεχόμενο επικράτησης του Γκαρσία, υπήρξε από μεγάλη μερίδα αυτού του χώρου δημόσια υποστήριξη προς το πρόγραμμα που είχε εξαγγείλει ο Ουμάλα, γεγονός που εξηγεί τον περιορισμό των λευκών και των άκυρων κοντά στο Ι εκατομμύριο κατά τον δεύτερο γύρο.

Ο εκλογικός χάρτης του Περού καταδεικνύει μια πολιτική και κοινωνική πόλωση. Ο Γκαρσία επικράτησε σε 9 διαμερίσματα στο ανατολικό και κεντρικό τμήμα της χώρας, που είναι το πιο πολυάριθμο και οικονομικά αναπτυγμένο. Ο Ουμάλα επικράτησε με συντριπτικά ποσοστά σε 15 διαμερίσματα, της περιοχής των Άνδεων και της Αμαζονίας, όπου κυριαρχούν τα πιο φτωχά και περιθωριοποιημένα κοινωνικά στρώματα.

Ο Ουμάλα κάλεσε τα στρώματα αυτά και την παραδοσιακή Αριστερά (της οποίας οι 3 εκλογικοί σχηματισμοί μόλις και μετά βίας κατάφεραν ως άθροισμα να ξεπεράσουν το 1%, παραμένοντας χωρίς κοινοβουλευτική εκπροσώπηση για πρώτη φορά μετά το 1930) να συγκλίνουν σε ένα ενιαίο πατριωτικό, δημοκρατικό και λαϊκό μέτωπο. Δεν είναι σίγουρο πως οι προσκεκλημένοι θα ανταποκριθούν, αφού πρέπει να προηγηθούν πολλά δείγματα γραφής από τον Ουμάλα, τόσο σε πολιτικό και ιδεολογικό επίπεδο όσο και σε ζητήματα εσωτερικής δημοκρατικής λειτουργίας. Όπως και να 'χει όμως, το Περού έχει αφυπνισθεί από τον λίθαργο των τελευταίων χρόνων και ως γνήσια λατινοαμερικανική χώρα μαγειρεύει τις εκπλήξεις του...

Στέλιος Γαβριηλίδης

πού το πάνε οι κυβερνήσεις

κι ως πού μπορούν να το πάνε οι λαοί της Λατινικής Αμερικής

Μέσα Μάν έγινε στη Βιέννη η δεύτερη συνάντηση Λατινικής Αμερικής - Ευρωπαϊκής Ένωσης σε επίπεδο αρχηγών κρατών. Μια συνάντηση μεγάλου οικονομικού αλλά όχι και πολιτικού ενδιαφέροντος, καθώς στη διεθνή σκηνή η Ευρώπη δεν παίζει σημαντικό ρόλο ως πολιτική δύναμη αλλά μόνο ως οικονομική.

Όμως, στη Λατινική Αμερική, οι εξελίξεις δεν χαρακτηρίζονται τόσο από τα οικονομικά μεγέθη ή από το βάθος των οικονομικών αλλαγών, κι ας έγιναν κάποιες αξιόλογες μεταρρυθμίσεις ή/και αντιστροφές στην πορεία της προελαύνουσας φιλελευθεροποίησης των οικονομιών των εκεί χωρών. Οι εξελίξεις χαρακτηρίζονται από αλλαγές, πραγματικές ή εν δυνάμει, στους κοινωνικο-πολιτικούς συσχετισμούς είτε σε κάθε χώρα ξεχωριστά είτε, ευρύτερα, στη λατινοαμερικανική υπο-ήπειρο, ως «αιτούμενη» και έως πρόσφατα «ανεύρετη» περιφερειακού οντότητα. Επιπρόσθετα, οι εξελίξεις παρουσιάζουν ενδιαφέρον και ως προς στις σχέσεις ορισμένων χωρών με χώρες και περιφερειακές δυνάμεις άλλων περιοχών του πλανήτη.

Αυτό ίσως είναι που συγκεντρώνει το βασικό ενδιαφέρον των κοινωνικών και πολιτικών κινημάτων που αναδύθηκαν την τελευταία δεκαετία με κεντρικό περιεχόμενο την «αλτερ» ή την «αντί» παγκοσμιοποίηση. Μέσα από αυτά τα κινήματα, προέκυψε μια ad hoc πρωτοβουλία (λατινοαμερικανική και κεντροευρωπαϊκή) για τη δημιουργία μιας παράλληλης αντισυνόδου. Περίπου 15 σεμινάρια κι άλλα 50 εργαστήρια, θεματολογία επικεντρωμένη σχεδόν αποκλειστικά στα προβλήματα της λατινοαμερικανικής ηπείρου, με ομιλητές, που είτε συνόδευαν την αντιπροσωπεία της χώρας τους είτε εκπροσωπούσαν τα μεγάλα μαζικά της κινήματα.

Ας δούμε όμως τώρα τι κατέγραψε και τι κάταλαβε ο γράφων ως παραπροτής, στον οποίο το περιοδικό «αλάνα» (καλό δρόμο νάχει και να καλοδιαβάζεται) έθεσε τρία ερωτήματα.

Το πρώτο αφορά «τη σύνθεση του κόσμου που συναντήθηκε στην αντισύνοδο».

Ο «γνώριμος» «αντί» και «αλτερ» κόσμος των Φόρουμ. Μέτρια η συμμετοχή στα σεμινάρια και τα εργαστήρια, διαφαίνεται όλο και πιο καθαρά μια κόπωση που συνδυάζεται με την έλλειψη καινούργιων ιδεών και προπα-

ντός προτάσεων σε επίσης μέτριου επιπέδου και προβλεπτού περιεχομένου πολιτικολογίζουσες συζητήσεις... Στα κεντρικά γεγονότα, κι εάν προαναγγελλόταν η παρουσία των λατινοαμερικάνων ηγετών, υπήρχε συρροή κόσμου. Περίπου 5.000 σε πολιτισμική-πολιτική συνάθροιση όπου ο Τσάβες μίλησε περίπου 2,5 ώρες και 2.000 σε αιθουσα με χαρτάκια προτεραιότητας όπου μίλησε ο Μοράλες, ο αντιπρόεδρος της Κούβας και άλλοι πολλοί. Δηλαδή μάλλον καλά, πλην της άμαζης πορείας που συγκέντρωσε έως 1.000 διαδηλωτές κι άλλους τόσους ρόμποκο.

Οι προς την πολιτική του σύνθεση αυτός ο κόσμος φαίνεται να συγκροτείται και να αιωρείται σ' αριστερά, δεν αποτελεί όμως μια διαμορφωμένη κοινωνική αριστερά. Ενδιαφέρον έχει η λειτουργία του οργανωτικού μικρούσμου. Απέραντες σε λόγια και χρόνο οργανωτικότηκες μεθοδεύσεις με κύριο πολιτικό αντικείμενο είτε την «πρωτοκαθεδρία» είτε τα παλιά στατικά διλήμματα: να καλέσουμε π.χ. τον Λούλα, τον Στίρνερ, την Μπασέλε στην αντισύνοδο ή όχι; Ως προς αυτά κατά το σύνθηση επιλέχθηκε η «καθαρή» λύση. Η ιδέα να διευρυνθεί η αντιπαράθεση και ο προβληματισμός, βάζοντας στο παιχνίδι και τους αμφιλεγόμενους λατινοαμερικάνους ηγέτες, δεν υιοθετήθηκε. Αυτή η ιδέα δεν είναι βέβαια αξιωματικά περισσότερο σωστή, εξαρτάται σε κάθε συγκυρία ποιο στόχο έχεις και εδώ μάλλον θα ανέβαζε αντιπαράθεσεις, πράγμα μάλλον ωφέλιμο.

Το δεύτερο ερώτημα, «για τον προβληματισμό και τις συζητήσεις» παραπέμπει στο τρίτο, «για τη σχέση των νέων κυβερνήσεων με τα κοινωνικά κινήματα», καθώς ο προβληματισμός περιστρέφεται γύρω ακριβώς από αυτό το κεντρικό ερώτημα.

Εδώ η απάντηση είναι δύσκολη γιατί υπάρχει κι ένα άλλο ερώτημα (που δεν μου τέθηκε αλλά το διαπραγματεύτηκε ο Τζέιμς Πέτρας στην «Εποχή», II/06/2006) σχετικά με την πολιτική κοινωνική και πολιτισμική «φύση» των κυβερνήσεων αυτών. Δύσκολο να προτάξεις το ένα από το άλλο, πρέπει να τα σκέφτεται κανείς μαζί αλλά και διακριτά, γιατί αντικείμενά και ενώνονται και διαχωρίζονται. Ο Πέτρας έθεσε 14 κριτήρια προκειμένου να κατατάξει τις νέες λατινοαμερικανικές κυβερνήσεις σε

μια «κλίμακα» Αριστερά - Δεξιά. Και κατέληξε, για όλες πλην Βενεζουέλας, Βολιβίας, Κούβας, σε ένα ανεπιφύλακτο συμπέρασμα που τις τοποθετεί Δεξιά. Η προσέγγιση του είναι «προγραμματική» και «εμπειρική» δηλαδή εξετάζει την εμπειρική-πρακτική υλοποίηση (ή την απεμπόληση) στόχων που περιέχονταν στο εξαγγελθέν κυβερνητικό πρόγραμμα αυτών των πολιτικών σχηματισμών, πριν γίνουν κυβέρνηση και στα κεντρικά πολιτικοκοινωνικά αιτήματα που προβάλλονταν τότε από τα ριζοσπαστικά κινήματα. Η προσέγγιση είναι χρήσιμη αλλά δεν μπορεί να φτάσει σε απαντήσεις που πρόδηλα την υπερβαίνουν. Αν δεν εξετάζεις παράλληλα τους κοινωνικο-πολιτικούς συσχετισμούς, αν δεν αξιολογείς ως προτεραιότητα αυτό που οι μεγάλες ιθαγενικές κοινότητες θεωρούν περισσότερο σημαντικό, αν δεν μετράς πραγματικά κι όχι ιδεατά την κινηματική πυκνότητα και ωριμότητα, αν δεν σκέφτεσαι τους υλικούς - επιχειρησιακούς όρους σε ενδεχόμενη αναμέτρηση-σύγκρουση του λαϊκού κινήματος με τις από μακρού χρόνου εδραιωμένες καθεστωτικές δομές και το γενικότερο διεθνές περιβάλλον, δεν μπορείς εύκολα να καταλήγεις σε συμπεράσματα. Γιατί καλά επισήμανε ο Μοράλες: «το πρόβλημα των κοινωνικών συμμαχιών ενάντια σ' έναν ιμπεριαλισμό και καπιταλισμό που είναι ισχυρότερος από εμάς, ακόμη κι όταν έχουμε την κυβέρνηση». Κι ακόμη, με πολύ σωστή και «σαφή απεύθυνση» άσκησε την κριτική του όταν μίλησε για «υπέρβαση της κομματικής λογικής» -της παραδοσιακής, πολυκερματισμένης και συνήθως, όπως την αποκάλεσε, «σεχταριστικής» αριστεράς- από τα τωρινά μαζικά κινήματα. Κινήματα που κρίνουν πότε γιατί και για πόσο στηρίζουν μια πολιτική, πότε την αντιπαλεύουν και πότε αναζητούν άλλους καλύτερους ή πιο προχωρημένους δρόμους. Αν και τα κινήματα δεν έχουν δίκιο εξ ορισμού, δεν μπορείς να τα προσπεράσεις αβασάνιστα, γιατί η ωριμότητα και η δυναμική τους διαμορφώνουν την πραγματικότητα. Πολύ περισσότερο που εκεί κάτω υπάρχουν δοκιμασμένα κινήματα κι όχι απλές αντιπολιτευτικές κοινωνικο-πολιτικές «συνθέσεις» με ένα κάποιο μεταρρυθμιστικό προσανατολισμό όπως συμβαίνει 2-3 δεκαετίες τώρα στη γηραιά μας ήπειρο.

Βαγγέλης Πισσίας

«Κανείς δεν εκπαιδεύεται μόνος του, κανείς δεν εκπαιδεύει κανέναν, οι άνθρωποι εκπαιδεύονται μεταξύ τους μέσω της συλλογικής τους οργάνωσης». Πάουλο Φρέιρε

Το MST έχει δημιουργήσει 1.800 σχολεία πρωτοβάθμιας και 250 σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στα οποία διδάσκουν 5.000 περίπου εκπαιδευτικοί.

160.000 μαθητές φοιτούν στα σχολεία αυτά, ενώ 30.000 νέοι και ενήλικοι παρακολουθούν προγράμματα γενικής παιδείας και αλφαριθμητισμού.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΒΡΑΖΙΛΙΑ: η εκπαίδευση στο «Κίνημα των Χωρίς Γη»

Το Κίνημα των Χωρίς Γη (MST) της Βραζιλίας είναι ένα από το μεγαλύτερα και πιο οργανωμένα αγροτικά κινήματα στον κόσμο. Η κύρια μορφή δράσης και μια από τις πιο σημαντικές πηγές του δυναμισμού του είναι οι καταλήψεις ακαλλιέργητων εκτάσεων και η απόδοσή τους σε ακτήμονες αγρότες. Στα είκοσι δύο χρόνια από την ίδρυσή του, το MST έχει καταφέρει να δώσει γη και να δημιουργήσει οικισμούς για 350.000 οικογένειες, ενώ περίπου 100.000 ακόμα είναι εγκατεστημένες σε καταυλισμούς που βρίσκονται σε κατειλημένα αγροκτήματα ή στις παρυφές τους, περιμένοντας την απαλλοτρίωσή τους.

Στους μόνιμους οικισμούς και τους πρόχειρους καταυλισμούς το MST οργανώνει τη συλλογική ζωή σύμφωνα με τις αρχές της ισότητας, της αμοιβαίας βοήθειας και της δημοκρατίας και επιχειρεί να καλύψει τις πολλαπλές ανάγκες στους τομείς της υγείας, της στέγης, της διατροφής, της παραγωγής, του πολιτισμού και της εκπαίδευσης, με τρόπους που να συνιστούν ταυτόχρονα και απτή πολιτική πρόταση για την κοινωνική αλλαγή.

Οι πρώτες εμπειρίες στην εκπαίδευση

Αρχικά η κύρια δραστηριότητα του MST ήταν ο αγώνας για τη γη. Με τις πρώτες καταλήψεις όμως, στις οποίες συμμετείχαν εκατοντάδες οικογένειες με αρκετές δεκάδες παιδιά, ήρθε στην επιφάνεια το πρόβλημα της σχολικής εκπαίδευσης. Όσοι και όσες συμμετείχαν σε αυτές συνειδητοποίησαν γρήγορα ότι η ικανοποίηση των αιτημάτων τους ήταν μια μακρόχρονη διαδικασία και άρχισαν να σκέφτονται το ενδεχόμενο δημιουργίας σχολείων στο εσωτερικό των καταυλισμών. Σχολείων που να προσφέρουν στα παιδιά τις βασικές γνώσεις και να τους εξηγούν για ποιο λόγο βρίσκονταν στον καταυλισμό. Γονείς, δάσκαλοι και παιδιά άρχισαν, έτσι, να διαμορφώνουν μια νέα αντίληψη για την εκπαίδευτική διαδικασία, προσανατολισμένη στις ανάγκες τους και τη νέα τους πραγματικότητα. Ο προβληματισμός αυτός οδήγησε, το 1987, στο ιο Σεμινάριο για την Εκπαίδευση και έναν χρόνο αργότερα στη δημιουργία του Τομέα Εκπαίδευσης στο εσωτερικό του MST. Μερικοί από τους στόχους που τέθηκαν τότε ήταν η εξασφάλιση της βασικής εκπαίδευσης των παιδιών που ζούσαν

στους οικισμούς και τους καταυλισμούς, η έναρξη διαλόγου μεταξύ καθηγητών, εκπροσώπων των κοινοτήτων και άλλων ενδιαφερόμενων για τα χαρακτηριστικά και τους στόχους αυτής της νέας εκπαιδευτικής πρότασης και η προετοιμασία ομάδων δασκάλων που θα στελέχωνταν αυτά τα σχολεία.

Ταυτόχρονα, τα χρόνια αυτά αναπτύχθηκαν προγράμματα αλφαριθμητισμού βασισμένα κυρίως στη μέθοδο του παιδαγωγού Πάουλο Φρέιρε. Τα προγράμματα αυτά δεν είναι μια απλή εκστρατεία αλλά αποτελούν μια συλλογική διαδικασία διαρκούς κίνησης. Στόχος της είναι να βοηθήσει τα άτομα «να γράφουν και να διαβάζουν την πραγματικότητα», χρησιμοποιώντας τους ισχύοντες κώδικες επικοινωνίας και έχοντας ως αφετηρία όχι αυτό που δεν γνωρίζουν (τους αριθμούς ή τους κώδικες γραφής), αλλά αυτό που ήδη γνωρίζουν (διάφορες μορφές γλωσσικής και σωματικής έκφρασης). Στα προγράμματα αλφαριθμητισμού οι γνώσεις αυτές, σε συνδυασμό με τις συγκεκριμένες ανάγκες και τις εμπειρίες κάθε ομάδας αναλφάβητων, αποτελούν τη βάση για την εκμάθηση νέων δεξιοτήτων, που τους βοηθούν να κατανοούν καλύτερα την πραγματικότητα και να πάρουν μέρος στη διαδικασία αλλαγής της.

Οι πρώτοι εκπαιδευτικοί

Οι πρώτοι δάσκαλοι και δασκάλες προέρχονταν από τον ίδιο τον καταυλισμό και έτσι γνώριζαν τα ιδιαίτερα προβλήματα των παιδιών. Ωστόσο, δεν μπορούσαν να υπάρχουν πάντα και σε όλους τους καταυλισμούς καταρτισμένοι δάσκαλοι που να προέρχονται από το MST. Το 1987 το βραζιλιάνικο κράτος αναγγώρισε επίσημα το πρώτο σχολείο του MST και το 1988 άρχισε να στέλνει δασκάλους στα σχολεία των οικισμών, καθώς είναι υπεύθυνο, σύμφωνα

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΣΤΟ «ΚΙΝΗΜΑ
ΤΩΝ ΧΩΡΙΣ ΓΗ»

ΗΜΕΡΑ ΧΩΡΙΣ
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

MST
ΒΟΛΙΒΙΑΣ

ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΛΗ ΚΙ ΑΓΓ' ΤΗΝ ΑΝΑΠΟΔΗ

Ορθοδοξός
Ένας κόσμος

με το νόμο, για τα σχολεία κάθε νόμιμου οικισμού. Οι πρώτες εμπειρίες ήταν απογοητευτικές. Οι δάσκαλοι αυτοί γνώριζαν ελάχιστα για τους αγώνες και τις συνθήκες ζωής όσων ζούσαν στους οικισμούς και εκλάμβαναν τη μετάθεσή τους στα σχολεία αυτά ως τιμωρία. Έτσι, το MST συνειδητοποίησε την ανάγκη να εκπαιδεύσει καθηγητές πάνω στο δικό του εκπαιδευτικό πρόγραμμα, χορηγώντας τους πτυχία επίσημα αναγνωρισμένα. Η πρώτη Παιδαγωγική Σχολή για υποψήφιους δασκάλους και δασκάλες του MST σχεδιάστηκε από το ίδιο το κίνημα και φιλοξενήθηκε από πανεπιστήμιο της Βραζιλίας το 1990. Στο μέλλον θα ιδρύονταν πολλά παρόμοια τμήματα σε όλη τη χώρα. Ωστόσο, έγινε κατανοντό ότι αυτή η αντίθεση ανάμεσα στους «απ' έξω» και τους «από μέσα» δεν έπρεπε να είναι απόλυτη. Εφόσον το MST δεν μπορούσε να καλύψει τα σχολεία όλων των οικισμών και καταυλισμών με δικούς του καθηγητές, ο στόχος ήταν στο εξής να απαιτεί από τον καθέναν να σέβεται την ιδιαίτερη πραγματικότητα των παιδιών και της κοινότητας και να ακολουθεί τη δική του εκπαιδευτική πρόταση. Η μετέπειτα εμπειρία απέδειξε πως στην πράξη αυτό ήταν εφικτό: η δασκάλα που δεν μπορεί να προσαρμοστεί σε αυτές τις συνθήκες, είτε απορρίπτεται από τα παιδιά είτε απομακρύνεται μόνη της.

Το σχολείο και η κοινότητα

Όπως κάθε ζωντανό κοινωνικό κίνημα που σχεδιάζει, αξιολογεί και τροποποιεί διαρκώς τα βήματά του, έτσι και η εκπαίδευση του MST διαμορφώνεται με βάση την εμπειρία και τις εκάστοτε ανάγκες. Η παιδαγωγική του πράξη δεν προκύπτει από την επεξεργασία μιας και μόνο θεωρίας αλλά από τη σύνθεση διάφορων παιδαγωγικών προτάσεων και τη δοκιμασία τους στην πράξη. Ωστόσο, η συμβολή του Πάουλο Φρέιρε, και ιδιαίτερα το βιβλίο του «Η αγωγή του καταπιεζόμενου», είναι αρκετά σημαντική. Η συμβολή αυτή δεν έχει να κάνει με την αφομοίωση κάποιων αυστηρών μεθοδολογικών αρχών, μιας και ο ίδιος ο Φρέιρε δεν πρότεινε ένα κλειστό παιδαγωγικό μνητέλο, αλλά με την πεποίθηση ότι τα υποκείμενα της εκπαιδευτικής πράξης, σταθμίζοντας τις ανάγκες, την κοινωνική θέση και τις πολιτικές επιδιώξεις τους, είναι ικανά να δημιουργήσουν μια αγωγή που να συμβάλλει στην απελευθέρωσή τους. Σύμφωνα με τον Φρέιρε, η εκπαίδευση αυτή κάνει εξαρχής σαφές εναντίον τίνος στρέφεται και υπέρ τίνος αγωνίζεται, δείχνοντας στον εκπαιδευόμενο ότι η πραγματικότητα είναι κάτι που μπορεί να αλλάξει.

Η ιδιαιτερότητα της εκπαίδευσης του MST δεν βρίσκεται μόνο στο περιεχόμενό της. Το MST πιστεύει ότι δεν αρκεί να αλλάξει τα μαθήματα και τον τρόπο διδασκαλίας για να δημιουργήσεις μια διαφορετική εκπαίδευση.

Είναι σημαντικό, επίσης, να αλλάξει ο τρόπος οργάνωσης του σχολείου και οι κοινωνικές σχέσεις που αναπτύσσονται εκεί. Τα σχολεία του MST προσπαθούν να υπερβούν την κλασική αντίληψη που αντιμετωπίζει τα παιδιά σαν άδεια δοχεία που η καθηγήτρια θα πρέπει να γεμίσει. Στους οικισμούς και τους καταυλισμούς, όπου τα παιδιά είναι πιο ανοιχτά και τείνουν να αμφισβητούν αυτά που βλέπουν γύρω τους, η δασκάλα παύει να είναι η «κυρία» που διατάζει και γίνεται (ή συνεχίζει να είναι) μια συντρόφισσα που ξέρει και διδάσκει αλλά, επίσης, ακούει και μαθαίνει. Σε αυτή την παιδαγωγική προσπάθεια τα παιδιά δεν ξεκινούν από το μηδέν: το καθένα κουβαλά έναν πλούτο γνώσεων και εμπειριών που θα πρέπει να μοιραστεί και να εμπλουτίσει σε μια διαδικασία συλλογικής εκμάθησης. Για τον

το MST έχει υπογράψει συμφωνίες με περισσότερα από 50 πανεπιστήμια της Βραζιλίας για προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές	100.000 παιδιά στις κοινότητες του MST δεν πηγαίνουν σχολείο ενώ υπάρχουν ακόμα 200.000 αναλφάβητοι.
--	---

λόγο αυτόν η εκπαίδευση δεν περιορίζεται στο χώρο του σχολείου. Το άτομο συνεχίζει να μαθαίνει μέσα από τη συλλογική οργάνωση, τους κοινούς αγώνες και τη ζωή της ίδιας της κοινότητας.

Η δομή του εκπαιδευτικού συστήματος

Σχεδόν σε όλες τις κοινότητες λειτουργεί ένας παιδικός σταθμός και ένα δημοτικό σχολείο. Σε μικρότερο βαθμό υπάρχουν γυμνάσια και λίγο πιο σπάνια λύκεια. Επιπλέον, το MST έχει υπογράψει συμβάσεις με δεκάδες πανεπιστήμια σε όλη τη χώρα για τη δημιουργία, μεταξύ άλλων, σχολών Παιδαγωγικής, Διοίκησης Συνεταιρισμών, Γεωπονικής. Οι συμβάσεις αυτές επιτρέπουν στο MST να διαμορφώνει το δικό του πρόγραμμα σπουδών και να προτείνει τους δικούς του καθηγητές. Τις περισσότερες φορές τα μαθήματα πραγματοποιούνται σε κάποιον οικισμό και ο χρόνος σπουδών χωρίζεται σε **δύο περιόδους 75 ημερών**. Η πρώτη ονομάζεται «**περίοδος μαθημάτων**». Σε αυτήν οι φοιτητές μοιράζουν τον χρόνο τους ανάμεσα στην τάξη και τις ομάδες εργασίας, οι οποίες αναλαμβάνουν εκ περιτροπής την καθαριότητα, το μαγείρεμα, τη φροντίδα του κοινοτικού χωραφίου και όλες τις άλλες δουλειές που πηγάζουν από τη συλλογική ζωή. Η δεύτερη ονομάζεται «**περίοδος κοινότητας**», όπου επιστρέφουν οι φοιτητές για την πρακτική εξάσκηση όσων έχουν διδαχθεί. Με ανάλογο τρόπο λειτουργεί και η **Σχολή Φλορεστάν Φερνάντες**, το πρώτο πανεπιστήμιο του MST, που δημιουργήθηκε για να προσφέρει προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές διάφορων ειδικοτήτων στα μέλη των κοινωνικών κινημάτων της υπαίθρου.

Οι αρχές της εκπαίδευσης του MST

Από τη δημιουργία του πρώτου σχολείου μέχρι σήμερα, το MST έχει εκδώσει δεκάδες παιδαγωγικά βιβλία που καταγράφουν τον προβληματισμό γύρω από τους στόχους και τα χαρακτηριστικά αυτής της εκπαίδευσης. Σε αυτά αποτυπώνονται οι παρακάτω **φιλοσοφικές αρ-**

χές, που αντανακλούν τη γενικότερη αντίληψη των Χωρίς Γη γύρω από την εκπαίδευση, την κοινωνία και το άτομο:

- Κανένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα δεν είναι πολιτικά ουδέτερο. Η εκπαίδευση του MST συνδέεται με ένα πολιτικό πρόταγμα που στοχεύει στην κοινωνική αλλαγή και γι' αυτό δεν αρκείται στη δημιουργία κριτικής συνείδησης αλλά παρακινεί στη δράση και την παρέμβαση στην άμεση πραγματικότητα.
  - Η εκπαίδευση θα πρέπει να πρωθεί τη λογική της αλληλοβούθειας για την αντιμετώπιση των συλλογικών αναγκών.
  - Το σχολείο θα πρέπει να μεριμνά για την πολύπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας, δίνοντας έμφαση στο συναίσθημα και τις αξίες της συντροφικότητας και της αλληλεγγύης.
  - Η εκπαίδευση θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως διαρκής διαδικασία σκηματισμού και μετασχηματισμού της προσωπικότητας.
- Οι παραπάνω αρχές συγκεκριμενοποιούνται και υλοποιούνται μέσα από τις εξής **παιδαγωγικές αρχές**:
- Η σύνδεση της θεωρίας με την πράξη. Για το MST η αληθινή θεωρία είναι αυτή που προκύπτει μέσα από την κοινωνική πράξη. Γι' αυτόν τον λόγο, τα σχολεία του δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στη γνώση που βγαίνει μέσα από την εμπειρία της συλλογικής εργασίας και των κοινωνικών σχέσεων.
  - Η πραγματικότητα ως βάση για την απόκτηση γνώσεων. Η κοινότητα αποτελεί το αρχικό πεδίο παρατήρησης και εφαρμογής των γνώσεων που αποκτούνται στο σχολείο, σε μια κίνηση από το μερικό στο γενικό και από το τοπικό στο παγκόσμιο.
  - Η εκμάθηση κοινωνικά χρήσιμων γνώσεων. Η επιλογή του περιεχομένου δεν είναι αυθαίρετη αλλά θα πρέπει να εξυπηρετεί τους γενικότερους στόχους της εκπαίδευσης.
  - Η σύνδεση του σχολείου με τον πολιτισμό. Το σχολείο θα πρέπει να λειτουργεί ως χώρος παραγωγής και κοινωνικοποίησης της κουλτούρας, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στα στοιχεία της λαϊκής κουλτούρας, που παράγονται στην ύπαιθρο της χώρας.
  - Η δημοκρατική συμμετοχή των εκπαιδευτικών, των εκπαιδευόμενων και των μελών της κοινότητας στον προβληματισμό γύρω από τον χαρακτήρα του σχολείου και στην επίλυση των προβλημάτων του. Το σχολείο θα πρέπει να μαθαίνει τα άτομα να συμμετέχουν στις υποθέσεις που τα αφορούν, να αποφασίζουν και να σέβονται τις αποφάσεις της συλλογικότητας.
  - Η αυτοοργάνωση των εκπαιδευόμενων. Το σχολείο θα πρέπει να παρέχει έναν χώρο, όπου οι μαθητές και οι μαθήτριες θα μπορούν να συναντιούνται, να συζητάνε τα προβλήματά τους, να προγραμματίζουν και να αξιολογούν τις σχολικές δραστηριότητες. Είναι πολλές οι περιπτώσεις κατά τις οποίες, μέσα από τη συνέλευση των μαθητών, αποφασίζονται κινητοποιήσεις σε τοπικό επίπεδο για θέματα που επιλέγουν οι μαθητές ή που έχουν να κάνουν με τη λειτουργία του σχολείου.

Κώστας Παπαθωμόπουλος

Η βιβλιοθήκη του πρώτου πανεπιστημίου του MST, Φλορεστάν Φερνάντες.

Τρεις μέρες σε ένα πανεπιστήμιο του MST

Στον οικισμό «Primero de Abril», στον Νότο της πολιτείας Μπαΐα, πραγματοποιούνται τα μαθήματα της Παιδαγωγικής Σχολής με τίτλο «Αγωγή της Γης», στην οποία εκπαιδεύονται καθηγητές και καθηγητριες για τα σχολεία του MST. Ο τίτλος αυτός παραπέμπει σε μια εκπαίδευση, της οποίας τα χαρακτηριστικά καθορίζονται από τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες της ζωής στην ύπαιθρο, καθώς και από τον αγώνα για τη γη. Η σχολή λειτουργεί από το 2004 ως τμήμα του Πανεπιστημίου της πολιτείας της Μπαΐα, με βάση το πρόγραμμα σπουδών, τον τρόπο οργάνωσης και τους καθηγητές που έχει επιλέξει το ίδιο το MST. Οι πενίντα συνολικά φοιτητές και φοιτήτριες έρχονται από ολόκληρη την πολιτεία και μένουν στον οικισμό για μια περίοδο εβδομάντα πέντε ημερών. Στη συνέχεια επιστρέφουν στις κοινότητές τους για μελέτη και για πρακτική εξάσκηση. Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων χωρίζονται σε ομάδες των δέκα ατόμων, οι οποίες αναλαμβάνουν εκ περιτροπής τόσο τις πρακτικές εργασίες που έχουν να κάνουν με τη διατροφή, την καθαριότητα και τη συντήρηση της σχολής, όσο και τη μελέτη και την παρουσίαση εργασιών. Αυτή ακριβώς η συλλογική λειτουργία κάνει τη σχολή να διαφέρει από κάθε άλλη που έχουμε γνωρίσει. Το πρόγραμμά της έχει ως εξής: ξύπνημα στις 6 το πρωί. Μέχρι τις 7 πρακτικές εργασίες σε ομάδα. Αυτές περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, την καθαριότητα, την πρετοιμασία του φαγητού, τη φροντίδα του χωραφιού και άλλες δουλειές που πρέπει να γίνουν στον οικισμό. Στη συνέχεια πρωινό και διάβασμα μέχρι τις 8. Εκείνη την ώρα γίνεται έπαρση της σπηλαίας του MST και μία από τις ομάδες αναλαμβάνει να παρουσιάσει ένα σύντομο θεατρικό, τη λεγόμενη «mística», στο οποίο παρουσιάζονται σε δραματοποιημένη μορφή μερικές από τις αξίες και τα σύμβολα των Χωρίς Γη. Από τις 8 μέχρι τις 12 γίνονται τα μαθήματα, τα οποία πάντα ξεκινούν αφού προηγηθεί ένα δεκάλεπτο σάμπας, με κρουστά και τραγούδι από όλους τους φοιτητές στο κέντρο της αίθουσας. Στα μαθήματα που παρακολουθίσαμε, τα οποία ενδεικτικά περιλαμβάνουν από θεωρίες της αγωγής μέχρι μαθήματα αγροοικολογίας, κοινωνιολογίας, πολιτικής και ιστορίας, ο καθηγητής είχε έναν πολύ διακριτικό ρόλο. Στις 12 το μεσημέρι σερβίρεται το μεσημεριανό και μέχρι τις 2 τα παιδιά ξεκουράζονται. Τα μαθήματα ξεκινούν πάλι στις 2. Στις 5 το απόγευμα γίνονται διάφορες φυσικές δραστηριότητες, όπως πεζοπορίες, μαθήματα καποέιρα κ.ά και στις 6.30 σερβίρεται το βραδινό. Από τις 7 μέχρι τις 8 τα παιδιά παρακολουθούν τις ειδήσεις και σχολιάζουν όλα μαζί κάποιο θέμα από την επικαιρότητα. Τέλος, από τις 8 το βράδυ και μετά πραγματοποιείται κάποια πολιτιστική δραστηριότητα, όπως συναυλία, θεατρική παράσταση ή προβολή ταινίας. Και μετά από όλα αυτά, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες έχουν ένα ολόκληρο βράδυ για να σχολιάσουν σε πηγαδάκια, κάτω από τα δέντρα και τα αισθέρια της εξοχής, τις δραστηριότητες της ημέρας!

ΗΠΑ: Πρωτομαγιά 2006 ημέρα χωρίς μετανάστες

Ονάποδος
ένας κόσμος

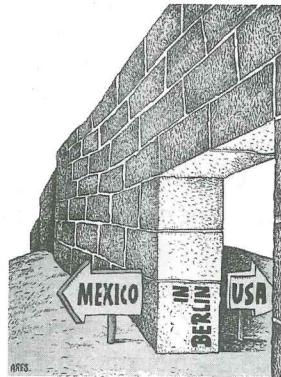

Σχολεία και πανεπιστήμια δεν λειτούργησαν λόγω έλλειψης μαθητών, η βιομηχανία συσκευασίας κρεάτων παρέλυσε, το λιμάνι του Λος Άντζελες, όπου καταφθάνουν τα περισσότερα προϊόντα που εισάγονται στις ΗΠΑ, έμεινε κλειστό αφού οι ισπανόφωνοι αχθοφόροι, οδηγοί κ.λπ. δεν πήγαν στις δουλειές τους, τα φαστ-φουντ λειτούργησαν με ελάχιστο προσωπικό, μπαρ, εστιατόρια και καφετέριες κατέβασαν τα ρολά λόγω έλλειψης προσωπικού. Η κατασκευαστική βιομηχανία υπολειτούργησε, οι υπηρεσίες καθαρισμού δεν λειτούργησαν καθόλου, οι καλλιεργούμενες εκτάσεις ερήμωσαν αφού δεν υπήρχαν αγρότες. Χωρίς υπερβολή παρέλυσε όλη τη χώρα. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το γραφείο οικονομικών υποθέσεων της κομπείας του Λος Άντζελες υπολογίζει τις οικονομικές απώλειες από το μποϊκοτάζ, μόνο στην περιοχή, γύρω στα 250-300 εκατ. δολάρια.

Η Πρωτομαγιά ήταν ξεχωριστή φέτος στις ΗΠΑ. Και αν μη τι άλλο εντυπωσιακή!

Στη χώρα που ανέδειξε την Πρωτομαγιά ως σύμβολο των εργατικών αγώνων αυτή η μέρα δεν είναι επίσημη αργία.

Κι όμως εκατομμύρια μετανάστες (στην πλειοψηφία τους Λατινοαμερικάνοι, αλλά και Αφρικανοί, Ασιάτες, Ευρωπαίοι) κήρυξαν τη δικιά τους απεργία. Απεργία-αποχή από τα πάντα. Δεν πήγαν στις δουλειές τους, δεν έστειλαν τα παιδιά τους στο σχολείο, δεν έκαναν καμιά αγοραπωλησία. Έκαναν μόνο ένα πράγμα: έδωσαν βροντερό παρών στις διαδηλώσεις σε όλη

Παράνοιας, ε και...

μοκρατικοί, που ανεπιτυχώς προσπαθούν να καρπωθούν τη δυσαρέσκεια των μεταναστών, προτείνουν τον επίσης αντιμεταναστευτικό θεσμό του φιλοξενούμενου εργάτη (τον δεχόμαστε χωρίς δικαιώματα συνδικαλιστικά, πολιτικά κ.λπ., και μόλις τελειώσει τη δουλειά τον στέλνουμε πίσω). Όμως οι ισπανόφωνοι αντιστέκονται. Έχοντας χαραγμένα στη συλλογική τους μνήμη τα λαϊκά κινήματα και τους αγώνες στις χώρες τους, έχουν αναπτύξει ένα μεγάλο δίκτυο τοπικών κοινωνικών, πολιτιστικών, αθλητικών κέντρων. Πολυάριθμοι ραδιοφωνικοί σταθμοί εκπέμπουν στην ισπανική γλώσσα και αποτελούν θεματοφύλακες γλώσσας και πολιτισμικών παραδόσεων. Όλα αυτά κρατούν τους δεσμούς και την αλληλεγγύη μεταξύ τους ενάντια και στις προσπάθειες της κυβέρνησης να βάλει πλαστούς διαχωρισμούς ανάμεσά τους. Αυτό το δίκτυο στήριξε τις κινητοποιήσεις και βοηθά στην ενότητα και την οργάνωση των μεταναστών.

Η Πρωτομαγιά φέτος στις ΗΠΑ πιθανόν να ξαφνιασε πολλούς και σίγουρα δεν έχουμε συνειδητοποιήσει πλήρως ακόμα την τεράστια σημασία των κινητοποιήσεων τόσο για τους μετανάστες όσο και για το εργατικό κίνημα συνολικά. Αυτοί οι κολασμένοι δείχνουν έναν ελπιδοφόρο, φωτεινό δρόμο οργάνωσης και αντίστασης σε όλους τους καταπιεσμένους της γης.

Αχιλέας Σταύρου

Εμείς παράγουμε, εμείς απαιτούμε.

περιβάλλον

η Νεστλέ

Είναι η μεγαλύτερη εταιρεία παραγωγής διατροφικών προϊόντων στον πλανήτη και μια από τις τέσσερις πολυεθνικές που ελέγχουν την παγκόσμια αγορά του καφέ. Στη Λατινική Αμερική, η οποία αντιπροσωπεύει το 9% των πωλήσεών της, βρίσκεται εδώ και 70 χρόνια, σε 30 σχεδόν χώρες, και έχει 38.000 υπαλλήλους. Είναι η πιο «μποϊκοταρισμένη» εταιρεία στον κόσμο. Το μποϊκοτάζ ξεκίνησε το 1977 και συνέχιζεται σήμερα σε 20 χώρες. Μεταξύ άλλων, επειδή πρωθεί γάλα σε σκόνη στον φτωχό Νότο στερώντας από εκατομμύρια παιδιά το μητρικό γάλα (1,5 εκατ. μωρά πεθαίνουν επισώς επειδή τρέφονται με υποκατάστατα γάλακτος), διώκει συνδικαλιστές, πουλάει στην Ασία μεταλλαγμένα χωρίς σήμανση, κάνει πειράματα σε ζώα... θέλετε κι άλλα;

Ο καφές

Είναι το δεύτερο πιο σημαντικό προϊόν στην παγκόσμια αγορά μετά το πετρέλαιο. 25 εκατ. μικροπαραγωγοί ζουν από την καλλιέργειά του ενώ, υπολογίζοντας τις περιφερειακές θέσεις εργασίας (συγκομιδή, επεξεργασία, εμπορία), είναι εκατοντάδες εκατομμύρια οι άνθρωποι που εξαρτώνται οικονομικά από αυτόν. Το Μεξικό είναι έβδομη χώρα σε παραγωγή καφέ και πρώτη σε παραγωγή οργανικού καφέ παγκοσμίως. Η μεγαλύτερη ποσότητα προέρχεται από την Τσιάπας, τη φτωχότερη πολιτεία του, όπου ο καφές καλλιεργείται κυρίως από ιθαγενείς που επιβιώνουν αποκλειστικά από τα έσοδά του.

Και με μεταλλαγμένο καφέ επιτίθεται η Νεστλέ

Πατέντα για γενετικά τροποποιημένο φυτό καφέ που βελτιώνει τη διαλυτότητα του στιγμιαίου καφέ απέκτησε πρόσφατα στην Ευρώπη η γνωστή πολυεθνική και περιμένει σχετική έγκριση και στο Μεξικό. Μεγαλύτερη εξάρτηση των καφεπαραγωγών από τη Νεστλέ, πιθανή γενετική μόλυνση των φυτειών παραδοσιακού και οργανικού καφέ, μείωση της τιμής του καφέ και σταδιακή συγκέντρωση της παραγωγής του σε μεγάλες αγροτοβιομηχανικές φυτείες, θα είναι μερικές από τις συνέπειες της καλλιέργειας μεταλλαγμένου καφέ στη χώρα. Απειλείται, δηλαδή, η επιβίωση 500 χιλιάδων οικογενειών μικροπαραγωγών οργανικού καφέ και 500 αγροτικών και ιθαγενικών οργανώσεων που εξαρτώνται από τον αρωματικό αυτό καρπό.

Το Εθνικό Συντονιστικό Οργανώσεων Καφέ, που ενώνει 70.000 παραγωγούς, το Συντονιστικό Μικροπαραγωγών Δίκαιου Εμπορίου Λατινικής Αμερικής και Καραϊβικής και η Greenpeace Μεξικού προειδοποιούν ότι, αν εγκριθεί η πατέντα, η Νεστλέ θα ελέγχει την παραγωγή, την επεξεργασία και την εμπορευματοποίηση του καφέ με το μεγαλύτερο δυνατό κέρδος, ενώ απότερος στόχος της είναι η χρησιμοποίηση της γενετικής μηχανικής έτσι ώστε να έχει πλήρη έλεγχο όλης της διατροφικής παραγωγικής αλυσίδας.

Ματούλα Παπαδημητρίου

Πηγές: <http://www.organicconsumers.org/espanol/040706nestle.htm>
<http://www.greenpeace.org/mexico/press/releases/amenaza-nestle-a-campesinos-me>
<http://www.babymilkaction.org/>

οικολογική αρχιτεκτονική και φτηνή στέγη

Η Ζουλιάνα και ο Σέζαρ Αουγκούστο ντα Κόστα είναι αρχιτέκτονες ενώ ο Γκιλιέρμε βιολόγος. Ασχολούνται με κατασκευές, κτίρια και κτίσματα, που χρησιμοποιούν φτηνά οικολογικά υλικά και ξεχασμένες τεχνικές δόμησης, που σήμερα όμως αντιμετωπίζονται επιστημονικά.

Υποστηρίζουν ότι κτίζοντας με πλήθους άψητους (χώμα, νερό και άκυρο, πατημένο με τα πόδια) πετυχαίνεις κτίρια, αφενός με μεγαλύτερη αντοχή στις κλιματικές συνθήκες της Βραζιλίας (ζέστη και υγρασία) και, αφετέρου, που μπορούν να προσφέρουν όλες τις ανέσεις ενός σπιτιού με τούβλα και τοιμέντο. Ταυτόχρονα εξοικονομείς ενέργεια, προστατεύοντας το περιβάλλον. Τα υλικά είναι ασύγκριτα πιο φτηνά, όμως απαιτούνται πολλά εργατικά χέρια (ή μάλλον πόδια, για να πατούν τη λάσπη).

Εκτός από τον άψητο πλήθος με χώμα, μελετούν και άλλες τεχνικές που χρησιμοποιούνται

ούν ξύλο, καλάμια, μπαμπού κ.λπ. Επίσης, μελετούν την εξοικονόμηση χώρου σε φυτείες με σπιράλ, επικλινείς κατασκευές που αξιοποιούν τη διαφορά υγρασίας και φωτός για την ανάπτυξη διαφορετικών φυτών σε μικρό χώρο. Πέρα από τους ειδικούς, ποιος μπορεί να φανταστεί ότι μία στέγη από... γρασίδι προσφέρει την καλύτερη θερμομόνωση;

Προσπαθούν να διαδώσουν τις γνώσεις για τις μεθόδους αυτές κάνοντας μαθήματα σε σχολεία και σε κοινότητες εργατών γης. Συνεργάζονται με το Κίνημα των Χωρίς Γη (MST) και δείχνουν τις τεχνικές αυτές σε καταλήψεις γης και στους οικισμούς των αγροτών.

Πιστεύουν ότι οι κοινωνικές ομάδες που επιδιώκουν αυτοοργάνωση, υιοθετώντας τις τεχνικές αυτές αποκτούν νέα δυναμική και μεγαλύτερη αυτονομία. Με τη συγκεκριμένη κατασκευαστική κουλτούρα στη λαϊκή

στέγη οι οικισμοί των Εργατών Γης αποκτούν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση, οι άνθρωποι δεν νιώθουν προσωρινοί στον χώρο όπου ζουν (σήμερα οι περισσότεροι κατοικούν σε πρόχειρες κατασκευές με κλαδιά και νάιλον), απολαμβάνουν μεγαλύτερη αξιοπρέπεια και καλύτερες συνθήκες ζωής, ενώ απελευθερώνουν οικονομικούς πόρους.

Ένας οικισμός του MST που εφάρμοσε ήδη με επιτυχία αυτά τη μέθοδο είναι στην Ιταπέβα, κοντά στο Σάο Πάουλο. Η ομάδα των αρχιτεκτόνων σκοπεύει, με διεθνή συνεργασία, να κατασκευάσει ένα σχολείο-πρότυπο σ' έναν άλλο οικισμό του MST, καθώς και ένα «εργοστάσιο» πλίνθων και πρώτων υλών στο Σάο Μανουέλ, που θα τροφοδοτεί τους άλλους οικισμούς. Δέχεται προτάσεις για συνεργασίες και εθελοντική εργασία.

Κρίτων Ηλιόπουλος

Για περισσότερες πληροφορίες δείτε: <http://www.espiralando.com.br/bioarquitetura.htm>

χωρίς γη εκατομμύρια Βολιβιάνων

Συνέντευξη της Χουάνα Τσάμπι Μεχία,
υπεύθυνης του τομέα γυναικών του
Κινήματος Χωρίς Γη (MST) Βολιβίας

Η επανάσταση του 1952 και η αγροτική μεταρρύθμιση που εφαρμόστηκε ένα χρόνο αργότερα δεν κατάφεραν να καταργήσουν την καταναγκαστική εργασία και να εξαλείψουν οριστικά το λατιφούντιο. Ο αναδασμός της γης περιορίστηκε στο δυτικό κομμάτι της χώρας, κατά κύριο λόγο στον ορεινό όγκο των Άνδεων, ενώ στα εύφορα εδάφη της ανατολής το καθεστώς ιδιοκτησίας παρέμεινε ουσιαστικά αναλλοίωτο. Τις δεκαετίες του '60 και του '70 πυροδοτήθηκε εκ νέου μια διαδικασία συγκέντρωσης της γης στα χέρια λίγων, κατά την οποία ολόκληρες κοινότητες εκτοπίστηκαν από τη γη τους και εκατοντάδες χιλιάδες αγρότες αναγκάστηκαν να μεταναστεύσουν προς τα αστικά κέντρα της Βολιβίας και του εξωτερικού. Σήμερα, το 90% του πληθυσμού κατέχει το 7% της καλλιεργήσιμης γης.

- Τι είναι το MST της Βολιβίας;

- Είναι ένα κίνημα οικογενειών, αντρών και γυναικών χωρίς γη. Στη Βολιβία υπάρχει μια άνιση κατανομή της γης, συνέπεια της κακής πολιτικής των διαδοχικών κυβερνήσεων. Το 1953 θεσπίστηκε μια αγροτική μεταρρύθμιση η οποία διακήρυξε ρητορικά ότι η γη ανήκει σε αυτούς που τη δουλεύουν. Αργότερα, ψηφίστηκε ο νόμος του INRA (Οργανισμός Αγροτικής Μεταρρύθμισης), σύμφωνα με τον οποίο η γη ανήκει σε αυτούς που έχουν χρήματα, όπλα και εξουσία. Ως αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης γεννιέται το MST, κίνημα στο οποίο οργανώνονται όλοι οικογένειες που δεν έχουν γη ή που αυτή που έχουν δεν τους επαρκεί. Ο βασικός μας στόχος είναι να μπορέσουμε να επιβιώσουμε και να συμβάλλουμε στο να βρεθεί μια διέξοδος στην κρίση που αντιμετωπίζει η χώρα μας.

Η κοινωνική βάση του MST αποτελείται από ιθαγενείς που έχουν εκδιωχθεί από τη γη τους και ακτήμονες αγρότες που εργάζονται ως εργάτες γης σε μεγάλα αγροκτήματα. Οι στόχοι του κινήματος, όπως αυτοί διατυπώθηκαν στο πρώτο του συνέδριο (2001), είναι η κατάληψη των ακαλλιέργητων εκτάσεων που δεν εκπληρώνουν τον κοινωνικό τους σκοπό και η συσπείρωση των αγροτών που μεταναστεύουν στις πόλεις.

Η πρώτη κατάληψη πραγματοποιήθηκε στην επαρχία του Τοάκο το Φεβρουάριο του 2000. Διακόσιες οικογένειες κατέλαβαν το αγρόκτημα Πανάντι. Η κατάληψη δέχτηκε επανειλημμένες επιθέσεις από τις δυνάμεις ασφαλείας και τους παραστρατιωτικούς, με αποκορύφωμα την εισβολή 40 ένοπλων παραστρατιωτικών στις 9 Φεβρουαρίου 2001 και τη δολοφονία έξι αγροτών. Για τη σφαγή αυτή δεν έχει τιμωρηθεί κανείς.

Σήμερα, το MST διαθέτει 100 περίπου καταυλισμούς. Οι περισσότεροι θεωρούνται παράνομοι και αντιμετωπίζουν τεράστια προβλήματα υδροδότησης και πλεκτροδότησης, την έλλειψη πόρων και εργαλείων για να καλλιεργήσουν τη γη και, πολύ συχνά, τις επιθέσεις των αρχών, των τοσφιλικάδων και των ένοπλων φρουρών τους.

- Ποια είναι τα κοινά σημεία και ποιες οι διαφορές ανάμεσα στο MST της Βολιβίας και σε εκείνο της Βραζιλίας;

- Μας εμπινέουν κοινοί στόχοι. Να αποδώσουμε γη στις οικογένειες που δεν έχουν. Να αναπτύξουμε ένα θεωρητικό και έμπρακτο αγώνα ενάντια στους μεγαλογαιοκτήμονες που την χρησιμοποιούν για τα χρηματιστηριακά τους παιχνίδια και για τα σκοτεινά τους συμφέροντα. Και τα δύο κινήματα προωθούν προγράμματα ενημέρωσης, επικοινωνίας, υποστήριξης και οργάνωσης των οικογενειών χωρίς γη. Από την άλλη πλευρά, δυστυχώς, και τα δύο κινήματα έχουν νεκρούς. Οι βασικές διαφορές απορρέουν από την ιστορία και την εξέλιξη του καθενός. Το MST της Βραζιλίας έχει κατορθώσει να απαλλοτριώσει μεγάλο μέρος των εδαφών που διεκδικεί, ενώ εμείς μόλις μπίκαμε σε μια διαδικασία οργάνωσης και δεν έχουμε απαλλοτριώσει παρά λίγες εκτάσεις. Υλοποιεί προγράμματα ανάπτυξης και δέχεται την υποστήριξη οργανώσεων από το εξωτερικό, ενώ εμείς δεχόμαστε σποραδική μόνο βοήθεια από Mn Κυβερνητικές Οργανώσεις και φίλους.

- Πόσα μέλη έχει το MST της Βολιβίας;

- Έχουμε πέντε χιλιάδες εγγεγραμμένα μέλη, είκοσι χιλιάδες συνδέονται έμμεσα με το MST και είναι περίπου 200 χιλιάδες αυτοί που μας έχουν πλησιάσει για να ζητήσουν πληροφορίες. Όπως και να 'χει, η πρόκληση είναι σημαντική, καθώς υπάρχουν τέσσερα εκατομμύρια Βολιβιανών που δεν έχουν γη. Είναι ο πληθυσμός που μεταναστεύει στα αστικά κέντρα και τις περιφέρειές τους, δημιουργώντας τις παραγκουπόλεις και σχηματίζοντας έναν πραγματικό στρατό ανέργων ή φτηνού εργατικού δυναμικού. μτφρ.: Κώστας Παπαθωμόπουλος

Η συνέντευξη δόθηκε στον Σέρχιο Καρράρο και δημοσιεύτηκε στις 10/9/2004 στην ιστοσελίδα: <http://www.nodo50.org/serpal/news04/28i.htm>

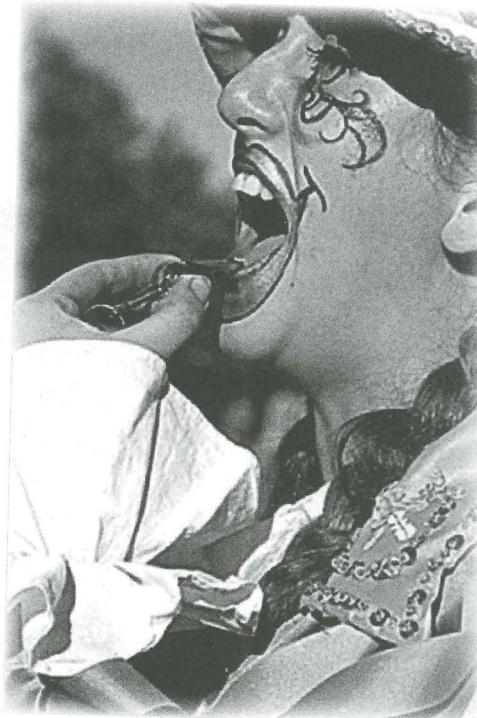

**Ανάκτηση του κλεμμένου δημόσιου χώρου,
ενίσχυση της μνήμης και της φαντασίας στη συλλογική σκέψη και έκφραση**

Θέατρο του δρόμου

**Δεν υπάρχει θέατρο του δρόμου
χωρίς έναν μεθυσμένο να περνάει,
έναν σκύλο να γαβγίζει
και έναν παγωτατζή να φωνάζει.**

Έκτορ Αλβαρέγιος

Στο θέατρο του δρόμου, η αντίληψη για τον κοινό χώρο διαμορφώνεται εκ νέου, οι ρόλοι θεατή-ηθοποιού εναλλάσσονται και η δύναμη του πολιτικού λόγου ισχυροποιείται.

Τι είναι;

Είδος θεάτρου που ξεκίνησε από την εποχή του Μεσαίωνα στην Ευρώπη και εξαπλώθηκε σε ολόκληρο τον κόσμο. Η παρουσία του είναι δημόσια και γι' αυτό συνδέεται από την εμφάνισή του με κοινωνικές προθέσεις, αντιστάσεις και διεκδικήσεις. Μπορεί να είναι: μικρή, αυτοσχεδιασμένη θεατρική παράσταση / ένα μουσικο-χορευτικό θέαμα / ένα σκετσάκι πολιτικής σάτιρας / παντομίμα / ακροβατικά / ταχυδακτυλουργικά / μεταμφίεση με κουστούμια ή ρούχα πολύχρωμα και μάσκες / ξυλοπόδαρα / μαριονέτες / μια γιορτή στη γειτονιά / μια συλλογική και δημιουργική έκφραση της καθημερινής ζωής / μια μορφή δράσης που αναπτύσσεται όπου οι άνθρωποι συναντιούνται...

Πότε εμφανίστηκε;

Το θέατρο του δρόμου εμφανίστηκε στην Αργεντινή, στο Μπουένος Άιρες, την περίοδο της δικτατορίας, τότε που πολλοί καλλιτέχνες δεν μπορούσαν να βρουν δουλειά στις αίθουσες λόγω των πολιτικών τους πεποιθήσεων, τότε που η θεατρική έκφραση είτε χειραγωγούνταν είτε καταστελλόταν. Στις αρχές της δεκαετίας του '80, στους δρόμους του Μπουένος Άιρες, οι πρώτες ομάδες θεάτρου του δρόμου άρχισαν να εκδηλώνουν την ανάγκη για ελεύθερη έκφραση.

Πού εμφανίζεται;

Σε πλατείες, δημόσια πάρκα, αγορές, παζάρια, στη γειτονιά, στα φανάρια, σε σταθμούς τρένων, σε στάσεις λεωφορείων, το θέατρο του δρόμου έρχεται να γεμίσει τον χρόνο αναμονής εκεί όπου ο κόσμος κάνει ουρά, να προκαλέσει το φευγαλέο βλέμμα, να συναντήσει τους ανθρώπους στους

κοινόχροτους χώρους της καθημερινότητάς τους...

Με ποιους παίζεται;

- A. Με την ομάδα που οργανώνει το είδος της παράστασης:
  1. Ομάδα που κάνει θέατρο του δρόμου ως επιλογή αισθητική-επαγγελματική.
  2. Ομάδα γειτονιάς, ή αλλιώς κοινωνική ομάδα, χωρίς επαγγελματικούς στόχους, που επιλέγει το θέατρο του δρόμου ως μορφή συλλογικής δημιουργικής έκφρασης, συνάντησης και συνεργασίας.
  3. Ομάδα που το χρησιμοποιεί ως εργαλείο για τη διαπραγμάτευση κοινωνικών προβλημάτων, ως τρόπο αντίδρασης στη δεδομένη κοινωνική πραγματικότητα.
- B. Με τον κόσμο που παραβρίσκεται, που περνά από τον χώρο της θεατρικής δράσης, το μεταβαλλόμενο κοινό της παράστασης

Τι πραγματεύεται;

Θεατρικά σενάρια αυτούσια ή διασκευασμένα, λογοτεχνικά κείμενα, κοινωνικά, πολιτικά, οικολογικά κ.ά. Θέματα, τοπικά νέα, καθημερινές δραστηριότητες...

Το θέατρο του δρόμου δεν επιβάλλει είσοδο και γι' αυτό δεν αποκλείει κανέναν.

Βάσια Εξάρχου

Το θέατρο του δρόμου ή οι δημόσιοι χώροι και το κοινό

του Έκτορ Αλβαρέγιος,
διευθυντή της ομάδας Λα Ρούνφλα'
του Μπουένος Άιρες, για την «αλάνα»

Μούργα, Μπουένος Άιρες, Αργεντινή.

Στις μεγάλες πόλεις αυτής της χώρας ο χαρακτηρισμός **του δρόμου** σημειώνεται όταν οι άνθρωποι υποδηλώνεις **υποτίμηση**, γιατί τα περισσότερα απ' όσα συμβαίνουν σ' αυτόν τον ανοικτό χώρο, τον δρόμο, είναι μη αποδεκτά, θεωρούνται ανεπιθύμητα.

Στους δρόμους συναντάμε: τον χειρουργό, την πόρνη, την τραβεστί, που οι περισσότεροι αποδοκιμάζουν και ταυτόχρονα επιζητούν τις υπηρεσίες της.

Στους δρόμους συναντάμε: τις λακκούβες, τα σπασμένα πεζοδρόμια, τους πίδακες, τους τοξικομανείς, τα εγκαταλειμμένα παιδιά, αυτούς που αρπάζουν αυτά τα παιδιά για να τα εκπορνεύσουν ή να εμπορευτούν τα όργανά τους, τη διεφθαρμένη αστυνομία.

Στους δρόμους συναντάμε: τον τσαντισμένο οδηγό λεωφορείου... τον ταξιζή... τον μηχανόβιο...

Στους δρόμους συναντάμε: τη διαδήλωση των πικετέρος που κόβουν τους δρόμους για να ακουστούν, τους καρτονέρος², τους φτωχούς, τους ασθενείς.

Στους δρόμους συναντάμε: τα σκουπίδια, τα σκατά των σκύλων, τα βρόμικα νερά, τις ροχάλες, τον θόρυβο των εξατμίσεων, τα τοξικά αέρια, τις καταιγίδες, τις πλημμύρες, τα πεσμένα δέντρα. Συναντάμε **το χάος**. Αυτό το χάος που μεγεθύνεται από τον φακό των τηλεοπτικών ειδήσεων όταν μας πληροφορούν για το τι συμβαίνει σ' αυτόν τον χώρο.

Έτσι λοιπόν: Αν εξαιρέσουμε τις μεγάλες (καλλιτεχνικές) παραγωγές που πραγματοποιούνται ευκαιριακά, κυρίως από ευρωπαϊκά σκήματα που καταφέρουν συνοδευόμενα από μια καλή διαφοριστική εκστρατεία, το να κάνεις θέατρο σ' ένα τέτοιο μέρος, **στον δρόμο**, κάτω από αυτές τις συνθήκες και σε καταστάσεις τόσο ρεαλιστικές, φαίνεται αδιανότο για τη μεγάλη πλειοψηφία των ανθρώπων του θεάτρου ή των συναφών με αυτή την τέχνη επαγγελματιών (δημοσιογράφοι, παραγωγοί, δημόσιοι λειτουργοί).

Στο πλαίσιο αυτό, **το θέατρο του δρόμου**, ή αλλιώς **το θέατρο των ανοικτών/δημόσιων χώρων**, καταλαμβάνει ένα μέρος... πολύ δύσκολο να το ορίσεις, γιατί θεωρείται μη επικερδές, ελάχιστα εκτιμώμενο και βρισκόμενο

πολύ κοντά στο περιθώριο. Αυτή είναι η θέση του κυρίαρχου θεατρικού λόγου στην Αργεντινή σήμερα.

Ωστόσο...

Στον δρόμο συναντιούνται **όλοι** γιατί ο δρόμος ανήκει σε **όλους**, στον δρόμο συναντίεται **ο κόσμος**.

Και είναι ο ίδιος ο κόσμος, που συναντιέται έτσι ξαφνικά με ένα θεατρικό έργο σε μια πλατεία ή σ' έναν δρόμο και σταματάει να το δει. Και την ίδια εκείνη στιγμή οι άνθρωποι αυτοί μετατρέπονται σε θεατές και πολλοί απ' αυτούς βλέπουν για πρώτη φορά στη ζωή τους θέατρο, έχοντας την ελευθερία να επιλέξουν να φύγουν χωρίς να ενοχλήσουν κανέναν ή να παραμείνουν, αν θέλουν, μέχρι το τέλος. Και σίγουρα, ο κόσμος αυτός ανακαλύπτει ένα θέαμα ζωντανό, που πιθανόν να αλλάξει την ιστορία του, ακόμα και αν είναι για μερικά λεπτά.

Έτσι λοιπόν: Οι άνθρωποι του θεάτρου (ηθοποιοί, σκηνογράφοι, τεχνικοί, βοηθοί, σκηνοθέτες), οι οποίοι δίνουν όλες τις καλλιτεχνικές τους δυνάμεις για να προσεγγίσουν αυτόν τον (θεατρικό) λόγο, όταν παρατηρούν το παριστάμενο κοινό, που είτε τυχαία πέρναγε από εκεί είτε ήρθε ειδικά για την παράσταση, και το βλέπουν να απολαμβάνει το έργο τους, αισθάνονται ότι εκπληρώνουν τον σκοπό τους, παρότι η είσπραξη του «καπέλου»³ (εθελοντική προσφορά του κοινού) δεν καλύπτει τις βασικές τους οικονομικές ανάγκες. Και αυτός δεν είναι παρά ο ίδιος σκοπός που έχουν όλοι οι άνθρωποι του θεάτρου: να βλέπει και να απολαμβάνει την τέχνη τους όσο το δυνατόν περισσότερος κόσμος. Και οι άνθρωποι που ασχολούνται με το θέατρο του δρόμου ξεπερνούν τις δυσκολίες τους, γιατί αποδεικνύεται ότι ο κόσμος που τους βλέπει είναι περισσότερος από εκείνον που θα τους έβλεπε σε οποιαδήποτε θεατρική σκηνή. Και αυτή είναι η θέση που έχει ο λόγος του θεάτρου του δρόμου σήμερα στην Αργεντινή.

Επιπλέον, οι άνθρωποι του θεάτρου του δρόμου γνωρίζουν ότι υπηρετούν ένα είδος λαϊκού θεάτρου ή θεάτρου του λαού, δεδομένου ότι αυτού του είδους οι παραστάσεις σε δημόσιους χώρους υπήρχαν πριν η αστική τάξη δημιουργήσει τους εξειδικευμένους για τη θεατρική τέχνη χώρους, δηλαδή τις θεατρικές αίθουσες. Και παρότι η σημερινή δημοκρατία δεν απαγορεύει αυτές τις δραστηριότητες στους δημόσιους χώρους, τις κρατά στο περιθώριο γιατί απειλούν **το κατεστημένο**.

Λέγεται ότι «η θεατρική τέχνη πραγματοποιείται στις θεατρικές αίθουσες που γι' αυτόν τον λόγο υπάρχουν. Κάθε θεατρικό έργο που πραγματοποιείται έχω από αυτές ανήκει στο περιθώριο». Απαντάμε: «η θεατρική

Ομάδα καρναβαλιού,
Κολομβία.

Ομάδα θεάτρου γειτονιάς του Μεντέγιν, Κολομβία.

αίθουσα, όπως και οι θρησκευτικοί ναοί, δημιουργήθηκαν για να διευκολύνουν όσους πραγματοποιούσαν τις τελετές, αλλά για τους αληθινούς πιστούς αυτό δεν αλλάζει ούτε την ουσία ούτε την αξία των τελετών τους. Η ουσία του θεάτρου βρίσκεται στους ανθρώπους του και όχι στο κτίριο που τους στεγάζει.

Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι, από την πτώση της δικτατορίας μέχρι σήμερα, υπερασπιζόμαστε με πάθος αυτόν τον θεατρικό λόγο (σημαντική προϋπόθεση για να μπορείς να συνεχίσεις να τον υπηρετείς). Ένας λόγος παραπάνω από θεατρικός, γιατί απαιτεί την ιδιαίτερη εκπαίδευση και προετοιμασία μας ώστε να μπορούμε να επικοινωνούμε σ' αυτούς τους (δημόσιους) χώρους.

Οι παραστάσεις του δρόμου και οι διαφορετικές του εκφράσεις

Υπάρχει ένα είδος θεάτρου του δρόμου που λέγεται **κοινοτικό ή δημοτικό θέατρο**, το οποίο πραγματοποιείται από γείτονες που συναντιούνται και καταγράφουν συλλογικά την ιστορία της συνοικίας τους, ως μια προσπάθεια ανάκτησης και διατήρησης της ιστορικής μνήμης. Οι θεατρικές αυτές ομάδες, οι οποίες είναι πολυάριθμες και η πλειοψηφία τους δημιουργήθηκε μετά την κοινωνικοπολιτική κρίση του 2001, προήλθαν από τα θεατρικά εργαστήρια που έστησαν οι σκηνοθέτες Αδεμάρ Μπιάντσι και Ρικάρντο Ταλέντο.

Στο θέατρο του δρόμου μπορούμε επίσης να συμπεριλάβουμε το λεγόμενο «**νέο τσίρκο ή το τσίρκο χωρίς στέγη**», ολιγάριθμα σχήματα δύο ή τριών καλλιτεχνών, οι παραστάσεις των οποίων, παρότι έχουν θεατρικότητα, χαρακτηρίζονται κυρίως από ακροβατικές επιδείξεις δεξιοτεχνίας, με σκοπό τη διασκέδαση του κοινού αλλά και τη δική τους επιβίωση.

Ισχυρή παρουσία στο θέατρο του δρόμου έχει «**η μούργα**⁴», την οποία θα κατατάσσαμε σ' αυτό που ονομάζεται «τέχνη του λαού». Είναι ομάδες στις οποίες ο κόσμος δραστηριοποιείται ενεργά, έχοντας στόχο τη συμμετοχή, τη συνάντηση, τη διασκέδαση. Στη μούργα ο κόσμος χορεύει, τραγουδά και κριτικάρει το σύστημα μέσω των σκωπτικών τραγουδιών και σχολίων. Η μούργα δεν στοχεύει στην τελειότητα αλλά στη συμμετοχή όλων, χωρίς προϋποθέσεις.

Τέλος, υπάρχει το **επαγγελματικό θέατρο του δρόμου**. Υλοποιείται από επαγγελματίες του θεάτρου οι

οποίοι, λειτουργώντας συλλογικά, παρεμβαίνουν στην κοινωνία, ενώ προσπαθούν να ζήσουν από το επάγγελμά τους μελετώντας, βελτιώνοντας τα μέσα τους, ερευνώντας.

Στο πάρκο Αβεγιανέδα, στο Μπουένος Άιρες (ένας δημόσιος χώρος με πολύ ισχυρή παρουσία των γειτόνων), πραγματοποιείται δυο φορές το χρόνο η Εθνική Συνάντηση των Ομάδων του Θεάτρου του Δρόμου. Στον χώρο του πάρκου λειτουργούν τρεις θεατρικές συλλογικότητες που, επιλέγοντας μια εναλλακτική θεατρική αισθητική, αποφάσισαν να κάνουν θέατρο του δρόμου: η **Καράκου**, το θέατρο της **Λα Ιντεμπέριε** και η **Λα Ρούνφλα**, οι οποίες, μαζί με τις παραδοσιακές ινδιάνικες θεατρικές ομάδες **Wayna Marka** και **Mallku Katary**, τα μέλη των οποίων προέρχονται από τις ιθαγενικές κοινότητες Αϊμάρα και Κέτσουα, παρουσιάζουν το έργο **Όνειρα Γιγάντων**, που πραγματεύεται το ζήτημα της συμβίωσης των διαφορετικών εθνοτήτων. Επίσης, στην επαρχία της Σάντα Φε δραστηριοποιείται η ομάδα **Λα Τραμόγια** και στη Μεντόσα η **Λα Περικάνα**, για να μνημονεύσουμε μερικά από τα αντίστοιχα σχήματα της περιφέρειας.

Το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα βρίσκεται πάντα στην υποκειμενική κρίση των εκάστοτε θεατών αλλά, κατά τη γνώμη μου, τα παραπάνω θεατρικά σχήματα έχουν να παρουσιάσουν σημαντική ποιοτική δουλειά.

Δεν ξέρω αν το θέατρο που κάνουν είναι «ιερό», αλλά ξέρω σίγουρα ότι είναι ζωντανό και ότι οι άνθρωποι του δουλεύουν με πάθος.

Μετάφραση: Δήμητρα Σούλιου

- 1 H La Runfla σχηματίστηκε το 1991, το όνομά της προέρχεται από την αργκό της πόλης (lunfardo) και σημαίνει «κόσμος του ίδιου είδους ενώμενος για ένα κοινό σκοπό». Εγκαθίσταται στο πάρκο Αβεγιανέδα, έρχεται σε επαφή με τον κόσμο, ενθαρρύνει πολιτιστικές δραστηριότητες και διεκδικεί τη χρήση του πολιτιστικού κέντρου του πάρκου.
2. Συλλέκτες ανακυκλώσιμων υλικών από τα σκουπίδια.
3. H gorra είναι η κατά βούληση οικονομική ενίσχυση της ομάδας. gorra: σκούφος, μπρές, de gorra: τζάμπα, στην τράκα.
4. H murga συνδέεται με το έθιμο του καρναβαλιού, τις λαϊκές εκδηλώσεις και γιορτές. Η στρατιωτική δικτατορία, το 1976, απαγόρευσε με διάταγμα το καρναβάλι. Η καταγωγή της μούργα εντοπίζεται στις μουσικές εκδηλώσεις των Αφρικανών σκλάβων, στο καντόμπε (θρησκευτική έκφραση με αφρικανικά τύμπανα, χορό και τραγούδι), με το οποίο εκδήλωναν την αντίστασή τους και, παράλληλα, διατηρούσαν την κουλτούρα τους.

Το τσίρκο Ελ Σανάλ, μια σχολή για τα παιδιά του δρόμου

Από το 1998 λειτουργεί στο Κάλι της Κολομβίας μια πρωτοποριακή σχολή για την εκμάθηση τεχνικών θεάτρου του δρόμου. Την ίδρυσε ο Έκτορ, που μέχρι τότε έδινε παραστάσεις ως ξυλοπόδαρος όχι μόνο στη Λατινική Αμερική, αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο. Στη σχολή, που ονομάζεται τσίρκο **Ελ Σανάλ ή Τσίρκο για Όλους** (Circo para Todos), φοιτούν αποκλειστικά παιδιά του δρόμου που, επί το πλείστον, είναι θύματα του 40χρονου εμφύλιου πολέμου και των επιθέσεων των καρτέλ της κοκαΐνης. Στη σχολή εκπαιδεύονται ως μελλοντικοί ακροβάτες, σχοινοβάτες, ισορροπιστές, ζογκλέρ, ταχυδακτυλουργοί και ξυλοπόδαροι.

Το Τσίρκο για Όλους δίνει κάθε χρόνο την αποχαιρετιστήρια παράσταση προς τιμή των απόφοιτων της χρονιάς. Να σημειώσουμε ότι για τους απόφοιτους της σχολής εκδηλώνει ενδιαφέρον ακόμη και το φημισμένο Τσίρκο του Ήλιου.

Το τσίρκο Ελ Σανάλ έχει εμφανιστεί σε πολλές χώρες της Αμερικής, καθώς και στην Ευρώπη (Ισπανία, Γαλλία και Αγγλία).

Μιχάλης Ανιτσάκης

για το Αόρατο Θέατρο

Από τους φρενιτιώδεις πειραματισμούς στο **Αρένα Τεάτρε** (Arena Theatre) του Σάο Πάουλο ως το πολύ πιο οργανωμένο και σε διεθνή βάση **Θέατρο των Καταπιεσμένων**, ο Αουγκούστο Μπόαλ (ο οποίος φυλακίστηκε από τη δικτατορία στη Βραζιλία το 1960) και οι «συνεργοί του» προχώρησαν σε ριζοσπαστικές καινοτομίες και μια ιδιαίτερη άποψη σε ότι αφορά στο θέατρο, με ευρύτερες επιπτώσεις στον πολιτικό και πολιτισμικό ακτιβισμό. Μία από τις προτάσεις τους είναι και το **Αόρατο Θέατρο**, μια φόρμα που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί θέατρο του δρόμου, αν και πηγαίνει πολύ μακρύτερα από τις κλασικές εκδοχές του είδους.

Μια ομάδα δρώντων μπορεί να δημιουργήσει ένα σενάριο δράσης και να το «παρουσιάσει» σε σημεία με υψηλή διέλευση περαστικών, με τρόπο όμως που να γίνεται αντιληπτό ως **πραγματικό γεγονός** και όχι ως θεατρικό, επιδιώκοντας μάλιστα τη συναισθηματική και σωματική **εμπλοκή** των διερχομένων. Acting στη Ζωή. Ανάθικο;

Ο Μπόαλ εξηγεί: «Το Θέατρο των Καταπιεσμένων είναι θέατρο με την πιο αρχαία σημασία του όρου. Δηλαδή, όλα τα ανθρώπινα πλάσματα είναι ηθοποιοί και θεατές. Είναι θεατές-ηθοποιοί (Spect-Actors). Αυτό που κάνουν οι ηθοποιοί το κάνουμε στη ζωή μας, πάντα και παντού. Η μόνη διαφορά είναι ότι οι ηθοποιοί έχουν συνείδηση ότι χρησιμοποιούν τη γλώσσα του θεάτρου και έτσι μπορούν να τη διαχειριστούν καλύτερα, ενώ οι γυναίκες και οι άντρες στον δρόμο δεν γνωρίζουν ότι κάνουν θέατρο». Σήμερα σε όλη την αμερικάνικη πόλειρο υπάρχουν ομάδες που ασχολούνται με το Αόρατο Θέατρο, με θέματα που καταπίανονται με όλες τις μορφές καταπίεσης: ρατσιστική, φυλετική, οικονομική και κοινωνική.

Iced Flame

Θεατρική ομάδα διαβόλων, Βολιβία.

Θέατρο φαναριών

Περπατώντας στο Σαντιάγο συναντά κανείς διάφορα αξιοπερίεργα πράγματα, από τα οποία άλλα τον αφήνουν αδιάφορο κι άλλα του αποσπούν την προσοχή.

Ένα από αυτά είναι και η τέχνη του δρόμου, όπως θέατρο, μουσική, παραστάσεις ζογκλέρ και παλιάτσων κ.λπ.

Είναι εκπληκτικό να βλέπεις πώς προετοιμάζεται μια ομάδα ανθρώπων στον δρόμο για να δώσει μια παράσταση μερικών μόνο λεπτών. Τα φανάρια θα μας φαίνονται ότι διαρκούν μια αιωνιότητα αν δεν υπήρχαν οι ζογκλέρ με τις μπάλες και τις ξύλινες κορίνες, που μας ξαναγυρίζουν με την τέχνη τους για λίγες στιγμές στην παιδική μας πλοκία, περιμένοντας λίγα κέρματα ή, μερικές φορές, τίποτα. Το θέατρο του δρόμου, με μια ολιγόλεπτη σκηνή, μας μεταφέρει σε άλλες εποχές ή, απλά, μας κάνει να γελάσουμε. Είναι χιλιάδες τα συναισθήματα που ζούμε βλέποντας την τέχνη του δρόμου στην πόλη και είναι μαγικές οι στιγμές που μας χαρίζουν οι καλλιτέχνες. Γιατί, στην πραγματικότητα, αυτοί είναι οι καλλιτέχνες!

της Κίκα, από το Σαντιάγο της Χιλής

Ομάδα Καποέιρα, Κολομβία.

Το Θέατρο του δρόμου στις ΗΠΑ

Στις ΗΠΑ, λόγω των ποικίλων καταγωγών του πληθυσμού, υπάρχουν ομάδες από όλες τις πεπίρους της υφολίου. Ομάδες από την Αφρική που βασίζονται σε παραδοσιακά έθιμα και τελετουργίες για να τα ξελίξουν σε θέατρο του δρόμου, ομάδες από την Ευρώπη που περιοδεύουν, από την Ασία και, φυσικά, από τη Λατινική Αμερική.

Μια ομάδα, που υιοθέτησε ως έναν από τους βασικούς τρόπους δράσης της το αναρχικό - αντάρτικο θέατρο δρόμου (anarchist guerilla street theater), είναι οι Ντίγκερς (Diggers), που υπήρχαν από τις πιο γνωστές ομάδες του Σαν Φρανσίσκο τη δεκαετία του '60. Βασιζόμενοι σε αναρχική-αντιεξουσιαστική ιδεολογία, πρότειναν εναλλακτικούς τρόπους και μοντέλα κατά του συστήματος της ιδιοκτησίας. Συνδύασαν στη δράση τους θέατρο του δρόμου, ακτιβισμό και καλλιτεχνικά δρώμενα στην πρότασή τους για την «Ελεύθερη Πόλη».

Στην ίδια πόλη, σήμερα πραγματοποιείται το μοναδικό φεστιβάλ θεάτρου του δρόμου στις ΗΠΑ, το **In The Street** (Στους Δρόμους). Οι περισσότερες παραστάσεις πραγματοποιούνται σε «υποβαθμισμένες» γειτονιές. Σε σημεία της πόλης που οι κάτοικοι έχουν πολύ χαμπλά εισοδήματα, που οι τιμές των εμπορικών θέατρων είναι γι' αυτούς απαγορευτικές και που κλείνονται στα διαμερίσματά τους καθώς φοβιούνται να κυκλοφορίσουν στην «επικίνδυνη» και «βρόμικη» πόλη. Σε τέτοιες συνθήκες έρχεται το θέατρο του δρόμου να δείξει πως τα πράγματα μπορούν να είναι διαφορετικά.

Ελένη Μαλλιαρού

Μαθηματικά και θέατρο του δρόμου:

το θεώρημα του Shannon για τον μαλαμπαρισμό

$$(F+D) \cdot H = (B+D) \cdot N$$

F = ο χρόνος που η μπάλα παραμένει στον αέρα

D = ο χρόνος που η μπάλα παραμένει στο χέρι

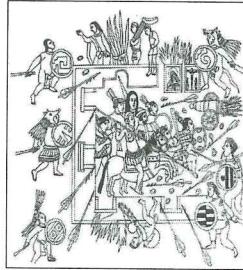
H = ο αριθμός των χεριών (1 ή 2)

(μαλαμπαρισμό κάνουν και άτομα με ένα χέρι)

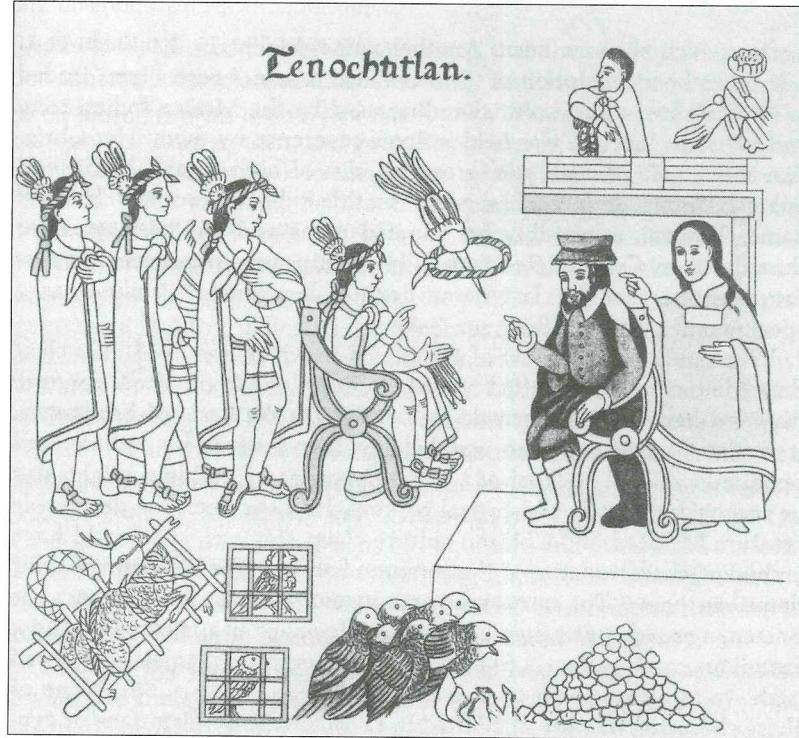
B = ο χρόνος που το χέρι παραμένει άδειο

N = ο αριθμός που υποδηλώνει τις μπάλες

ο Θρύλος της Γιορόνα

«Γυναίκα που κλαίει»,
«Μεξικανή Μήδεια»,
«η πρώτη γυναίκα
που έφερε στη ζωή μιγάδα»
η Γιορόνα και το κλάμα της
απαντάται
στις δοξασίες ολόκληρης
της αμερικανικής ηπείρου.

Μαλίντσιν

Το 1519 τα πλοία του Κορτέζ επιβιβάστηκαν στο Ποτόντσαν. Η μάχη που ακολούθησε έφερε νίκη στους Ισπανούς λόγω της υπεροχής τους σε ιππικό, πυροβόλα και τακτική. Οι πτημένοι αρχηγοί πρόσφεραν σαν εκδήλωση υποταγής τρόφιμα, ρούχα, χρυσά στολίδια και μια ομάδα νέων γυναικών, ανάμεσα στις οποίες ήταν κάποια που αποκαλούνταν Μαλίντσιν. Οι Ισπανοί την αποκαλούσαν «Μαρίνα» ή «Μαλίντσε» η οποία, καθώς γνώριζε τη γλώσσα νάουατλ του Κεντρικού Μεξικού και την τσοντάλ, γλώσσα των Μάγια της ακτής, χρησιμοποιήθηκε ως διερμηνέας δουλεύοντας μαζί με τον Ισπανό Χερόνιμο ντε Αγκιλάρ, που είχε μάθει σαν ναυαγός τη γλώσσα των Μάγια. Έτσι, έγινε έμπιστη του Κορτέζ σε ολόκληρη την εκστρατεία του και επίσης σύζυγός του, από την οποία απέκτησε έναν γιο, τον δον Μαρτίν.

Townsend R., *Oι Αζτέκοι, εκδόσεις Δελφίνι, Αθήνα 1997.*

... La pena que no es pena, Llorona, todo es pena para mí.
Ayer penaba por verte, Llorona, y hoy peno porque te vi...

(... ο πόνος που δεν είναι πόνος, Γιορόνα, όλα είναι πόνος για μένα.
Χτες πονούσα για να σε δω, Γιορόνα, και σήμερα πονάω που σε είδα...)

(στίχοι από μεξικανικό παραδοσιακό τραγούδι)

Μετά την κατάκτηση του Μεξικού από τους Ισπανούς κονκισταδόρες, περίπου στα μέσα του 16ου αιώνα, οι κάτοικοι της νέας πρωτεύουσας, της Πόλης του Μεξικού, αποσύρονταν στα σπίτια τους μετά το βραδινό σιωπητήριο. Τα μεσάνυχτα, και κυρίως όταν το φεγγάρι έλαμπε στον ουρανό, ξυπνούσαν αναστατωμένοι στο άκουσμα θλιβερών, μακρόσυρτων ουρλιαχτών. Μια γυναίκα ντυμένη στα λευκά πλανιόταν στους έρημους δρόμους με κατεύθυνση προς την Ανατολή. Περνούσε από τον ένα δρόμο στον άλλο, χωρίς να ακολουθεί κάποιο συγκεκριμένο δρομολόγιο, αλλά πάντα κατέληγε στη Μεγάλη Πλατεία. Εκεί γονάτιζε και έσκυψε το πρόσωπο χαμπλά, ώσπου ακουμπούσε στο πλακόστρωτο. Η διαπεραστική κραυγή της: «Ααα! παιδιά μου! ααα!» ακουγόταν κατά διαστήματα ως τις πρώτες πρωινές ώρες... Όσοι τολμηροί αποφάσισαν να αφίσουν την ασφάλεια του σπιτιού τους για να δουν τη γυναίκα, την είδαν από μακριά, μια αιθέρια φιγούρα, με το μακρύ πέπλο να της σκεπάζει το πρόσωπο. Φεύγοντας από τον καθεδρικό ναό σχεδόν πετούσε, ώσπου, παίρνοντας τους δρόμους για μια ακόμη φορά, έφτανε στις όχθες της μεγάλης λίμνης και χανόταν μέσα της κλαίγοντας... Η παρουσία της ήταν αισθητή για τόσο μεγάλο διάστημα που τελικά έμεινε στη σκέψη των κατόκων της πόλης ως η «γυναίκα που κλαίει», η Llorona...

Η ιστορία της Γιορόνα απαντάται σε διαφορετικές εκδοχές σε όλη την

της την απατούσε με την ίδια της τη μπέρα, τη σκότωσε και έβαλε φωτιά στο σπίτι της ξεχώντας στην τρέλα της ότι μέσα ήταν και τα παιδιά της. Στην Αργεντινή, η Γιορόνα δεν είχε πρόσωπο. Όταν εμφανιζόταν έφερνε αρρώστιες στους υγιείς και θάνατο στους αρρώστους.

Στο Μεξικό, η παράδοση που την αφορά είναι πολύ μεγάλη και υπάρχουν αρκετές εκδοχές για την προέλευσή της. Μια εκδοχή υποστηρίζει ότι προκειται για την ιστορία της προστάτιδας θεάς των Ατζέκων Cihuacóatl (Σιουακόατλ). Λένε ότι λίγο πριν την κατάκτηση από τους Ισπανούς μια γυναικεία φιγούρα ντυμένη στα λευκά εμφανιζόταν διαρκώς πάνω από τη λίμνη και περιφερόταν στους γύρω λόφους τρομοκρατώντας τους κατοίκους. «Αχ! παιδιά μου! Πού να σας πάω για να ξεφύγετε από το φρικτό σας μέλλον;» έλεγε θρηνώντας. Οι ιερείς είδαν την εμφάνισή της αυτή σαν οιωνό, και αποφάσισαν να μελετήσουν τις παλιές προφητείες. Οι πρόγονοί τους ανάφεραν ότι η θεά θα εμφανιζόταν για να τους ανακοινώσει την πτώση της αυτοκρατορίας των Αζτέκων από εκείνους που θα έρχονταν από την Ανατολή.

Μια άλλη εκδοχή ταυτίζει τη Γιορόνα με μια «Μεξικανή Μήδεια». Λέγεται πως κοντά στα 1500, μια όμορφη μιγάδα ερωτεύτηκε έναν Ισπανό αξιωματούχο με τον οποίο απέκτησε δύο παιδιά. Σε μια κρίση τρέλας, όταν εκείνος την εγκατέλειψε, η νεαρή σκότωσε τα παιδιά τους με τα μαχαίρια που της είχε χαρίσει. Με ματωμένα χέρια, βγήκε στο δρόμο κλαίγοντας και ουρλιάζοντας από τον πόνο, ώσπου κάποια στιγμή συνελήφθη και καταδικάστηκε σε θάνατο.

Τέλος, η πιο δημοφιλής εκδοχή είναι αυτή που ταυτίζει την ιστορία της Γιορόνα με εκείνη ενός ιστορικού προσώπου, της doña Marina (δόνια Μαρίνα), ή αλλιώς La Malinche (Λα Μαλίντσε), που περιπλανιέται μετανιωμένη που πρόδωσε τη φυλή της. Η ιθαγενής ερωμένη του Hernán Cortés, κόρη ενός ευγενούς των Αζτέκων, πουλήθηκε από τη μπέρα της σκλάβια σε εμπόρους, που με τη σειρά τους τη δώρισαν στον επικεφαλής των κατακτητών. Η ιστορία τη θέλει σύμμαχό του, αφού τον βοήθησε να υποτάξει τους ιθαγενείς παιζοντας τον ρόλο της μεταφράστριας και συμβούλου. Υπήρξε μόνιμη σύντροφός του και του χάρισε δυο παιδιά. Η στάση της αυτή δημιούργησε τεράστια ρήξη με τη φυλή της, σε σημείο που το όνομά της έγινε συνώνυμο της προδοσίας. Όταν ο Κορτές, κυβερνήτης πλέον της αποικίας του Μεξικού, την εγκατέλειψε για να παντρευτεί μια πλούσια Ισπανίδα ευγενή, εκείνη αποφάσισε να τον εκδικήσει. Πίρε τα παιδιά τους και φτάνοντας στο ποτάμι τα έπινξε με τα ίδια της τα χέρια. Συνειδητοποιώντας την πράξη της άφησε μια θρηνητική κραυγή: «Αααχ! παιδιά μου!» Πριν αφαιρέσει την ίδια της τη ζωή, ο θρύλος την θέλει να καταριέται τον πρωτότοκο γιο της νέας οικογένειας του κατακτητή που την πρόδωσε...

Από τους Μεξικάνους θεωρείται η πρώτη γυναίκα που έφερε στη ζωή μιγάδα και, κατ' αυτό τον τρόπο, συμβολικά «μπέρα του έθνους τους» που αποτελείται σε μεγάλο ποσοστό από μιγάδες.

αμερικανική ήπειρο, από τις ΗΠΑ μέχρι την Παταγονία. Έχουν γυριστεί τουλάχιστον τέσσερις ταινίες και έχουν γραφτεί πολλά άρθρα και ανθρωπολογικές μελέτες αφιερωμένα σε αυτήν. Σε κάποιες περιοχές της Κολομβίας, η Γιορόνα κυκλοφορεί βρόμικη και ταλαιπωρημένη, με το πρόσωπό της σκαλισμένο από το κλάμα. Είναι το πνεύμα μιας ανύπαντρης μπτέρας που πέταξε το παιδί της στο ποτάμι για να απαλλαγεί από τη ντροπή. «Εδώ το πέταξα... πού θα το ξαναβρώ;» είναι ο θρήνος της. Στη Βενεζουέλα, η Γιορόνα λέγεται πως ήταν μια κοπέλα που άτανάκουσε τις φήμες ότι ο άντρας

desde el fondo de la tierra,
fantasmas humanos se buscan.
algunos olvidan frío,
otros nunca se encuentran.
hacen temblar la vida;
tiemblan sueños,
tiembla amor.

ay! no quiero amarte, Llorona.
ay! no quiero llorar contigo.
ay! déjame ver tu piel.
ay! déjame ser tu piel.
déjame ayudarte,
na' más dime cómo,
y así será...

desde el fondo de la tierra...
más allá de la existencia
flotan almas solas todas crucificadas
hombres y mujeres lloran
por un amor que nunca tuvieron.
ay!, no quiero amarte, Llorona...

από τα βάθη της γης,
ανθρώπινα φαντάσματα ψάχνουν.
κάποια ξενούν το κρύο,
άλλα ποτέ δεν συναντώνται.
κάνουν τη ζωή να τρέμει,
τρέμουν τα όνειρα, τρέμει η αγάπη.

αχ! δεν θέλω να σε αγαπήσω, Γιορόνα.
αχ! δεν θέλω να κλαίω μαζί σου.
αχ! áσε με να δω το δέρμα σου.
αχ! áσε με να είμαι το δέρμα σου.
άσε με να σε βοηθήσω,
πες μου μόνο πώς, κι έτσι θα γίνει...

από τα βάθη της γης...
πιο πέρα από την ύπαρξη
επιπλέουν ψυχές μοναχές όλες σταυρωμένες
άντρες και γυναίκες κλαίνε
για μια αγάπη που ποτέ δεν είχαν.
αχ! δεν θέλω να σε αγαπήσω, Γιορόνα...

τραγούδι των **Los Jaguares**
από το άλμπουμ **El Primer Instinto**

Οι γνώμες διχάζονται για τη φαινομενική προδοσία της: θεωρείται ότι δίνοντας τη δυνατότητα στον Κορτές να διαπραγματευτεί με τους ιθαγενείς έσωσε πολλούς συμπατριώτες της, που σε άλλη περίπτωση θα είχαν εξαρχής σφαγιαστεί.

Κωνσταντίνα Γαβαλά

Κυριότερες πηγές: Shep Lenchek, "La Malinche": Harlot or Heroine? Luis González Obregón, Las calles de México, Leyendas y sucedidos, Ed. Porrúa, México, 1997. http://en.wikipedia.org/wiki/La_Llorona

Αφί ΕΡΩΜΑ η άλη καμπάνια

Οι φωτογραφίες του αφέρουματος είναι του χρήστου στεφανό
Αντζερού Κωσταρί, Ευγένιο Μιχαλοπούλου, Χρήστος Στεφάνου, Ηλίας Τζουράς
Το αφέρωμα επιμελήθηκαν από:

ESTA USTED EN TERRITORIO
ZAPATISTA EN REBELDIA
Aquí Manda el Pueblo
y el Gobierno Obedece

ENTRADA AL
CARACOL →

ΒΡΙΣΚΕΣΤΕ
ΣΕ ΕΞΕΓΕΡΜΕΝΟ
ΖΑΠΑΤΙΣΤΙΚΟ ΕΔΑΦΟΣ
Εδώ προστάζει ο λαός
και υπακούει η κυβέρνηση
ΕΙΣΩΔΟΣ ΣΤΟ ΚΑΡΑΚΟΛ

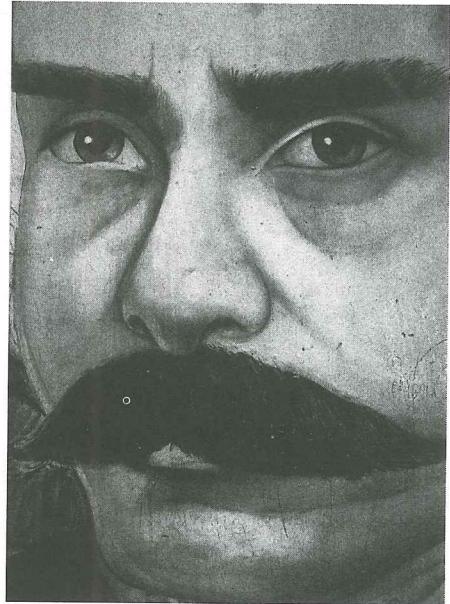
- Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΑΓΩΝΑ
- Ο ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ Η ΟΡΓΗ
- ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΩΝ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΤΣΙΛΑΖ
- ΜΙΑ ΦΟΛΥ ΆΛΗ ΚΑΜΠΑΝΙΑ
- ΤΟ ΜΕΞΙΚΟ ΤΩΝ ΑΠΟ ΚΑΤΩ ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΑΛΗΣ ΚΑΜΠΑΝΙΑΣ
- ΓΙΑΤΙ ΥΠΟΓΡΑΦΟΥΜΕ ΤΗΝ ΕΚΤΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΖΟΥΤΚΛΑΣ ΛΑΚΑΝΤΟΝΑ
- ΣΤΟΝ ΔΡΟΜΟ ΠΑ ΤΗ ΔΙΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ
- ΤΟ ΓΑΙΤΑΝΑΚΙ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΠΑΕΙ...
- ΣΑΝ ΣΑΛΒΑΔΟΡ ΑΤΕΝΚΟ: Η ΕΚΔΙΚΗΣΗ - ΛΟΥΛΟΥΔΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΑΤΕΝΚΟ - ΟΧΙ ΣΦΑΙΡΕΣ

Με την «Έκτη Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα» ο EZLN (Ζαπατιστικός Στρατός Εθνικής Απελευθέρωσης) προσκαλεί άτομα και οργανώσεις που αγωνίζονται και αντιστέκονται να συντονίσουν τις δυνάμεις και τους αγώνες τους και να οικοδομήσουν «από τα κάτω και για τους από κάτω μια εναλλακτική πρόταση απέναντι στη νεοφιλελεύθερη καταστροφή». Στην Έκτη Διακήρυξη και την έμπρακτη εφαρμογή της, την Άλλη Καμπάνια, υπάρχουν ορισμένα χαρακτηριστικά που, κατά τη γνώμη μας, την καθιστούν ιδιαίτερα σημαντική πολιτική πρωτοβουλία.

α) Ποιος τη διατυπώνει: ένα κίνημα αφενός **ενεργό** αφετέρου **αξιόπιστο**. Στα 12 χρόνια δημόσιας παρουσίας του το Ζαπατιστικό κίνημα έχει κατοχυρώσει ως βασικά συστατικά του αγώνα του τη **συνέπεια ανάμεσα στις διακηρύξεις και την έμπρακτη εφαρμογή τους**, την αδιαπραγμάτευτη **προσπλώση σε αρχές και αξίες ανταγωνιστικές προς αυτές της νεοφιλελεύθερης κυριαρχίας**, την εκ νέου νομιματοδότηση εννοιών που είχαν φθαρεί χρησιμοποιούμενες από καθεστώτα, πολιτικούς και μέσα ενημέρωσης. Προσέφερε όμως και τον εμπλουτισμό των αξιών του κόσμου των αντιστάσεων. Η αρχή «**διοικούμε υπακούοντας**», η **ισοτιμία** όλων των συμμετεχόντων στο κίνημα αλλά και ο **ανυποχώρητος και αδιαπραγμάτευτος αγώνας** είναι στοιχεία που έχουν σφραγίσει την παρουσία και τη διεθνή ακτινοβολία αυτού του κινήματος. Και, καθώς οι αξίες ενός καλύτερου κόσμου δεν μπορεί να παραπέμπονται σ' ένα «επαναστατικό» αύριο αλλά να αποτελούν καθημερινά και ορατά χαρακτηριστικά της δραστηριότητας αυτών που αγωνίζονται, ο λόγος και η πρακτική των Ζαπατίστας δικαίως εμπνέουν πολλούς από τους αγώνες που δίνονται στον πλανήτη.

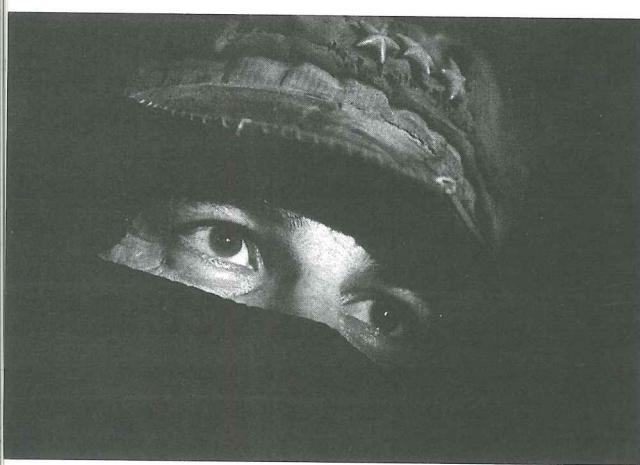
β) Η πολύ σαφής οριοθέτηση των διαχωριστικών γραμμών ανάμεσα στον κόσμο των κυρίαρχων και τον κόσμο «των από κάτω». Κατά συνέπεια, *η ανάδειξη των αξιών αλλά και των διαφορών στην πράξη που πρέπει να έχει το κίνημα των «από κάτω» από την «εφαρμοσμένη πολιτική» των κυβερνήσεων και των κομμάτων. «Δεν θα γίνονται συμφωνίες από τα επάνω που θα επιβάλλονται προς τα κάτω, αλλά συμφωνίες για το πώς θα βαδίσουμε μαζί για να ακούσουμε και να οργανώσουμε την αγανάκτηση. Δεν θα χτίζονται κινήματα τα οποία κατόπιν θα γίνονται αντικείμενο διαπραγμάτευσης πίσω από τις πλάτες εκείνων που τα έφτιαξαν, αλλά θα λαμβάνεται πάντα υπόψη πιν γνώμη εκείνων οι οποίοι συμμετέχουν. Δεν θα ψάχνουμε για δωράκια, θέσεις, οφέλη, δημόσια αξιώματα από την εξουσία ή από όποιον φιλοδοξεί να την αποκτήσει. Ο στόχος είναι να βαδίσουμε πέρα από τα εκλογικά καλεντάρια. Δεν θα επιχειρηθεί να επιλυθούν από πάνω τα προβλήματα της χώρας μας, αλλά να οικοδομηθεί από τα κάτω και για τους από κάτω μια εναλλακτική πρόταση απέναντι στη νεοφιλελεύθερη καταστροφή, μια αριστερή εναλλακτική πρόταση για το Μεξικό».*

Η Άλλη Καμπάνια στους λίγους μήνες ζωής της έχει γίνει αρκετά ενοχλητική για τους κυρίαρχους. Οι αντεκλογικές της θέσεις δεν είναι συμβατές με τις προεκλογικές καμπάνιες στις οποίες έχουν επιδοθεί τα τρία μεγάλα κόμματα εν όψει των προεδρικών εκλογών που θα γίνουν στις 2 Ιουλίου. Δέχεται πολύ έντονες κριτικές από διανοούμενους και μερίδα ΜΜΕ, με το επιχείρημα ότι ο οξεία κριτική που έχει ασκήσει στον Άντρες Μανουέλ Λόπες Ομπραδόρ, υποψήφιο του PRD (Κόμμα Δημοκρατικής Επανάστασης), περιορίζει την πιθανότητα εκλογής «αριστερού» προέδρου. Οι πρόσφατες επιθέσεις στις κινητοποιήσεις που γίνονταν στο Ατένκο και την Οαχάκα, ενάντια σε κινήματα που συμμετέχουν σ' αυτήν, δυστυχώς επιβεβιάζουν ότι ο δρόμος της δεν θα είναι σπαρμένος με ροδοπέταλα και ότι η αντίδραση των ισχυρών θα είναι σκληρή. Αναδεικνύουν όμως ταυτόχρονα την ανάγκη αφενός της **αλληλεγγύης**, αφετέρου της **ανάπτυξης αγώνων** σε κάθε σημείο του πλανήτη που να αντιμάχονται τους νόμους της αγοράς, να εμποδίζουν την επέλαση του νεοφιλελεύθερισμού, να συγκροτούν εναλλακτικές προτάσεις σήμερα για έναν καλύτερο κόσμο αύριο. Η

επανάσταση της αξιοπρέπειας, η άρνηση να δεχτείς την ταπείνωση, την αδικία, την απανθρωπιά, **η άρνηση να συμβιβαστείς** είναι αγώνας με πρωταρχική σημασία για τη ζωή τόσο στην Αθήνα, το Βελιγράδι, το Παρίσι, τη Βαγδάτη, την Παλαιστίνη, όσο και στη ζούγκλα Λακαντόνα. Ευτυχώς, οι αγώνες που τους τελευταίους μήνες βλέπουμε να δίνονται από τη νεολαία για την εκπαίδευση, διεθνώς αλλά και στη χώρα μας, έρχονται να μετατοπίσουν το πολιτικό ενδιαφέρον από τα κοινοβούλια και τα στούντιο των τηλεοράσεων στο πραγματικό επίκεντρο της πολιτικής ζωής: τον δρόμο...

Στο αφιέρωμα που ακολουθεί προσπαθήσαμε να δώσουμε τον λόγο κυρίων σε ανθρώπους που συμμετέχουν ή παρακολουθούν από πολύ κοντά την όμορφη αλλά και επώδυνη διαδρομή της Άλλης Καμπάνιας. Αυτόν τον «ταπεινό λόγο», που επιχειρεί να γίνει πράξη και «απευθύνεται στις ευγενικές καρδιές των απλών και ταπεινών ανθρώπων σε όλο τον κόσμο που αντιστέκονται και εξεγείρονται ενάντια στην αδικία»... Προσπαθώντας, ταυτόχρονα, να συμβάλλουμε στο να μπορούν οι αναγνώστες να έχουν μια πιο συνολική εικόνα, μαζί με αυτό το τεύχος της «αλάνας» διανέμουμε την «Έκτη Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα», όπως μεταφράστηκε και εκδόθηκε από την Καμπάνια «Ένα Σχολείο για την Τσιάπας» και την Ομάδα Ενημέρωσης «America Latina» του Indymedia Αθήνας τον Ιούλιο του 2005.

Από την εξέγερση του 1994 στην Έκτη Διακήρυξη του 2005

Το παρακάτω κείμενο είναι απόσπασμα ομιλίας του υποδιοικητή Μάρκος κατά τη διάρκεια της επίσκεψής του στην Οαχάκα, στο πλαίσιο της Άλλης Καμπάνιας. Απευθύνεται στα μέλη της Ιθαγενικής Οργάνωσης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Οαχάκα (OIDHO) και περιγράφει με απλά λόγια τη μέχρι στιγμής ιστορία των Ζαπατίστας.

EZLN, 1994

η ιστορία ενός αγώνα

ομιλία του υποδιοικητή Μάρκος

Σύντροφοι και συντρόφισσες, καλοπέρα, ευχαριστούμε για τα λόγια σας και για τον χρόνο που μας δίνετε για να ακούσετε τα δικά μας.

Εμείς είμαστε ο Εθνικοαπελευθερωτικός Ζαπατιστικός Στρατός (EZLN), είμαστε ιθαγενείς από την Τσιάπας, η πλειοψηφία, σχεδόν όλοι, είμαστε ιθαγενείς από τις εθνότητες Τσελτάλ, Τσοτσίλ, Τσολ, Τοχολαμπάλ, Σόκε και Μάμε, που είναι ομάδες που υπάρχουν εκεί, όπως εδώ υπάρχουν Τσατίλ, Ουάβε, Μασατέκο, Σαποτέκο, Τσιναντέκο, Μιστέκο.

Εμείς, λοιπόν, είδαμε ότι πια μας έχουν ξεχάσει, ότι είμαστε πολύ μόνοι, ότι δεν φτάνει τίποτα εκεί: δεν υπάρχουν σχολεία, υγεία, φάρμακα, καλή κατοικία και η γη που έχουμε είναι στα βουνά, σκέτη πέτρα· την καλή γη την κατέχουν οι γαιοκτήμονες, δηλαδή οι έποικοι. Και βλέπουμε, επίσης, ότι όταν έχουμε κάποια ανάγκη, καθώς η πλειοψηφία δεν μιλάει ισπανικά, παραβιάζουν τα δικαιώματά μας και ούτε που καταλαβαίνουμε τι λένε και τι κάνουν. Όταν υπάρχει κάποιο πρόβλημα, παίρνουν κάποιον και τον κατηγορούν για ένα έγκλημα κι αυτός ούτε καν ήταν εκεί όταν συνέβη αλλά, καθώς δεν μιλάει ισπανικά, τον βάζουν φυλακή. Όταν χρειαζόμαστε κάποιο φάρμακο πάμε στην πόλη, μετά από πολλή δουλειά περπατάμε δυο και τρεις μέρες για να φτάσουμε εκεί που φτάνει το αυτοκίνητο και μετά άλλο τόσο για να φτάσουμε στην πόλη και, όταν φτάσουμε τελικά εκεί που είναι η κλινική, δεν μας δέχονται επει-

δή είμαστε ιθαγενείς. Είδαμε, επομένως, ότι υπάρχει μεγάλη περιφρόνηση επειδή είμαστε έτσι, με αυτό το χρώμα το μελαχρινό και με τον δικό μας τρόπο, δηλαδή επειδή έχουμε, όπως κι εσείς, τον δικό μας τρόπο να ντυνόμαστε, να μιλάμε, τη δική μας κουλτούρα, όπως λέμε.

Είπαμε, λοιπόν, ότι ώς εδώ, φτάνει πια, και αρχίσαμε να οργανωνόμαστε ένας ένας, μετά μια οικογένεια, μετά άλλην και μετά ένα ολόκληρο χωριό, μια ολόκληρη κοινότητα. Εκεί οι κοινότητες είναι μικρές, με 200-300 κατοίκους, περίπου 100 οικογένειες ή 50, και μετά αυτές οι κοινότητες ενώθηκαν με άλλες και άρχισαν να αιχάνονται πολύ όταν άλλαξε το άρθρο του Συντάγματος που έδινε δικαίωμα στη γη. Τότε, λοιπόν, γέμισαν με πολύ θάρρος και θυμό οι σύντροφοι και οι συντρόφισσες.

Έτσι, αρχίσαμε να προετοιμαζόμαστε με όπλα. Ήμασταν ιο χρόνια κρυμμένοι και προετοιμαζόμασταν για να πολεμήσουμε, όχι για να μιλήσουμε ούτε για να ακούσουμε ούτε για να πάμε και να ζητήσουμε από την κυβέρνηση, αλλά για να παλέψουμε με τα όπλα ενάντια στον ομοσπονδιακό στρατό και την αστυνομία, ετοιμαζόμασταν για να κάνουμε πόλεμο και να ρίξουμε την κακή κυβέρνηση. Κι όλα αυτά τα κάναμε σιωπηλά, δεν μπορούσαμε να τα κάνουμε δημόσια γιατί θα μας άκουγε η κυβέρνηση και θα μας ανακάλυπτε. Τα κάναμε μυστικά λοιπόν, αλλά ήταν ένα μυστικό πολλών ανθρώπων, αντρών, γυναικών, παιδιών, πολικιωμένων, όλοι ήξεραν ότι προετοιμα-

ζόμαστε, αλλά κανείς δεν έλεγε τίποτα. Και καθώς από την κυβέρνηση δεν ερχόταν κανείς εκεί, επειδή είμαστε ιθαγενείς και φτωχοί, κανείς δεν πήρε χαμπάρι.

Έφτασε έτσι η μέρα που ήμασταν έτοιμοι και τότε έφτασε η διαταγή από τις κοινότητες να ξεκινήσουμε, γιατί εκεί, όπως και εδώ στις δικές σας οργανώσεις, διατάζει η κοινότητα. Και τότε οι σύντροφοι και οι συντρόφισσες των κοινοτήτων είπαν ότι πρέπει να κάνουμε τον αγώνα και το είπαν όλοι: οι ενήλικες, οι νέοι, οι γυναίκες, ακόμη και τα παιδιά είπαν τη γνώμη τους. Τότε εμείς σκεφτήκαμε ότι δουλειά μας δεν ήταν να μιλάμε, όπως κάνουμε τώρα, αλλά να κυβερνάμε έναν στρατό, έναν λαϊκό στρατό όμως. Σκεφτήκαμε λοιπόν: τους περιμένουμε στα βουνά, σαν αντάρτικο, όπου όμως θα έρθουν στρατιώτες να μας επιτεθούν ή πάμε εμείς εκεί που είναι αυτοί, στις πόλεις; Σκεφτήκαμε, λοιπόν, ότι αν αγωνιστούμε εκεί στα βουνά γρήγορα θα πουν ότι είμαστε εγκληματίες, έμποροι ναρκωτικών ή ότι κλέβουμε ζώα, ότι είμαστε κακοί άνθρωποι και κανείς δεν θα μας δώσει σημασία. Οπότε αποφασίσαμε ότι αυτό που πρέπει να κάνουμε είναι να επιτεθούμε στην πόλη με τα όπλα: δεν πήγαμε να διαδηλώσουμε, πήγαμε οπλισμένοι.

Και τους την πέσαμε τα ξημερώματα της ιης Γενάρη του '94, όταν όλοι γιορτάζανε και τα πίνανε, ήταν δηλαδή αφορημένοι, τους επιτεθήκαμε, λοιπόν, και δεν ήμασταν λίγοι: ήμασταν χιλιάδες άντρες και γυναίκες, πολλές από τις γυναίκες με βαθμό αξιωματι-

Λα Ρεαλιδάδ, Τσιάπας, Οκτώβριος 1995
Πουρίρια Παντόκα Μιγιάν

κού και αρκετές ήταν διοικήτριες· μία ήταν η διοικήτρια Ραμόνα που πέθανε πρόσφατα. Επιτεθήκαμε λοιπόν σε εφτά πόλεις, εφτά πρωτεύουσες δήμων, νικήσαμε την αυτονομία και άρχισαν οι συγκρούσεις με τον στρατό. Προετοιμαστήκαμε ιο χρόνια γι' αυτό και ήρθαν τα ελικόπτερα και τα αεροπλάνα, σαν αυτά που βλέπουμε στις ταινίες, όμως αυτά ήταν αληθινά, και αρχίσαμε να πολεμάμε εναντίον τους, ρίξαμε μερικά ελικόπτερα και αεροπλάνα, και τότε άρχισαν να μας βομβαρδίζουν...

«Και αρχίζουν όλοι να μας κοιτάνε και να ακούνε τη φωνή μας...»

Όμως, καθώς είχαμε πάει στην πόλη, μας είδε εκεί πολύς κόσμος. Και η ανησυχία μας ήταν τι θα απογίνουν οι οικογένειες των συντρόφων, ότι θα τους κάνανε κακό, γιατί όλοι γνωρίζονται στις κοινότητες... Έτσι μας ήρθε η ιδέα να καλύψουμε τα πρόσωπά μας: άλλοι τα κάλυψαν απλώς με ένα μαντήλι (παλιάκατε) και άλλοι με κουκούλες (πασαμοντάνιας). Και πήραμε την πόλη υπό τον έλεγχό μας. Και έφτασαν δημοσιογράφοι απ' όλα τα μέρη, άρχισαν να τραβάνε φωτογραφίες και τότε έγινε σύμβολό μας η κουκούλα, που ήταν μαύρη γιατί έχουμε το χρώμα της γης, και έτσι αρχίζει να γίνεται γνωστό σε όλο τον κόσμο αυτό που συμβαίνει. Και όλοι κατάλαβαν ότι ήταν ψέματα αυτά που έλεγε η κυβέρνηση, όπως είναι κι αυτά που λέει τώρα, ότι δηλαδή όλα είναι καλά και ο κόσμος είναι ευχαριστημένος... Τα ίδια έλεγε και τότε: ότι είμαστε χώρα μοντέρνα πια, όπως οι ΗΠΑ, όλοι έχουν αμάξι, τηλεόραση, καλό σπίτι, καλά χωράφια, τρακτέρ, τα πάντα. Όταν λοιπόν ξεσκυθήκαμε, άρχισαν να έρχονται οι ειδήσεις του πώς είναι οι ιθαγενικές κοινότητες στην Τσιάπας και αρχίζουν όλοι να μας κοιτάνε και να ακούνε τη φωνή μας. Γι' αυτό εμείς λέμε ότι όταν κρύψαμε τα πρόσωπά μας μάς είδαν, ενώ όταν κυκλοφορούσαμε έτσι, «φυσιολογικοί», κανείς δεν μας έδινε σημασία.

Τότε, λοιπόν, έγινε μεγάλη φασαρία και κινητοποίηση, πολύς θόρυβος, γίνανε πολλές πορείες που έλεγαν ότι δεν πρέπει να πολεμάμε, πρέπει να βρούμε λύση με τον διάλογο. Είδαμε ότι υπάρχει πολύς κόσμος που λέει ότι δεν είναι δίκαιο να ζουν έτσι οι ιθαγενείς. Και εμείς είπαμε: πρέπει οπωσδήποτε να γνωρίσουμε αυτόν τον κόσμο που μας μιλάει, να δούμε γιατί συμφωνεί με τον αγώνα μας, αλλά δεν συμφωνεί με τον ένοπλο αγώνα. Και αρχίζουμε λοιπόν να ξύνουμε το κεφάλι μας και να σκεφτόμαστε: προετοιμαστήκαμε ιο χρόνια για να κάνουμε πόλεμο και τώρα μας λένε ότι είναι καλύτερα να μιλήσουμε, οπότε τι κάνουμε;

Και είπαμε να πάμε να μιλήσουμε και με την κυβέρνηση και με τον κόσμο. Και έφτασε πολύς κόσμος σαν κι εσάς, κόσμος απλός και ταπεινός, είπε ότι θα προσέχει να μην πάθουμε τίποτα και έκανε μια μεγάλη ζώνη ασφαλείας στον καθεδρικό ναό του Σαν Κριστόμπαλ, κι εκεί μιλήσαμε με την κυβέρνηση. Και είπαμε αυτά που θέλαμε, αυτά για τα οποία αγωνιζόμαστε.

Είπαμε ότι θέλουμε στέγη, δηλαδή γερή και καλή κατοικία με νερό, φως και πάτωμα. Εμείς ζούμε πάνω στη γη, οι τοίχοι μας είναι από λάσπη και ο στέγη από άχυρο, μαγειρέυουμε στη φωτιά, και στην κουζίνα κοιμούνται και τα ζώα, εκεί είναι και το κρεβάτι μας... Είπαμε, λοιπόν, ότι θέλουμε κατοικία αξιοπρεπή.

Θέλουμε γη, γιατί η γη που έχουμε είναι σκέτη πέτρα. Καλή γη για να δουλέψουμε, αλλά με τα όλα της, γιατί η γη δεν είναι μόνο να έχεις ένα κομμάτι, χρειάζεσαι σπόρους, μπχανήματα και μια καλή τιμή για το προϊόν, γιατί δεν γίνεται να δουλεύεις όλη μέρα και το προϊόν σου να είναι τόσο φτηνό στην αγορά: ό,τι και να παράγεις, είτε είναι καφές, καλαμπόκι, φασόλια, στο πληρώνουν πολύ φτηνά.

Θέλουμε δουλειά, αξιοπρεπή δουλειά όμως, δηλαδή να μας πληρώνουν ένα δίκαιο μισθό και να σέβονται τα εργασιακά μας δικαιώματα.

Θέλουμε καλή διατροφή, γιατί τα παιδιά μας δεν τρέφονται καλά, γιατί έχουμε μόνο τορτίγιες και τσίλι, αλλά κρέας... ξέχασέ το, μόνο στις γιορτές λίγο κοτόπουλο.

Θέλουμε υγεία, δηλαδή νοσοκομεία, γιατρούς, νοσοκόμες, φάρμακα και προγράμματα για να μην υπάρχουν τόσες αρρώστιες, θέλουμε εμβόλια... δεν υπήρχε τίποτα από όλ' αυτά.

Θέλουμε εκπαίδευση, δεν υπήρχαν σχολεία και όταν υπήρχαν ήταν 4 παλούκια με μια οροφή και ο δάσκαλος ποτέ δεν ερχόταν βέβαια και όταν ερχόταν ήταν μεθυσμένος ή ερχόταν μια μέρα και δεν ερχόταν την άλλη, οπότε τα παιδιά μεγάλωναν χωρίς μόρφωση.

Θέλουμε και ανεξαρτησία, γιατί η χώρα μας, το Μεξικό, δεν είναι ανεξάρτητη, δηλαδή τη χώρα μας δεν την κυβερνούν οι Μεξικανοί, ξέρουμε πολύ καλά ποιος την κυβερνά: οι γκρίνγκος.

Θέλουμε ελευθερία, ελευθερία ως ιθαγενείς λαοί, γιατί μας εκμεταλλεύονται πολύ, ελευθερία ως Μεξικανοί, ελευθερία για να μπορούμε να μιλάμε, να αγωνιζόμαστε όπως θέλουμε.

Και ακόμα, θέλουμε δικαιοσύνη, και δικαιοσύνη είναι να τιμωρείται όποιος κάνει έγκλημα κι εμείς ξέρουμε καλά ποιος κάνει κακό εδώ: η κυβέρνηση. Αυτούς λοιπόν να βάλουν φυλακή. Δίκαιο δεν είναι να βάζουν φυλακή αυτόν που αγωνίζεται για τα δικαιώματά του.

Και, επίσης, θέλουμε ειρήνη, γιατί αυτό που ζούμε δεν είναι ειρήνη, είναι σαν πόλεμος, μόνο που μας σκοτώνουν έτσι, σιωπηλά, όχι με βόμβες, μας αφήνουν στη λήθη.

Και τότε η κυβέρνηση έκανε τη λίστα της, μην ανησυχείς θα στα δώσω, είπε, κι εμείς είπαμε κάτσε, εμείς τα θέλουμε όλα αυτά για όλους τους Μεξικανούς και τις Μεξικανές όχι μόνο για μας, και τότε η κυβέρνηση είπε είσαι τρελός; Είσαι απλώς ένας Ινδιάνος, που ζεις στην Τσιάπας, στα βουνά... Εμείς είπαμε, όμως, ότι τα θέλουμε αυτά για όλους τους Μεξικανούς και δεν θα σταματήσουμε μέχρι να έχουν όλοι αυτά που ζητάμε.

Και ο μεξικανική κυβέρνηση έχεισε το κεφάλι της και είπε όχι λοιπόν, είναι πολλά αυτά που ζητάς, δεν μπορώ να στα δώσω όλα, θα δούμε... Και όταν φεύγει πια η κυβέρνηση και πάει στην πόλη, αρχίζουμε να μιλάμε με τους συντρόφους της ζώνης ασφαλείας και αρχίζουν να μας διηγούνται ότι υπάρχουν κι άλλα μέρη, όπου οι άνθρωποι επίσης αγωνίζονται αλλά όχι με τα όπλα, όπου οι άνθρωποι οργανώνονται για να παλέψουν αλλά με μέσα ειρηνικά... Και επιστρέψαμε λοιπόν στα βουνά, αλλά όταν φύγαμε για τον πόλεμο περάσαμε και πήραμε όλη τη γη, σύντροφοι, όλη, και ο γαιοκτήμονας έφυγε τρέχοντας και τότε αυτή η γη μοιράστηκε στους χωρικούς,

καλή γη, πεδιάδες με νερό, μοιράστηκε λοιπόν και αρχίσαμε να τη δουλεύουμε συλλογικά, όπως είναι ο δικός μας τρόπος, ο τρόπος των ιθαγενών λαών.

«Πρέπει να βρούμε έναν τρόπο να ενωθούμε με τους υπόλοιπους συντρόφους...»

Όσο μιλάγμε με τους συντρόφους, μας ήρθε η ιδέα να τους καλέσουμε σε διάλογο, όχι πάλι με την κυβέρνηση, αλλά με ανθρώπους καθημερινούς που θέλουν να αγωνιστούν. Και τότε αρχίσαμε να γνωρίζουμε άλλους ιθαγενείς λαούς και την οργάνωσή τους και να μιλάμε μ' αυτούς. Και έρχεται κάποιος και λέει ότι πρέπει να αγωνιστούμε ειδικά για τα δικαιώματα και την κουλτούρα των ιθαγενών και είπαμε εμείς ότι αυτό είναι σωστό, γιατί είμαστε ιθαγενείς και δεν μας σέβονται ως τέτοιους. Μας είπαν επίσης ότι μας μένει ακόμη να παλέψουμε για την πληροφόρηση, γιατί όλες οι εφημερίδες, η τηλεόραση, το ραδιόφωνο λένε ψέματα, πρέπει επιτέλους να πουν την αλήθεια.

Οπότε, είπαμε ότι τα αιτήματά μας, αυτά για τα οποία πήραμε τα όπλα, είναι ίδια: στέγη, γη, δουλειά, ψωμί, υγεία, εκπαίδευση, ανεξαρτησία, δικαιοσύνη, δημοκρατία, ελευθερία, ειρήνη, ιθαγενική κουλτούρα, πληροφόρηση.

Αρχίσαμε να μιλάμε λοιπόν με όλους αυτούς τους συντρόφους και να ακούμε τι σκέφτονται για μας. Και είπαμε ότι για να πετύχουμε αυτά τα ίδια σημεία για τα οποία αγωνιζόμαστε πρέπει να βρούμε έναν τρόπο να ενωθούμε με τους υπόλοιπους συντρόφους, αλλά με κανένα τρόπο δεν θα ενωθούμε με τον πόλεμο, πρέπει να σεβαστούμε τον αγώνα τους. Εκείνη την εποχή η κυβέρνηση είπε ότι θα εκπληρώσει τις συμφωνίες και υπογράφει τις Συμφωνίες του Σαν Αντρές, και λέει: θα σεβαστώ τα δικαιώματα και την κουλτούρα των ιθαγενών, θα σεβαστώ ότι στη γη των ιθαγενών κυβερνά η ιθαγενική κοινότητα και δεν θα ξανακάνω τίποτα χωρίς την άδεια της κοινότητας. Κι εμείς μείναμε ικανοποιημένοι... αλλά δεν έγινε τίποτα, περνάει ο καιρός, περνάνε οι μέρες, τα χρόνια και η κυβέρνηση δεν εκπληρώνει αυτό που υποσχέθηκε...

Τότε είπαμε ότι θα καλέσουμε όλους τους συντρόφους και τις συντρόφισσες για να κάνουμε μια πορεία. Κάναμε μια πορεία το 2001, αν θυμάστε, φτάσαμε μέχρι εκεί που είναι η κυβέρνηση, μαζεύτηκαν πολλοί ιθαγενείς και εκατομμύρια Μεξικανοί που συμφωνούν με τον αγώνα, μέχρι και άνθρωποι από άλλες χώρες είπαν ότι συμφωνούν με τον αγώνα μας. Είπαμε, λοιπόν, ότι θέλουμε να μας ακούσει η κυβέρνηση, αλλά αυτή δεν θέλει να μπούμε εκεί που είναι οι βουλευτές και οι γερουσιαστές, λέει ότι εδώ δεν μπαίνουν Ινδιάνοι, κυρίως το λέει αυτό το κόμμα που ονομάζεται PAN, του Φοξ δεν του αρέσει να μιλάνε οι ιθαγενείς. Και όλοι είπαν ότι πρέπει να μιλήσουμε και τελικά μίλησε μια μικρόσωμη γυναίκα, δεν μίλησε εγώ, αλλά μια γυναίκα που λέγεται διοικήτρια Εστέρ, και αυτή είπε «εγώ δεν μιλάω σαν Ζαπατίστρια, δεν μιλάω σαν Εστέρ, μιλάω εκ μέρους όλων των ιθαγενών γυναικών». Και μίλησε πολύ ωραία, κανείς βουλευτής ή γερουσιαστής δεν μίλησε σαν αυτή τη συντρόφισσα, και μίλησαν κι άλλες συντρόφισσες και σύντροφοι.

Και γυρίσαμε για άλλη μια φορά ικανοποιημένοι στην

Τσιάπας, και τότε η κυβέρνηση κάνει απατεωνιά: συμφωνούν όλα τα πολιτικά κόμματα, το PRI, το PAN και το PRD, και λένε «δεν μας συμφέρει να κάνουμε τον νόμο, γιατί οι ιθαγενείς λαοί θα οργανωθούν και ο τρόπος των ιθαγενών λαών δεν είναι αυτός ενός πολιτικού κόμματος, οπότε δεν θα τους ελέγχουμε». Έτσι, αλλάζουν τον νόμο και πάνε και εγκρίνουν έναν νόμο ίδιο με τον προηγούμενο. Και εμείς είπαμε ότι δεν αξίζει τον κόπο, σε τι χρησιμεύει να κάνεις διάλογο με την κυβέρνηση αν δεν εκπληρώνει τον λόγο της;

Είπαμε, λοιπόν, ότι θα εφαρμόσουμε εμείς οι ίδιοι στις κοινότητές μας τις Συμφωνίες του Σαν Αντρές και άρχισαν τα ίδια τα χωριά να οργανώνονται και να διορίζουν τις αρχές τους και ότι δεν θα ζητήσουμε πια τίποτα από την κυβέρνηση. Αρχίσαμε να κάνουμε σχολεία, νοσοκομεία, να βελτιώνουμε την κατοικία, να δουλεύουμε καλύτερα τη γη, να βελτιώνουμε την εκπαίδευση. Και όλα αυτά τα κάναμε με κόσμο που μας στήριξε, κόσμο που έφτανε εκεί και έκανε προγράμματα και δούλευε, και έτσι γίνανε όλα αυτά.

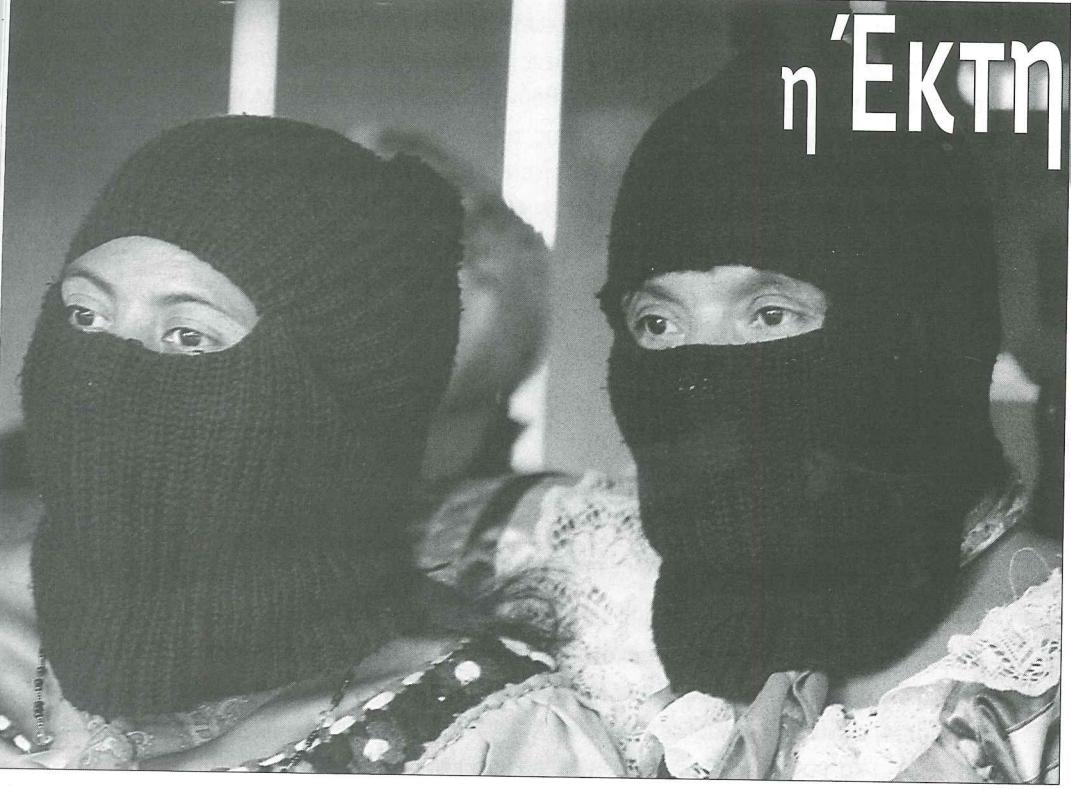
«Θα κάνουμε σαν να πάντα όλο το Μεξικό κοινότητες...»

Και αρχίσαμε να βλέπουμε ότι οι νεοφιλελεύθεροι «γαμάτοι» γιαμάνε ολόκληρη τη χώρα, ενοχλούν τους δασκάλους, τους εργαζόμενους, τους στερούν όλα τα δικαιώματα και κάθε φορά περισσότερο καταστρέφουν τη φύση, εσείς το ξέρετε, ως ιθαγενείς λαοί, ότι αν καταστραφεί η φύση δεν θα υπάρχει τίποτα πια... Και καταστρέφουν δάσος, ποτάμια και λίμνες, τα πάντα. Βλέπουμε, επίσης, ότι θέλουν τη γη μας, ο καπιταλισμός θέλει τη γη των αγροτών αλλά χωρίς τους αγρότες, τη γη των ιθαγενών αλλά χωρίς τους ιθαγενείς, τη θέλει για να την εκμεταλλευτεί, για να πάρει ξύλα, να εμφιαλώσει το νερό και να το πουλήσει. Και εμείς είπαμε ότι δεν θα αντέξουμε, δεν θα μπορέσουμε να προχωρήσουμε παραπέρα. Είπαμε ότι θα παλέψουμε για τα ίδια σημεία για όλους τους Μεξικανούς, αλλά όχι με τα όπλα, πρέπει να βρούμε έναν τρόπο για να κάνουμε μια οργάνωση, ένα κίνημα πολιτών, ειρηνικό.

Τότε ήταν που βγάλαμε την Έκτη Διακήρυξη και ερχόμαστε τώρα να μιλήσουμε μαζί σας, γιατί δεν σας προσκαλούμε σε ένοπλο αγώνα, σας προσκαλούμε να ενωθούμε σε ένα κίνημα ειρηνικό. Πριν αν κάποιος ήθελε να μιλήσουμε έπρεπε να έρθει στην Τσιάπας, όποιος όμως δεν μπορούσε δεν ερχόταν και έτσι μιλούσαμε με λίγο κόσμο. Οπότε είπαμε: αν δεν μπορείτε να έρθετε εσείς, ερχόμαστε εμείς, αλλά δεν θα έρθουμε μόνο για να μιλήσουμε και να φάμε, θα κάνουμε ένα σχέδιο. Τι σχέδιο να κάνουμε όμως; Και είπαμε ότι αφού πρόκειται για διαφορετικούς τρόπους, για άλλους αγώνες, πρέπει να ακούσουμε πρώτα, οπότε θα κάνουμε ότι κάναμε εμείς οι Ζαπατίστας, που πρώτα συμφώνησαν οι κοινότητες και μετά κάναμε ότι κάναμε. Θα κάνουμε δηλαδή σαν να ήταν όλο το Μεξικό κοινότητες: θα περάσουμε να μιλήσουμε με όλους, να μας πουν, να συζητήσουμε, κι έτσι να βγει ένα σχέδιο από όλους μας, όχι μόνο ζαπατιστικό. Κι έτσι βγάλαμε την Έκτη Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα...»

Καταγραφή ομιλίας: Χρήστος Στεφάνου
Επιλογή - μετάφραση: Ματούλα Παπαδημητρίου

η Έκτη Διακήρυξη: ο λόγος και η οργή

Σέρχιο Ροδρίγες Λασκάνο
διευθυντής του μεξικανικού
περιοδικού *Rebeldia*

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί επιλογή (με τη συναίνεση του συγγραφέα) και απόδοση στα ελληνικά άρθρου του στο «*Rebeldia*», τ. 33, 7/2005

Η Έκτη Διακήρυξη της Ζούγκλας Λα-καντόνα αντιπροσωπεύει μια καινούργια φάση στην πρακτική και τη σκέψη του Εθνικοαπελευθερωτικού Ζαπατιστικού Στρατού (EZLN). Όπως οι ίδιοι λένε, η δι-αδικασία που τους επέτρεψε να φτάσουν στην Έκτη Διακήρυξη διήρκεσε τρία χρό-νια. Τρία χρόνια διαλόγου, ανταλλαγών, συζητήσεων.

Τρία χρόνια για να φτάσεις σε μια πρό-ταση μπορεί να μας φαίνονται πολλά. Συνηθισμένοι να λειτουργούμε με τους χρόνους της εξουσίας, σκεφτόμαστε ότι ο χρόνος δεν μας ανήκει, ότι υπερκαθορί-ζεται από τις συγκρούσεις, τις προτεραιότητες και τη γεωγραφία των κυρίων του χρήματος και των ιπποκόμων τους: της τάξης των πολιτικών.

Η Έκτη είναι μια πολιτικο-κοινωνική πρόταση. Και ως τέτοια αντιπροσωπεύ-ει ένα πολιτικό στοίχημα, του οποίου ο σχεδιασμός, η εκπόνηση και η υλοποίηση απαιτεί ακριβή εκτίμηση αυτών που δια-κυβεύονται, των αποδεκτών, του γενικού πλαισίου αναφοράς, των χρόνων και των χώρων.

Δυστυχώς, η ανυπομονοσία για την επι-τυχία και την αποτελεσματικότητα δεν καθορίζουν μονάχα τις κοινωνικές σχέσεις της κυριαρχίας, αλλά επιρεάζουν, πολλές φορές, και την οπτική εκείνων που αγω-νίζονται ενάντια σε αυτή την κυριαρχία. Η πολιτική των από κάτω χρειάζεται να

διαρρήξει κάθε σχέση με αυτή την ανυ-πομονοσία. Η πολιτική των από κάτω χρειάζεται τον δικό της χρόνο και χώρο. Η Έκτη αντικατοπτρίζει τη δυναμική να βάζει κανείς το χρόνο στο πλευρό των ερ-γαζομένων της πόλης και της υπαίθρου. Γιατί όχι πριν; Γιατί δεν ήταν δυνατόν. Γιατί όχι μετά; Γιατί δεν πρέπει.

Παρόμοιας τάξης είναι και το πρόβλη-μα του χώρου. Ο EZLN πάντα κινήθηκε σε τρία επίπεδα στον χώρο της πολιτικής: το τοπικό, το εθνικό και το διεθνές. Μερικές φορές διαχωρίζοντάς τα, άλλες συνδυά-ζοντας δύο από αυτά και άλλες συνδυά-ζοντας όλα τα επίπεδα. Και χωρίς να αμ-φισθητείται ότι το θαγενικό (ο αγώνας για τα δικαιώματα των θαγενών λαών) υπήρχε το καθοδηγητικό νήμα της ουσίας της πο-λιτικής τους, ποτέ δεν αποποιήθηκαν το να κάνουν προτάσεις σε εθνικό επίπεδο.

Στην Έκτη, εντοπίζονται ως τόποι δρά-σης και τα τρία επίπεδα της σύγκρουσης με την εξουσία του χρήματος.

Η γλώσσα της Έκτης

Ο τρόπος της Έκτης Διακήρυξης εκ-φράζει με διαύγεια, μου φαίνεται, τη συζήτηση που έγινε στις ιθαγενικές κοι-νότητες της Τσιάπας. Δίνει την εντύπωση ότι αφουγκράζεται αυτή τη συζήτηση και τα συμπεράσματά της. Έτσι, αν και στην Έκτη δηλώνεται το άλμα προς τα εμπρός που προτίθεται να κάνει ο EZLN απευθυ-

νόμενος τώρα στους εργάτες της πόλης και της υπαίθρου, αυτό γίνεται με τους τρόπους και το λεξιλόγιο των ιθαγενικών ζαπατιστικών κοινοτήτων. Για μια φορά ακόμα δεν πρόκειται για μια τυπική πολιτι-κή εξαγγελία, από τις τόσο χαρακτηριστι-κές στην ιστορία της μεξικανικής Αριστε-ράς. Εκείνο που μας προσφέρει είναι μια εμπειρία και, ως προϊόν της, μια πρόταση στην οποία οι Ζαπατίστας μας κοινωνούν την οπτική τους για τη ζωή και τον αγώνα, πράγμα που επιτρέπει να συνοδεύεται ο πλούτος του περιεχομένου από μια γλώσ-σα φρέσκια και ουσιαστική.

Από την άλλη πλευρά, ο τόνος της Δι-ακήρυξης επιτρέπει την κατανόση, με ευκολία, αυτού που προτείνεται. Η Έκτη χαρακτηρίζεται από τη σύνθεση του λόγου και της οργής. Όταν ο λόγος δεν συναντίεται με την οργή των αδικημένων, καταντάει ψυχρός και ανούσιος. Όταν η οργή εμφανίζεται χωρίς τον λόγο, είναι στείρα και μάταιη. Λόγος και οργή είναι τα δύο στοιχεία της Έκτης.

Μερικές σκέψεις για την Έκτη

Στην Έκτη Διακήρυξη οι Ζαπατίστας δεν επιζητούν να υπενθυμίσουν τα διάφορα στάδια της πολιτικής του EZLN, αλλά κάτι πιο βαθύ: την απόφαση του ζαπατισμού για αγώνα, την ικανότητά του να ακούει, τη θέλησή του να αλλάξει τις σχέσεις κυριαρχίας που καταπιέζουν τον λαό μας, την αναζή-

τηση για διάνοιξη χώρων όπου θα αναδιοργανωθεί ο κοινωνικός ανταγωνισμός, το κάλεσμα να μην παραδοθούμε στην ισοπεδωτική επίθεση του κεφαλαίου, τη θέληση να κάνουμε την ελπίδα να ξαναγεννηθεί.

Ο τρόπος που βλέπουν τον κόσμο, τρόπος που προκύπτει από την πρακτική εμπειρία του ζαπατισμού, αντικατοπτρίζει την ικανότητα να κατανοούν μια σειρά αλλαγών που συνέβησαν τα τελευταία 20 χρόνια. Σε ένα άρθρο του, ο Εμάνουελ Βαλερστάιν λέει το εξής: «Από το 1994, η εξέγερση των Ζαπατίστας υπήρξε το πιο σημαντικό κοινωνικό κίνημα στον κόσμο, το βαρόμετρο και ο μοχλός άλλων κινημάτων ενάντια στο σύστημα σε όλο τον πλανήτη». Για να συνεχίσει με μια ερώτηση: «Πώς είναι δυνατόν ένα μικρό κίνημα ιθαγενών Μάγια σε μια από τις πιο φτωχές περιοχές του Μεξικού να μπορεί να παιζεί τέτοιο ρόλο;» Πράγματι, το να απαντήσεις σε αυτή την ερώτηση είναι μια πρόκληση. Όλως παραδόξως, στις κριτικές, μερικές φορές εχθρικές, αναλύσεις για την Έκτη, αυτό το ερώτημα απαντίσται χωρίς να επιζητείται η απάντησή του. Από εκείνους που εγκαλούν τον ζαπατισμό για την επιστροφή του στη «σκληρή» γλώσσα της Αριστεράς ή για επιστροφή στις «παλιές θεωρίες της πάλης των τάξεων» και, ως εκ τούτου, την εγκατάλειψη του μικρού του αγώνα, έως εκείνους που υποστηρίζουν ότι τον ζαπατισμό ποτέ δεν τον ενδιέφερε το ιθαγενικό κίνημα ή ότι ποτέ δεν εκπόνησε μια θεωρία γι' αυτό το κίνημα.

Αλλά ο EZLN δεν εξαπάτησε ποτέ κανέναν. Από την αρχή ήταν ξεκάθαρος στις θέσεις του. Πρόκειται για ένα πολιτικο-κοινωνικό κίνημα που βασίζεται, και πιστεύω θα βασίζεται πάντα, στις ιθαγενικές κοινότητες των Υψηπέδων, του Βορρά και της Ζούγκλας Λακαντόνα της Τσιάπας. Που αγνοίζεται ενάντια στις ταπεινώσεις, τις διακρίσεις, τη βία, τους διωγμούς και την εκμετάλλευση των ιθαγενών λαών του Μεξικού. Όπου στην ονομασία του φέρει ένα σημαντικό προσδιοριστικό (Εθνικο-πελευθερωτικό Στρατός). Οι Ζαπατίστας πήραν τα όπλα και έφτιαξαν αντάρτικο για να αγωνιστούν ενάντια στον νεοφιλελεύθερισμό, αλλά και για να ακουστούν από τα υπόλοιπα τμήματα της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης και μιας Αριστεράς που, στην πλειοψηφία της, στάθηκε ανίκανη να επιζήσει από το κύμα του καρδενισμού, που παρέδωσε τις σημαίες της με αντάλλαγμα ένα κοινωνικό στάτους, μιας Αριστεράς που εξακολουθούσε να περι-

μένει μια ιδανική εργατική τάξη, όπως περιμένουν τον Γκοντό στο γνωστό θεατρικό έργο του Μπέκετ.

Ο EZLN είναι μια οργάνωση που δεν επιζητεί την κατάληψη της εξουσίας, αλλά θέλει να πολεμήσει όλες τις μορφές εξουσίας, και ιδιαίτερα την πιο ποταπή απ' όλες: την εξουσία του χρήματος.

Ένα ακόμα προσδιοριστικό στοιχείο του EZLN ήταν η τοποθέτησή του στην Αριστερά. Βέβαια, αυτή η τοποθέτηση είχε πάντα στοιχεία σύγκρουσης, τόσο εκ μέρους των Ζαπατίστας όσο και εκ μέρους της υπόλοιπης Αριστεράς. Ο EZLN και η Έκτη Διακρίνηση με τρεις τρόπους τη σχέση του με τη σκέψη της Αριστεράς: συνέχεια, άρνηση και υπέρβαση.

Συνέχεια, άρνηση και υπέρβαση όσον αφορά στις παλιές μορφές κατανόησης του κόσμου από την αριστερή σκέψη. Συνέχεια στο πεδίο της κατανόησης της σημασίας που έχει η εκμετάλλευση και ο καπιταλισμός ως τέτοιος. Άρνηση όσον αφορά την παλιά οπτική της Αριστεράς, η οποία, παρά τις διακηρύξεις διεθνιστικής πίστης, πάντα τοποθετούσε το πεδίο της ανάλυσης και της δράσης της στον χώρο του έθνους-κράτους, της εθνικής εργατικής τάξης και του εθνικού επαναστατικού κόμματος. Υπέρβαση, επειδή εξηγεί με απλό τρόπο τη μορφή που έχει σήμερα ο καπιταλισμός και την ανάγκη να βρούμε νέα εργαλεία ανάλυσης για να κατανοήσουμε τις σημερινές τάσεις αυτού του συστήματος. Έτσι, η παγκοσμιοποίηση έχει επώνυμο και το επώνυμό της είναι ένας προσδιορισμός που την ταξινομεί και την καθορίζει: ο νεοφιλελεύθερισμός.

Για να επανέλθουμε στη συνέχεια: Ο EZLN, μέσα από την Έκτη, συνεχίζει να καταδεικνύει ότι, παράλληλα με τη νεοφιλελεύθερη παγκοσμιοποίηση, δημιουργείται η άλλη παγκοσμιοποίηση, αυτή της Εξέγερσης. Αυτό, βέβαια, έχει να κάνει με την παλιά κειραφετητική αρχή ότι ο καπιταλισμός δημιουργεί το υποκείμενο που τον ανταγωνίζεται (τον αντίπαλό του). Η διαφορά είναι, και εδώ βρίσκεται μια άλλη πλευρά της υπέρβασης, ότι η Εξέγερση δεν είναι μόνο προϊόν της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, ότι ο κόσμος δεν εξεγίρεται μόνο λόγω της υλικής κατάστασης της ζωής του, αλλά και εξαιτίας της επίθεσης στις μορφές οργάνωσης της ζωής του και των σχέσεών του.

Και, βέβαια, η τρίτη και η πλέον ισχυρή πλευρά της άρνησης και της υπέρβασης είναι ότι ο ζαπατισμός τοποθετείται έξω

από τον κρατισμό, τόσο σε σχέση με την τυπική αντίληψη που περιμένει όλα να λυθούν από τα επάνω, αρκεί να ασκηθεί κάποια πίεση, όσο και σε σχέση με εκείνους που επιζητούν την κατάληψη των μηχανισμών του κράτους για να πραγματοποιήσουν την αλλαγή της κοινωνίας.

Σε μια τέτοια κριτική σχέση με το παρελθόν της Αριστεράς επιδιώκει η Έκτη Διακρίνηση να προσδιορίσει τον αγώνα των Ζαπατίστας ως έναν αγώνα που αναζητά τον τρόπο να σπάσει την εργαλειακή αντίληψη της Αριστεράς-πρωτοπορίας, που θέλει την αποτελεσματικότητα κριτήριο των μέσων, αντίληψη προσφιλή στη λατινοαμερικανική Αριστερά.

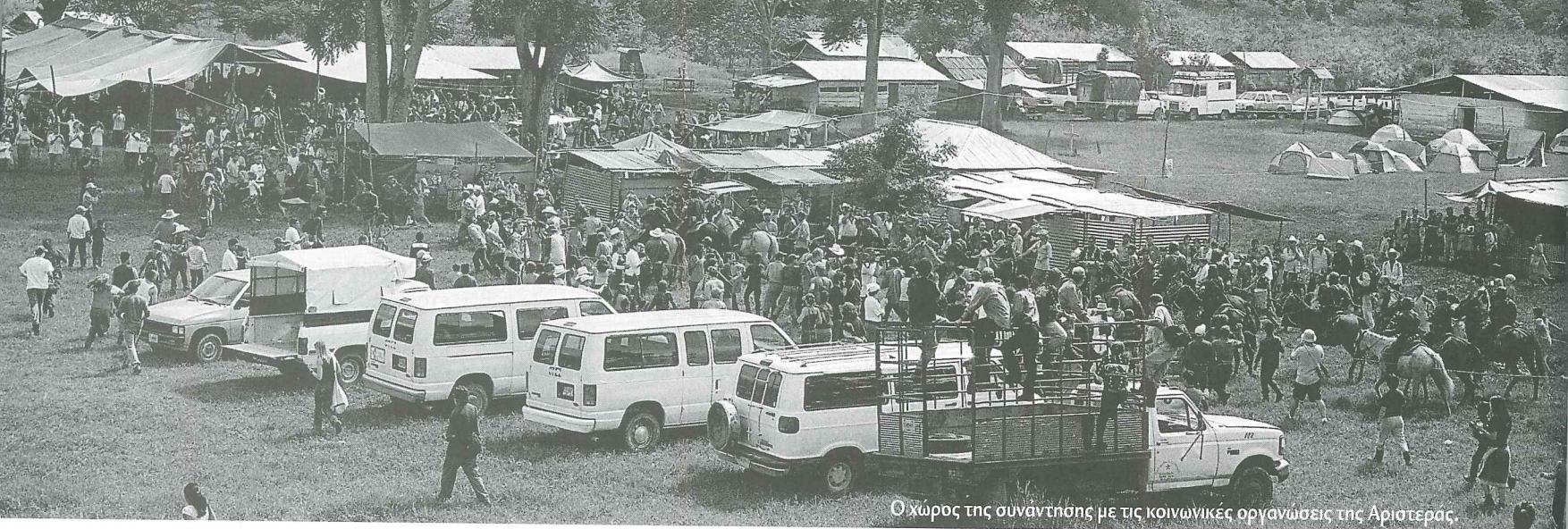
Προωθεί, έτσι, μια μέθοδο που στόχο έχει την ενίσχυση της διαδικασίας σχηματισμού μιας νέας πολιτικής δύναμης. Αναζητά έναν δρόμο για να φτιάξουμε όλοι μαζί ένα πρόγραμμα αγώνα, μια μορφή οργάνωσης, έναν τρόπο για να αλλάξουμε τη χώρα και τον κόσμο. Δεν πρόκειται για την εκπόνηση ενός προγράμματος που θα συνοψίζει αυτό που μια ομάδα ατόμων θεωρεί ότι είναι καλύτερο για τις μάζες. Πρόκειται για την οικοδόμηση ενός χώρου, όπου ατομικά και συλλογικά θα κτίζεται μια ριζοσπαστική πρόταση για να αλλάξουμε τις σχέσεις εκμετάλλευσης και κυριαρχίας. Δεν θα είναι ένα πρόγραμμα που θα χρησιμέψει για να διαπραγματευτούμε με την εξουσία αυτό που μπορεί να μας παραχωρήσει, αλλά ένας μηχανισμός ανάπτυξης της δικής μας οργάνωσης... Γιατί, όταν ο λαός ορίζει τις αιτίες του αγώνα του, τότε υπάρχει και η ικανή πίστη να παλέψει γι' αυτές.

Ένα πρόγραμμα αποκτά αξία όταν αποτελεί την ενσάρκωση ενός υποκειμένου, ενός λαού, μιας κοινότητας, πολλών υποκειμένων, λαών και κοινοτήτων. Τότε μετατρέπεται σε δύναμη που εκφράζει την πιο σημαντική από όλες τις ενέργειες, τουλάχιστον στο πεδίο της κοινωνίας, την ανθρώπινη. Ένας τέτοιος δρόμος είναι πιο μακρύς και γεμάτος στροφές. Ο άλλος, των μικρών πρωτοποριών, είναι πιο σύντομος και, προφανώς, πιο φωτισμένος. Αλλά, μετά από τόσα χρόνια κειραφετητικών αγώνων, είναι αναγκαίο να δηλώσουμε ότι η ευτυχία δεν είναι κάτι που κάποιοι μπορούν να επιβάλουν ή να εξασφαλίσουν για κάποιους άλλους.

Μετάφραση: Ευγενία Μιχαλοπούλου

το Χρονικό των Προπαρασκευαστικών συναντήσεων στην Τσιάπας

τα πρώτα βήματα της «Αλλης Καμπάνιας»

Ο χώρος της συναντήσεως με τις κοινωνικές οργανώσεις της Αριστεράς.

Διαβάζω από το ημερολόγιο μου: «Μέσα Ιουνίου. Πρώτες μέρες της περιόδου των βροχών σε μια επαρχιακή πόλη στο κεντρικό Μεξικό. Φορτωμένοι με τα σακίδια μας, τρέχουμε να προλάβουμε το τελευταίο νυχτερινό λεωφορείο για την πρωτεύουσα. Στην Πόλη του Μεξικού σκοπεύουμε να κάτσουμε λίγες μέρες για ανεφοδιασμό

και από εκεί θα συνεχίσουμε απευθείας για τις ζαπατιστικές κοινότητες. Ο εφημεριδοπώλης με το τρίκυκλο ποδόλατο στον σταθμό των λεωφορείων έχει βάλει στη διαπασών το μαγνητόφωνο που αναγγέλλει τις ειδήσεις της ημέρας. Περνώντας από δίπλα του και κάνοντας νόημα στον οδηγό του λεωφορείου να μας περιμένει, μια από

τις ειδήσεις τρυπώνει στα αυτιά μου και με καθηλώνει βίαια μπροστά από τις βρεγμένες εφημερίδες. Ο οδηγός κορνάρει, αλλά αυτό δεν έχει πια τόση σημασία όσο η είδηση που μόλις άκουσα από το μπάσο μεγάφωνο του τρίκυκλου: «Σε κατάσταση κόκκινου συναγερμού οι Ζαπατίστας στην Τσιάπας».

Κόκκινος Συναγερμός στην Τσιάπας

Με την ίδια έκπληξη και ανησυχία με μας, πληροφορήθηκε τον κόκκινο συναγερμό και το σύνολο της μεξικανικής κοινωνίας. Στα πρωτοσέλιδα όλων των εφημερίδων, συμπαθούντων και μη, φορέθηκαν μετά από πολύ καιρό τα γνωστά πορτρέτα του Μάρκος, συνοδευόμενα από τον τεράστιο τίτλο «Κόκκινος Συναγερμός». Όλα τα βλέμματα στράφηκαν για άλλη μια φορά στην Τσιάπας και τους εξεγερμένους ιθαγενείς της. Θέλοντας, ίσως, να κεντρίσουν την περιέργεια της κοινής γνώμης, τα πρώτα ανακοινωθέντα του Ζαπατιστικού Στρατού μετά τον κόκκινο συναγερμό ήταν ιδιαίτερα φειδωλά σε πληροφορίες. Οι απανταχού ζαπατολόγοι βιάστηκαν να δημοσιεύσουν τις διανοούμενιστικές αναλύσεις τους σχετικά με το νέο βήμα των Ζαπατίστας και πολλοί δεν δίστασαν να υπονοήσουν ακόμα και μια νέα στρατιωτική πρωτοβουλία από πλευράς τους. Η φημολογία αυτή διαψεύστηκε όταν η ίδια η διοίκηση του Ζαπατιστικού Στρατού ανακοίνωσε πως δεν υπήρχε ενδεχόμενο ένοπλης επιθετικής δράσης και πως ο κόκκινος συναγερμός κηρύχτηκε ώστε να πραγματοποιηθούν εσωτερικές διαβουλεύσεις στις ζαπατιστικές κοινότητες σχετικά με μια νέα πολιτική πρωτοβουλία.

Χρειάστηκε να ανακοινωθεί πως 98% των Ζαπατίστας ψήφισαν στις διαβουλεύσεις υπέρ της νέας πρωτοβουλίας, να αρχίσει να δημοσιεύεται σε αποσπάσματα η Έκτη Διακίρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα και να αρθεί ο κόκκινος συναγερμός στις ζαπατιστικές κοινότητες για να συνειδητοποιήσουμε κι εμείς τι σχεδίαζαν οι εξεγερμένοι ιθαγενείς.

Η Έκτη Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα

Το πρώτο απόσπασμα της Έκτης Διακήρυξης, το «ποιοι είμαστε» των Ζαπατίστας, δημοσιεύτηκε στο πρωτοσέλιδο της μεξικανικής εφημερίδας “La Jornada”, κάτω από μια φωτογραφία του προέδρου του Μεξικού, ο οποίος στον κυρίως τίτλο δήλωνε: «Κύριε Μάρκος, είμαι στις διαταγές σας». Μέχρι να δημοσιευτούν και τα τελευταία αποσπάσματα, όπου οι Ζαπατίστας εξηγούσαν τι θέλουν να κάνουν και πώς το σκέφτονται, πολλοί Μεξικανοί, όπως κι εμείς, κατέβαιναν κάθε πρώι με την τσίμπλα στο μάτι στο περίπτερο ή στο ιντερνέτ καφέ. Αναμφίβολα, οι Ζαπατίστας ξέρουν πώς να κάνουν τον λόγο τους να ακουστεί:

«Στο Μεξικό αυτό που θέλουμε να κάνουμε είναι μια συμφωνία με ανθρώπους και οργανώσεις της αληθινής Αριστεράς [...] να κτίσουμε έναν αγώνα με όλους, ιθαγενείς, εργάτες, αγρότες, σπουδαστές, δάσκαλους, υπάλληλους, γυναίκες, παιδιά, πλικιωμένους, άντρες και με καθέναν που έχει το καλό στην καρδιά του και θέλει να παλέψει για να μην καταστραφεί και ξεπουληθεί η πατρίδα μας [...]. Θα συνεχίσουμε να αγωνιζόμαστε για τους ιθαγενείς λαούς του Μεξικού, απλά όχι μόνο για αυτούς ούτε μόνο με αυτούς, αλλά για όλους τους εκμεταλλευόμενους και αδικημένους του Μεξικού, με όλους αυτούς και σε όλη τη χώρα [...] Θα πάμε να ακούσουμε και να μιλήσουμε άμεσα, χωρίς μεσάζοντες και διαμεσολαβήσεις, με τους απλούς και ταπεινούς ανθρώπους του μεξικάνικου λαού [...] Θα επιχειρήσουμε να κτίσουμε ή να ξανακατακτήσουμε ένα άλλον τρόπο να κάνεις πολιτική, που να περιστρέφεται γύρω από την ιδέα ότι υπηρετείς τους άλλους χωρίς υλικά συμφέροντα [...] Θα αρχίσουμε έναν αγώνα για να γράψουμε ένα νέο Σύνταγμα, καινούργιους, δηλαδή, νόμους που να παίρνουν υπόψη τους τις απαιτήσεις του μεξικάνικου λαού». Οι Ζαπατίστας ονόμασαν τη νέα εθνική μη εκλογική καμπάνια ‘Άλλη Καμπάνια’. Στο πλαίσιο της κάλεσαν άτομα, οργανώσεις, ομάδες και συλλογικότητες της Αριστεράς, που δεν συμμετέχουν σε εκλογές και συμφωνούν με την πρότασή τους, να υπογράψουν την Έκτη Διακήρυξη και να συναντηθούν με την Επιτροπή της Έκτης του Ζαπατιστικού Στρατού κατά τη διάρκεια του Αυγούστου και Σεπτεμβρίου στις ιθαγενικές κοινότητες της Τσιάπας. Προετοιμάστηκαν 4 ξεχωριστές συναντήσεις με πολιτικές οργανώσεις της Αριστεράς, οργανώσεις ιθαγενών, κοινωνικές οργανώσεις της Αριστεράς, ΜΚΟ και καλλιτεχνικές ή πολιτιστικές ομάδες και μία για μεμονωμένα άτομα που υπέγραψαν την Έκτη.

Μέλη της Επιτροπής της Έκτης ακούντης παρεμβάσεις..

Η πρώτη συνάντηση με πολιτικές οργανώσεις της μεξικανικής Αριστεράς

Το πρώτο Σαββατοκύριακο του Αυγούστου, η μικρή, αμιγώς ζαπατιστική, κοινότητα Σαν Ραφαέλ, με τις λιγότερες από 20 οικογένειες, κατακλύστηκε από διακόσιους περίπου εκπροσώπους 30 αριστερών πολιτικών οργανώσεων απ' όλο το Μεξικό. Αρκετοί περιπλανήθηκαν μπόλικες ώρες στους λασπώδεις χωματόδρομους μέχρι να εντοπίσουν τελικά την ποθητή ταμπέλα με το «εδώ είναι», που ο Μάρκος είχε περιγράψει την προηγούμενη μέρα στο ανακοινωθέν του. Όλοι χαρογελούσαν εκείνη τη μέρα: οι Ζαπατίστας επειδή φιλοξενούσαν στα μέρη τους τόσο κόσμο και ένιωθαν ότι το κάλεσμά τους είχε ανταπόκριση και οι προσκεκλημένοι γιατί νιώθαμε ότι βρισκόμαστε μεταξύ γνωστών, που δεν γνωρίζαμε προσωπικά αλλά ξέραμε ότι όλοι ήμαστε εκεί για τον ίδιο «άλλο» σκοπό. Μέχρι και ο επικεφαλής αξιωματικός ενός κομβού του μεξικανικού στρατού σταμάτησε στη μέση του δρόμου για να πλησιάσει εμάς τους «γκρίνγκος» χαρογελώντας και να μας πει την καλημέρα του. Οι Ζαπατίστας που στέκονταν

λίγα μέτρα πιο εκεί ξεκαρδίστηκαν στα γέλια. Σίγουρα δεν τους είχε ξανασυμβεί.

Στο γήπεδο μπάσκετ του χωριού, δίπλα στο κτίσμα που πριν το 1994 ήταν το σπίτι του μεγαλογαιοκτήμονα της περιοχής και τώρα τα γραφεία των αυτόνομων αρχών της κοινότητας, γύρω από ένα τραπέζι, συγκεντρώθηκαν τα μέλη της Επιτροπής της Έκτης και ο υποδιοικητής Μάρκος, ο οποίος άνοιξε τη συνάντηση, αναλαμβάνοντας τον ρόλο του διαμεσολαβητή μεταξύ της επιτροπής και των προσκεκλημένων. Είπε πως οι Ζαπατίστας βάζουν στην Έκτη Διακήρυξη ότι έχουν και δεν έχουν, βάζουν την ίδια τους τη ζωή και πως από τη νέα πρωτοβουλία εξαρτάται το μέλλον τους. Αν αποτύχουν θα χαθούν και οι ίδιοι. Διευκρίνισε πως η πρόταση του EZLN δεν αποσκοπεί σε καμία περίπτωση σε σχηματισμό προεκλογικής συμμαχίας και ο χρονικός της ορίζοντας δεν συμπίπτει με αυτόν των εκλογών. Η Άλλη Καμπάνια είναι μια ευρύτερη αντικαπιταλιστική συμμαχία με χρονικό ορίζοντα μιας δεκαετίας, είναι

μια διαδικασία οικοδόμησης μιας άλλης πολιτικής μακριά από εκλογικές διαδικασίες και κόμματα. Στην πρωτοβουλία αυτή οι Ζαπατίστας δεν επιδιώκουν πρωταγωνιστικό ρόλο, αλλά επιθυμούν να είναι ισότιμοι συνδιμοφρωτές. Θέλουν να ενώσουν τον αγώνα τους με τους αγώνες των αγροτών και των εργατών και όχι να τους καθοδηγήσουν. Ο Μάρκος δήλωσε επίσης εμφατικά πως σε καμία περίπτωση οι Ζαπατίστας δεν θα συνεργάζονταν με κανένα από τα τρία μεγάλα κόμματα και απέρριψε οποιοδήποτε ενδεχόμενο στήριξης της κεντροαριστεράς.

Στη συνέχεια, οι προσκεκλημένοι παρουσίασαν τις οργανώσεις τους και το ποιοτητήθηκαν χωρίς κανένα χρονικό περιορισμό. Οι εκπρόσωποι των διαφόρων ρευμάτων της παραδοσιακής Αριστεράς διακρίθηκαν για τον μακροσκελή, άκαμπτο και θεωρητικό τους λόγο, με ελάχιστες πρακτικές προτάσεις για τη μεταξύ τους σύγκλιση. Τα θέματα που κυρίως τους απασχόλησαν ήταν οι μεταξύ τους

ΑΡΙΣΤΕΡΑ

διαφορές, η μη συμμετοχή της Άλλης Καμπάνιας στις επερχόμενες εκλογές και το ενδεχόμενο υποστήριξης του υποψηφίου του κεντροαριστερού κόμματος PRD σε αυτές. Κάποιοι πρότειναν να κατεβάσει η Άλλη Καμπάνια ανεξάρτητο υποψήφιο στις εκλογές, ενώ άλλοι αναφέρθηκαν στις σχέσεις της Άλλης Καμπάνιας με παρόμοια εγχειρήματα στο Μεξικό, όπως ο Τρίτος Εθνικός Διάλογος κ.ά. Η πρώτη συνάντηση για την Άλλη Καμπάνια έμοιαζε να ξεκινάει σε φορτισμένο κλίμα, όμως ευτυχώς αυτό άλλαξε δραστικά μετά το μεσημέρι όταν πήραν τον λόγο εκπρόσω-

ποι φοιτητικών και κοινωνικών οργανώσεων. Τόνισαν την αλληλεγγύη τους με τους Ζαπατίστας και συμφώνησαν στην ανάγκη οικοδόμησης μιας άλλης πολιτικής από τα κάτω, αποκλείοντας το ενδεχόμενο της εκλογικής συμμετοχής ή συνεργασίας. Ο λόγος τους ήταν πλούσιος σε πρακτικές προτάσεις, ενώ μία κοπέλα από την οργάνωση «Όλοι είμαστε κρατούμενοι» της Οαχάκα δεν δίστασε να ασκήσει κριτική σε εκφυλισμένους θεσμούς, όπως χαρακτήρισε το σύνταγμα και την πατρίδα, που οι Ζαπατίστας αποδέχονται. «Ο κόσμος που θέλουμε», είπε, «δεν χωράει εκείνους

τους κόσμους που στρέφονται ενάντια σε άλλους κόσμους». Τη συνάντηση έκλεισε λίγο πριν τα μεσάνυχτα ο Μάρκος με μια σύνοψη που άφησε τους πάντες ικανοποιημένους. Δήλωσε τον σεβασμό του τόσο απέναντι στις οργανώσεις της παραδοσιακής Αριστεράς και τους ιστορικούς αγώνες της, όσο και στους νέους που αγωνίζονται σήμερα οργανωμένοι σε νέου τύπου συλλογικότητες, αναζητώντας άμεσες λύσεις στα προβλήματά τους. Κάλεσε όλους και όλες να εργαστούν από το δικό τους μετερίζι για την Άλλη Καμπάνια με σεβασμό στη μεταξύ τους διαφορετικότητα.

Ιθαγενείς από άλλες περιοχές του Μεξικού και αριστερές κοινωνικές οργανώσεις

Οι συναντήσεις συνεχίστηκαν τα επόμενα Σαββατοκύριακα του Αυγούστου σε άλλες ζαπατιστικές κοινότητες. Οι Ζαπατίστας δούλευαν πυρετωδώς όλη την εβδομάδα για την προετοιμασία του χώρου συνάντησης και την οργάνωση των χώρων φιλοξενίας. Κάθε Παρασκευή μεσημέρι, οι χωματόδρομοι της Λα Γκαρρούτσα γέμιζαν ξαφνικά με τα σύννεφα σκόνης των αυτοκινήτων που κατευθύνονταν προς την αμφιτρύωνα κοινότητα. Οι ταξιτζήδες της πλησιέστερης πόλης, του Οκοσίνγκο, έκαναν χρυσές δουλειές, ενώ στις καρότσες των αγροτικών το στρίμωγμα δεν είχε όριο. Φτάνοντας, οι Ζαπατίστας του χωριού μάς έδειχναν πού να μπορούσαμε να στέσουμε τις αιώρες μας, συνήθως στο σχολείο ή στην εκκλησία. Όταν ο κόσμος ξεπερνούσε τις προσδοκίες τους, μας προσέφεραν

λίγο χώρο στα σπίτια τους ή σε σπίτια γειτόνων τους, ακόμη και μη Ζαπατίστας που ήθελαν να βοηθήσουν τα «αδέρφια» τους, ώστε να μην υπάρξει κανένα πρόβλημα στη διοργάνωση. Οι συναντήσεις άρχιζαν επισήμως το βράδυ της Παρασκευής με την απαραίτητη γιορτή. Άντρες, γυναίκες και παιδιά του χωριού μαζεύονταν για να χορέψουν και να γελάσουν με μας, τους τόσο περίεργους επισκέπτες.

Το πρωί του Σαββάτου ξεκινούσαν οι παρεμβάσεις των προσκεκλημένων και συνήθως χρειάζονταν μόνο λίγα λεπτά για να καταλάβει κανείς την ιδιομορφία της κάθε συνάντησης. Οι εκπρόσωποι σι ιθαγενικών οργανώσεων, που έφτασαν στην Τσιάπας από άλλες πολιτείες του Μεξικού, μίλησαν με λιγότερο συστηματικό όρους από τους εκπροσώπους των οργανώσεων της Αριστεράς και εστίασαν περισσότερο στους δικούς τους ζωντανούς τοπικούς αγώνες. Δεν παρέλειψαν όμως να αναγνωρίσουν τη σημασία της συνεργασίας με άλλους που αγωνίζονται: «Είμαστε με την Έκτη, δεν ντρεπόμαστε που είμαστε ιθαγενείς. Θέλουμε να βαδίσουμε ενωμένοι ως ιθαγενείς γιατί καταλαβαίνομαστε καλύτερα. Θα βαδίσουμε όμως και με άλλους τομείς της μεξικανικής κοινωνίας.

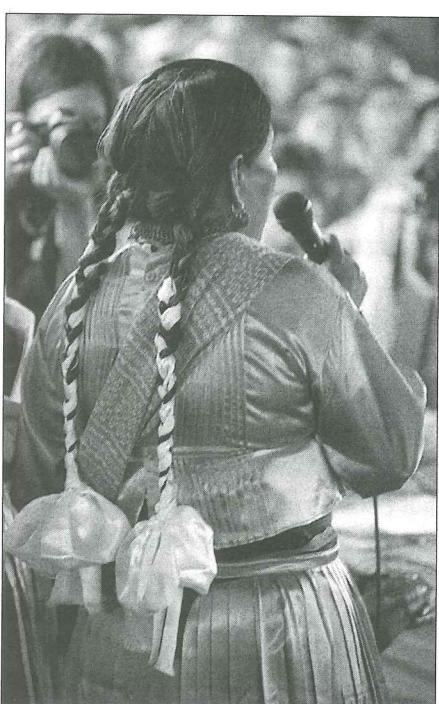
Δεν θέλουμε όμως κανέναν να διατάξει [...] οι καρδιές μας πρέπει να ανοίξουν για να αποδεχτούν αυτή τη διαφορετικότητα, μόνοι μας οι ιθαγενείς δεν θα φτάσουμε μακριά» (εκπρόσωπος ιθαγενών Πουρέπετσα). Όλοι όσοι πήραν τον λόγο ευχαρίστησαν τον Ζαπατιστικό Στρατό για τη φωνή που τους έδωσε το 1994.

Στην τρίτη συνάντηση συμμετείχαν 77 κοινωνικές οργανώσεις, μεταξύ των οπίων πολλές συνδικαλιστικές ενώσεις, δάσκαλοι και καθηγητές, φεμινιστικές οργανώσεις, ομάδες γειτονιάς, οργανώσεις ενάντια στην παγκοσμιοποίηση, συλλογικότητες που προέκυψαν με βάση τη ζαπατιστική εμπειρία, λεσβίες, φοιτητές, αγρότες, ψαράδες και πολλοί άλλοι. Όροι όπως «καπιταλισμός», «εκμετάλλευση» και «πάλη των τάξεων», που στη συνάντηση με τους ιθαγενείς δεν είχαν ακουστεί, χρησιμοποιήθηκαν συχνά καθώς μιλούσαν για τους αγώνες τους και για ζητήματα όπως οι ιδιωτικοποιήσεις και η συνδικαλιστική δημοκρατία στο Μεξικό. Ο Μάρκος, στη δική του παρέμβαση, μίλησε για τον βασικό στόχο των ζαπατίστας στην Άλλη Καμπάνια: «Εμείς, εδώ και δώδεκα χρόνια μιλάμε. Τώρα νομίζουμε ότι πρέπει να σωπάσουμε και να ακούσουμε».

ΜΚΟ, καλλιτέχνες και πολιτιστικές ομάδες, «άλλοι» και «άλλες»

Αναμφίβολα, η πιο ζωντανή προπαρασκευαστική συνάντηση ήταν εκείνη με τις πολιτικά αλληλέγγυες ΜΚΟ και τις καλλιτεχνικές και πολιτιστικές ομάδες. Χίλια περίπου άτομα έφτασαν στην κοινότητα Χουάν Ντιέγκο εκείνη την ημέρα και οι Ζαπατίστας δεν ήξεραν πού να μας βάλουν. Η γιορτή της Παρασκευής ξεξελίχθηκε σε ένα τεράστιο γλέντι με ντόπιους και καλεσμένους μουσικούς να

εναλλάσσονται και με εκατοντάδες άνδρες και γυναίκες να χορεύουν υπό τους πάχους της κούμπια, σε μια λασπώδη βουνοπλαγιά πλημμυρισμένη από παιδικά ζαπατιστικά χαμόγελα. Στη συνάντηση αυτή οι μουσικές και οι χοροί συνεχίστηκαν και την επόμενη μέρα. Πολλοί από τους ομιλητές προτιμούσαν να τοποθετηθούν με ένα τραγούδι, άλλοι με ένα ποίημα και κάποιοι με ένα θε-

Ιθαγενής από την Πόλη του Μεξικού στη συνάντηση με τις ιθαγενικές οργανώσεις.

ατρικό κομμάτι. Πρόκειται για ομάδες και άτομα σαφώς πολιτικοποιημένα, με έντονα εγγεγραμμένη τη ζαπατιστική επιρροή στο έργο τους, που προτιμούν να μιλήσουν πολιτικά χρησιμοποιώντας τη γλώσσα της μουσικής, του κινηματογράφου, της σάτιρας, του θεάτρου, της φωτογραφίας και οποιδήποτε άλλο μέσο περνάει πιθανώς πιο εύκολα το κατώφλι της ανθρώπινης ψυχής. Στο πνεύμα της συνάντησης, και αφού είχε ξεκαρδιστεί μπόλικες φορές στα γέλια μαζί με όλους/όλες τις κομαντάντας, ο Μάρκος πήρε το λόγο και περιέγραψε το στοίχημα της Άλλης Καμπάνιας: «Να βρούμε ένα σχέδιο και ένα χρώμα που να μη σβήνει ούτε να ξεβάφει αυτό που καθένας από εμάς είναι, το πού είναι και την ιστορία του. Ένα σχέδιο και ένα χρώμα που θα μπορεί να περιέχει όλα τα σχέδια και όλα τα χρώματα που συνενώνονται προς τον ίδιο προορισμό και με τον ίδιο στόχο».

Το τελευταίο Σαββατοκύριακο του Αυγούστου και το πρώτο του Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκαν άλλες δύο συναντήσεις: η πρώτη με τους «άλλους» και τις «άλλες», άτομα δηλαδή που χωρίς να ανήκουν σε κάποια συλλογικότητα επιθυμούν να συμμετέχουν στην Άλλη Καμπάνια και η δεύτερη με όσες οργανώσεις ή άτομα δεν μπόρεσαν να παραβρεθούν στην Τσιάπας στην προκαθορισμένη γ' αυτούς συνάντηση. Πιο χαρακτηριστικό από τη συνάντηση

Κοινότητα Χαβιέρ Ερνάντες,

των «άλλων» ήταν ο αυτοβιογραφικός και αρκετά χαοτικός χαρακτήρας των παρεμβάσεων νοικοκυρών, επιστημόνων, καλλιτεχνών, πρώην στελεχών κομμάτων και πολλών άλλων. Μερικοί μακριγορούσαν χωρίς κανένα σεβασμό για τους συνομιλητές τους και, όπως και σε προηγούμενες συναντήσεις, οι πρώτες πρωινές ώρες της Κυριακής μας βρήκαν με τους μισούς περίπου ομιλητές να μην έχουν πάρει τον λόγο. Παρόλα αυτά, και ενώ οι προσκεκλημένοι κάθε λίγο και λιγάκι σπικώνονταν και έκοβαν βόλτες, ο Μάρκος και η Επιτροπή της Έκτης δεν κουνήθηκαν από τη θέση τους ούτε για τη φυσική τους ανάγκη και δεν έπαψαν να ακούν παρά μόνο όταν όλοι μαζί αποφασίσαμε να πάμε για ύπνο και να συνεχίσουμε την επομένη. Ήταν εξαρχής επιλογή των Ζαπατίστας να μη θέσουν κανένα χρονικό όριο στους ομιλητές σε όλες τις προπαρα-

σκευαστικές συναντήσεις και τίρποσαν τον λόγο τους ακούγοντας τους πάντες. Αυτοί που ίσως δεν το σεβάστηκαν ήταν οι «πολυλογάδες» ομιλητές και ομιλήτριες.

Οι συναντήσεις του Αυγούστου έδωσαν το πρώτο δείγμα γραφής για το τι φιλοδοξεί να είναι στην πράξη η Άλλη Καμπάνια: «Ένας χώρος όπου όλοι θα μπορούν να εκφράζονται ελεύθερα και ταυτόχρονα θα ακούγονται. Ένας χώρος χωρίς ιεραρχίες και αυταρχισμούς, όπου οι αποφάσεις θα παίρνονται συλλογικά και δημοκρατικά. Ένας χώρος όπου ο καθένας θα έχει την ευθύνη των πράξεών του και την ελευθερία των επιλογών του. Ένας χώρος όπου δεν χωράνε μόνο λόγια, ιδέες και πράξεις, αλλά και μουσικές, τραγούδια, ζωγραφίες, θεατρικές παραστάσεις, κουκλοθέατρα, φωτογραφίες. Ένας χώρος όπου η ελευθερία έκφρασης συναντίεται με τη φαντασία και η πολιτική με την τέχνη.»

Η πρώτη ολομέλεια της Άλλης Καμπάνιας

Αποκορύφωμα των προπαρασκευαστικών συναντήσεων ήταν η καταληκτική συνάντηση της ολομέλειας στο Καρακόλ της Λα Γκαρρούτσα. 2.000 άτομα από εκατοντάδες συλλογικότητες, με την ελπίδα να ξημερώνει αποτυπωμένη στο χαμόγελο που ξεχείλιζε από παντού, συμμετείχαν σε μια ατελείωτη συνέλευση, σε ένα πείραμα εφαρμογής της άμεσης δημοκρατίας και απόδειξη της πολιτικής και ιθικής ωριμότητας που αυτή απαιτεί. Την πρώτη ημέρα της συνάντησης, σε μια τεράστια αίθουσα που δεν έπεφτε καρφίτσα και υπό το «βλέμμα» δεκάδων τηλεοπτικών συνεργείων, η διοίκηση του Ζαπατιστικού Στρατού ανακοίνωσε πως από την 1^η Γενάρη 2006 ο Μάρκος θα άρχιζε την Άλλη Καμπάνια, ταξιδεύοντας για πρώτη φορά μόνος του για έξι μήνες σε όλο το Μεξικό, για να συναντηθεί και να συνομιλήσει με όσους υπέγραψαν την Έκτη Διακήρυξην. Μετά τον Μάρκος, τον Σεπτέμβριο του 2006 τη σκυτάλη θα πάρει η Επιτροπή της Έκτης.

Για την ολομέλεια της δεύτερης ημέρας,

οι Ζαπατίστας είχαν προτείνει μια ατζέντα θεμάτων, η οποία με πολύ μικρές αλλαγές έγινε αποδεκτή διά ψηφοφορίας από τις υπόλοιπες οργανώσεις και άτομα. Τα έξι βασικά σημεία της ατζέντας: 1) χαρακτηριστικά της Άλλης Καμπάνιας, 2) σε ποιους απευθύνεται και σε ποιους όχι, 3) ποιοι είμαστε και πώς οργανωνόμαστε, 4) ειδικοί χώροι μέσα στην Άλλη Καμπάνια για τη διαφορετικότητα (ομοφυλόφιλοι, ιθαγενείς, γυναίκες, παιδιά), 5) η σχέση μας με άλλες αριστερές πολιτικές συμμαχίες στο Μεξικό, 6) άμεσες ενέργειες της Άλλης Καμπάνιας.

Οι οργανώσεις κλήθηκαν να καταθέσουν συγκεκριμένες προτάσεις πάνω σε κάθε σημείο της ατζέντας. Στο σημείο αυτό φάνηκε πως η ικανότητα συνεργασίας δεν κατακτήθηται από τη μια μέρα στην άλλη. Απαιτείται πολύς σεβασμός για να μπορέσει να λειτουργήσει αποτελεσματικά ένα συμβούλιο 2.000 ατόμων. Ο «άλλος» κόσμος που χωράει πολλούς κόσμους έμοιαζε να είναι πολύ κοντά μας στη διάρκεια αυτής της συ-

νάντησης, αλλά ένα κομματάκι λείπει ακόμα. Δεν ήταν λίγες οι φορές που οι ομιλητές έκαναν κατάχρηση του βίβατος για να δώσουν ιδιαίτερη έμφαση στα ιδεολογήματά τους και τις πολιτικές τους αναλύσεις, τη στιγμή που το θέμα συζήτησης ήταν συγκεκριμένες προτάσεις επί ζητημάτων. Οι λίγες πρακτικές προτάσεις που κατατέθηκαν καταγράφηκαν, αλλά ψηφίστηκε να μην παρθεί καμία οριστική απόφαση δεδομένου ότι απουσίαζαν από τη συνάντηση xιλιάδες άτομα που υπέγραψαν την Έκτη Διακήρυξην. Κάθε οργάνωση ανέλαβε να μεταφέρει την συζήτηση αυτή στο εσωτερικό της και εκεί να παρθούν αποφάσεις. Οι συμμετέχοντες αποχαιρέτησαν την Τσιάπας μετά από τέσσερις ημέρες στο καρακόλ της Λα Γκαρρούτσα και ανανέωσαν το ραντεβού τους με την Επιτροπή της Έκτης και τον «αντιπρόσωπο Μηδέν» Μάρκος, για την 1^η Γενάρη του 2006, την πρώτη της Άλλης Καμπάνιας στο Σαν Κριστόμπαλ ντε Λας Κάσας της Τσιάπας.

Χρήστος Στεφάνου

ΑΛΛΗΣ ΚΑΜΠΑΝΙΑΣ

μια πολύ «άλλη καμπάνια»

Λουίς Ερνάντες
Ναβάρρο

αρχισυντάκτης πολιτικών
Θεμάτων
της μεξικανικής εφημερίδας
La Jornada, συγγραφέας

Οι γυναίκες των κοινοτήτων
της Τσιάπας ξεκινούν
για την «Άλλη Καμπάνια»

Τον Γενάρη του 2006 άρχισε η Άλλη Καμπάνια, εν μέσω καιρετισμών, αμφιβολιών, συμμαχιών, συγχύσεων και αποκλεισμών. Τίποτα το νέο δεν υπήρχε σ' αυτό. Πάντα έτσι ήταν με τις πολιτικές πρωτοβουλίες των Ζαπατίστας.

Η Άλλη Καμπάνια δημιουργεί αμφιβολίες σ' αυτούς που πιστεύουν ότι η μοναδική δυνατή πολιτική είναι αυτή που γίνεται από τα κόμματα και στις εκλογές, γιατί αλλάζει δραστικά το πεδίο της ενασχόλησης των επαγγελματιών πολιτικών και των ιπποκόμων τους.

Αποτελεί μια αντιεκλογική επιθετική πολιτική σε περίοδο εκλογών. Δεν καλεί σε υπερψήφιση υπέρ του ενός ή του άλλου υποψηφίου. Ούτε προπαγανδίζει την αποχή.

Αλλά, αν η Άλλη Καμπάνια δεν επιζητεί να επηρεάσει τα εκλογικά αποτελέσματα, τι είναι αυτό που προσπαθεί; Μια απάντηση, εν μέρει, μας δίνει ο Βρετανός συγγραφέας Τζον Μπέργκερ: «Οι μάζες», αναφέρει, «έχουν απαντήσεις για ερωτήματα που δεν έχουν τεθεί ακόμα». Η Άλλη Καμπάνια αναζητά απαντήσεις που δεν μπορούν να βρεθούν στη σφαίρα της επίσημης πολιτικής, αλλά στους αγώνες των απλών ανθρώπων. Προσπαθεί να ορ-

γανώσει την αντίσταση των από κάτω για να σπάσει τα φράγματα του αποκλεισμού που διαχωρίζουν τους νικητές από τους πτητιμένους σ' αυτή τη χώρα.

Η Άλλη Καμπάνια θέλει να δώσει φωνή σ' εκείνους που δεν έχουν και δεν πρόκειται να αποκτήσουν στην αυστηρή λογική της προεκλογικής καμπάνιας. Φιλοδοξεί να κάνει ορατούς τους αόρατους που αγωνίζονται σ' ολόκληρη τη χώρα. Θέλει να αναδείξει τα μεγάλα εθνικά προβλήματα, που οι υποψήφιοι για την προεδρία αποφεύγουν να ονομάσουν, από φόβο μη χάσουν την πολιτική τους πελατεία. Θέλει να θέσει τις βάσεις για να οικοδομήσει ξανά, από τα κάτω, μια αντικαπιταλιστική Αριστερά. Επιζητεί να υφάνει ένα εθνικό δίκτυο γνήσιας πολιτικής εκπροσώπωσης. Προετοιμάζει τις κατάλληλες συνθήκες για τη δημιουργία μιας μεγάλης πολιτικής και κοινωνικής δύναμης, ικανής να ασκεί βέτο στις κυβερνητικές πολιτικές και να επηρεάζει την πορεία της χώρας, ανεξάρτητα από το ποιος θα κερδίσει στις προσεχείς προεδρικές εκλογές του 2006.

Η Άλλη Καμπάνια των Ζαπατίστας εξελίσσεται έξω από τα κανάλια της θεσμικής πολιτικής, στο περιθώριο και ενάντια στους κανόνες του παιχνιδιού που ρυθμί-

ζουν των ανταγωνισμών των ελίτ για πρόσβαση στην κυβέρνηση. Διαφοροποιείται καθαρά από την καθεστηκυά πολιτική τάξη. Κινείται με τους δικούς της χρόνους και τη δική της ατζέντα.

Η Άλλη Καμπάνια είναι μια πρωτοβουλία κατά του συστήματος. Ο ριζοσπαστισμός ενός αγώνα δεν έχει να κάνει με το αν βρίσκεται στην παρανομία, αλλά με την ικανότητά του να αντιτίθεται στο σύστημα και να οικοδομεί τις βάσεις της αλλαγής. Το σχέδιο αμφισβητεί σε βάθος τόσο τα μέσα όσο και τους μηχανισμούς της υπάρχουσας πολιτικής αντιπροσώπευσης, ενώ, συγχρόνως, προωθεί τη δημιουργία ενός δικτύου αντιστάσεων και αλληλεγγύης.

Επιζητεί να μετατρέψει τις συνθήκες στις οποίες κινείται η κοινωνική σύγκρουση, αλλάζοντας τον συσχετισμό των δυνάμεων προς όφελος του λαϊκού αγώνα.

Η Άλλη Καμπάνια προεικονίζει τον σχηματισμό μιας νέας πολιτικής δύναμης, την οποία αντιλαμβάνεται σαφέστατα ως αριστερή, αντινεοφιλεύθερη και αντικαπιταλιστική. Και σαφώς διαφοροποιημένη από τα υπαρκτά πολιτικά κόμματα.

Προωθεί ένα σχέδιο, που στόχο έχει να αλλάξει τη χώρα και να επεξεργαστεί ένα

καινούργιο Σύνταγμα, δηλαδή ένα εθνικό πολιτικό σύμφωνο διαφορετικό από το ισχύον. Πρόκειται για μια πολιτική στρατηγική που υφαίνει τα διασκορπισμένα, αλλά υπαρκτά, ζέφτια της ελπίδας. Αρνείται την ψευδαίσθηση ότι στον αγώνα για τον μετασχηματισμό της χώρας υπάρχουν εύκολες λύσεις και θαύματα. Ότι την Ιστορία τη γράφουν οι μεσσίες και οι χαρισματικές προσωπικότητες.

Η Άλλη Καμπάνια σκοπεύει να δημιουργήσει έναν λαϊκό, μη κρατικό χώρο, να μεταφέρει την πολιτική μακριά από τα στενά κυβερνητικά και κοινοβουλευτικά πλαίσια. Βαθαίνει με αυτόν τον τρόπο τη φθορά του κρατικού μονοπώλου στις πολιτικές αποφάσεις, όπως έχει γράψει άλλωστε, εδώ και χρόνια, ο θεωρητικός Καρλ Σμιτ. Σύμφωνα με τον Γερμανό θεωρητικό της πολιτικής: «Ο χρόνος του κρατισμού φτάνει προς το τέλος του. [...] Το κράτος, ως μονέλο πολιτικής ενότητας, το κράτος, ως δικαιούχος του πιο ακραίου απ' όλα τα μονοπώλια, του μονοπώλου των πολιτικών αποφάσεων, είναι στο σημείο της ανατροπής του».

Σε διαφοροποίηση με την υποκρισία της θεμικής πολιτικής, οι εκπρόσωποι της οποίας αρνούνται να παραδεχτούν ότι έχουν εχθρούς και τους αναφέρουν απλώς ως αντιπάλους, ενώ δίνουν κλωτσιές κάτω από το τραπέζι και κοιτούν να τους εξοντώσουν, η Άλλη Καμπάνια λέει τα πράγματα με το όνομά τους και αρνείται να εγκαταλείψει την έννοια της εχθρότητας. Δεν υπάρχουν σ' αυτήν ψεύτικες ευγένειες ούτε υποκλίσεις προς την άρχουσα τάξη και τους εκπροσώπους της. «Το δίκαιο», είπε ο Μάρκος, «θα ήταν να είναι στις φυλακές όσοι δολοφονούν, ταπεινώνουν και εξαπατούν, αντί για εκείνους που αγωνίζονται να αλλάξουν τα πράγματα για όλους».

Όπως κάθε πολιτική πρωτοβουλία που έχει δημιουργηθεί πέρα από τα καθιερώμενα, η Άλλη Καμπάνια προκαλεί αβεβαιότητα και ενοχλεί. Κατηγορείται ότι καλεί σε αποχή από τις εκλογές, όταν έχει δηλώσει ξεκάθαρα ότι δεν είναι καμπάνια αποχής. Της ζητούν να κάνει προγραμματικές προτάσεις, ενώ έχει εξηγήσει ότι σκοπός της είναι να ακουστούν τα αιτήματα και τα παράπονα αυτών που δεν έχουν φωνή.

Η Άλλη Καμπάνια αμφισβήτησε σαφέστατα τις παραδοσιακές δυνάμεις που κυβερνούν τη χώρα. Σε μια στιγμή που η κοινή γνώμη αναγνωρίζει ξανά την καταπιεστική και ασφυκτική φύση του πολιτικού μας συστήματος και κρίνει αυστηρότατα

τα παραδοσιακά κόμματα και την υποταγή τους στα μεγάλα μονοπώλια της πλεικετρονικής επικοινωνίας, η Άλλη Καμπάνια αναζητά ένα νέο σύστημα αντιπροσώπευσης πέρα από τα θεσμικά κανάλια.

Σε μια χρονική στιγμή που στη Λατινική Αμερική ο ρεφορμισμός χωρίς αλλαγές, όπως του Λούλα, προκαλεί νέες και πικρές απογοητεύσεις και στην οποία μια δυνατή, νέα Αριστερά, διαφοροποιημένη από τις παραδοσιακές πολιτικές τάξεις και ξένη προς το ευμετάβλητο του «φιλελεύθερου σοσιαλισμού», αναδύεται ως επιλογή διακυβέρνησης σε διάφορες χώρες της περιόδου, η έξοδος των Ζαπατίστας επενδύει στη δημιουργία ενός δικτύου σχέσεων αλληλεγγύης, ικανού να επινοήσει νέες δυνατότητες.

Το ξέσπασμα του κύματος

Ένα δυνατό κύμα απειλεί να ξεσπάσει ενάντια στο πολιτικό κατεστημένο του Μεξικού. Έρχεται από πολύ μακριά και δυναμώνει από τους θυελλώδεις ανέμους που σαρώνουν τη χώρα. Στο μεγαλύτερο μέρος της διαδρομής, η επιφάνεια του πολιτικού ωκεανού δεν δείχνει να αναταράσσεται από το πέρασμά του. Ωστόσο, όταν σηκωθεί και ξεσπάσει, θα ταρακουνήσει το υπάρχον σύστημα αντιπροσώπευσης.

Αυτό το κύμα διαβαίνει τους δρόμους που άνοιξε η Άλλη Καμπάνια. Μεροληπτικά ξεχασμένη από την πλειοψηφία των μεγάλων μέσων ενημέρωσης, η πρωτοβουλία των εξεγερμένων αντηκεί με δύναμη στα σχόλια από στόμα σε στόμα, που διατρέχουν τις περιοχές απ' όπου περνάει. Τα ίντι της και ο αντίκτυπός της μπορούν να ανιχνευτούν στους αυτοκινητόδρομους της πληροφορίας που κυκλοφορούν στον

γαλαξία του Ιντερνέτ.

Σε αντίθεση με την πορεία του χρώματος της γης, που πραγματοποίησαν οι Ζαπατίστας από τον Φλεβάρη ώς τον Μάρτη του 2001, η Άλλη Καμπάνια δεν σκοπεύει να πραγματοποίησε μαζικές συγκεντρώσεις. Η κινητοποίηση στις αρχές της εξαετίας της προεδρίας του Βισέντε Φοξ είχε έναν ξεκάθαρο στόχο: να πιέσει τη Βουλή να νομοθετήσει για τα δικαιώματα και την κουλτούρα των ιθαγενών, σε συμφωνία με το προσχέδιο νόμου της Επιτροπής για την Ομόνοια και την Ειρήνη (Cocopa). Πέτυχε να κάνει φανερή την ισχυρή λαϊκή της υποστήριξη. Σε αντίθεση, η νέα έξοδος των εξεγερμένων στοχεύει σε κάτι ευρύτερο και πιο φιλόδοξο. Να δώσει μορφή στη μεγάλη δυσαρέσκεια που υπάρχει στα πιο πολιτικοποιημένα τμήματα της χώρας και να οικοδομήσει ένα δυναμικό κίνημα που θα έχει την ικανότητα να μετατραπεί σε ένα νέο πολιτικό σχηματισμό. Η δουλειά της είναι βασικά οργανωτική.

Η Άλλη Καμπάνια έχει μικρή επιρροή σε τμήματα των κατώτερων στρωμάτων του Μεξικού που βλέπουν την υποψηφιότητα του Αντρές Μανουέλ Λόπες Ομπραδόρ ως τον κύριο δρόμο για την ικανοποίηση των αιτημάτων και των φιλοδοξιών τους. Εξοργίζει και αποπροσανατολίζει τους διανοούμενους που με ιδιοτέλεια υπερασπίζονται τη χρήσιμη ψήφο υπέρ του σχηματισμού «Για το Καλό 'Όλων» (σημ.: το σήμα με το οποίο κατεβαίνει στις εκλογές για την προεδρία ο υποψήφιος του PRD, του Κόμματος Δημοκρατικής Επανάστασης), αλλά δεν τους κάνει να αλλάξουν γνώμη. Πολύ λιγότερο επηρεάζει εκείνους που είναι συνηθισμένοι να χρησιμοποιούν τις εκλογές για να δι-

Στον δρόμο για την «Άλλη Καμπάνια»

απραγματευτούν μικρά υλικά οφέλη με αντάλλαγμα την ψήφο τους.

Αντίθετα, η Άλλη Καμπάνια έχει μεγάλη αποδοχή στους διωκόμενους, τους απλούς ανθρώπους που δεν αισθάνονται ότι τα κόμματα τους υπερασπίζονται και δεν βρίσκουν θέση στο υπάρχον πολιτικό σύστημα. Αυτοί είναι, από το ξεκίνημά της, οι κύριοι παραλήπτες του μηνύματός της. Πρόκειται για ένα κομμάτι που δεν αποτελεί πλειοψηφία στην κοινωνία, αλλά είναι πολυάριθμο και, αν κινητοποιηθεί, μπορεί να μετατραπεί σε αδιαμφισβήτητο παράγοντα πολιτικής αλλαγής.

Η καταμέτρηση των παρευρισκομένων στις συναντήσεις που πραγματοποίησε ο αντιπρόσωπος Μηδέν κατά τη διάρκεια της πορείας της Άλλης Καμπάνιας έως τώρα, δείχνει έναν ποικιλόχρωμο καμβά από παλιούς και νέους κοινωνικά ανυπότακτους: φαράδες, μικροπωλητές, αγροτικοί πληθυσμοί που επρεάζονται από μεγάλα κατασκευαστικά έργα, καταναλωτές πλεκτρικού ρεύματος που πληρώνουν τεράστιους λογαριασμούς, εργάτριες στις μακιλαδόρας, ιθαγενείς, πληγέντες από φυσικές καταστροφές που δεν στηρίχτηκαν από την κυβέρνηση, φτωχοί αγρότες, καλλιεργητές καλαμποκιού που επιμένουν στην καλλιέργεια του παραδοσιακού τύπου καλαμποκιού και αντιτίθενται στο μεταλλαγμένο, δημοκρατικοί δάσκαλοι, πόρνες, ομοφυλόφιλοι, εργάτες και νέοι.

Στις λαϊκές συνελεύσεις παίρνουν μέρος, επίσης, τα απομεινάρια της ήπτας

της ριζοσπαστικής Αριστεράς στο Μεξικό. Εκεί παρευρίσκονται πολλές από τις ομάδες που επέζησαν μετά την πτώση του Τείχους του Βερολίνου και την απορρόφηση του σοσιαλισμού από τον επαναστατικό εθνικισμό και τον μετασχηματισμό των ανεξάρτητων λαϊκών οργανώσεων σε παρακλάδια του Κόμματος Δημοκρατικής Επανάστασης (PRD). Και μαζί με αυτούς, συμμετέχει και ένα πλήθος αυτόνομων συλλογικοτήτων, υποκινητές διεκδικητικών αγώνων, που είναι, κατά κάποιον τρόπο, παιδιά του ζαπατίστικου κινήματος.

Αυτοί που μίλησαν στις συναντήσεις διηγήθηκαν τις ταπεινώσεις που βιώνουν και εξέφρασαν τεράστια δυσαρέσκεια με την τρέχουσα οικονομική και πολιτική κατάσταση, σφοδρή επιθυμία για απόδοση δικαιοσύνης και τεράστια εχθρότητα, τόσο προς τους επαγγελματίες πολιτικούς όσο και προς την άρχουσα τάξη. Χωρίς υπερβολές, μπορούμε να πούμε ότι βρίσκονται σε απελπιστική κατάσταση.

Αυτές οι συναντήσεις δεν είναι συγκεντρώσεις πίεσης προς κυβερνητικούς εκπροσώπους για να διατυπωθούν αιτήματα.

Ούτε είναι προεκλογικές συγκεντρώσεις όπου οι υποψήφιοι υπόσχονται την επίλυση των προβλημάτων. Είναι, σίγουρα, ένας χώρος για να δημοσιοποιηθούν οι μνήμες των αδικιών και του πόνου, ο χώρος για να συνομιλήσεις με τους όμοιους και να μοιραστείς ελπίδες και πόνους. Εκεί γεννιέται μια κοινή γλώσσα ανάμεσα σ' αυτούς που μέχρι πριν λίγο δεν μπορούσαν να επικοινωνήσουν μεταξύ τους. Μια γλώσσα που οι διανοούμενοι περιφρονούν και δεν την καταλαβαίνουν.

Οι προεκλογικές καμπάνιες αναρωτιούνται «τι θα κάνουμε με τους φτωχούς;» Η Άλλη Καμπάνια αναρωτιέται «τι θα κάνουμε με τους πλούσιους;» Και απαντά: «Θα τους πολεμήσουμε». Σε μια εποχή που ο ήλιος της λίστας των εκατομμυριούχων της Forbes ρίχνει μια σκιά που κάνει αόρατους τους από κάτω, ο περίπλους των Ζαπατίστας δείχνει με το δάκτυλο τους από πάνω και τους καθιστά υπεύθυνους για την καταστροφή της χώρας.

Ανακτά έτσι ένα ταξικό λεξιλόγιο σε μια εποχή που η κοινοβουλευτική Αριστερά κοιτάει πώς θα απαλλαγεί απ' αυτό. Η γλώσσα της, όπως έγινε παράδοση από τις διακηρύξεις του EZLN, συγγενεύει κάθε φορά περισσότερο με τις διακηρύξεις και τα μανιφέστα των ιθαγενών και των αγροτών του 19ου αιώνα και με τα προγράμματα της εργατικής και λαϊκής πάλης του 20ού αιώνα.

Παρεμπιπτόντως, η νέα έξοδος των εξεγερμένων βάζει το δάκτυλο στην πλογή για ένα επίκαιρο πρόβλημα των λαϊκών αγώνων στο Μεξικό, για το οποίο τα αριστερά κόμματα δείχνουν να πάσχουν από αμνησία βαριάς μορφής: την υπεράσπιση των πολιτικών κρατούμενων. Να το ξέρουμε: κανένας από τους υποψήφιους προέδρους δεν έχει πατήσει το πόδι του στις φυλακές για να επισκεφτεί κοινωνικούς πηγέτες άδικα φυλακισμένους.

Μια μεγάλη αναταραχή διατρέχει τη χώρα. Αρχίζει να ακούγεται το ξέσπασμα του κύματος. Είναι ο ήχος της Άλλης Καμπάνιας.

Μετάφραση: Μιχάλης Ανιτσάκης

το Μεξικό των από κάτω με τα μάτια της «άλλης καμπάνιας»

Σεβασμός στη θέληση του λαού. Μπλας Ατέμπα, Οαχάκα

Ι Γενάρη 2006

Χιλιάδες ιθαγενείς, βάσεις στήριξης του Εθνικοαπελευθερωτικού Στρατού των Ζαπατίστας (EZLN), με επικεφαλής τον εξεγερμένο υποδιοικητή Μάρκος, βαδίζουν στους δρόμους του Σαν Κριστόμπαλ ντε λας Κάσας. Είναι η αρχή της πορείας της Άλλης Καμπάνιας στο Μεξικό των «από κάτω».

«Ξεκινάμε να πορευόμαστε. Για να εκπληρώσουμε την υπόσχεση της Έκτης Διακήρυξης της Ζούγκλας Λακαντόνα. Για να ενώσουμε τον αγώνα μας ως Ζαπατίστας με τον αγώνα των εργατών της πόλης και της υπαίθρου της χώρας μας, του Μεξικού».

Το καραβάνι που ξεκίνησε από το Σαν Κριστόμπαλ της Τσιάπας έχει διατρέξει ως σήμερα 20 πολιτείες του Μεξικού. Τα γεγονότα στο Ατένκο (βλ. σ. 63-64) βρίκαν το καραβάνι της Άλλης Καμπάνιας στην Πόλη του Μεξικού. Η απόφαση της Κομισιόν Σέξτα (Επιτροπής της Έκτης Διακήρυξης) του EZLN ήταν το καραβάνι και ο υποδιοικητής Μάρκος να παραμείνουν στην Πόλη του Μεξικού συντονίζοντας τον αγώνα για την απελευθέρωση των κρατουμένων του Ατένκο. Ωστόσο, εκείνο που σταμάτησε ήταν η πορεία της Άλλης Καμπάνιας στο Μεξικό, που η πρώτη της φάση θα ολοκληρωνόταν τον Ιούνιο. Η οργανωτική δουλειά για την οικοδόμηση ενός «άλλου» κινήματος, όχι μόνο δεν σταμάτησε, αντίθετα, ίσως επιταχύνθηκε από τα γεγονότα του Ατένκο.

Μεξικό: Κάθε γωνιά του και ένα, δυνάμει, Ατένκο

Ο περίπλους της Άλλης Καμπάνιας αλλά και τα γεγονότα στο Ατένκο αποκάλυψαν ένα «άλλο» Μεξικό, εκείνο των απελπισμένων, οι οποίοι όμως υφαίνουν και

μέσω της Άλλης Καμπάνιας αντιστάσεις, αλληλεγγύη, ελπίδες, αγώνες και εξεγέρσεις. Αυτές οι αντιστάσεις δεν γεωνίθηκαν με τη σύγκλοση της Άλλης Καμπάνιας. Υπήρχαν και πάλευαν για πολλά χρόνια με ποικίλους και, πολλές φορές, αντιφατικούς τρόπους. Απλώς η Άλλη Καμπάνια κάνει ορατό αυτό το έως τώρα αόρατο, σκοτεινό Μεξικό, φέρνει στο φως τους υπόγειους ποταμούς αντίστασης που υπάρχουν κατά μήκος και πλάτος της χώρας και που αγνοούνται και υποτιμούνται από τα μέσα ενημέρωσης και τα πολιτικά κόμματα. Αυτά τα υπόγεια ποτάμια αντίστασης τρέφονται από την υπεράσπιση των κοινοτικών γιαών, από την αντίδραση στην ιδιωτικοποίηση του αέρα και του νερού, από τη δημιουργία κοινοτικών ραδιοφώνων, συνεταιρισμών, πολιτιστικών χώρων, από τον αγώνα για την ελευθερία και την αξιοπρέπεια των γυναικών, από το πάθος για την ελευθερία και τη δικαιοσύνη, από τον σεβασμό στην κουλτούρα των ιθαγενών λαών, από τη διεκδίκηση της ελευθερίας των πολιτικών κρατουμένων, από τον αγώνα για εκπαίδευση, υγεία, κατοικία.

Σ' αυτό το Μεξικό, των «από κάτω», απευθύνεται η Άλλη Καμπάνια. Των ιθαγενών. Των 12.000.000 μεταναστών. Των γυναικών και των νέων «χωρίς φωνή και χωρίς μέλλον». Των αγροτών, που αποδεικνύουν κάθε στιγμή ότι το σύνθημα «Γη και Ελευθερία» είναι ολοζώντανο. Των εργατών, που υποφέρουν την πιο άγρια εικμετάλλευση από πολυεθνικές και εθνικές βιομηχανίες. Των ομοφυλόφιλων που αγωνίζονται για τον σεβασμό στη διαφορετικότητά τους... Με δυο λόγια, όλων των θυμάτων της εικμετάλλευσης του νεοφιλελεύθερου καπιταλισμού και της μεξικάνικης πολιτικής τάξης. Με αυτά τα υπόγεια και ανυπότακτα ρεύματα αντίστασης συναντίται η Άλλη Καμπάνια και φιλοδοξεί να γίνει η θάλασσα στην οποία θα ενωθούν.

Επιχειρώντας να σκιαγραφήσουμε αυτόν τον κοινωνικό καμβά στον οποίο απευθύνεται η Έκτη Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα, επιλέξαμε μερικά «στιγμιότυπα» από τις συναντίσεις της Άλλης Καμπάνιας στην έως τώρα πορεία της. Δεν είναι τα μόνα ούτε τα πλέον αντιπροσωπευτικά. Είναι όμως ενδεικτικά μιας πραγματικότητας και μιας έντασης που υποβόσκει σε κάθε μεριά του Μεξικού και που θα μπορούσε να οδηγήσει σε πολλά Ατένκο.

ΑΓΡΙΕΡΩΜΑ

Συνοικία Λα Ορμίγα, Σαν Κριστόμπαλ, Γενάρης

Η Άλλη Καμπάνια στην, περίφημη για τους αγώνες της τα χρόνια του '80, συνοικία ιθαγενών Τσοτσίλ σε μια συγκινητική συνάντηση.

«Την ίν Γενάρη του 1994 και ύστερα, στις 2 και στις 3, πολλές από τις δυνάμεις του EZLN απόμειναν εγκλωβισμένες στα γύρω βουνά. Ήταν τα αδέλφια μας από την Λα Ορμίγα, οδηγοί και μεταφορείς που, χωρίς να τους ζητήσουμε τίποτα, άρχισαν να μεταφέρουν τα στρατεύματά μας σε πιο ασφαλή μέρη. Ήταν οι άνθρωποι της Λα Ορμίγα, που έσωσαν τη ζωή πολλών συντρόφων μας. Τότε δεν υπήρχαν φωτογραφίες, κάμερες, μικρόφωνα και συνεντεύξεις. Υπήρχαν βόμβες και σφαίρες και ήταν σ' αυτήν εδώ τη συνοικία που ο EZLN βρίκε την πρώτη του συμμαχία και την πρώτη του στήριξη από κόσμο απόλο και ταπεινό.»

Τούέτλα, Τσιάπας. Γενάρης.

«Κάντε δική σας την Άλλη Καμπάνια. Υπερασπίστε την ενάντια σε όλους, ακόμα και ενάντια σε μας», είπε ο Μάρκος κλείνοντας μια συνάντηση, που διήρκεσε έξι ώρες ώς τις δύο τα ξημερώματα, με νέους, δασκάλους, νοικοκυρές, ακόμα και παιδιά.

Ορισμένοι από τους πολίτες προχώρησαν σε προτάσεις για συγκεκριμένες δράσεις, με ή χωρίς τον Μάρκος: «Ας φανταστούμε αυτό το δωμάτιο με τον Μάρκος αλλά χωρίς εμάς. Ύστερα ας το φανταστούμε με εμάς αλλά χωρίς τον Μάρκος. Πιστεύω πως δεν τον χρειαζόμαστε για να αρχίσουμε να παλεύουμε για την αξιοπρέπειά μας».

Οαχάκα, Φλεβάρης

Για δεύτερη φορά ο υποδιοικητής Μάρ-

κος, μπίκε σε μια μεξικανικη φυλακή. Για να επισκεφτεί πολιτικούς κρατούμενους. Αυτή τη φορά τους 5 φυλακισμένους από την εξέγερση του Μπλας Ατέμπα το 2005.

Στη συνάντηση που είχε προηγηθεί στο Λαϊκό Δημαρχείο συνομίλησε με τους ιθαγενείς Ζαποτέκα για την αυτονομία και τον αγώνα των ιθαγενών λαών του Μεξικού: «Στόχος της Άλλης Καμπάνιας είναι να εξαφανιστούν οι πλούσιοι και η πολιτική τάξη που τους υπηρετεί. Να πάρουμε στα χέρια μας τη μοίρα μας, να φτιάξουμε τις κυβερνήσεις και τους νόμους που χρειαζόμαστε. Οι αγρότες να πάρουμε τη γη στα χέρια μας, οι εργάτες να πάρουμε τα εργοστάσια, οι φοιτητές και οι δάσκαλοι τα σχολεία...»

Ισθμός Τεουαντεπέκ, Φλεβάρης

Μπροστά σε 4.000 ιθαγενείς και μιγάδες που αγωνίζονται ενάντια στα σχέδια για την διάνοιξη διώρυγας στον ισθμό του Τεουαντεπέκ, ο υποδιοικητής Μάρκος μετέφερε μήνυμα της κομαντάντα Ραμόνα:

«Η Ραμόνα, πριν πεθάνει, μου ζήτησε να έρθω ως εδώ και να αναζητήσω τη γυναίκα ιθαγενή του Ισθμού. Ψάξε, μου είπε, εκείνη που έχει λευκά μαλλιά, τη νέα που έχει το χρώμα της αγάπης στα ρέιλη. Το κοριτσάκι που στο μελαχρινό φως των ματιών του καθρεφτίζεται η αγάπη για τον λαό του που αγωνίζεται. Ψάξε να βρεις την ιθαγενή γυναίκα. Εκείνη θα καταλάβει. Πες τη ότι η μακριά νύχτα του πόνου μπορεί να τελειώσει ή να μετατραπεί ακόμα και σε εφιάλτη. Πες της ότι ο εφιάλτης έχει όνομα και είναι το σχέδιο Πουέμπλα-Παναμά, είναι το σχέδιο για τη διάνοιξη της διώρυγας. Πες της ότι αν εκείνη παραδοθεί, αν εκείνη πτηθεί, όλες εμείς που ζούμε από αυτή τη μεριά της ιστορίας θα μείνουμε πολύ μόνες μας. Πες της να μην αφήσει τους άντρες να πουλήσουν την

αξιοπρέπειά της, πες της να μην αφήσει να πουληθεί ο ισθμός...»

Γκερρέρο, Μάρτης

Οι άνθρωποι του CECOP (Συμβούλιο Κοινοτήτων ενάντια στην κατασκευή του υδροπλεκτρικού φράγματος Λα Παρότα) δήλωσαν στη συνάντηση της Άλλης Καμπάνιας πως το συγκεκριμένο ενεργειακό πρόγραμμα -που προωθεί η κυβέρνηση με την κατασκευή του φράγματος, και θα επηρεάσει τη ζωή 50.000 ανθρώπων καταστρέφοντας τη γη τους- αποτελεί μέρος του σχεδίου Πουέμπλα-Παναμά και γίνεται προς όφελος των μεταποιητικών βιομηχανιών που θα εγκατασταθούν στην περιοχή. «....Αλλά θα αγωνιστούμε, μοιραζόμαστε με σας την απόφαση να δυναμώσουμε την εξουσία του λαού, την απόφαση να αντιμετωπίσουμε ενωμένοι την άλλη εξουσία, αυτή των πλουσίων και των επιχειρηματιών που μας απειλεί με εκτοπισμό και πείνα. Θα νικήσουμε τους πλούσιους που ζουν από τη λεπλασία των ζωών μας, που βεβαιώνουν πως το φράγμα θα γίνει ακόμα κι αν χρειαστεί να περάσουν πάνω από τις ζωές των παιδιών μας. Από εδώ τους λέμε, σ' αυτούς και τους ξένους συνεταίρους τους, στα αφεντικά τους, την Παγκόσμια Τράπεζα, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, την Παναμερικανική Τράπεζα Ανάπτυξης και τις ιδιωτικές τράπεζες, να τα μαζέψουν και να φύγουν, δεν έχουν να κάνουν τίποτα εδώ. Το φράγμα δεν θα γίνει. Η γη είναι δική μας και δεν θα την παραδώσουμε, δεν θα την χαρίσουμε, δεν θα την πουλήσουμε...»

Άγουα Σάρεας, Πολιτεία του Μεξικού, Απρίλης

«Ως ιθαγενείς δεν θα ζητήσουμε από κανέναν συγνώμη ούτε την άδεια για να αγωνίζονται. Δεν θέλουμε να πάρουμε τα όπλα αλλά θέλουμε το δίκιο μας» είπε ένας από τους συμμετέχοντες στη συνάντηση της Άλλης Καμπάνιας. Από τη γη των Μασάουα, οι οποίοι εδώ και δύο χρόνια αγωνίζονται υπερασπιζόμενοι τη γη και τα νερά τους, ξεκίνησε η Άλλη Καμπάνια την πορεία της στην Πολιτεία του Μεξικού.

Εκ μέρους της οργάνωσης «Χωρίς Όνομα», στην οποία συμμετέχουν οικοδόμοι, νοικοκυρές, εργάτες, υπηρέτριες και μικροπωλητές, μίλησε η Γκλόρια. Είναι από το Μπαρτόλο «μια περιοχή άγονη όπου μας έλαχε να ζήσουμε». Περιγράφει τις συνθήκες ανισότητας, τους χαμπούς μισθίους που, πολλές φορές, ούτε καν

Συνάντηση με συγγενείς πολιτικών κρατουμένων και επίσκεψη σε φυλακή.

υπάρχουν... περιγράφει τις συνθήκες ζωής των οικοδόμων, αυτών των αιωνίων «εποικιακών» μεταναστών, που αφήνουν πίσω γη και οικογένεια... «Ζούμε την καταστροφή της κουλτούρας μας καθημερινά, ζούμε την υπερεκμετάλλευση του καπιταλισμού. Χάνουμε την αξιοπρέπειά μας και πεθαίνουμε από θλίψη».

Ατένκο, Πολιτεία του Μεξικού, Απρίλης

Τη νύχτα της Τρίτης, ο λαός του Ατένκο πλημμύρισε τους δρόμους για μια ακόμα φορά, όπως πριν πέντε χρόνια, όταν, μια νύχτα του Ιούλιου του 2002, περίμενε επίθεση από τον Ομοσπονδιακό Στρατό και την αστυνομία. Ήταν τότε που αγωνίζονταν να αποτρέψουν την κατασκευή του

αεροδρομίου που θα τους άφηνε χωρίς γη. Αυτή τη φορά η αιτία ήταν διαφορετική: βγήκαν στους δρόμους για να ενωθούν ως λαός με την Άλλη Καμπάνια.

Η Μάρτα Πέρες, μια από τις εκπρόσωπους του Μετώπου των Λαών για την Υπεράσπιση της Γης (FPDT), αφηγήθηκε τον αγώνα των ιζ κοινοτήτων για την υπεράσπιση των 5.000 εκταρίων γης που είχαν απαλλοτριωθεί για την κατασκευή του αεροδρομίου. «Δεν λυγίζουμε μπροστά σε οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα και θα συνεχίσουμε να παλεύουμε για τη γη μας, για τη ζωή μας, για την ελευθερία μας».

Τεκομούλκο, Απρίλης

Η Άλλη Καμπάνια βρέθηκε, για μια ακόμα φορά, σε ένα κομμάτι γης του Μεξικού, που οι άνθρωποί του αγωνίζονται ενάντια στη νεοφιλελεύθερη «ανάπτυξη» που απειλεί να τους αφήσει χωρίς γη. Η κατασκευή του αυτοκινητόδρομου που θα ενώνει τους δύο ωκεανούς, του «αυτοκινητόδρομου του 21^{ου} αιώνα», όπως τον διαφημίζουν στα προγράμματά τους όλοι οι υποψήφιοι, απειλεί με εκτοπισμό από τη γη τους αγρότες και τους ιθαγενείς του Τεκομούλκο. Ο δον Φερνάδο λέει: «μας λένε τρελούς γιατί είμαστε με την Άλλη Καμπάνια. Όμως εμείς είμαστε εδώ όρθιοι και αντιστεκόμαστε. Αν μας πάρουν τη γη μας καταδικάζουν, είναι σα να μας πάρουν το νερό και τον αέρα. Η γη μας δίνει ζωή». Και η δόνια Χουανίτα προσθέτει: «Δεν θέλουμε τον αυτοκινητόδρομο στη γη μας!». Τελεία. Τίποτε άλλο δεν προσθέτει.

Μορέλος, Απρίλης

Ο υποδιοικητής Μάρκος και το καραβάνι της Άλλης Καμπάνιας συναντήθηκαν, στις εγκαταστάσεις της Κοπερατίβας του Ανενεκουίλκο, με εργαζόμενους των συνεταιρισμών της περιοχής που είναι πολυάριθμοι, αυτοδιαχειρίζομενοι και εξαιρετικά αποτελεσματικοί. Αργότερα, στην κεντρική πλατεία της Λεόν, μοιράστηκαν τη δυσαρέσκεια ενός πολυάριθμου νεανικού κοινού που ζει την απόρριψη και την καταστολή στα σχολεία, τους δρόμους, τους τόπους δουλειάς, τους δικούς του τόπους

συνάντησης που αποτελούν ικανοποίηση ενάντια στην απελπισία και την ανασφάλεια.

Γκουαναχάτο, Απρίλης

Η Άλλη Καμπάνια γνώρισε ένα άλλο Γκουαναχάτο από εκείνο που διαφημίζουν οι γιγαντοαφίσες του κυβερνήτη του. Ένας δάσκαλος, που πήρε το λόγο σε συνάντηση με μεταλλωρύχους και ομάδες πολιτών, έδωσε το κλίμα του Γκουαναχάτο που δεν φαίνεται: «Εάν δεν υπήρχαν τα εμβάσματα των μεταναστών μας ή θα είμασταν εξαθλιωμένοι ή θα είχαμε εμφύλιο πόλεμο».

Πόλη του Μεξικού, Μάης

Σε ένα ακροατήριο που ξεχείλιζε από εργαζόμενους, που φώναζαν «Ζήτω η εργατική τάξη του κόσμου! Ζήτω την Άλλη Καμπάνια!», εργαζόμενοι από 18 πολιτείες της χώρας, που συμμετείχαν στην Πανεθνική Συνάντηση Εργαζομένων, ανέβηκαν στο βήμα για να καταγγείλουν τις πρακτικές των βιομηχάνων και την εκμετάλλευση που βιώνουν, ιδιαίτερα στα μεταλλωρυχεία και τις μακιλαδόρες, αλλά και στα επίσημα συνδικάτα και πολιτικά κόμματα.

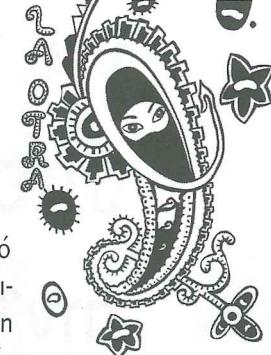
Πόλη του Μεξικού, Μάης

«Όπως οι Ζαπατίστας λένε ότι η γη ανήκει σε εκείνον που τη δουλεύει, έτσι και εμείς λέμε πως ο δρόμος ανήκει σ' εκείνον που τον βαδίζει», είπε μια από τις εργαζόμενες του σεξ στη συνάντηση τους με την Άλλη Καμπάνια. «Όλες είμαστε δολοφονημένες της πόλης Χουάρες, γιατί μας δολοφονούν κάθε μέρα. Όλες είμαστε Ατένκο, γιατί ζούμε τη βία και όλες είμαστε Τσιάπας, γιατί μας στερούν τους δρόμους όπου βγάζουμε το ψωμί μας», είπε εκπρόσωπος του Μεξικανικού Δικτύου Εργαζομένων του Σεξ.

Επιλογή: Ευγενία Μιχαλοπούλου

Πηγές: <http://www.narconews.com>
<http://www.enlacezapista.ezln.org.mx>
<http://www.jornada.unam.mx>

γιατί υπογράφουμε

την Έκτη Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα...

‘Ηρθε ο καιρός να περπατήσουμε τον λόγο.

Μετά τη δημοσιοποίηση της Έκτης Διακήρυξης, οι Ζαπατίστας απούθυναν κάλεσμα σε συλλογικότητες ή άτομα στο Μεξικό και τον κόσμο προκειμένου να την υπογράψουν και να δηλώσουν τη συμμετοχή τους στην Άλλη Καμπάνια. Στο κάλεσμα αυτό ανταποκρίθηκαν κόμματα και οργανώσεις της Αριστεράς, κινήματα, ΜΚΟ, ομάδες γειτονιάς, συνδικάτα εργαζομένων, αγρότες, ιθαγενείς, ομοφυλόφιλοι, καλλιτέχνες, τραγουδιστές και πολλοί «άλλοι» και «άλλες». Τα παρακάτω αποσπάσματα αποτελούν επιλογή κειμένων από οργανώσεις ή άτομα που υπέγραψαν και επιλέχθηκαν ώστε να φανεί, κατά το δυνατόν, η ποικιλία απόψεων, βλεμμάτων και πολιτικών αφετηριών των συμμετεχόντων. Ο Μάρκος σε μία από τις προπαρασκευαστικές συναντήσεις είπε πως η Άλλη Καμπάνια σκοπεύει να είναι πολύχρωμη σαν το υφαντό της κομαντάντα Ραμόνα. Στόχος της επιλογής μας, λοιπόν, είναι να φανούν τα διαφορετικά αυτά χρωμάτα που υπάρχουν στο υφαντό της.

στο Μεξικό...

POS-MAS (Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα – Κίνημα για τον Σοσιαλισμό)

Η προσπορία του EZLN διόρθωσε κάποιες από τις πολιτικές της των τελευταίων 11 χρόνων. Στην Έκτη Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα που δημοσιεύτηκε τον Ιούνιο αυτού του έτους, πήρε το μέρος των εργαζομένων ενάντια στους αστούς και τους πολιτικούς τους. Παράλληλα, ui-

οθέτησε κάποιες μαρξιστικές αρχές για να κατανοήσει τη χώρα μας και τον κόσμο. Τέλος, αναγνωρίζει την αναγκαιότητα να οικοδομηθεί μια εναλλακτική πολιτική και ένα εθνικό πρόγραμμα αγώνα και λέει πως αυτά μπορούν να προκύψουν μόνο από τις οργανώσεις της Αριστεράς.

Αναλύει τον κόσμο και τη χώρα από την οπτική γνωία του προλεταριάτου. Επιπλέον, η νέα διακήρυξη των ζαπατίστας μιλά για υποστήριξη των αγώνων των λαών του κόσμου ενάντια στον καπιταλισμό και το νεοφιλελευθερισμό... Για όλα αυτά είμαστε σύμφωνοι με την Έκτη Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα.

Ένωση (ιθαγενικών) Οργανώσεων της Οροσειράς της Οαχάκα, Γκελατάο

Από εκείνο το γεμάτο πόνο ξημέρωμα του 1994, οι ιθαγενείς λαοί της οροσειράς της Οαχάκα ενωθήκαμε με το ζαπατιστικό «Φτάνει πια!» Ενωθήκαμε γιατί, πέρα από τις πραγματικότητες που μοιραζόμαστε, μας ενώνει μια κοινή ιστορία και πάνω από όλα όνειρα και φιλοδοξίες μιας δίκαιης και αξιοπρεπούς ζωής.

Βασισμένοι στις δικές μας ρίζες, οι ιθαγενείς λαοί της οροσειράς της Οαχάκα μάθαμε να οικοδομούμε τα όνειρά μας και τις φιλοδοξίες μας... Εδώ, σε αυτή τη γη, διεκδικήθηκε και απαιτήθηκε δυναμικά η αναγνώριση των δικών μας νόμων για τον ορισμό και την εκλογή της δικιάς μας ιθαγενικής κυβέρνησης, ανεξάρτητα από τα πολιτικά κόμματα. Σήμερα, χάρη σε αυτή την προσπάθεια, 418 ιθαγενικοί δήμοι στην Οαχάκα εκλέγουν τις αρχές τους μέσω κοινοτικών συνελεύσεων.

Αυτή η ιστορία και αυτό το όνειρο είναι αυτά τα οποία μας ενώνουν με τον ζαπατισμό.

Η Άλλη Καμπάνια είναι για εμάς ευκαιρία για να αγκαλιάσουμε τους αγώνες μας με άλλους λαούς και άλλα τμήματα της μεξικανικής κοινωνίας. Είναι ευκαιρία για να οικοδομήσουμε ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο που θα μετασχηματίζει ριζοσπαστικά τις υπάρχουσες δικαιικές, πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές δομές αυτής της χώρας. Αυτή είναι η ευκαιρία, ώστε η κοινωνία να ασκεί σε ευρεία κλίμακα το θεμελιώδες δικαίωμα να αποφασίζει

για το μέλλον της, έτσι όπως οι ιθαγενείς λαοί το σχεδιάζαμε μέχρι σήμερα. Είναι η ώρα μας, και με τη φωνή και τη σκέψη όλων θα αναγεννήσουμε αυτή τη χώρα.

Λαϊκό Μέτωπο για την Υπεράσπιση της Γης, Ατένκο

Θέλουμε να σας πούμε πως όταν ξεκίνησαμε τον αγώνα για τη γη μας είχαμε έναν τρομερό φόβο, φοβόμασταν να βγάλουμε τις ματσέτες, φοβόμασταν... Τώρα θέλουμε να ενώσουμε τον φόβο μας με τον φόβο άλλων συντρόφων. Και όλοι μαζί να αλλάξουμε την πατρίδα. Ενωμένοι.

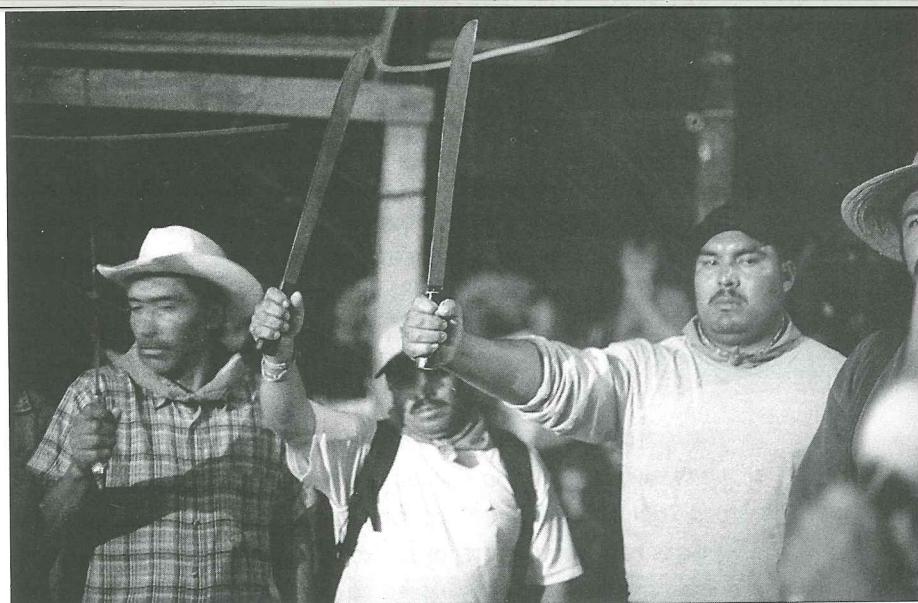
Να ενωθούμε και άλλοι τρελοί, όπως εμείς του Ατένκο, σε αυτήν την τρελή περιπέτεια, να επισκεφθούμε και άλλους λαούς, να ενωθούμε μαζί τους, να μάθουμε από κάθε αγώνα, να διδαχτούμε, για παράδειγμα, από τον αγώνα για το νερό στο Κουαουτσίγκο που, όπως και ο αγώνας του Ατένκο, είχε αποτελέσματα.

Αυτοί οι αγώνες είναι κοινοί, αγωνιζόμαστε για δικαιούντα, για πραγματικά προβλήματα σε κάθε περιοχή... είναι πολύ σημαντικό να ανοίξουμε τα μάτια μας, να μάθουμε.. Αυτός είναι ο λόγος μας, ίσως δεν ξέρουμε να βγάζουμε ωραίους λόγους, αλλά μαθαίνουμε... θα μάθουμε...

Δίκτυο: Να καταλάβουμε τους δρόμους, Σαν Κριστόμπαλ

Είμαστε ένα δίκτυο συντρόφων και συντροφισσών από το Σαν Κριστόμπαλ. Όλοι είμαστε «ευέλικτοι» εργαζόμενοι: άνεργοι,

Μέλη του Λαϊκού Μέτωπου για την Υπεράσπιση της Γης
(Ατένκο)
ενώ προσέρχονται σε προπαρασκευαστική συνάντηση τον Αύγουστο 2005 στην Τσιάπας.

εποχικοί εργάτες ή υποαπασχολούμενοι. Συμμετέχουμε σε αυτή τη συνάντηση των οργανώσεων της Αριστεράς γιατί είμαστε οργανωμένοι, κάνουμε πολιτική, είμαστε αριστεροί, είμαστε από κάτω. Όμως εκείνο που μας συνδέει δεν είναι μια «κεντρική δομή λίψης αποφάσεων», εμάς μας συνδέει η αβεβαιότητα και ο αγώνας για την αυτονομία και τη διαφορετικότητα.

Προσχωρούμε στην Έκτη και δεσμεύμαστε να δυναμώσουμε αυτό το βήμα στους τόπους μας, με άλλους συντρόφους, προτείνοντας την αυτονομία σαν διαδικασία καθημερινής και συλλογικής οικοδόμησης.

Αυτός είναι ο λόγος μας.

Λα Γκαργκόλα, Πόλη του Μεξικού

Είμαστε μια ομάδα που ζωγραφίζει τοιχογραφίες (μουραλίστας). Με τον δικό μας τρόπο, που είναι οι τοιχογραφίες, ενώνουμε τη φωνή μας με τους λαϊκούς αγώνες. Αυτό που κάνουμε έχει κοινά

στοιχεία με άλλους αγώνες. Το να ζωγραφίζεις τοίχους είναι επιθυμία επικοινωνίας, κάνεις αυτό που το σύστημα δεν θέλει να κάνουμε: επικοινωνίες· οι τοιχογραφίες, όπως και οι λέξεις, είναι γέφυρες. Προσχωρούμε στην Έκτη γιατί πιστεύουμε στον αγώνα σας και γιατί πιστεύουμε πως η τέχνη πρέπει να είναι μέρος του αγώνα.

Λεσβίες, Φεμινίστριες για την Επανάσταση και Επανεξέλιξη

Είμαστε μία ομάδα γυναικών λεσβιών της Αριστεράς. Προσχωρούμε στην Έκτη γιατί και εμείς, όπως και εσείς, ανήκουμε στους «χωρίς πρόσωπο και φωνή»... Παλεύουμε ενάντια στην εμπορευματοποίηση της σεξουαλικότητας και θέλουμε να ενώσουμε τις δυνάμεις μας με όλες τις οργανώσεις της επαναστατικής Αριστεράς για να κτίσουμε έναν κόσμο που θα σέβεται τη διαφορά, έναν κόσμο χωρίς καταπίεση και εκμετάλλευση.

ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ...

Εθνικό Συντονιστικό Αγροτών του Εκουαδόρ (CNC)

Είμαστε το Εθνικό Συντονιστικό Αγροτών του Εκουαδόρ, αλλά πάνω απ' όλα είμαστε άντρες και γυναίκες της γης, που συνεχίζουμε να ονειρευόμαστε, να ονειρευόμαστε και να κτίζουμε, να κτίζουμε και να αγωνιζόμαστε, να αγωνιζόμαστε για το δικαίωμά μας να συνεχίσουμε να υπάρχουμε σαν αγρότες... Γ' αυτό υπογράφουμε την Έκτη Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα.

ΑΣΚΑΠΕΝΑ, οργάνωση διεθνιστικής αλληλεγγύης της Χώρας των Βάσκων

Ο κοινός μας εχθρός είναι πολύ ισχυρός. Δεν είναι όμως ανίκητος. Αν και πιστεύουμε πως η καλύτερη συνεισφορά στον αγώνα ενάντια στον καπιταλισμό και τον ιμπεριαλισμό, για την εθνική και κοινωνική απελευθέρωση, είναι να αγωνίζεσαι στη γη σου, στη χώρα σου, έχουμε απόλυτη συνείδηση ότι μόνοι μας δεν μπορούμε. Γ' αυτό η ΑΣΚΑΠΕΝΑ προσχωρεί στην Έκτη Διακήρυξη.

Μεξικανοί Χωρίς Σύνορα, μετανάστες στις ΗΠΑ

Η οργάνωση Μεξικανοί Χωρίς Σύνορα χαιρετίζει αδελφικά τους συντρόφους του EZLN και δημοσιοποιεί την προσχώρησή μας στην Άλλη Καμπάνια και την Έκτη Διακήρυξη.

Είμαστε ένα δίκτυο από κοινότητες εργαζομένων στις πολιτείες Μέριλαντ, Βιρτζίνια και Ουάσιγκτον. Είμαστε μετανάστες, με το ένα πόδι εδώ και το άλλο πόδι στο Μεξικό, ανήκουμε στις στρατιές των φτωχών και αποκλεισμένων, είμαστε στην ζωντανή απόδειξη της νεοφιλελεύθερης αποτυχίας...

Από εδώ ενώνουμε τη φωνή μας με τη δική σας φωνή. Ενωνόμαστε με εσάς που είσαστε οι πατεράδες μας, οι μανάδες μας, τα αδέρφια μας, τα παιδιά μας, οι γείτονές μας. Ενώνουμε τη φωνή μας με την Άλλη Καμπάνια. Ο αγώνας μας είναι αγώνας ενάντια στις αιτίες που μας υποχρεώνουν να μεταναστεύουμε. Είναι λοιπόν αγώνας για δημοκρατία, ελευθερία, δικαιοσύνη, ισότητα.

Κολεκτίβο Φλόρες Μαγόν, Βοστώνη, ΗΠΑ

Χαιρετισμούς σε όλες τις εξεγερμένες καρδιές. Προσχωρούμε στην Άλλη Καμπάνια γιατί είμαστε οι «αόρατοι» της άλλης πλευ-

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ράς, ζούμε στην εξορία, οικονομικά, πολιτικά, κοινωνικά αποκλεισμένοι. Ορκίζόμαστε να παλέψουμε για τους γαμημένους από τον αποκλεισμό, για τους χωρίς φωμί. Ορκίζόμαστε να παλέψουμε για την Απεργία των Μεταναστών την in Mán του 2006.

Κίνημα Νέων Ιθαγενών, Καναδάς

Χαιρετισμούς σύντροφοι και συντρόφισσες. Εμείς, το Κίνημα Νέων Ιθαγενών του Καναδά, επιθυμούμε να συμμετάσχουμε στο χτίσιμο της Άλλης Καμπάνιας. Δεν ξέρουμε πολύ καλά πώς σκέφτεστε να δουλέψετε, όμως θα θέλαμε να είμαστε μέρος της Άλλης Καμπάνιας. Σκεφτόμαστε να στείλουμε δύο γυναίκες ως εκπροσώπους των φυλών μας. Τη Γιοέμε (16 χρονών) και τη Γιορέμε (25 χρονών).

Καρτονέρος (ρακοσυλλέκτες), Αργεντινή

Ο αγώνας των καρτονέρος της Αργεντινής είναι ο ίδιος με τον αγώνα των ζαπατίστας και όλων των κινημάτων που αντιστέκονται στη λαϊλαπα του νεοφιλελευθερισμού. ΟΧΙ ΣΤΗ ΛΗΘΗ! ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ!

Επιτροπή Δράσης και Αγώνα του Βριγκράουντ, Ν. Αφρική

Σας γράφουμε από το Βριγκράουντ, μια παραγκούπολη στην πόλη Κάμπο της Νότιας Αφρικής. Πριν χρόνια εκτείνονταν σε δέκα χιλιόμετρα κι έφτανε ώς τη θάλασσα. Αυτοί που ζούσαν σε αυτή τη γη από το 1929, ψαράδες, εργάτες γης και όλοι οικείοι που δεν είχαν πού να ζήσουν, έκτισαν με τα χέρια τους τα σπίτια τους, παρά τις συνεχείς επιθέσεις του κράτους, γιατί η γη αυτή ήταν «ιδιωτική», η γη που γεννηθήκαμε ήταν «γη των λευκών ανθρώπων».

Η γη συνέχιζε να είναι δική μας μόνο όσο μπορούσαμε και αγωνίζόμαστε, μόνο όσο καταφέρναμε να μην μας την κλέψει το κράτος. Τη δεκαετία του '80 ο κυβέρνηση εκδίωξε τις οικογένειες

για να κατασκευάσει ένα γήπεδο γκολφ. Και μας στοίβαξε εδώ, σ' αυτό το Βριγκράουντ, που δεν είναι παρά μια σκιά αυτού που ήταν πριν, ένα άθλιο χιλιόμετρο όλο κι όλο.

Εδώ ο αγώνας μας ξαναγεννήθηκε. Γιατί συνεχίζουμε να είμαστε «παράνομοι» στη γη μας. Αυτή η γη είναι δική μας. Γιατί εδώ γεννηθήκαμε, γιατί εμείς τη δουλεύουμε.

Από εδώ, από αυτό το Βριγκράουντ σας γράφουμε μαζί με τον λαό του Ατένκο, μαζί με τον λαό της Άλλης Καμπάνιας φωνάζουμε: ΦΤΑΝΕΙ ΠΙΑ! Ο αγώνας συνεχίζεται σύντροφοι, εδώ στη Νότια Αφρική, εκεί, στον κόσμο, ένας είναι ο αγώνας. Ενάντια στον κοινό εχθρό!

Συνασπισμός για την Απελευθέρωση του Μουρία Αμπού-Τζαμάλ, Νέα Υόρκη

Εκφράζουμε την απόλυτη αλληλεγγύη μας και δεσμευόμαστε να συνεχίσουμε μαζί... Γιατί, απλούστατα, κι εσείς Είμαστε κόσμος απλός και ταπεινός που επιθυμεί να ζήσει με αξιοπρέπεια σε έναν κόσμο κάθε φορά όλο και πιο δύσκολο. Η καρδιά σας αναζητεί τη δικαιοσύνη και, όπως είπε ο κομαντάντε Τσε Γκεβάρα, «συγκλονίζεται από αγανάκτηση με κάθε αδικία». Όπως κι εσείς έτσι κι εμείς παλεύουμε για ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ! Λευτεριά στον Μουρία και σε όλους τους πολιτικούς κρατούμενους! ΕΜΠΡΟΣ! ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΤΗ!

Εθνική Ένωση για το Δικαίωμα στην Κατοικία, Χιλή

Στον αγώνα για κατοικία και ζωή με αξιοπρέπεια! Ούτε ένα βήμα πίσω! Εμπρός με την Έκτη! Εμπρός ως τη νίκη!

Σεσίλια Σερεδόν, Νικαράγουα

Προσκωρώ στην Έκτη γιατί είμαι γυναίκα, γιατί είμαι χωρισμένη, γιατί είμαι χωρίς σταθερή δουλειά, με δυο λόγια, γιατί είμαι στο περιθώριο της κοινωνίας. Γ' αυτό ζω τον αγώνα σας, γ' αυτό τον καταλαβαίνω.

Επιλογή, μετάφραση: Ευγενία Μιχαλοπούλου

Συνάντηση για την Άλλη Καμπάνια στο Ροσάριο, Αργεντινή

Στις 29 και 30 Απριλίου πραγματοποιήθηκε στο Ροσάριο της Αργεντινής η λατινοαμερικανική συνάντηση για την Άλλη Καμπάνια. Ξώρος της συνάντησης ήταν το πολιτιστικό κέντρο του κατειλημμένου σούπερ μάρκετ Τίγρε. Συμμετείχαν 500 άτομα, κυρίως από Αργεντινή και ορισμένοι εκπρόσωποι από Παραγουάνη, Βραζιλία, Χιλή και Εκουαδόρ. Αρκετοί προέρχονταν από συλλογικότητες, όπως οργανώσεις γειτονιάς και συνελεύσεις, αυτόνομους χώρους, πικετέρος, το πανεπιστήμιο Τρασούμαντε, πανεπιστημιακά σχήματα, καλλιτέχνες, ανεξάρτητες εκδόσεις, ιντιμίτια, ομάδες λαϊκής εκπαίδευσης, καθώς και ομάδες αλληλεγγύης στους Ζαπατίστας. Συμμετείχαν επίσης πολλοί εκτός οργανώσεων. Συζητήθηκαν σε μικρές ομάδες, των 40 περίπου ατόμων, τα βασικά ερωτήματα της Άλλης

Καμπάνιας: Ποιοι είμαστε, πού βρισκόμαστε τώρα, πώς βλέπουμε τον κόσμο και τη χώρα μας, τι θέλουμε να κάνουμε και πώς. Παρόλα αυτά, τα θέματα δεν ήταν τόσο διακριτά ούτε και οι συζητήσεις εύκολες και επικεντρωμένες. Κατά γενική ομολογία τη δεύτερη μέρα ήταν πιο αποτελεσματικές. Η συνάντηση δεν διατύπωσε συμπεράσματα και αποφάσεις, αλλά γένωσε νέα ερωτήματα και προβληματισμούς, όπως τα παρακάτω: Οι νέες κυβερνήσεις της Λατινικής Αμερικής είναι τόσο προοδευτικές όσο θέλουν να δείχνουν; Μπορούμε να μιλάμε γι' αυτές χωρίς να κάνουμε διακρίτες τις διαφορές και τους κοινωνικούς αγώνες της κάθε χώρας; Μπορούμε να χαρακτηρίσουμε ως «προδότες» τους σημερινούς προέδρους της Λατινικής Αμερικής; Πόσο «νέα» είναι τα κινήματα που αναπτύσσονται τα τελευταία χρόνια; Ποιες οι αδυναμίες και οι αντιστάσεις τους; Διατυπώθηκε

η ανάγκη της επικοινωνίας ως μέσο για τη συμμετοχή. Να μάθουμε να δημιουργούμε μέσα από την ανασφάλειά μας. Να ξανασκεφτούμε την «αυτονομία» ως αγώνα που αφορά την καθημερινή ζωή μας συνολικά, ως σημείο εκκίνησης και όχι ως μακροπρόθεσμο στόχο. Να ξαναχτίσουμε την εμπιστοσύνη όχι σε πρόσωπα αλλά σε κοινωνικές σχέσεις. Να μην υποτιμούμε τα βήματα και τους αγώνες μας. Γενικά, ήταν μια συντροφικά οργανωμένη συνάντηση που αγκάλιασε την Άλλη Καμπάνια, όχι μόνο γιατί η τελευταία άγγιξε υπαρκτές ανάγκες και αγωνίες του κόσμου που αντιστέκεται, αλλά και γιατί αυτοί που την πρότειναν την αποδεικνύουν έμπρακτα. Ξαναμίλησε για την αλληλεγγύη και την άλλη πολιτική ως δρόμο που θέλει να ενώσει αντιστάσεις αγώνες και αγωνίες.

Τασούλα Χεπάκη

στον δρόμο για τη Διηπειρωτική Συνάντηση

της Γκλόρια Μουνιός Ραμίρες
για την «αλάνα»

Τούτο το καλοκαίρι συμπληρώνονται δέκα χρόνια από τη διοργάνωση της **Πρώτης Συνάντησης για την Ανθρωπότητα και Ενάντια στον Νεοφιλελευθερισμό**, που πραγματοποιήθηκε στη Ζαπατιστική κοινότητα Λα Ρεαλιδάδ, στην Τσιάπας. Σήμερα ανανεώνεται το κάλεσμα του Εθνικοπελευθερωτικού Ζαπατιστικού Στρατού σε διεθνές επίπεδο για αντίσταση και αγώνα ενάντια στην παγκοσμιοποίηση. Σήμερα, όπως και πριν μια δεκαετία, διαγράφεται στον ορίζοντα η διοργάνωση μιας άλλης Διηπειρωτικής Συνάντησης, μιας συνάντησης όπου όλοι μιλάνε και, πάνω απ' όλα, ακούνε και μαθαίνουν από τον άλλο.

Αν και πολλοί βλέπουν την Πρώτη Διηπειρωτική Συνάντηση, που κάλεσε ο EZLN τον Ιούλιο του 1996, ως την πρώτη συνάντηση στην οποία οργανώθηκε η αντίσταση ενάντια στην παγκοσμιοποίηση, οι Ζαπατίστας προσφέρουν άλλη ανάγνωση. Η Συνάντηση αντιπροσωπεύει, λένε, μόνο το ορατό σύμπτωμα από κάτι που συνέβαινε ή που επρόκειτο να συμβεί. «Έίμαστε η κορυφή ενός παγόβουνου που εμφανίζεται και σύντομα θα φανούν και σε άλλα μέρη κορυφές ενός πράγματος που βρίσκεται χαμηλά, που γεννιέται και είναι έτοιμο να ξεσπάσει...», δίλωσε τότε ο υποδιοικητής Μάρκος.

Η Ζαπατιστική πρόγνωση βγήκε αληθινή. Μετά την Πρώτη Διηπειρωτική ήρθαν το Σιάτλ, τη Γένοβα, το Νταβός, το Κανκούν και άλλες διαμαρτυρίες χωρίς τέλος, ενάντια στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) και όλα τα πλοκάμια του. Δεν ήταν διαδοχικά γεγονότα, ούτε το ένα προηγήθηκε του άλλου, αλλά η έκφραση από τα κάτω της μη ικανοποίησης και της εξέγερσης που ήδη υπήρχε.

Από τότε η πρόκληση συνεχίζει να είναι η μετατροπή της κινητοποίησης σε οργάνωση. Δημιουργία και επινόηση, πέρα από το να καταλάβουμε τους δρόμους. Στη Βραζιλία το κάνει καθημερινά το Κίνημα των Χωρίς Γη, το ίδιο και οι ιθαγενείς στη Βολιβία και το Εκουαδόρ, οι άνεργοι

Λα Ρεαλιδάδ. Διαγαλαξιακή Συνάντηση το 1996, CGT Chiapas

εργάτες στην Αργεντινή, οι ιθαγενείς στην Παραγουάνη, οι μετανάστες στις Ηνωμένες Πολιτείες, χωρίς να ξενάμε φυσικά την πολιτική εμπειρία της Βενεζουέλας και την Άλλη Καμπάνια στο Μεξικό. Στην Ευρώπη οργανώνεται ο αγώνας ενάντια στην επισφαλή εργασία, για τα δικαιώματα των μεταναστών, την ισότητα των φύλων, την υπεράσπιση της γης και την ενδυνάμωση των ελεύθερων και αυτοδιαχειριζόμενων χώρων, μεταξύ άλλων αντιστάσεων. Γνωριμία, ανταλλαγή εμπειριών, αδελφοποίηση και οργάνωση αυτών των αγώνων χωρίς να ξάσουμε την αυτονομία είναι μερικές από τις προτάσεις της Έκτης σε διεθνές επίπεδο.

Στον δρόμο για τη Διηπειρωτική

Τον Ιούνιο του 2006, ο EZLN παρουσιάζει στο Μεξικό την Έκτη Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα, βάση της οργάνωσης ενός νέου τρόπου να κάνεις πολιτική από τα κάτω, που βαδίζει παράλληλα με τη δημιουργία ενός εθνικού αριστερού και αντικαπιταλιστικού προγράμματος αγώνα.

Για να γίνουν πράξη οι προτάσεις της

Έκτης, στο Μεξικό οργανώνεται η Άλλη Καμπάνια και σε διεθνές επίπεδο προτάθηκε, μεταξύ άλλων, η διοργάνωση μιας νέας Διηπειρωτικής Συνάντησης για την Ανθρωπότητα και Ενάντια στο Νεοφιλελευθερισμό, περισσότερο γνωστής ως «Διαγαλαξιακή».

Ο EZLN σημείωσε ότι αυτή η συνάντηση θα πρέπει να οργανωθεί, από την σύλληψή της κιόλας, με έναν καινούργιο τρόπο άσκησης πολιτικής. Δεν πρόκειται ο EZLN να πει πώς, πότε και πού οργανώνεται η Συνάντηση, αλλά όλοι συμμετέχουν στη διοργάνωσή της. Στον τρόπο βρίσκεται το περιεχόμενο, λένε οι Ζαπατίστας.

Οι ανησυχίες, οι αγωνίες και οι ελπίδες εκφράζονται στα θέματα που προτείνονται προς συζήτηση και που, μέχρι στιγμής, είναι μεταξύ άλλων: οι εναλλακτικές προτάσεις απέναντι στο καπιταλιστικό σύστημα και τις Συμφωνίες Ελεύθερου Εμπορίου, το ζήτημα των φύλων, το πρόβλημα των μεταναστών και των ιθαγενών, η δημιουργία διεθνών δικτύων αντίστασης, η υπεράσπιση της γης, του νερού και της φύσης γενικότερα.

Α ΔΙΕΡΩΜΑ

Μια ματιά στην πλεκτρονική σελίδα της Έκτης (<http://zeztainternazional.ezln.org.mx>) φανερώνει ότι ο μεγαλύτερος αριθμός συμμετοχών προέρχεται από μια λατινοαμερικανική χώρα, την Αργεντινή, η οποία πρόσφατα πέρασε μια από τις χειρότερες οικονομικές κρίσεις με επακόλουθο μια κοινωνική κινητοποίηση χωρίς προηγούμενο.

Ούτε αποτελεί σύμπτωση το γεγονός ότι από τις Ηνωμένες Πολιτείες, χώρα στην

οποία πραγματοποιήθηκαν πρόσφατα ιστορικές διαδηλώσεις για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των μεταναστών, προέρχεται μεγάλος αριθμός συλλογικοτήτων και απόμων που δηλώνουν συμμετοχή στη ζαπατιστική πρωτοβουλία.

Στην Ευρώπη, σύμφωνα πάντα με τα δεδομένα που προσφέρει η πλεκτρονική σελίδα της Έκτης, είναι ήδη 26 οι χώρες στις οποίες άτομα και συλλογικότητες αποφάσισαν να συμμετέχουν, όπως επίσης άτομα από Μάλι, Σενεγάλη, Αλγερία, Σιέρα Λεόνε, Κίνα, Ινδία, Ιαπωνία, Νεπάλ, Ισραήλ, Ουζμπεκιστάν, Αυστραλία, Νέα Ζηλανδία και Νέα Καληδονία. Συνολικά, περισσότερες από 50 χώρες και περίπου 2.000 άτομα και 300 συλλογικότητες από τις πέντε πείρους.

Το διεθνές δίκτυο κινητοποιείται. Το πνεύμα της Έκτης

Μια πρώτη διεθνής έκφραση της Έκτης εμφανίστηκε από τη στιγμή της ωμής επίθεσης εναντίον του Μετώπου των Λαών για την Υπεράσπιση της Γης (FPDT), στο Σαν Σαλβαδόρ Ατένκο. Το FPDT είναι κομμάτι της Άλλης Καμπάνιας και η άγρια επίθεση σε βάρος του ήταν και επίθεση εναντίον της Άλλης Καμπάνιας.

Η κραυγή «Όλοι είμαστε Ατένκο», γιατί σε όλους μας έχει συμβεί και γιατί στον καθένα που αγωνίζεται μπορεί να συμβεί κάτι παρόμοιο σε οποιοδήποτε μέρος του πλανήτη, ακούστηκε σε 50 πόλεις σε 25 χώρες του κόσμου, στις οποίες πραγματοποιήθηκαν 100 περίπου εκδηλώσεις διαμαρτυρίας στη διάρκεια των 18 ημερών που ακολούθησαν την επίθεση.

Το πνεύμα αλληλεγγύης και συντροφικότητας της Έκτης διεθνώς πήρε μορφή στο Ατένκο, καθώς επίσης και σε μερικές από τις κινητοποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν παράλληλα απαιτώντας την απελευθέρωση όλων των πολιτικών κρατούμενων Μαπούτσε στη Χιλή. Συντροφικότητα, αδελφοποίηση, ακοή και μάθηση. Με αυτό έχει να κάνει η Έκτη Διακήρυξη. Μετάφραση: Ελπίδα Νίκου

το γαϊτανάκι της αλληλεγγύης πάει...

Οι Ζαπατίστας στέκονται έμπρακτα αλληλεγγυοί με τους αγώνες σε άλλα μέρη του Μεξικού και με τον αγωνά του λαού της Κούβας.

«Σε μας τους Ζαπατίστας αρέσουν πολύ αυτοί που αγωνίζονται για την ελευθερία τους. Μας αρέσει να στηρίζουμε εκείνους που βλέπουν τη μίζερια και την αδικία και αγωνίζονται για να είναι ίδιο για όλους αυτό που υπάρχει στον κόσμο». Είναι ο εξεγερμένος αντισυνταγματάρχης Μοΐσες που μιλάει στο Radio Insurgente, το ραδιόφωνο των Ζαπατίστας.

Αυτοί που αγωνίζονται σε αυτή την περίπτωση είναι «ο αξιοπρεπής λαός της Κούβας που συνεχίζει να αντιστέκεται μετά από 40 περίπου χρόνια βορειοαμερικανικού εμπάργκο», συνεχίζει ο διοικητής Τάτσο. «Συνεχίζει να αντιστέκεται και αποδεικνύει ότι όταν ένας λαός οργανώνεται και αγωνίζεται δεν μπορεί να νικηθεί».

Για την αποστολή 8 τόνων φυσικού καλαμποκιού και 400 λίτρων πετρελαίου κίνησης διούλεψαν δεκάδες οικογένειες, βάσεις στήριξης των Ζαπατίστας, και για πολλούς μόνες. Η συγκέντρωση του καλαμποκιού, το καθάρισμά του, η συσκευασία σε τσουβάλια με την επιγραφή «Από τις ζαπατιστικές ιθαγενικές κοινότητες στον αξιοπρεπή λαό της Κούβας» απαίτησε πολύ κόπο και χρόνο.

«Στέλνουμε αυτό το καλαμπόκι, που είναι η δική μας καθημερινή τροφή στις ιθαγενικές κοινότητες, στον λαό της Κούβας, γιατί αυτοί δεν έχουν καλαμπόκι και είναι σε αντίσταση. Και το πετρέλαιο κίνησης για να συνεχίζουν να αντιστέκονται ενάντια στον νεοφιλελευθερισμό», λέει ο Ντοροτέο, μέλος του Συμβουλίου Καλής Διακυβέρνησης της περιοχής, ο οποίος συνοδεύει το καλαμπόκι μέχρι το λιμάνι της Βερακρούς.

Τα ξημερώματα της 17ης Απρίλη, το Καρακόλ της Λα Ρεαλιδάδ ξεχειλίζει από ζωή. Δεκάδες Ζαπατίστας σχηματίζουν ουρές, κουβαλάνε στις πλάτες τα τσουβάλια με το καλαμπόκι και τα φορτώνουν στο μεγάλο φορτηγό των Ζαπατίστας της περιοχής, τον διάσημο «Τσόμπιρας». Ο Τσόμπιρας είναι στολισμένος. Δύο τεράστια πανό στα πλευρά του δηλώνουν: «Οι λαοί σε αντίσταση είμαστε αλληλεγγυοί, σε αυτή την περίπτωση με τον λαό της Κούβας». Η ζαπατιστική σημαία, μαύρο φόντο και κόκκινο αστέρι στη μέση, κλείνει την πόρτα της καρότσας.

Την ίδια στιγμή παραδίπλα άλλο ένα φορτηγάκι ετοιμάζεται. Αυτό σε λίγα λεπτά γεμίζει με έναν τόνο καλαμπόκι για τους συμμετέχοντες στην Άλλη Καμπάνια στη κοινότητα Γιερμπαμπουένα της πολιτείας Κολίμα και την κοινότητα Μπατάν στην Κερέταρο. Γιατί εκεί, σε αυτά τα μέρη του Μεξικού, οι αγρότες υπερασπίζονται τη γη που θέλουν να τους στερήσουν οι επιχειρήσεις με τη βούθεια της μεξικανικής κυβέρνησης. Η Άλλη Καμπάνια δεσμεύτηκε να είναι αλληλεγγύα με όλους τους αγώνες και να λοιπόν που οι Ζαπατίστας είναι εκεί και το κάνουν.

Στην Έκτη Διακήρυξη της Ζούγκλας Λακαντόνα μίλησαν οι Ζαπατίστας για πρώτη φορά γι' αυτή τους την πρωτοβουλία. «Όμως», λέει ο Μοΐσες, «μόνο μιλάμε και μιλάμε για την ενότητα των αγώνων και των λαών του κόσμου. Σήμερα είναι μια νέα αρχή».

Το καλαμπόκι έφτασε στην Κούβα και στους συμμετέχοντες στην Άλλη Καμπάνια στο Μεξικό. Η Άλλη Καμπάνια δεν είναι μόνο λόγια, λένε οι Ζαπατίστας, και πραγματοποιούν την πρώτη τους κίνηση έμπρακτης αλληλεγγύης με άλλους αγώνες του κόσμου.

Ελπίδα Νίκου

επίθεση σε οργάνωση-μέλος της Άλλης Καμπάνιας

Σαν Σαλβαδόρ Ατένκο: η εκδίκηση

του Λουίς Ερνάντες Ναβάρρο

Τα γεγονότα στο Ατένκο¹

Απρίλιος: Οι καλλιεργητές λουλουδιών του Τεσκόκο (δύμος δίπλα στο Ατένκο) πουλάνε τα προϊόντα τους στην αγορά Μπελισάριο Ντομίνγκες εδώ και πάνω από 100 χρόνια. Οι αρχές απαγόρευσαν την υπαίθρια αγορά ώστε να χτιστεί πολυκατάστημα της πολυεθνικής εταιρείας Wal Mart. Στις 10/4 100 αστυνομικοί εκτοπίζουν βίαια 8 πλανόδιους πωλητές. Στις 21/4, 1.000 αστυνομικοί καταλαμβάνουν την αγορά βιαιοπραγώντας αδιάκριτα. Οι κάτοικοι και οι καλλιεργητές ζητούν επανειλημένα διάλογο με τις δημοτικές αρχές και ακύρωση των ενταλμάτων σύλληψης, αλλά ο δήμαρχος αρνείται να τους δεχθεί.

3 Μαΐου: Οι μικροκαλλιεργητές ξαναβάζουν τα πόστα τους στην αγορά και διεκδικούν το δικαίωμα χρήσης της. Η τοπική και ομοσπονδιακή αστυνομία τούς περικυκλώνει. Μέλη του FPDT² έρχονται για βοήθεια ενώ, παράλληλα, κάτοικοι του Ατένκο κλείνουν την εθνική οδό σε ένδειξη αλληλεγγύης. Ξεσπά σύγκρουση με περισσότερους από 1.000 πάνοπλους αστυνομικούς. Ένας 14χρονος δολοφονείται από σφαίρα αστυνομικού. Τα MME παραπληροφορούν, εξαπολύουν εκστρατεία τρόμου, ζητούν την επέμβαση του στρατού. Ο EZLN κηρύσσει κόκκινο συναγερμό στις ζαπατιστικές κοινότητες, η «Άλλη Καμπάνια» ακυρώνει τις προγραμματισμένες δράσεις της και καλεί σε κινητοποιήσεις αλληλεγγύης σε πανεθνικό και διεθνές επίπεδο.

4 Μαΐου: 3.000 αστυνομικοί καταλαμβάνουν το Ατένκο, ρίχνουν δακρυγόνα, πυροβολούν, εισβάλλουν σε σπίτια, βασανίζουν, καταστρέφουν. Οι κάτοικοι αμύνονται επί 12 ώρες. Τελικός απολογισμός: 1 νεκρός, 2 σε κώμα, 37 γυναίκες βιασμένες από αστυνομικούς, εκατοντάδες τραυματίες, 250 συλληφθέντες βάναυσα κακοποιημένοι, άγνωστος αριθμός εξαφανισμένων, 6 παράνομες απελάσεις, άνθρωποι που κρύβονται ακόμη.

Από τότε μέχρι σήμερα: 50 άτομα παραμένουν στη φυλακή. Δεν έχει τιμωρηθεί κανείς. Κινήσεις διαμαρτυρίας και αλληλεγγύης πραγματοποιήθηκαν στο Μεξικό και στον κόσμο: πάνω από 100 εκδηλώσεις διαμαρτυρίας σε 50 πόλεις 25 χωρών.

1. Σαν Σαλβαδόρ Ατένκο: κοινότητα κοντά στην Πόλη του Μεξικού, από τις πιο φτωχές της χώρας. Οι κάτοικοι της, στην πλειοψηφία τους αγρότες, με μεγάλη παράδοση αγώνων και συγκρούσεων, έχουν αναδειχθεί σε σύμβολο οργάνωσης και αντίστασης των «από κάτω» στο Μεξικό.

2. Μέτωπο των Λαών για την Υπεράσπιση της Γης (FPDT): σε αυτό ενώθηκαν το 2001 κινήματα, ομάδες και οργανώσεις της περιοχής. Μετά από αγώνες δύο χρόνων ακύρωσε την κατασκευή μεγα-αεροδρομίου. Συνεχίζει σταθερά τους αγώνες, συνδέεται και στηρίζει κινήματα του Μεξικού.

Η καταστολή των δημοτικών αρχών ενάντια σε οκτώ πλανόδιους πωλητές λουλουδιών, επέσπευσε μια από τις πιο σοβαρές κοινωνικές διαμάχες της τελευταίας εξαετίας. Ένας νεκρός, περισσότεροι από 200 συλληφθέντες, εκατοντάδες τραυματίες, σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, είναι ο πρωσιριός απολογισμός της σύγκρουσης ανάμεσα στην κοινότητα Ατένκο και την αστυνομία. Το χειρότερο όμως, μάλλον δεν έχει συμβεί ακόμα.

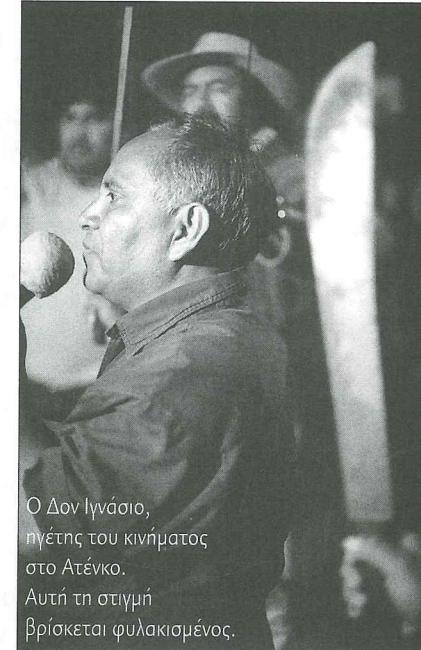
Δεν είναι η πρώτη φορά στην πρόσφατη ιστορία του Μεξικού που συμβαίνει κάτι τέτοιο. Η φοιτητική και λαϊκή σύγκρουση του 1968 ξεκίνησε από μια δικαστική διαμάχη μεταξύ φοιτητών και ενός εκπαιδευτηρίου. Το ίδιο συνέβη και σε άλλες χώρες. Η πρόσφατη εξέγερση στα προάστια της Γαλλίας, στα τέλη του περασμένου έτους, προκλήθηκε από τον τραγικό θάνατο δύο νέων που προσπάθησαν να ξεφύγουν από την αστυνομική καταδίωξη.

Σε κοινωνίες με σοβαρά προβλήματα πολιτικής αντιπροσώπευσης, όπως η δική μας, είναι συχνό φαινόμενο η δυσαρέσκεια όσων δεν έχουν φωνή να ψάχνει και να συναντά απρόσμενα κανάλια για να εκφραστεί. Χρόνια αβεβαιότητας, στέρησης, αδικίας και εξευτελισμού εκρήγνυνται συνεχώς με πολύ μικρές αφορμές. Τέτοια είναι η περίπτωση του Ατένκο και η πλατιά αλληλεγγύη που εκφράστηκε. Μέσα από αυτή εκφράζεται η βαθιά δυσφορία που διαπερνά το Μεξικό των από κάτω.

Γιατί το Ατένκο; Καταρχάς, επειδή ο νικηφόρος αγώνας των κατοίκων του Ατένκο, που οργανώθηκαν γύρω από το Μέτωπο των Λαών για την Υπεράσπιση της Γης (FPDT), μετατράπηκε σε διπλό σύμβολο βαθιά ριζωμένο στο εθνικό πολιτικό φαντασιακό: Προς τα κάτω, αποτελεί παράδειγμα για το ότι είναι δυνατό να αντιμετωπιστούν νικηφόρα οι αυθαίρετες αποφάσεις της εξουσίας, χωρίς να χρειαστεί να γίνουν εξευτελιστικές συμφωνίες. Προς τα πάνω, είναι απόδειξη της κακής κατάληξης που έχει η υποτιθέμενη αποκήρυξη της «νομιμοποιημένης» χρήσης της βίας από το κράτος.

Η απόφαση της εκτελεστικής εξουσίας να μην εφαρμόσει το διάταγμα για απαλλοτρίωση της κοινωνικής ιθαγενικής γης για την κατασκευή ενός μεγάλου αεροδρομίου (της Πόλης του Μεξικού) στα μέσα του 2002 προκάλεσε, για ορισμένα ισχυρά κατασκευαστικά και πολιτικά συμφέροντα, την απώλεια μιας μεγάλης εμπορικής επένδυσης. Γι' αυτούς οι ομοσπονδιακή κυβέρνηση έθεσε ένα απαράδεκτο προηγούμενο, συνδιαλεγόμενο με τους διαμαρτυρόμενους αντί να επιβάλει την τάξη με βία. Η εκδίκηση τους συνίσταται στο να παρουσιάσει το μέτρο αυτό ως απαράδεκτο δείγμα κυβερνητικής αδυναμίας.

Σε πρώτη φάση, η λύση άμβλυνε κάπως τη διαμάχη με τους κατοίκους του Ατένκο, αλλά η ένταση δεν εκτονώθηκε. Οι κάτοικοι συνέχισαν να υφίστανται συστηματικές παρενοχλήσεις από την κυβέρνηση της πολιτείας του Μεξικού. Οι πηγές τους φυλακίστηκαν, προκλήθηκε διάσπαση στην κοινότητα και τους αρνήθηκαν λύση στα αιτήματά τους. Οι αρχές τούς ποδοπα-

Ο Δον Ιγνάσιο,
πηγέτη του κινήματος
στο Ατένκο.
Αυτή τη στιγμή
βρίσκεται φυλακισμένος.

τούσαν και τους ταπείνωναν συστηματικά. Δέχονται συνεχείς επιθέσεις από πολλά πλεκτρονικά ή έντυπα μέσα επικοινωνίας. Σε αυτές τις συνθήκες, η δυσφορία των κατοίκων, αντί να μειωθεί, αυξάνθηκε.

Χωρίς να εγκαταλείψουν τον αγώνα τους, τα μέλη του FPDT κράτησαν ζωντανή την κινητοποίηση με τις ίδιες τακτικές που είχαν χρησιμοποιήσει κατά τη διάρκεια του αγώνα ενάντια στην απαλλοτρίωση της γης τους. Επιπλέον, η στρίτη τους σε άλλα κοινωνικά κινήματα ήταν σταθερή και η σύνδεσή τους με άλλες οργανώσεις, μεταξύ των οποίων και των Ζαπατίστας, βάθυνε. Απόδειξη η συμμετοχή τους στην Άλλη Καμπάνια.

Η κυβερνητική και επιχειρηματική μοχθηρία απέναντί τους γινόταν ολοένα και μεγαλύτερη. Ακόμα και η ίδια η ύπαρξή τους μετατράπηκε σε ένα αβάσταχτο γεγονός μπροστά στο φανερό απαράδεκτο προηγούμενο: τον διάλογο με τους διαμαρτυρόμενους αντί για την επιβολή της τάξης με βία.

Παγιώθηκε, έτσι, κλίμα έντασης που αυξανόταν διαρκώς. Αντί η πολιτειακή κυβέρνηση να ψάχνει για διόδους επικοινωνίας και διαπραγμάτευσης, τις έκλεισε. Η αντιπαράθεση μεταξύ αγροτών και κυβερνητικών αρχών ξέσπασε στις 3 Μαΐου, μετά τη νέα καταχρηστική αστυνομική επίθεση εναντίον οκτώ καλλιεργητών λουλουδιών.

Το Ατένκο δεν αποτελεί εξαίρεση. Μόλις πριν δύο βδομάδες σε σιδηροδρομικό της πόλης Λάσαρο Κάρδενας, στην πολιτεία Μιτσοακάν, αστυνομικοί κατέστειλαν βίαια τους εργαζόμενους, οι οποίοι τους αντιμετώπισαν με επιτυχία. Ο απολογισμός των συγκρούσεων μεταξύ διαδηλωτών και αστυνομικών δυνάμεων, κατά την περίοδο των δύο τελευταίων ετών, είναι εντυπωσιακός. Συγκρούσεις σε όλη τη χώρα. Το Ατένκο αποτελεί το πιο πρόσφατο παράδειγμα αυτού που συμβαίνει σε άλλα κομμάτια του πληθυσμού και μπορεί να συμβεί σε ακόμη περισσότερα: η ανυπακοή, δηλαδή, όσων μέχρι σήμερα συνήθως υπάκουαν σε κείνους που πιστεύουν ότι έχουν το δικαίωμα να διατάζουν. Δηλαδή, κρίση του εξουσιαστικού μοντέλου.

Αυτή η βαθιά κρίση τροφοδοτεί την έκταση και τη μαχητικότητα της αλληλεγγύης προς το FPDT, καθώς επίσης εξηγεί, εν μέρει, την άγρια καταστολή κατά των μελών του. Η εξουσία αποφάσισε πως πρέπει να τιμωρήσει παραδειγματικά το Ατένκο, έτσι ώστε να σταματήσει μια για πάντα όλο το ανυπότακτο Μεξικό των από κάτω. Παράλληλα, θέλησε να ξεκαθαρίσει τους λογαριασμούς για την ντροπή που υπέστη όταν ναυάγησε η κατασκευή του αεροδρομίου.

Οστόσο, η εκδίκηση αυτή δημιούργησε μια έντονη διαμάχη που απειλεί να επεκταθεί σε άλλες περιοχές της χώρας. Η δυσαρέσκεια των εργατών αυξάνθηκε εξαιτίας της σύγκρουσης των μεταλλωρύχων. Η εκλογική ένταση, με στόχο να παροτρύνει την ψήφο του φόβου, έχει περιορίσει την αναμέτρηση. Η αγριότητα της αστυνομίας έκανε πολλούς νέους και αγρότες να αγανακτήσουν. Η αδέξια χειραγώηση της πληροφόρησης ενάντια στους κατοίκους του Σαν Σαλβαδόρ Ατένκο, που θυμίζει τις χειρότερες παραδόσεις του Ψυχρού Πολέμου, προσέβαλε την νομοσύνη πολλών πολιτών. Το φυτίλι είναι πολύ κοντό και μόλις έχει ανάψει.

Μετάφραση: Κρίστη Πετροπούλου

Το παρακάτω κείμενο δημοσιεύτηκε στις 5/5/2006 στη μεξικανική εφημερίδα «La Jornada»
<http://www.jornada.unam.mx/2006/05/05/018a1pol.php>

Από διαδήλωση αλληλεγγύης στην Πόλη του Μεξικού.

λούλούδια από το Ατένκο - όχι σφαίρες

Στην εποχή μας τα πραγματικά λουλούδια δεν έχουν οξεία. Γιατί τα πλαστικά είναι πιο σίγουρα, πιο σταθερά, πιο οικονομικά. Έτσι λένε οι μεγάλες αλυσίδες σούπερ μάρκετ.

Στην εποχή μας οι πραγματικοί άνθρωποι δεν έχουν αξία. Γιατί οι πλαστικοί, ελεγχόμενοι κούκλοι είναι οι οικονομικότεροι, αποτελεσματικότεροι. Και δεν έχουν απαιτήσει.

Στην εποχή μας τα πραγματικά όνειρα είναι άχρονα, αφού εμείς σας προσφέρουμε πιο εύκολα, πλαστικά όνειρα, λένε οι μεγάλες αλυσίδες μέσων μαζικής ενημέρωσης.

Στην εποχή μας μια μικρή πωλίτρια πραγματικών λουλουδιών μπορεί ν' αλλάξει τον κόσμο. Λένε οι Ζαπατίστας.

Ένα λουλούδι που κατάπιε τη σαπίλα του κόσμου και την έκανε ν' ανθίσει. Στο Ατένκο, στην άκρη της Πόλης του Μεξικού.

Πολλά λουλούδια που δεν άφοσαν τον τόπο τους να γίνει χώρος απογείωσης αεροπλάνων. Πολλά λουλούδια που ανθίζουν ακόμα δίπλα στα σκουπίδια

Μιας πόλης που καταναλώνει εκατομμύρια πλαστικών ειδών και ψάχνει τις μυρουδιές των λουλουδιών σε ψευτικά αρώματα, και τους ήχους της φύσης σε παράνομα cd, στο Μετρό. Πολλά λουλούδια που ανθίζουν ακόμα στις φυλακές.

Βασανισμένα λουλούδια.

Ελάτε κόσμε, ελάτε στο Μεξικό που ανακάλυψε την καλλιέργεια των λουλουδιών στους πλωτούς κάπους του - το θαύμα του κόσμου. Ελάτε να δείτε πώς τα θαύματα μπορούν να φυλακιστούν.

Ζητήστε το δικαίωμα στο άρωμα του πραγματικού λουλουδιού.

Και τότε οι μάγισσες από το Ατένκο μπορεί να σας αποκαλύψουν πώς:

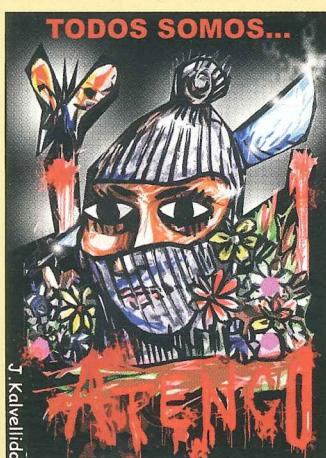
Στην εποχή μας μια μικρή πωλίτρια πραγματικών λουλουδιών μπορεί ν' αλλάξει τον κόσμο.

Λένε οι Ζαπατίστας...

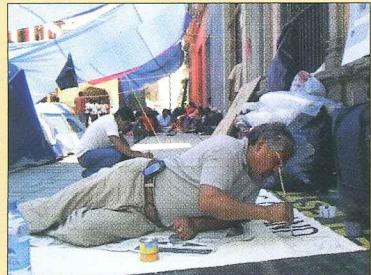
Κρίστη Πετροπούλου

Δεξιά: φωτογραφίες από την κατάληψη της κεντρικής πλατείας της Οαχάκα από το κίνημα των δάσκαλων και τη βίαιη εκδίωξή τους.

«Εμαυτε όλοι Ατένκο»

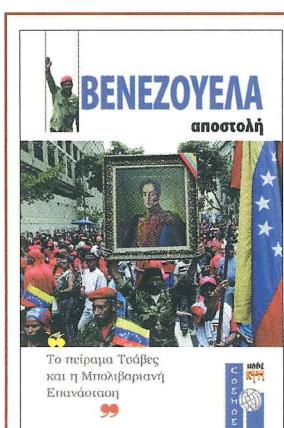
ΤΙ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ ΣΤΟ ΜΕΞΙΚΟ; ΒΙΑΙΗ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΟΑΧΑΚΑ

Οι δάσκαλες και οι δάσκαλοι της Οαχάκα έχουν δημιουργήσει ένα ιδιαίτερα μαχητικό και μαζικό κίνημα εδώ και 25 χρόνια. Κάθε χρόνο προχωρούν σε απεργίες και κινητοποιίσεις μια και οι δάσκαλοι της Οαχάκα αναγκάζονται να διαπραγματεύονται σε επίσια βάση προσλήψεις, μισθιστώντας κ.λπ. Απαιτούν: αναπροσαρμογή των μισθών σύμφωνα με το κόστος ζωής στην περιοχή, ενδυνάμωση των προγραμμάτων στήριξης στα σχολεία, δωρεάν παροχή διδακτικού υλικού και άλλης βοήθειας στους μαθητές των πιο περιθωριοποιημένων δήμων και, τέλος, να σταματήσει η καταστολή ενάντια στους εργαζόμενους στην εκπαίδευση, διαλεύκανση των υποθέσεων εξαφάνισης μελών του κινήματος και απελευθέρωση των πολιτικών κρατουμένων.

Οι δάσκαλες και οι δάσκαλοι είχαν εγκατασταθεί από τις 22 Μάη στην κεντρική πλατεία και τους γύρω δρόμους της πόλης Οαχάκα. Τις μέρες αυτές βρίσκονται συγκεντρωμένοι στην πλατεία πάνω από 50.000 άνθρωποι (για να καταλάβουμε το εύρος του κινήματος αναφέρουμε ότι στις διαδηλώσεις των εκπαιδευτικών συμμετέχουν πάνω από 100.000 άνθρωποι!). Σε διαδήλωση της 7ης Ιουνίου συμμετείχαν 250.000 άνθρωποι, από αυτούς 70.000 δάσκαλοι της περιοχής και οι υπόλοιποι από κοινωνικές, ιθαγενικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις.

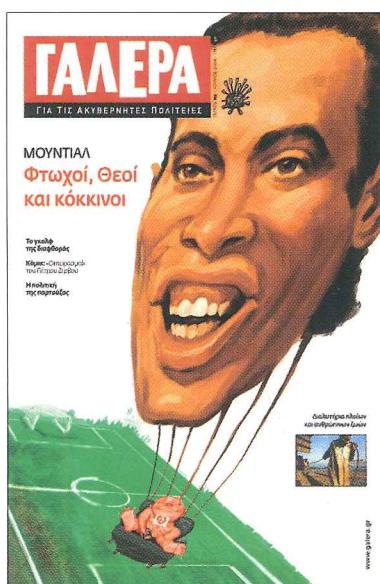
Τα ξημερώματα της 14ης Ιουνίου 2006 η πολιτειακή κυβέρνηση, συνεπικουρούμενη από 2.500 άνδρες των αστυνομικών δυνάμεων, αποφάσισε να «καθαρίσει» τον χώρο. Ο βίαιος εκτοπισμός άρχισε στις 4.50 τα ξημερώματα από ειδικές μονάδες καταστολής τις οποίες υποστήριζε ελικόπτερο της αστυνομίας που από πολύ χαμπλό ύψος έριχνε επί τέσσερις ώρες δακρυγόνα στην πλατεία και τους γύρω δρόμους. Το πρώι μετά την πλατεία, αλλά και πλήθος κόσμου ανακατέλαβε την πλατεία. Άρχισαν εκτεταμένες συγκρούσεις οι οποίες και συνεχίζονται. Η αστυνομία χρησιμοποίησε πραγματικά πυρά και υπάρχουν 92 τραυματίες, δεκάδες συλληφθέντες, ενώ πληροφορίες αναφέρουν τουλάχιστον 5 νεκρούς μεταξύ των οποίων και δύο παιδιά, τα οποία βρίσκονταν μαζί με τους γονείς τους στην πλατεία της πόλης. Οι δάσκαλοι έχουν συλλαβθεί αστυνομικούς.

Ηδη κινητοποιήσεις αλληλεγγύης με καταλήψεις κτιρίων, διαδηλώσεις και μπλόκα δρόμων έχουν αρχίσει σε πολλές πολιτείες του Μεξικού ενώ στην πόλη φτάνουν με πορεία αγρότες του Τουξτεπεκ και οι κάτοικοι του Σαν Σαλβαδόρ Ατένκο κατευθύνονται στην πρωτεύουσα... και η Επιτροπή της Εκτης Διακήρυξης του Εθνικοαπελευθερωτικού Ζαπατιστικού Στρατού (EZLN) και η «Άλλη Καμπάνια» καλούν σε αλληλεγγύη στο λαό της Οαχάκα.

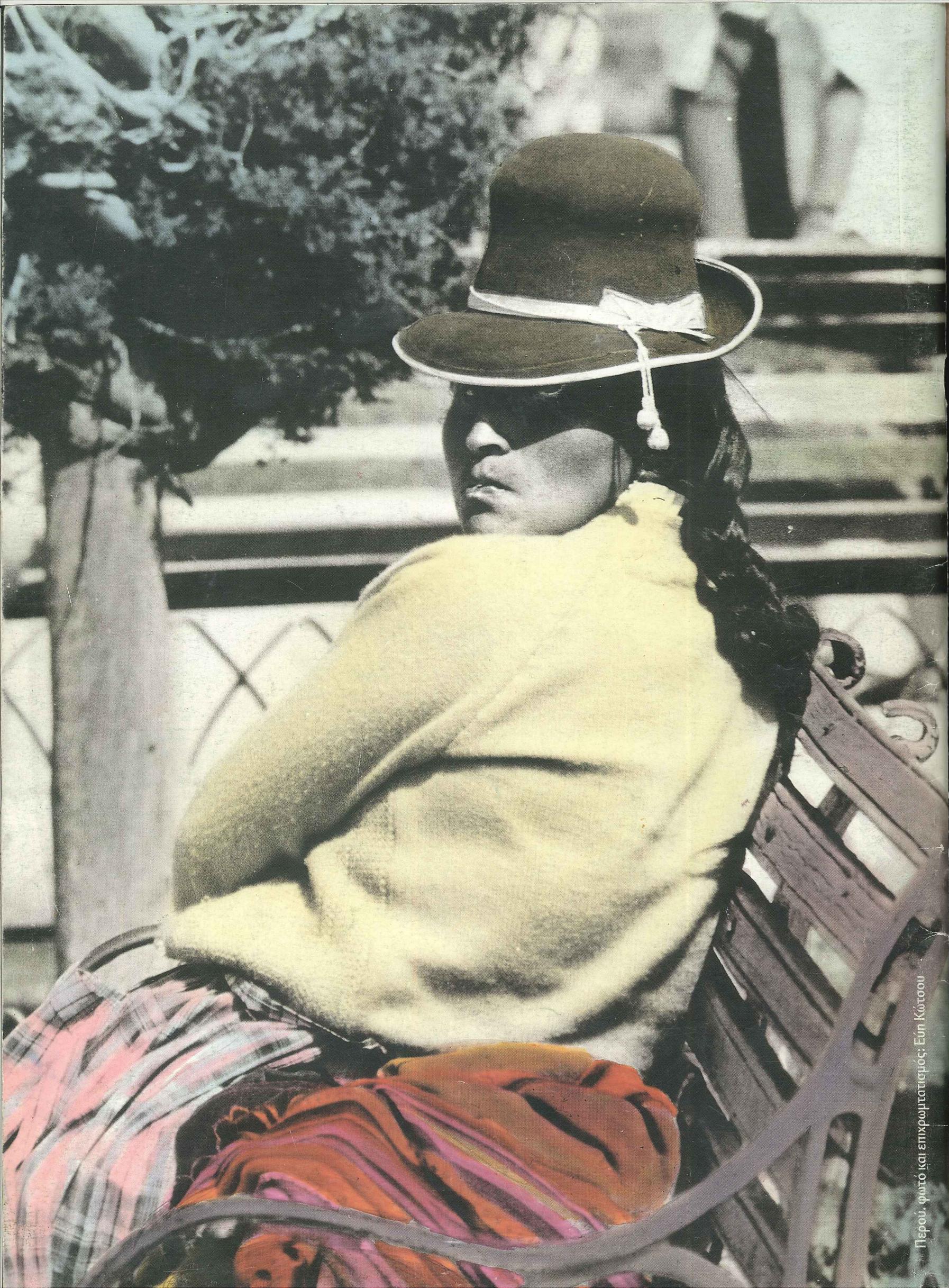
Στις σελίδες του βιβλίου καταγράφονται εμπειρίες, εικόνες, σχόλια, απόψεις και στοιχεία ανθρώπων που βρέθηκαν στη Βενεζούελα. Παρουσιάζονται συνεντεύξεις ανθρώπων - κλειδιά στη διαδικασία της «Μπολιβαριανής Επανάστασης». Άρθρα σημαντικής αξίας για τις πληροφορίες, τα στοιχεία και την πολιτική τους εμβάθυνση στις συντελούμενες αλλαγές.

Βενεζουέλα - αποστολή • εκδόσεις Κ.Ψ.Μ. • σειρά «κόδημος» • συλλογικό έργο • σελ. 160 • 9,4 €

Ο Αδόλφο Τζίλι, αγωνιστής και ιστορικός, έγραψε το βιβλίο αυτό ενώ βρισκόταν φυλακισμένος για πολιτικούς λόγους. Πρόκειται για μια πλήρη καταγραφή της Μεξικανικής Επανάστασης με τη ματιά των «από κάτω». Στο Μεξικό το έργο θεωρείται κλασικό και μάλιστα διδάσκεται σε πολλά σχολεία.

Η Μεξικανική Επανάσταση 1910-1920 • εκδόσεις Κουκίδα • σελ. 488 • 20 €

Περού. φωτο και επιχρωματισμός: Eun Kwon